

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

**Vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od
roku 2000 do současnosti**

Diplomová práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Chválová**
Osobní číslo: **H20344**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Dějiny literární kultury**
Téma práce: **Vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od roku 2000 do současnosti**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je vytvoření komplexního přehledu o vývoji různých podob reflexe regionální literární kultury v pardubickém periodickém tisku, a to v období od roku 2000 do současnosti. Diplomantka se pokusí pojmenovat různé vývojové polohy toho, jak pardubický tisk utvářel a utváří obraz literární kultury ve městě a v regionu. V heuristické fázi studentka se zaměří na třídění dle žánrového spektra: shromáždí kritiky, recenze, zprávy, rozhovory atp. otištěné v regionálních denících zhruba od poloviny devadesátých let (součástí výzkumu bude i pokus o interpretaci vývojových proměn ve směru od devadesátých let do nového milénia) do současnosti. Následovat bude jejich analýza a interpretace, která by měla vést ke kýženým zjištěním, jež budou sumarizována a uvedena do relevantních kontextů – v historické, resp. sociokulturní perspektivě.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbora. Dějiny českých médií. Od počátků do současnosti. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

DELEUZE, Mark. Media life. Život v médiích. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2815-8.

JAREŠ, Michal – JANÁČEK, Pavel – ŠÁMAL, Petr. Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století (Sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. – 14. října 2004). Praha: ÚČL AV ČR, 2005. ISBN 80-85778-47-5.

POSLEDNÍ, Petr. Jiný Conrad (Eseje o literární kultuře). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2016. ISBN 978-80-7395-962-3.

POSLEDNÍ, Petr. Měřítka souvislostí. Česká a polská literární kultura po roce 1945. Praha: Euroslavica, 2000. ISBN 80-85494-59-0.

POSLEDNÍ, Petr. Základy literární kultury. In Češtinář, č. 3, 8/1997–1998.

SCHMIDT, Siegfried J. Přesahování literatury. Od literární vědy k mediální kulturní vědě. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2008. ISBN 978-80-85778-59-5.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Ivo Říha, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2023**

Čestné prohlášení

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. X/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. listopadu 2022

Veronika Chválová

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala především PhDr. Ivo Říhovi, Ph.D., za podporu, cenné rady, pomoc a zájem, který věnoval mé práci a v neposlední řadě rodině a všem, kteří mě podporovali.

ANOTACE

Tato diplomová práce se soustředí na vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od roku 2000 po současnost. První a druhá teoretická část je zaměřena na literární kulturu a média. Dále se první dvě kapitoly věnují vymezení základních pojmů jako regionální literatura nebo také vymezení regionálních periodik a jednotlivým tiskovinám, kterými se bude práce zabývat, například tedy *Pardubickému deníku* nebo *Mladé Frontě Dnes*. Představena jsou ale i další pardubická regionální periodika, která literární kulturu reflektují. Třetí, stěžejní část práce analyzuje, jak je literární kultura viděna a reflektována v různých periodikách Pardubicka. V závěru práce je popsáno a shrnuto, jak se recepce literární kultury v pardubických periodikách vyvíjela.

KLÍČOVÁ SLOVA

Literární kultura, regionální literatura, média, Pardubický deník

TITLE

The Development of the Reflection of Regional literary culture in the Pardubice Press from 2000 to the Present

ABSTRACT

This diploma thesis focuses on the development of the reflection of regional literary culture in the Pardubice press from 2000 to the present. The first and the second theoretical part are focused on the literary culture and media. Also, first two chapters deal with definition of basic concepts such as regional literature, regional periodicals and individual printed materials, which will be dealt with in the thesis, for example *Pardubický deník* or *Mladá fronta Dnes*. Other regional Pardubice periodicals, which reflect literary culture, are also mentioned. The third and the most important part analyses how literary culture is seen and reflected in various periodicals of Pardubice. The final part of the thesis describes and summarizes the development of reception of literary culture.

KEY WORDS

Literary culture, regional literature, media, Pardubice periodicals

Obsah

Úvod	1
1. Literární kultura.....	6
1.1 Pojem literární kultura	6
1.2 Literární pole	11
1.3 Regionální literatura.....	14
2. Média	19
2.1 Funkce médií	19
2.2 Role médií všeobecně	21
2.3 Role médií v regionu	26
3. Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách	30
3.1 Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci pozornosti věnované celostátním i nadnárodním literárním tématům	30
3.3.1 Zprávy, oznámení, pozvánky	30
3.3.1.1 Setkání se spisovateli, autogramiády a křty knih	31
3.3.1.2 Zahraniční spisovatelé a knihy.....	35
3.3.1.3 Laskavé večery.....	38
3.3.1.4 Autorská čtení, Noci s Andersenem a další akce v knihovně	42
3.3.1.5 Literární soutěže.....	47
3.3.1.6 Literární ceny.....	51
3.3.1.7 Knižní veletrhy	55
3.3.1.8 Spojení literatury s dalšími kulturními odvětvími	57
3.3.1.9 Výročí a jubilea	59
3.3.1.10 Tipy k přečtení.....	61
3.3.1.11 Shrnutí	65
3.3.2 Recenze, kritiky.....	67
3.3.2.1 Próza	67
3.3.2.2 Poezie	86
3.3.2.3 Odborné knihy.....	98
3.3.2.4 Ostatní	103
3.3.2.5 Shrnutí	104
3.3.3 Rozhovory, komentáře a jiné (např. placená reklama)	106
3.3.3.1 Rozhovory.....	106
3.3.3.2 Komentáře.....	124
3.3.3.3 Jiné (např. Placená reklama)	128

3.3.3.4 Shrnutí	134
3.3.4 Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci reflexe jiných odvětví regionální kultury: divadlo, výstavy atd.	136
Závěr	142
Seznam pramenů a literatura	148
Summary	151
Příloha	153

Úvod

Diplomová práce *Vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od roku 2000 do současnosti* se věnuje literární produkci a způsobu, jakým je vnímána, komentována a recenzována v pardubických denících a ostatních periodikách Pardubicka. Zaměřuje se na to, jakým způsobem tato periodika ukazují a posuzují dění v literatuře a jak velký prostor mu věnují. Práce analyzuje způsob, jakým pardubický regionální tisk nahlíží a hodnotí různé oblasti dění v literární kultuře, v oblastech Pardubic a Pardubicka. K vymezení prozkoumávaného pojmu *region* nám pomáhá publikace Marie Huberové *Regionální literatura ve veřejných knihovnách* a také *Region, regionalismus a regionální literatura* Libora Martinka. Diplomová práce se zaměřuje také na to, jaká pozornost je věnována dané knize a jejímu autorovi. Jedna ze zásadních otázek, kterou si v diplomové práci pokládáme zní, zda se regionální tisk soustředí více na „domácí pole“ nebo je v rovnováze s celorepublikovým měřítkem, popřípadě, zda toto celorepublikové měřítko objemově regionální dění převyšuje.

V diplomové práci využíváme analytickou a interpretační metodu. V první fázi navážeme na problematiku mé bakalářské práce *Kritická recepce tvorby Východočeského divadla Pardubice v regionálním tisku od roku 2000 do současnosti*, která sledovala vývoj obrazu Východočeského divadla Pardubice v regionálních periodikách ve stejném časovém období, jako nyní diplomová práce. Tato problematika je ale prohloubena a rozšířena na zmíněnou literární kulturu v regionu, kterou se tato diplomová práce zabývá. V úvodu práce stručně nastíníme kulturně-historický kontext a rovněž vysvětlíme základní pojmy, které s tématem úzce souvisí. Pojem regionální literatura asi nejnvýstižněji popisuje *Slovník literární teorie*, jenž říká, že regionální literatura jsou v běžném pojetí všechna literární díla, v nichž se výrazným způsobem odráží autorův vztah k určitému kraji, k jeho zvláštnostem společenským, kulturním i jazykovým, k jeho etnické i přírodní osobitosti. V užším smyslu jde o literaturu, která slouží specifickým kulturním potřebám určité krajové oblasti a spoluvytváří místní kulturní život.

Pojmem literární kultura a prostorem, v němž jsou literární díla produkována a hodnocena, se zabývají literární teoretikové jako kupříkladu Peter D. McDonald, jehož monografie se zabývá teorií literárního pole vytyčené Pierrem Bourdieuem. Mezi další patří například Robert Darnton, Peter Scherber nebo Janusz Sławiński. Literární kulturou se také

zabývá ve svých odborných pracích a statích Petr Poslední.¹ S literárním polem souvisejí dvě základní otázky: jaký je vztah literatury a společnosti, v jejímž prostředí se literatura utváří, a také jak literatura funguje coby svébytná sociální instituce. Literární slovníky se o definici literárního života pokoušejí zřídka.

Jak jsem již podotkla výše, diplomová práce se zabývá regionálními periodiky a deníky, vycházejícími v Pardubicích a oblasti Pardubicka, tomu, jakým fenoménům literární kultury se věnují. Nejde však pouze o stránku literární, ale také o širší kulturní kontexty. V potaz tato práce bere také společenské, kulturní a ekonomické aspekty. Důležité je ale samozřejmě také historické hledisko. Co se týče pramenné části, je pro nás stěžejní, jak literární kulturu reflektují regionální periodika nebo periodika s regionálními přílohami, jako jsou *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník*, *Noviny Pernštejn*, později *Týdeník Pernštejn*, *Mladá fronta Dnes* nebo také *Pardubický patriot*, se kterými jsme pracovali již v bakalářské práci. Ale také budeme čerpat z časopisu *Kapka*, který vydává Krajská knihovna Pardubice, bulletinu Východočeského střediska Obce spisovatelů *Kruh*, nebo východočeského literárního čtvrtletníku *Partonyma* či *Zpráv Klubu přátel Pardubicka*.

Ve druhé fázi se práce soustředí na třídění a strukturaci materiálu z již zmíněných periodik. Tento vývojový obraz plus mínus dvaceti let je dostatečně dlouhou dobou pro výzkum vývojových proměn literární kultury a toho, jak se kritiky a hodnocení v regionálních denících vyvíjely. Zajímá nás, jak jsou vnímány nové vycházející knihy nejen pardubických spisovatelů, ale zařazujeme také celorepublikový kontext, nebo dále také besedy se zajímavými hosty, autogramiády pořádané městskými a regionálními institucemi, které tvoří součást živé literární kultury. Základem nashromážděných materiálů je široké žánrové spektrum kulturních rubrik příslušných deníků, které analyzujeme a následně interpretujeme. Jsou jimi zprávy, oznámení, pozvánky, recenze, kritiky, či také komentáře. Zajímavou část budou tvořit také rozhovory, které redaktoři vedou s osobnostmi literární kultury. Sledujeme i hraniční jevy, jelikož literární kultura, jak známo, zasahuje i do mnoha dalších oborů, jako například kontakt literatury a hudby, nebo literatury a divadla. Nebo přesah literární kultury do filmu či divadla je velmi

¹ Na katedře literární kultury a slavistiky fakulty filozofické Univerzity Pardubice aktuálně vzniká publikace s názvem *Společné obrazy*, která je zaměřena na otázku regionální kultury. POSLEDNÍ, Petr–KORÁBKOVÁ, Kateřina (eds.). *Společné obrazy. Tři dekády východočeské literární kultury 1990-2020*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022. ISBN 978-80-7465-564-7.

častým jevem. Nezřídka se stává, že se kniha stane předlohou pro filmové, divadelní nebo hudební ztvárnění.

Diplomová práce *Vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od roku 2000 do současnosti* je rozdělena do třech hlavních kapitol. V první teoretické kapitole se věnujeme stěžejním pojmům, kterými jsou literární kultura, literární pole a regionální literatura. Klíčové pro nás budou práce Petra Posledního jako *Základy literární kultury* nebo *Měřítka souvislostí*, také studie Petera Scherbera *Literární život jako předmět literární historie* nebo *Co to znamená, když se řekne „literary culture“?* Pavla Janáčka. Neméně důležité jsou také knihy *Pravidla umění a Teorie jednání* Pierra Bourdieua. Ve druhé teoretické kapitole se věnujeme médiím, která jsou důležitou součástí kultury. Pokoušíme se vysvětlit jejich funkci a roli, jak v celkové rovině, tak i v té regionální. V této kapitole pro nás jsou zásadní publikace *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti* od kolektivu autorů Barbary Köpplové, Jana Jiráka a Petra Bednaříka nebo *Média a my* od autorů Vlastimila Ježka a Jana Jiráka. Také čerpáme například z *Úvodu do dějin tištěných médií* od Pavla Večeři nebo z knihy *Média a společnost* od Barbary Köpplové a Jana Jiráka.

Ve třetí, tedy stěžejní kapitole, se věnujeme vlastnímu výzkumu. Rozkryjeme jednotlivé části literární kultury. K tomu nám pomáhá rozčlenění na podkapitoly podle žánrů jednotlivých článků, které se v periodikách objevují, a také rozdělení v rámci jednotlivých podkapitol v návaznosti na blízkosti dílčích článků. Bádáme napříč již výše zmíněnými regionálními periodiky a pokoušíme se ukázat, kde je vývoj silnější a kde slabší. Z hlediska zpráv, oznámení, pozvánek, recenzí, kritik, rozhovorů, komentářů či jiných druhů těchto článků se snažíme sestavit obraz regionální kultury v kontextu celostátního měřítka. Nemůžeme vytrhávat dění v regionu z kontextu nadregionálního, to bychom pokládali za chybný postup, a právě proto zohledňujeme i ty věci, které hranice regionu přesahují.

Samotnému psaní totiž předcházela dlouhá etapa heuristické práce, podobná, jakou jsme podnikli již v práci bakalářské, která nám pomohla získat zkušenosti s takovýmto výzkumem. Poté následuje část analytická a následně část interpretační. Už v průběhu heuristické fáze se jasně ukázalo, že bude ku prospěchu výzkumu a jeho výsledkům to, že zjištění, která se týkají reflexe regionálních médií a regionální literatury, budeme usazovat do širších kontextů. Stejně tak zohledňujeme regionální kulturu i oblasti jiné. Už sama heuristická fáze výzkumu dospěla k základnímu zjištění, že běžná regionální periodika roli „zrcadla“ pardubické literární kultury nenaplnují. V analyzovaném materiálu se objevují spíše jen sporadické příspěvky na toto téma. V textu diplomové práce tedy budeme mapovat celostátní kontext, respektive to, jak pozornost

věnovaná literární kultuře v celostátním měřítku vysoce převažuje nad pozorností věnovanou literárně-kulturnímu dění ve městě a regionu.

Navíc je zjevné (opět na základě provedené analýzy pardubických periodik vycházejících ve sledovaném období), že zájem o lokální literárně-kulturní témata postupem času stále citelněji slábne. Je to však asi přirozené a souvisí to s „bojem o pozice“ periodik, kdy zavedená periodika hledají výraznější, čtenářsky atraktivnější témata s větším než lokálním obsahem (pozn.: souvisí s tím zajímavá a důležitá otázka, jak sama regionální periodika vnímají svou pozici a funkci, tzn. zda k jejich „sebevymezení“ patří i to, že součástí jejich úlohy je věnovat pozornost místnímu literárnímu životu). Z těchto skutečností vychází mimo jiné to, že nezastupitelnou roli v oblasti reflexe pardubické regionální literární kultury hrála/hrají periodika jako *Partonyma*, *Kruh* aj. Která, dá se říci, vlastně „zaplnují bílá místa“, což znamená, že plní roli, kterou běžná regionální periodika nezastávají v takové míře. Z výše uvedeného vychází následující základní pojetí této diplomové práce. Výchozí zjištění, že reflexe regionální literární kultury na stránkách většiny pardubických periodik byla a je velmi slabá (a zároveň také stále slábne), pro nás není komplikací, nýbrž jakýmsi odrazovým můstkem. Sledujeme tedy dvě kontextová pole:

1. reflexi literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci pozornosti věnované celostátním i nadnárodním literárním tématům;

2. reflexi literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci reflexe jiných odvětví regionální kultury: divadlo, výstavy atd.

Zajímá nás, jak se regionální média chovají k regionální kultuře, tedy jak to ve skutečnosti vypadá se zájmem našich médií o kulturu v našem regionu a jak ji reflektují. Jestli se zájem mění, nebo dokonce třeba i slábne. Můžeme se také ptát, zda je regionální literární kultury pomálu, nebo se o ní zkrátka tak často nepíše, protože nepoutá tolik pozornosti, jako ta celostátní. Věnují se média více regionální kultuře, nebo té přesahující hranice regionu? Média nic nenutí a nezavazuje k tomu, aby o kultuře v regionu psala. Snažíme se vysledovat a zároveň odpovědět na to, jak vypadá právě spontánní zájem o regionální literaturu.

Boj o pozice nenajdeme pouze mezi spisovateli, ale i na stránkách médií. Jsou to redaktoři, kteří hodně ovlivňují to, kdo se dostane na stránky jednotlivých periodik. Pokládáme si také otázku, kdo se o kulturní rubriku, popřípadě jednotlivé žánry stará. Jestli to jsou ti samí lidé, nebo zda to má redakce rozdělené. Zkrátka, zda je to názorově pestřejší, nebo se jedná o perspektivu jednoho člověka. Často jsme naráželi na žánrově hraniční texty. Uvědomujeme si

však, že je to přirozený jev, jelikož vždy to je silně individuální otázka – otázka autorská. Média poskytují obraz či reflexi literární kultury, ale v některých případech se mohou stát přímo součástí literárního dění. Přesné a podrobné odpovědi na všechny tyto otázky nám ovšem přinese až závěr.

Diplomová práce se samozřejmě zabývá tištěnými periodiky, roli elektronických médií ovšem nelze nezhlednit. Nemáme na mysli jen elektronické verze tištěných novin či časopisů. Internet v podstatě zrušil publikační omezení a výsadní pozici „institucionalizované“ žurnalistiky. Uvědomujeme si, že námi sledované období je zlomem nástupu internetu fatálně poznamenané. Tištěná média se v tomto zlomovém období musela začít chovat jinak a na tuto situaci se naučit reagovat, stejně tak i sami autoři. Spousta z nich o svých nových knihách informuje na sociálních sítích nebo na svých webových stránkách a dělají si tak reklamu sami. Jde jim o to, aby se lidé dozvěděli, že jim nová kniha vyšla. Autoři se tomuto procesu snaží pomáhat, aktivně se podílet na své prezentaci a de facto spoluutvářet svůj autorský mediální obraz.²

Jedním z cílů předkládané práce bylo zachytit danou problematiku co nejpodrobněji, v celé její šíři, tj. s ohledem na všechna specifika žánrových, tematických a jiných relevantních aspektů. Rozsah a různorodost zkoumaného materiálu byly takové, že jsme se v některých pasážích museli soustředit na zevrubný, detailní popis – aby bylo možné vyvozovat přesvědčivé závěry s jasnou argumentací. K celkové přehlednosti těchto rozměrných textových částí by měla přispívat dílčí *Shrnutí*, jimiž vždy uzavíráme dotyčné kapitoly. Sumarizaci všech podstatných zjištění a odpovědi na úvodem položené otázky pak nabízí *Závěr*. Tato diplomová práce obsahuje specifickou *Přílohu*, kterou tvoří soupis všech textů, jež se ocitly v našem tematickém záběru.

U jednotlivých článků se v mnoha případech uvádí celé jméno recenzenta. Ovšem mnohem častější variantou jsou jen zkratky jejich jmen v závorkách. Ne ve všech případech se však dalo podle těchto zkratek identifikovat, kdo je pisatelem článku. Některá periodika ani nemají své internetové verze nebo dokonce zanikla, takže ani po kontaktování redakce nelze uvést celé jméno recenzenta či pisatele článku.

² K pojmu „autorský obraz“ srov. např. KRÁLÍKOVÁ, Andrea. *Autorské tváře v knižních zrcadlech*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2015.

1. Literární kultura

Literární věda a myšlení o ní se srovnává koncem 20. a zejména v 21. století s moderní dobou a jejími nástrahami. Velké množství informací, neustále se zvyšující objem literární produkce, teoretických myšlenek a nepřehlednost kritických názorů působí na literární kulturu. Od druhé světové války, jak upozorňuje Petr Poslední, si literární kultura uvědomuje klesající společenské postavení umění slova. Začíná se přeceňovat masová kultura a komercializují se duchovní hodnoty. Literární kultura působí na utváření jejích podob a snaží se hledat východisko z následků poválečné krize, kterými byly zejména banalizace, roztržičnost a nedostatek autenticity literárních děl.³

1.1 Pojem literární kultura

Petr Poslední ve své knize *Měřítka souvislostí: česká a polská literární kultura po roce 1945* ozřejmuje, že o definici literární kultury se mezi prvními pokusili dva teoretikové: Svatopluk Cenek a Otakar Chaloupka, kteří tuto problematiku pojali velmi zúženě a částečně zkreslili i její význam. Odpoutali ji totiž od literárního systému a spojili ji s „kulturností“. Díky tomu došli až k vytržení z historického systému. Sémiotik Stefan Žońkiewski naopak literárně kulturní problematiku vnímá v obecných změnách kultury vůbec. Říká, že společnost si vytváří komunikační modely a kulturní instituce, které chápání určitého literárního díla ovlivňují a vymezují. O definování literární kultury se také pokusili slovenští teoretikové Anton Popovič, Peter Liba, Peter Zajac nebo Tibor Zsilka. Literární slovníky se snaží o definici literárního života jen sporadicky.⁴

Pojem literární kultura vyjadřuje obecné představy o funkcích a podstatě literatury. Literární kulturu představují autoři, čtenáři, vědci, nakladatelé či kritika. Literární komunikace probíhá na základě vztahu autor – dílo – čtenář.⁵ Kultura, jazyk a text, spolu s naším vědomím tvoří sjednocený sémiotický prostor, ve kterém dochází ke vzniku a oběhu textů. Ke vzniku nových textů dochází nepřetržitě ve všech kulturních sférách.⁶ Petr Poslední ve svém díle *Jiný Conrad (Eseje o literární kultuře)* objasňuje, že koncept „literární kultury“ zahrnuje různá

³ POSLEDNÍ, Petr. *Měřítka souvislostí: česká a polská literární kultura po roce 1945*. Praha: Euroslavica, 2000. s. 10.

⁴ Tamtéž, s. 12–14.

⁵ Tamtéž, s. 14.

⁶ ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace*. Praha: Akropolis, 2005. s. 186.

pojetí literárnosti, která tvoří rozdílné představy o funkcích a podstatě umělecké literatury. Tyto difference jsou viditelné v rolích, jaké aktéři literárního života zastávají v návaznosti na vydání, distribuci či propagaci literárního díla. Různé postoje autorů někdy mohou vést k vnímání literárního procesu jako nepřehledné a neuspořádané změti různých názorů a postojů, částečně až k protikladným tendencím. Kupříkladu spisovatelé sice chtějí čtenáře oslovovat, ale už se neradi podřizují ustáleným tradicím a návykům, popřípadě naráží na tvrdé nároky a požadavky knižního trhu.⁷

Běžní čtenáři vnímají čtení knih jako oddechovou činnost. Vzrušující a neznámé příběhy jsou převážně to, co recipienti od knih čekají. Čtenáři bývají rádi vedeni autorem, ne vždy se chtějí spoléhat na svou představivost. Pro proniknutí do literárního díla jsou důležité vzorce rozumění a interpretace textu.⁸ Čtenář by se měl při čtení díla snažit pochopit a porozumět tomu, co autor daným textem myslel, jednoduše, co chtěl textem sdělit. Autor by naopak měl mít snahu text přizpůsobit svému čtenářskému publiku, aby i ono mělo zájem se na díle podílet a usilovat o to, ho nějakým způsobem interpretovat. Autor by si měl uvědomit, pro jaký typ čtenářského publika svá díla vytváří, a uzpůsobit je tak, aby došlo ke vzájemnému dorozumění mezi autorem a čtenářem, tedy účastníky literárního života. To, že každý čtenář může dílo chápat různým pohledem, už je věc jiná. Pro literární dílo je důležité, aby bylo nějak recipováno, interpretováno, pochopeno.

Petr Poslední si také všimá toho, že literární kultura se po roce 2000 začíná nacházet v nové situaci. Těší se většímu badatelskému zájmu. Devadesátá léta se ještě nesla v českém prostředí ve znamení pochybností vzhledem k pojmům „literární kultura“ či „literární život“, a teoretikové se jim vyhýbali. V současnosti zájem o zahraniční publikace stoupá, poznatky ze zahraničí jsou reflektovány mnohem častěji. Velký zájem byl například o práce teoretiků Petera Scherbera, Michaila Bachtina či Hanse Fügena, kteří se zajímali o problematiku literární kultury.⁹

Miroslav Štochl zastává názor, že čtení samotného díla by mělo být ponecháno na dobré vůli čtenáře, jelikož průběh čtenářského procesu a dotváření smyslu určitého díla se děje převážně ve sféře intimní, privátní, bez možnosti autorova zásahu, který v momentě, kdy dílo dopíše, už čtenáře nemá šanci ovlivnit. Dílo si již od tohoto momentu žije vlastním životem a je na čtenáři, aby s ním pracoval dál. Totéž dílo může několik různých čtenářů pochopit odlišně.

⁷ POSLEDNÍ, Petr. *Jiný Conrad (Eseje o literární kultuře)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2016. s. 241.

⁸ Tamtéž, s. 242.

⁹ Tamtéž, s. 242–243.

Možnosti interpretací jsou de facto neomezené. Každý z nás může literární texty, číst, chápat a interpretovat jiným způsobem. Čtenáři jsou unikátní rozrůzněná skupina recipientů s rozdílným vzděláním, literární zkušeností, věkem, pohlavím či rozdílnými preferencemi. Kromě toho, dílo, které vzniklo například v raném novověku, může být a pravděpodobně také bude při čtení v každém z následujících století vnímáno odlišně.¹⁰ Jak už jsme řekli výše, možnosti interpretace textu jsou nekonečné. Jedno literární dílo může být v různých médiích, v našem případě v periodickém tisku, chápáno různě jejich interprety, kterými jsou kritikové a recenzenti. Kniha, která uspěje například v regionálním deníku, může propadnout v nějakém odbornějším periodiku, jakým je například *Partonyma*, nebo se tak může dít naopak.

Kritikové a recenzenti děl, kteří literární dílo interpretují a recipují, rozvíjejí pokračování jednoho textu (toho původního) v textu dalším, který se stává intertextem. Vše je zastřešeno dorozumívacím procesem mezi autorem a čtenářem díla. Miroslav Štochl v *Teorii literární komunikace* tvrdí, že neexistuje pouhé čtení literárního díla. Text je totiž vždy zároveň interpretován recipientem. Každý čtenář si o literárním díle utváří svůj vlastní obrázek, nějak ho vnímá a vykládá. Interpretaci Štochl vnímá jako proces analytického čtení, které směřuje k vyložení smyslu díla.¹¹ Kupříkladu, když vyjde recenze či kritika na určitou knihu v některém z periodik, a nějaký kritik se rozhodne k této knize vytvořit další recenzi do jiného periodika, může se v ní promítnout myšlenka či názor z kritiky předchozí. Ale i kritik je pouze člověk – běžný čtenář, který dokáže svým úsudkem ovlivnit i čtenáře další, tedy příjemce periodického tisku. Kritik by měl ve své recenzi zůstat objektivním, ale přesto se může stát, že do ní vloží svůj subjektivní postoj.

Pavel Trávníček chápe čtení jako socio-kulturní stopu, protože po sobě zanechává nějaké otisky a zařazuje nás do určité sféry. Tento otisk nebo stopa začíná u samotného autora textu, neboť kniha vzniká zejména proto, aby byla čtena.¹² Čtenáři na ní také zanechají stopu. Knihy se doporučují ústní formou, na stránkách knihkupectví, v masových médiích nebo dokonce prostřednictvím booktuberů. Knižní kultura v sobě obsahuje nejen proces čtení, ale také vše, co se kolem knih odehrává, jako například vydávání či propagaci. V tomto směru je jistě velkou podporou internet, díky němuž se výrazně rozšířil prodej knih. Na stránkách internetových obchodů si potenciální kupující může o knize zjistit potřebné informace a do

¹⁰ ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace*. Praha: Akropolis, 2005. s. 100–101.

¹¹ Tamtéž, s. 112.

¹² TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti. Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, s. 39.

kamenného knihkupectví už jít s jasnou představou, jakou konkrétní knihu si vybrat z regálu. V současnosti je však trendem opačný postup, kdy si lidé knihu prohlédnou v kamenném knihkupectví a následně si ji zakoupí, leckdy za nižší cenu, na internetu. Lidé si tak najdou knihu podle svých preferencí.¹³ V médiích mohou být knihy doporučovány různými způsoby, například tedy formou recenze, upozorněním na autogramiádu, či rozhovorem se samotným tvůrcem. Tato práce se zabývá regionální literární kulturou, která se v místním periodickém tisku projevuje zejména formou recenzí, poukázáním na autogramiádu nebo pokládáním otázek autorovi o jeho knižních novinkách. Někdy knize vytvoří reklamu i to, že je dílo zfilmováno. V regionálním tisku bývá na regionální literární kulturu upozorňováno i různými sekcemi, jako například „knižní tipy“, popřípadě „knižní novinky“.

Miroslav Štochl shledává pod pojmem interpretace literárního díla postup, kterým interpret rozumově a racionálně hodnotí a posuzuje kvality literárního díla. V rámci tohoto procesu si interpret postupně vyjasňuje, jakým směrem se text ubírá. Interpret promítá do hodnocení textu svá očekávání a zkušenosti. V první fázi jde o seznámení se s komplexním textem, přičemž ve fázi druhé se interpret zaměřuje na dominantní části textu, čímž částečně opomíjí jiné segmenty. Štochl se k interpretačnímu procesu vyjadřuje následovně: „Literární text skrývá hodnotu a proces interpretace je pak analogicky jejím kvalifikováním, hodnocením a současně i vyhodnocováním, analýzou. Je nemožné interpretování literárního textu, které by nebylo zároveň hodnocením či soudem.“¹⁴

Žádná interpretace nemůže být tou poslední, absolutní. Jak už bylo podotknuto výše, každý interpret může jedno dílo chápat jiným způsobem, což ovlivňuje i samotná osobnost interpreta či historický kontext. K jednomu a tomu samému dílu může vzniknout nekonečné množství recepcí. V literárním životě se tak můžeme setkat s lepšími i těmi méně podařenými interpretacemi.¹⁵ Během našeho výzkumu se několikrát stalo, že k jedné knize vyšlo hned několik recenzí, a to v odlišných periodikách. Dokonce jsme viděli i jednu a tu samou recenzi, která byla použita ve dvou periodikách nebo poněkud rozporuplnou interpretaci, kdy se názor kritika rozcházel s recenzentským pohledem čtenáře.

Literární historikové Michal Jareš, Pavel Janáček a Petr Šámal vytvořili sborník příspěvků z konference k literární tematice, ve kterém se Petr Poslední vyjádřil k periodickému tisku a literatuře uveřejňované v něm: „Každé otištění básně v novinách nebo každá četba

¹³ Tamtéž, s. 29.

¹⁴ ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace*. Praha: Akropolis, 2005, s. 112–113.

¹⁵ Tamtéž, s. 116–119.

povídky v časopise fakticky znamenají, že se autor nebo vnímatel částečně vzdávají své odpovědnosti a podřizují se vyššímu celku – podílejí se na realizaci edičního záměru redakční rady, posilují cílenou propagaci daného tisku, souhlasí s jistou koncepcí nabízeného obrazu dnešního světa.¹⁶ Periodický tisk utvářejí opakující se činnosti nebo žánry, které se v něm objevují. Popřípadě také osobnosti, které se na chodu takového periodika podílejí. Kupříkladu spisovatel publikující román na pokračování, kritik nebo esejista pravidelně píšící do určitého oddílu periodik či redaktor informující o určité literární akci v tom samém duchu.¹⁷ V praktické části této práce si na několika případech ukážeme, že jeden redaktor o jedné akci, kupříkladu o Laskavých večerech s knihou, nebo o Březnu – měsíci čtenářů, píše napříč několika lety v jednom periodiku stále stejně, až šablonovitě, což se například projevilo u Tomáše Dvořáka v *Pardubickém deníku*. Souvisí to se zaplňováním bílých míst a stíráním rozdílu mezi podstatným a nepodstatným.

Tyto role bývají zpravidla ukládány redakci daného periodika, avšak hranice je prostupná, jednotlivé role se kříží, nebo dokonce proměňují. Ve stěžejní, praktické části této předkládané práce si na několika místech odkryjeme příklady mísení či obměňování rolí, kdy autor, který v novinách vystupuje jako recenzent, může být v jiném vydání při rozhovoru jako tazatel a v tom dalším v roli odpovídajícího. Popřípadě básník se může objevit v roli editora nebo jako recenzent knih. „Ostatně ne náhodou na tuto oblast mísení rolí a zpochybňování hodnotových kritérií míří barthesovská kategorie ‚prozumenta‘, v níž se ztotožňuje nejen ‚psaní‘ s ‚čtením textu světa‘, ale i veškeré vnímání reality s potěšením z narušování umělých hranic naší řeči, hranic tvořených falešným míněním ‚většiny‘ nebo ‚specialistů‘“¹⁸, říkají teoretikové Michal Jareš a Pavel Janáček.

Různé role a postoje zúčastněných aktérů se střetávají a utkávají v jakémsi silovém poli, které tvoří noviny a časopisy, viz následující kapitola. V tomto poli dochází k vzájemnému působení jednotlivých kategorií, vedoucích buď k pokračování v již nastolených pravidlech, nebo k jejich zvrácení. Jareš s Janáčkem uvádějí jako jeden z příkladů situaci, kdy se pisatelé obracejí na své čtenářské publikum a komunikují s ním. V námi zkoumaném regionálním tisku to může být například pomocí oslovení „milí čtenáři“, nebo „pro čtenáře jistě známé“. Vliv a význam periodického tisku na literární kulturu a život v předchozích dvou stoletích je

¹⁶ POSLEDNÍ, Petr. *Funkce periodické publikace v literární komunikaci*. In. JAREŠ, Michal; JANÁČEK, Pavel; ŠÁMAL, Petr. *Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století (Sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. – 14. října 2004)*. Praha: ÚČL AV ČR, 2005, s. 11.

¹⁷ Tamtéž, s. 11.

¹⁸ Tamtéž, s. 12.

nezanedbatelný. Čtení se otevřelo širokým sociálním vrstvám, ze kterých se utvořilo masové publikum. V jeden okamžik tak mohlo číst jeden text více lidí. Dva, na první pohled protipólné procesy, tvorba a recepce, se navzájem prostupují a formují literární dění.¹⁹ Peter Scherber se ve svém článku *Literární život jako předmět literární historie* vyjadřuje k této problematice následovně: „Tvorba, distribuce, posuzování a recepce — takové jsou síly, jejichž spoluprací a působením se utváří literární život.“²⁰ Autoři píšou svá díla za tím účelem, aby byla čtena, potažmo kupována. Právě k tomu mohou napomáhat média. V našem případě tištěná periodika, v nichž vycházejí na knihy recenze, nebo jsou tyto knihy připomenuty jiným způsobem, například formou různých upozornění nebo tipů na vycházející knihy, a nabádání k jejich přečtení, popřípadě zakoupení.

1.2 Literární pole

Francouzský sociolog Pierre Bourdieu je nejvýraznějším a nejznámějším teoretikem pojetí literárního pole. Tato koncepce se hojně promítla na stránky jeho článků a nejvíce ji rozvinul ve svém klíčovém díle *Pravidla umění. Vznik a struktura literárního pole* z roku 1992. Lexikon teorie literatury a kultury říká, že: „Smyslem kategorie ‚pole‘ je diferencovat globální pojem společnosti, a přitom vzít dostatečně v úvahu reálnou automatizaci jednotlivých oblastí.“²¹ Literární pole vnímá Bourdieu jako řád, který má svá pravidla a řídí se vlastní logikou. Marxistická literární teorie tvrdí, že do literárních děl a textů se promítají vztahy ekonomické, a tato díla jsou tak vyjádřením některé ze sociálních tříd. Avšak literární pole odmítá zvyklosti a předpisy, kterými se ekonomické pole řídí. Masová literatura může být příkladem, kde převládá ekonomický kapitál, protože je psána pro široké vrstvy, tudíž má také největší potencial ke koupi. Bourdieu literární pole nazývá kolbištěm, ve kterém se usiluje o to, jak definovat legitimitu literatury. Literární pole se vymezuje a determinuje na základě symbolické moci a soustavou postojů a názorů, jež aktéři zaujímají pomocí svých děl a textů. Každý aktér může mít na jednu věc jiný názor nebo pomocí svých textů zaujmout stanovisko k nejrůznějším problematikám. Pro Bourdieua je také důležitý souvztažný vztah mezi dvěma principy – textem a kontextem. Když autor napíše text, nějak ho vnímá, má na něj určitý názor. Následně se k textu dostane kritik či recenzent, který na tento text může nazírat jiným úhlem

¹⁹ Tamtéž, s. 12.

²⁰ SCHERBER, Peter. Literární život jako předmět literární historie. In. Česká literatura: časopis pro literární vědu. Praha: Československá akademie věd, 1953–, roč. 53, č. 4, 2005. s. 528.

²¹ Pole, literární (Joseph Jurt). In.: NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří, HOLÝ, Jiří ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006. s. 610–611.

pohledu, bude ho interpretovat jinak, než jak ho autor zamýšlel. Bourdieu vyslovil názor, že bychom se měli při studiu literární kultury také zaměřit na formální aspekty literárních výtvorů a vztahu mezi literárním dílem a producentem, které se protínají. Nakladatelství, kritika, literární skupiny či čtenářská obec mají podstatnou úlohu při utváření symbolické hodnoty literárních děl. Literární text plní věcnou a sémiotickou funkci.²² Na základě našeho výzkumu můžeme usuzovat, že literárnímu poli regionální literatury vévodí prozaické knihy, ale svou pozici v něm zaujímají také knihy odborné, historické či faktografické. Oproti tomu je poezie upozaděna. Výrazným způsobem bývají reflektovány také literární ceny či akce spojené s literárním děním, jako autogramiády nebo setkání s literárními osobnostmi.

Pavel Janáček se ve svém článku *Co to znamená, když se řekne „literary culture“?* zabývá tematikou literární kultury i teorií Pierra Bourdieu a říká: „Dvojí různé směřování, dvě historická paradigmatu literární sociologie se obvykle vymezují podle dvou základních otázek: 1) jaký je vztah literatury a společnosti, v níž literatura vzniká, a 2) jak literatura funguje coby osobitá sociální instituce.“²³

V oblasti literárního pole probíhá ustavičný a nepřetržitý zápas účastníků o jejich prosazení a pozice jednotlivých autorů, které jsou strukturovány a hierarchizovány. A zároveň také o nabytí specifického kapitálu. Jedná se rovněž o uznání vize, kdo je a kdo není spisovatel. Literární význam a hodnota se často staví do protikladu k tržnímu úspěchu. Moderní literatura, a tedy i zápas účastníků v ní, jsou ovlivněny řadou aspektů, rozhodujících o autorově úspěchu možná více než sám autor. Právě v případě moderní literatury je úspěch založen na principu trhu, projevujícím se v režimu komerční literatury, psané pro čtenářskou spotřebu. Je řízená tržní poptávkou a touhou po ekonomickém zisku.²⁴ V případě regionálních periodik jsou to postavy redaktorů, kteří rozhodují o tom, jaká kniha se v daném periodiku objeví, a bude mít tak šanci oslovit potencionálního čtenáře. Taktika periodik tkví v nalákání příjemce k přečtení recenze, rozhovoru či k nahlédnutí do kategorie tipů na právě vycházející literaturu, s čímž souvisí to, že píšou o již osvědčených autorech, o kterých vědí, že se dobře prodávají. Například *Pardubický deník* či *Mladá fronta Dnes* pravidelně píšou o Michalu Vieweghovi.

Podle Pavla Janáčka přináší autorům největší ekonomické zisky román. Je adresovaný širokému okruhu čtenářů. Poezie naopak poskytuje téměř nulové zisky velmi úzké a výlučné

²² Tamtéž, s. 610–611.

²³ JANÁČEK, Pavel. *Co to znamená, když se řekne „literary culture“? (Na okraj jednoho výskytu pojmu v anglofonním myšlení o literatuře)*. In Česká literatura, č. 4/2005, s. 559.

²⁴ Tamtéž, s. 560.

skupině autorů. Oproti tomu drama vynáší vysoké zisky, ale opět omezenější skupině autorů.²⁵ Můžeme říci, že romány jsou jedním z nejprodávanějších druhů literatury. Jedním z důvodů je zajisté to, že jsou určené pro široké spektrum čtenářů, těší se velké popularitě a také to, že díky široké škále druhů románového žánru si vybere téměř každý potenciální čtenář. Oproti tomu poezie není příliš reflektována v pardubickém regionálním tisku, což může vést ke zjištění, že není tolik populární. O lokální poezii psala, z námi zkoumaných periodik, nejvíce *Partonyma*. Ovšem i ta upřednostňovala více prózu, ale musíme uznat, že poezii reflektovala více než ostatní periodika.

Získat prestiž a pozornost čtenářů je hlavním cílem zápolení autorů v literárním světě. Jejich postavení ve struktuře pole je vede jedním ze dvou směrů. Buď k uchování struktury, a pokračovat tak v již zakotvených pravidlech této hry. Nebo ke snaze ji změnit, zvrátit zavedená pravidla, a dosáhnout vyšších cílů.²⁶ Každý z těchto tvůrců se snaží o získání pozice v literárním světě podle svých možností, záviselých například na tom, zda je začátečníkem bojujícím proti již zavedeným autorům, nebo jestli je zkušeným spisovatelem, jenž se vymezuje proti začínajícím autorům, kteří do pole přinášejí něco nového, inovativního. Autor ale nebývá v „boji“ sám. Má i jisté „spojence“ jako kupříkladu grafika, vydavatele, korektora, kteří jsou dílčími částmi také zapojeni do tohoto procesu. Musíme tedy brát v potaz nejen autory, ale také činitele a instituce, které se podílejí na produkci hodnoty díla a umění a dokáží tuto hodnotu u jednotlivých děl rozlišit a objevit. Mezi nimi jmenujme kritiky, historiky umění, vydavatele a další.²⁷ Umělecké dílo se v literárním světě pohybuje jako symbolický objekt disponující hodnotou, jen v případě, že je známé a uznávané. Tedy když je dobře hodnoceno kritickou veřejností.²⁸ V případě regionální literární kultury, je dílo, týkající se určité oblasti, na místních periodikách velmi závislé, protože právě prostřednictvím nich se může čtenář o daném literárním díle dozvědět. Když už se toto dílo dostane do regionálního periodika, má potenciál, aby se o něm dozvědělo i periodikum s celostátní působností.

V knize *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace* od Jana Jiráka a Barbary Köpplové se píše, že média jsou schopna ovlivnit průběh i následné „výsledky“ literárních zápasů. Tento jev se projeví i v praktické části předkládané práce. V okamžiku, kdy vyjde kniha, a noviny na ni nějakým způsobem upozorní (například formou recenzí nebo formou upoutávky či zařazením do sekcí „knižních tipy“, „knižní novinky“,

²⁵ Tamtéž, s. 561.

²⁶ BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum, 1998, s. 49.

²⁷ BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole*. Brno: Host, 2010, s. 301.

²⁸ Tamtéž, s. 300.

„novinky v knihkupectvích“), má tato knižní novinka hned větší šanci na úspěch, na to, že si ji potenciální čtenář vybere k přečtení nebo rovnou k zakoupení. A to proto, že je již medializovaná, zviditelněná, je veřejnosti na očích. To samé platí i v případě internetu. Pokud je použita vhodná reklamní strategie, kniha se může stát bestsellerem. V opačném případě si knihu koupí jen velmi malé množství lidí, protože ti ostatní se mohou nechat ovlivnit mediálním obsahem v novinách, pakliže kritik napíše, že kniha nespĺňuje očekávání. Média mají vliv na chování, názory a postoje jednotlivců. Ovšem stejný mediální obsah může každého ovlivňovat trochu jinou měrou (v závislosti na věku, sociálním postavení, pohlaví atd.). Zkrátka média a společnost na sebe vzájemně působí.²⁹

1.3 Regionální literatura

Vymezit pojem „region“ v obecné rovině je poněkud problematické, což je dáno i interdisciplinarnitou, jelikož tento koncept je aplikován v různých vědních oborech. Marie Huberová termín region definuje následovně: „Z pracovních, organizačních a administrativních potřeb se stát, větší územní útvar, člení na menší celky, na regiony. Region je tedy podřízený většímu územnímu celku.“³⁰ Spojují ho kulturní, hospodářské a také společenské vztahy. Regiony vznikají přirozeným či administrativním způsobem.³¹ V předkládané práci se hranice regionu budou vztahovat na území města Pardubice a jeho blízkého okolí. Pardubice, díky svému historickému významu, byly a jsou středobodem kultury východních Čech, navazují na kulturní tradice. V rámci územní samosprávy se jedná o jednoznačně definovaný celek s pevnými hranicemi.

Libor Martinek zastává názor, že pojem region se formoval po staletí. „Tak se region (a s ním i regionalismus) řadí k ‚fuzzy‘ (mlhavým, rozmazaným, neostrým) pojmům, se kterými se ostatně často setkáváme v každodenních situacích. S pojmem region je úzce spojena představa krajiny, oba termíny jsou přitom používány ve více významech, jsou neurčité (fuzzy).“³² Martinek se odkazuje na pojetí Josefa Bartoše, které koresponduje i s pojetím Marie Huberové, že v regionu jde o strukturu spojenou určitými vazbami. Region tak vnímá nejen z územního pohledu, ale bere v potaz i další determinující a ovlivňující faktory, jako ty lidské

²⁹ JIRÁK, Jan; KÖPPOVÁ, Barbara. *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, s. r. o., 2003, s. 151.

³⁰ HUBEROVÁ, Marie. *Regionální literatura ve veřejných knihovnách. Část 1. Doplnění a zpracování regionální literatury. Metodický list pro knihovny Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 1986, s. 13.

³¹ Tamtéž, s. 13.

³² MARTINEK, Libor. *Region, regionalismus a regionální literatura*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2007, s. 11.

a přírodní. Vidí region i jako společenství lidské pospolitosti.³³ Libor Martinek také říká: „Literární věda sleduje problematiku regionu ve své vlastní estetické perspektivě. Hodnota a kvalita umělecké tvorby se totiž nejednou intimně váže na podněty, zdroje, životní pocity, myšlení, životní archetyp a námětové podloží regionální sféry. Uvažujeme-li o regionu, musíme nejprve určit souřadnicový systém, v němž se pohybujeme. Ten je v širokém slova smyslu tvořen prostorem a časem, v literárním díle prostředím a děním, v literárním procesu literárními situacemi, literárním životem, literární kulturou. Svou úlohu tu sehrává kulturní tradice.“³⁴

Pojem „regionální literatura“ je pojmem velmi širokým a definovat ho je nesnadným úkolem. Definice tohoto pojmu je poskrovnu. Podle *Slovníku literární teorie*, který redigoval Štěpán Vlašín, je regionální literatura (z franc. Régional = krajový, oblastní): „v běžném pojetí označení pro všechna díla, v nichž se výrazným způsobem odráží autorův vztah k určitému kraji, k jeho zvláštnostem společenským, kulturním i jazykovým, k jeho etnické i přírodní osobitosti. V užším smyslu je to literatura, která slouží specifickým kulturním potřebám určité krajové oblasti a spoluvytváří místní kulturní život. Pojem „regionalismus“ označuje lokální hnutí, usilující o zdůraznění svéráznosti a posílení významu určité krajové oblasti v rámci vyššího územního celku. Projevuje se jednak snahami o větší ekonomickou (popřípadě i správní) samostatnost vůči centru i jiným oblastem, jednak vyzdvihováním krajové specifčnosti přírodní (geografické), etnické a kulturní. Proto se zpravidla projevuje i literárně.“³⁵ Na našem území vzniklo specializované pracoviště, Centrum regionálních studií, zabývající se tématem regionu při filozofické fakultě Ostravské univerzity, které také vydává bulletin *Krásná Ostrava*. V posledních desetiletích se výzkum začal zajímat také o literární vědu.³⁶ Lokálními a regionálními souvislostmi se zabývá také oddělení pro lokální a regionální studia Sociologického ústavu Akademie věd ČR.³⁷

Marie Huberová definuje pojem „regionální literatura“ stejným způsobem jako *Slovník literární teorie*. Huberová se navíc zaměřuje na definování regionální literatury v oblasti knihovnictví. Za regionální literaturu v tomto prostředí považuje materiály obrazové, audiovizuální nebo zvukové, vztahující se k určitému regionu, popřípadě vydané na území

³³ Tamtéž, s. 15.

³⁴ Tamtéž, s. 55.

³⁵ VLAŠÍN, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. V Praze: Československý spisovatel, 1977. s. 317.

³⁶ Dostupné z: < [Věda a výzkum / Centrum regionálních studií FF OU \(osu.cz\)](#) > navštíveno dne 25.2.2023.

³⁷ Dostupné z: < [Lokální a regionální studia | Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. \(cas.cz\)](#) > navštíveno dne 25.2.2023.

regionu či mimo něj.³⁸ „Tyto vztahy k regionu mohou být obsahové, územní nebo autorské. Z obsahového hlediska tvoří regionální literaturu díla pojednávající o regionu, věnující se mu celým rozsahem (monografické publikace) nebo se ho dotýkají jen zčásti, v kontextu (studie ve sbornících, články v periodickém tisku apod.). Z územního hlediska tvoří regionální literaturu díla vydaná na území regionu, tzv. místní tiskoviny, bez ohledu na jejich obsah.“³⁹ Zkoumaná místní regionální periodika v některých případech u daného díla sama upozorní na to, že se jedná o tvorbu regionálního, v našem případě pardubického autora, ale častokrát k tomu musí dospět čtenáři sami. Pokud se jedná o díla pojednávající o tematické regionu, periodický tisk tuto skutečnost připomene. Samotný regionální tisk se však nezabývá pouze regionální literární kulturou, ale převažují články o literární kultuře v celostátním kontextu.

Marie Huberová říká, že právě regionální místní tiskoviny, jako jsou noviny, ročenky výroční zprávy, bulletiny, zpravodaje, almanachy, věstníky časopisy, kalendáře i některé drobné tiskoviny, z nichž mnohé jsou používány i v předkládané práci, jsou cenným pramenem pro literárně vědné studium zaměřené na region. Tyto regionální tiskoviny vycházejí ve více či méně pravidelných intervalech. Přinášejí aktuální informace o běžných záležitostech či složitější problematiku související s regionem. V této práci jsou využívána regionální periodika jako deník (*Pardubický deník*, *Mladá fronta Dnes*, *Pardubické noviny*, *Noviny Pernštejn*), týdeník (*Týdeník Pernštejn*), časopis (literární čtvrtletník *Partonyma*, *Kapka*, *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*) nebo bulletin (*Kruh*). Zkoumaný materiál dokazuje, že obecně i v regionu mohou existovat různé typy periodik. Když se na regionální literaturu podíváme z hlediska autorského, tak jí můžeme definovat jako díla autorů místních, spjatých s daným regionem svým původem nebo činností. Tito autoři se tak buď narodili, žili či v určeném regionu působili.⁴⁰ Místní tiskoviny o regionálních autorech a jejich dílech průběžně v menší míře informují, přesto se však celostátně známí autoři objevují v těchto tiskovinách častěji, zřejmě proto, že jsou více čtenářsky atraktivní.

Neopominutelnou složkou regionální literatury jsou také významné osobnosti, působící v regionu, a jejich díla. Charakteristika takovýchto osobností je však složitá, protože osobnost narozená v takovém regionu, v něm ale nemusí nutně působit. Zároveň osobnost nenarozená na tomto území, může v tomto regionu působit a může jím být podstatně ovlivněna. Někteří autoři

³⁸ HUBEROVÁ, Marie. *Regionální literatura ve veřejných knihovnách. Část 1. Doplnění a zpracování regionální literatury. Metodický list pro knihovny Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 1986. s. 14–15.

³⁹ Tamtéž, s. 14–15.

⁴⁰ Tamtéž, s. 14–15.

se naopak zabývají regionem pouze ve svém díle.⁴¹ Marie Huberová termín „regionální osobnost“ definuje takto: „Pod pojmem regionální osobnost rozumíme především tu osobu, která v regionu působila (působí) a svou činností významně ovlivnila některou součást života regionu (bez ohledu na její místo narození nebo úmrtí). Je to také osoba, která se v daném regionu narodila nebo zemřela, ať už v něm působila, či nikoli.“⁴²

K regionálním autorům řadíme literáty – prozaiky i básníky, publicisty, autory vědeckých děl, režiséry, fotografy nebo třeba i hudebníky. Nejednou jsme se setkali při studování materiálu s krátkými články, často ve formě oznámení, že buď nějaká osobnost zemřela, nebo slaví významné jubileum. Možná by se dalo očekávat spíše to, že v regionálním tisku se tyto informace dozvíme více o osobnostech lokálních, ale často se píše i o autorech známých celorepublikově. V regionálním tisku se podobně nedozvídáme jen o dílech prozaického nebo poetického rázu, ale redaktori často informují i o pamětních knihách, vztahujících se k regionu, nebo o knihách s historickými tématy či o regionálních osobnostech. I tuto problematiku budeme rozkrývat v další části práce.

Problematiku regionální literatury je nutno chápat ve spojení s geografickým prostorem. V tomto pojetí lze nalézt dvě protichůdné tendence. Tou první je vliv geografického prostoru na specifičnost literatury. Tato osobitost může být spontánního či vynuceného rázu. Působit na ní může čtenářská poptávka nebo kulturní politika. Tento pohled však převládá a jeho tradice je bohatá. Marie Huberová dokonce říká: „Jeho stoupenci se domnívají, že regionální literatura se vyznačuje nejen tím, že se zabývá lokálními tématy, užitím specifických uměleckých forem nebo použitím nářečí, ale vyznačuje se určitým nádechem, atmosférou, lokálním zabarvením, způsobem cítění a myšlení, které daný prostor vyvolává.“⁴³ Prvky regionalistického románu nacházíme již v preromantismu a následně v realismu. Druhou tendencí je vliv geografického prostoru na typ literární komunikace. Zde ale nalezneme lhostejnost vůči specifičnosti literatury. Libor Martinek se v tomto směru odkazuje na literárního historika Erazma Kužmu, který je toho názoru, že v momentě, kdy se literární dílo dostává z regionálního okruhu do celonárodního, přestává náležet do regionální literatury, a to i v tom případě, že je úzce spjato s určitým prostorem tematicky, jazykově i formálně.⁴⁴

⁴¹ Tamtéž, s. 20.

⁴² Tamtéž, s. 20.

⁴³ MARTINEK, Libor. *Region, regionalismus a regionální literatura*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2007, s. 84.

⁴⁴ Tamtéž, s. 84.

Libor Martinek je také autorem teze, ve které konstatuje, že ten, kdo nemá čtenáře, vlastně není spisovatel. Ten, koho čtou čtenáři po celé zemi, je spisovatelem celonárodním. Naopak regionální spisovatel je ten, koho čtou čtenáři v regionu.⁴⁵ Autor je neodmyslitelně spjat se svými čtenáři. Svá díla píše proto, aby byla čtena. Čtenáři jsou z velké části ti, kteří určují, jestli spisovatel zůstane znám a bude reflektován pouze v místě svého regionu, nebo zda pronikne do celostátního rozsahu. Dalším určujícím faktorem jsou právě média, která rozhodují o tom, jestli se daný autor či dílo objeví na jejich stránkách. Média ve svých hodnoceních často přihlížejí ke čtenářské atraktivitě.

⁴⁵ Tamtéž, s. 91–92.

2. Média

Mark Deuze ve své knize *Media Life. Život v médiích* přichází hned v jejím úvodu s ústřední myšlenkou, že žijeme *uvnitř* médií. Média ovlivňují značnou část našeho života, protože jsou všudypřítomná, zejména v moderní době. Jsme jimi zahlceni, ponořujeme se do nich. Lidé se musejí neustále vypořádávat s přesyceností sdělení, která média produkují. Média nás doprovázejí téměř na každém kroku, na cestě do práce, do školy, při sledování televize, v nákupních centrech, stávají se nedílnou součástí našeho života. Běžně používáme například mobilní telefony ke spojení s okolním světem, posíláme textové zprávy nebo e-maily.⁴⁶

Deuze také tvrdí, že nás pohlcuje téměř kompletní medializace. Na různých platformách nám média umožňují být neustále online, být spojeni se světem kdekoli a kdykoli. „Média jsou *všudypřítomná* (jsou všude) a *všeprostupující* (nelze je vypnout). Spojení s médii se stalo všedním rysem lidské existence,“ říká Mark Deuze.⁴⁷ Pro média je charakteristická neukončenost a tvořivost. Média se vyvíjela po staletí, tento proces však ještě není u svého konce, média jsou tvárná, a s moderní společností se vyvíjejí stále dál.⁴⁸

V 15. století odstartoval modernizační proces v různých částech Evropy, který značně ovlivnil rozvoj a šíření masových médií. S rozvojem obchodu začala média pronikat z měst na venkov. Média jsou komplexní kulturní, socioekonomický a politický jev, který je v průběhu modernizace stále propojen se všemi vrstvami společnosti a všemi rovinami jejího fungování a vzájemně se ovlivňuje s dalšími jevy (literaturou, politickou emancipací, pojetím vzdělání, uměleckou produkcí apod.).⁴⁹

2.1 Funkce médií

Masová média se stala neodmyslitelnou součástí moderního světa. Snadná dostupnost novin, časopisů, televize, rozhlasu, či internetu se stala trendem dnešní doby. Tištěná periodika se musela vyrovnat s novodobou a pokrokovou dobou, začala spolupracovat s internetem, který dal vzniknout internetovým verzím tradičních tištěných periodik. Média nám napomáhají

⁴⁶ DEUZE, Mark. *Media Life. Život v médiích*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2015, s. 7.

⁴⁷ Tamtéž, s. 8.

⁴⁸ Tamtéž, s. 8.

⁴⁹ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 9.

k utváření společenského i politického názoru. Pro média je charakteristické, že vycházejí pravidelně, jsou stále k dispozici a jsou dostupné velkému počtu uživatelů. Díky nim můžeme udržovat sociální komunikaci napříč celým světem. Zároveň se také můžeme dozvědět novinky z druhé strany zeměkoule.⁵⁰

Masová média musejí reagovat na aktuální zájmy a dění ve společnosti, s čímž souvisí konkurenční boj, touha po zisku a také získání, udržení či zlepšení své pozice na trhu. Média nemůžeme brát pouze jako zdroj informací, ale rovněž působí na společenskou a politickou scénu. Rozmach médiím umožnil technologický rozvoj a politické změny přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století. Petr Bednařík, Jan Jirák a Barbara Köpplová považují média ve své publikaci *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti* za nedílnou součást politických, sociálních a ekonomických dějin společnosti.⁵¹

Média v různých formách poskytují recipientům informace. V publikaci *Dějiny českých médií* od Petra Bednaříka, Jana Jiráka a Barbary Köpplové se píše, že produkce a distribuce těchto sdělení jsou plánována tak, aby se mohla pravidelně a průběžně dostávat k uživatelům. Motivace zájemců o tato sdělení jsou různá (politická, ekonomická, vzdělávací, zábavná etc.). Média se snaží oslovovat své příjemce podle určitých kategorií, kterými jsou pohlaví, věk, vzdělání, povolání. Tyto skupiny si pro svou početnost a pro skrytost konkrétních uživatelů v anonymitě vysloužily označení masa. Komunikace mezi médii a těmito skupinami recipientů bývá označována jako masová komunikace.⁵²

Masová média se snaží působit na chování a postoje recipientů a na veřejné mínění, například prostřednictvím reklamy či cenzury. Média jsou takto vnímaná již od své prvopočáteční fáze vývoje, na které se podílejí proměňující se podmínky společenské a politické.⁵³ V publikaci Winfrieda Schulze *Analýza obsahu mediálních sdělení* se rozlišují tři funkce masových médií – informativní, kritizující a funkce veřejného fóra.⁵⁴ Klíčovým kritériem kvality žurnalistického sdělení je přesnost. Ta musí obsahovat informace, které odpovídají realitě. Dalšími faktory jsou věcnost, vyváženost a aktuálnost.⁵⁵

⁵⁰ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 9.

⁵¹ Tamtéž, s. 9–10.

⁵² Tamtéž, s. 13–14.

⁵³ Tamtéž, s. 14–15.

⁵⁴ SCHULZ, Winfried. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2004, s. 51.

⁵⁵ Tamtéž, s. 57.

Tato práce se zabývá literární kulturou v pardubickém regionálním tisku. Místní tisk, vycházející pravidelně, se musí vyrovnat s pokrokem v posledních dvaceti letech, kterým svět, kultura, a také literární kultura, kterou zkoumáme, prošly. Téměř každé námi sledované periodikum má i svou internetovou verzi, aby mohli být čtenáři informováni co nejdříve, tedy dříve než v tištěných periodikách. Média jim poskytují různé informace a sdělení z oblasti kultury, a to i z té literární. Regionální periodika tak reagují na aktuální dění nejen ve svém regionu, ale i v celostátním měříku. Reagovat na současné dění umožňují prostřednictvím svých příspěvků i svým čtenářům.

2.2 Role médií všeobecně

Charakteristickými rysy médií a mediální komunikace jsou dostupnost neomezenému množství adresátů, a zároveň také dobrá technická, organizační a distribuční základna, díky níž je možné šířit velký počet kopií. Mezi další rysy patří průběžnost, aktuálnost, atraktivita a snaha o všeobecnou srozumitelnost.⁵⁶ Masová média jsou adresovaná široké veřejnosti, můžeme říci mase. V *Dějínách českých médií. O počátku do současnosti* od Bednaříka, Jiráka a Köpplové je řečeno, že za konkrétních historických podmínek⁵⁷ se média utvářejí.⁵⁸

Lidská společnost funguje na interpersonální i celospolečenské bázi. Řadu sdělení by se často měla dozvědět většina členů společnosti. Mezi takováto významná oznámení řadíme kupříkladu informace o změně zákonů, vzdělání, předpisech a nařízeních, varování a podobně. Další skupinu zpráv tvoří takové, které lidé chtějí získat, ať už pro informovanost, poučení, zábavu, propagaci, vzdělání, vzrušení apod. Tyto informace lidé nabývají z terciárních médií, které tvoří noviny, časopisy, knihy, ale také plakáty, billboardy a další, a rovněž z vysílacích médií, jako je rozhlas a televize. Vlastimil Ježek a Jan Jiráček v *Úvodu do dějin tištěných médií* považují za terciární média ta, kterým často říkáme masová, jelikož dovolují oslovit velký počet příjemců bez ohledu na jejich individuální rozdíly, tedy jako „masu“.⁵⁹

Za masová média označuje Bednařík, Jiráček a Köpplová média tištěná, ke kterým se ve 20. století přidávají rozhlasová a televizní média. Toto pojetí masových médií obsahuje rovněž

⁵⁶ Charakteristické rysy médií obdobně charakterizuje i publikace: JEŽEK, Vlastimil; JIRÁK, Jan. *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění, 2014.

⁵⁷ Pro příklad se může jednat o tyto procesy: industrializace, demokratizace, vznik volebního práva atd.

⁵⁸ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 14–15.

⁵⁹ JEŽEK, Vlastimil; JIRÁK, Jan. *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění, 2014, s. 9–10.

kniha *Úvod do tištěných médií*.⁶⁰ V posledních desetiletích vzrostla na významu role internetu. Mezi tištěná periodika patří pravidelně vycházející tiskoviny, v dnešní době mezi ně řadíme zejména deníky, ze kterých budeme v této práci vycházet, dále časopisy pro širokou veřejnost, nebo například odborné časopisy pro užší okruh zájemců. Toto vymezení se dá považovat za poněkud rozvolněné, protože dnešní podoba deníků, týdeníků, měsíčníků atd. se vyvíjela poměrně pomalu, jelikož periodicita nebyla tak pravidelná jako v dnešní době. A také proto, že roli ve formování veřejného a politického života plnily v minulosti například knihy či kalendáře. Prvopočátky médií jsou spojeny s rozvojem knihtisku, což se dále projevuje vznikem různých letáků a pamfletů, které se vyvinuly do podoby pravidelné periodické produkce. V době, kdy byla periodická média rozvinutá, získala rysy masovosti. Rozvinulo se tzv. „čtívo“⁶¹ pro širokou veřejnost, které bylo určeno k jednorázovému přečtení.⁶²

Také rozlišujeme média celostátní, regionální či místní (lokální). Jak bylo zjištěno i při heuristické části této práce, řada médií patřících mezi celostátní však nabízí i regionální přílohy a jejich výsledkem je tak kombinace celostátního obsahu s obsahem regionálním, což je právě příklad i některých periodik, ze kterých tato práce čerpá. Převážná část tištěných celostátních periodik bývá rozdělena do několika tematických rubrik, což čtenářům usnadňuje orientaci v novinách. Zpravidla se noviny člení na několik úseků, a to část zpravodajskou, obsahující politiku a ekonomiku, a dále na kulturní, sportovní a regionální sektory. Vlastimil Ježek a Pavel Jiráček v knize *Média a my* uvádějí jako zvláštní případ síť *Deníku*, jehož vydavatel postupoval opačným směrem, kdy vytvořil celostátní síť titulů s jednotícím slovem „deník“ v názvu periodika (například *Pardubický deník*, *Benešovský deník*, *Plzeňský deník* a podobně), po obsahové stránce základním kamenem zůstaly regionální a lokální zprávy a publicistika, zasazené do společného, celostátního zpravodajství.⁶³ Regionální tisk v podobě *Pardubického deníku* nebo *Mladé fronty Dnes* obsahuje svou regionální rubriku, velkou část však tvoří složka celostátní v podobě zpravodajského, sportovního a kulturního úseku. Na základě svých zjištění mohu konstatovat, že poměr regionální a celostátní složky je zhruba 30:70.

Hlavní náplní a cílem médií je informovat o určitých událostech, které se ve společnosti dějí. Ty se pak stávají mediálními sděleními. Každé z těchto mediálních sdělení se stává

⁶⁰ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015.

⁶¹ Za čtívo považujeme: romantické příběhy běžně označované jako „červená knihovna“, příběhy s tajemstvím, „letištní knihy“.

⁶² BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 16–17.

⁶³ JEŽEK, Vlastimil; JIRÁK, Jan. *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění, 2014, s. 15.

sociálním faktem, je tedy samo o sobě událostí. Jsou to však média, která do značné míry rozhodují o významu jednotlivých událostí. A to tím, jestli se dané události vlastně budou věnovat, a následně jakou mírou pozornosti se jí budou zaobírat. Některých událostí si média ani nemusí povšimnout. Zveřejněné události mohou dále hýbat děním ve společnosti. Dá se říci, že většina z takto sdělených zpráv upadne v zapomnění. Avšak mnohé z nich se mohou stát významnými a celospolečensky zapůsobit, ovlivnit postoje či chování lidí a tak podobně. Plní tak některé významné společenské funkce. Média naplňují informativní, vzdělávací, přesvědčovací, zábavnou a estetickou funkci. Informace v médiích o tom, co se kolem nás děje, nás zajímají z podobných důvodů, které tvoří funkce médií. Jednotlivá sdělení rozebírají a navrhuji, jaký postoj k nim mohou příjemci zaujmout.⁶⁴

Média disponují určitou přesvědčovací (persvazivní) mocí, což znamená, že mohou potvrdit, posílit nebo upravit postoje a názory lidí, nebo je pobídnout k nějaké akci. Reklamní a propagační sdělení oplývají přesvědčovací funkcí, a jako taková by měla být v médiích viditelná a zřetelně označena podle typu média, ve kterém se objevuje. V praxi se tak ale často neděje. Takovéto výrazné označení podle Ježka a Jiráka oslabuje přesvědčovací efekt reklamního sdělení. Média tak mnohdy podstatu takovýchto sdělení nepřiznávají vůbec (tzv. skrytá reklama), nebo přiznávají ale poněkud nenápadně.⁶⁵ Toto je problém, na který jsme ostatně narazili i při probádávání shromážděného materiálu.

Od devadesátých let měla na literární produkci vliv komercializace. Poslední desetiletí 20. století se neslo v duchu nových technologií a digitalizace dat, díky čemuž se média sama stala zejména zbožím a chtěla dosáhnout co možná nejvyššího zisku. Média v internetovém prostředí začala postupně doplňovat a někdy i nahrazovat periodický tisk, který tak začal výrazně ztrácet na významu. Naopak webové vyhledávače se staly novým médiem a velmi úspěšnou komoditou.⁶⁶

V listopadu 1989 se v našich podmínkách proměnilo obsahové ladění médií, a zároveň byla oslabena vazba médií na stát (deetatizace).⁶⁷ Privatizace se stala jedním z dominantních řešení, díky kterému se noviny dostaly do soukromé sféry. Tato změna se týkala všech tištěných a velké části vysílacích médií. Trendem se stala komercializace médií. Ta začala tíhnout

⁶⁴ Tamtéž, s. 19–21.

⁶⁵ Tamtéž, s. 23–24.

⁶⁶ Tamtéž, s. 356–360.

⁶⁷ Tamtéž, s. 365.

k trivializaci a bulvarizaci – což jsou typické důsledky komercializace médií.⁶⁸ Masové sdělovací prostředky se po roce 1989 vymanily zpod kontroly státu, leckdy se tak dělo mimo existující právní rámec. V sektoru tištěných médií měl proces odstátnění tři podoby: 1. přeměna stávajících titulů, 2. obnova titulů, které neměly v předcházejícím období dovoleno vycházet, popřípadě rozvoj titulů, jež vycházely jako samizdat, 3. zakládání nových titulů. Přeměna existujících periodik dala vzniku listů, které existují do současnosti (například deníky *Mladá fronta*, *Rudé právo* či týdeník *Hospodářské noviny*, který se změnil v deník).⁶⁹ Podobné pojetí nalezneme také u Vlastimila Ježka a Jana Jiráka v knize *Média a my*. Nové ekonomické a společenské poměry poznamenaly i vývoj kulturních periodik.⁷⁰

Bulvární listy začaly spatřovat světlo světa již na počátku devadesátých let (například *Expres*, *Blesk*). České prostředí bylo přístupné změnám, které se odehrávaly ve světě, a tak se s počátkem devadesátých let začala měnit technická povaha mediální produkce. První periodika, která přešla do soukromého vlastnictví, tvořily denní tisk a časopisy. Mediální produkci po roce 1989 také velmi ovlivnil příchod zahraničních vlastníků a rozvoj počítačových sítí.⁷¹ Regionální noviny *Deník a Mladou frontu Dnes* získal po roce 1989 německý majitel. V současnosti *Pardubický deník* vlastní Vydavatelství Vltava Labe Media a *Mladou frontu Dnes* mediální skupina Mafra.⁷²

Po roce 2000 se internet začal rychle rozšiřovat a stal se významnou oblastí mediální produkce. Na české scéně dlouhodobě působící tištěná média si uvědomila, že bez přítomnosti v internetovém prostředí jim hrozí „neviditelnost“. V důsledku toho začaly vznikat internetové verze tištěných médií. S postupující mírou modernizace se začaly objevovat internetové portály navazující na své tištěné předchůdce.⁷³ V případě pardubického regionálního tisku se jedná o *Pardubický deník*, jehož internetovou verzi tvoří pardubicky.denik.cz, *Mladou frontu Dnes* – [iDnes.cz/Pardubice](http://idnes.cz/Pardubice), *Týdeník Pernštejn* disponuje webovými stránkami, časopis *Partonyma* má své webové stránky i facebookový profil. Časopis *Kapka* nebo bulletin *Kruh* můžeme nalézt v PDF verzi na webových stránkách Krajské knihovny Pardubice nebo Střediska východočeských spisovatelů.

⁶⁸ Tamtéž, s. 368–369.

⁶⁹ Tamtéž, s. 370–371.

⁷⁰ Tamtéž, s. 372–374.

⁷¹ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, s. 375–380.

⁷² Dostupné z: <[Kdo vlastní v Česku noviny - Blesk, Sport, Lidové a Hospodářské | Finance.cz](http://kdo.vlastni.vcesku.noviny-blesk-sport-lidove-a-hospodarske-finance.cz)> navštíveno 8.3.2023

⁷³ Tamtéž, s. 375–380.

Vliv internetu měl na média na přelomu 20. a 21. století klíčový vliv. V posledních letech je tento trend vidět asi nejvíce, kdy periodický tisk, oslabený již ve 20. století televizí, začal zřetelně slábnout na významu a také strádat ekonomicky. Periodický tisk v posledních dvou desetiletích viditelně utlačují on-line verze na internetu, které se staly běžnou součástí moderních společností. Tyto internetové verze bývají zdarma nebo zpoplatněny, velmi často vidáme kombinaci obou těchto možností. Může se tak zdát, že tištěným médiím již „odzvoniло“. Přicházejí o čtenáře, navíc mladé generaci připadají tištěná média již zastaralá. V knize Pavla Večeři *Úvod do dějin tištěných médií* se dokonce hovoří o konci novin, o jejich neodvratitelném zániku. Večeřa říká: „Noviny tištěné na papíře provázely lidstvo málem půl tisíciletí a za tu dobu se staly důležitým fenoménem každodennosti. Jsou ‚sociálním faktem‘ a po jejich eventuálním skonu zůstane prázdné místo.“⁷⁴ Jak jsme již podotkli výše, téměř každé námi zkoumané pardubické regionální periodikum, má buď svou on-line verzi, internetové stránky, dokonce facebookový profil, nebo je možnost se s jednotlivými čísly seznámit v PDF verzi.

Ve všech médiích je kultura nějakým způsobem přítomná. Noviny, rozhlasové a televizní vysílání, webové portály i sociální sítě informují o aktuálním kulturním dění. V současném kulturním světě, který obsahuje nespočet kulturních odvětví (jako kupříkladu divadlo, film, literaturu, výstavy, hudbu a podobně), není pro recipienty leckdy jednoduché se zorientovat. Aby se v této současné kulturní situaci mediální uživatelé lépe vyznali, by měla pomáhat média. Měla by tak činit formou odborných, ale zároveň dobře pochopitelných recenzí či kritik i širokou laickou veřejností. Podle Vlastimila Ježka a Jana Jiráka naráží reflektování kultury v médiích na určité hranice svých obsahových možností, což se projevuje jak v tištěných periodikách, tak i na internetu, kde webové nekonečno je pouze iluzorní. Rozhodnutí, zda se bude médium určité kulturní události věnovat, je tak v rukou redaktora. Je to on, kdo pomocí hodnotících kritérií vybírá, které události se v médiích objeví a budou tak moci čtenáře zaujmout. Pozornost tak může být upřena na hodnotné či méně podařené dílo.⁷⁵ Každé námi zkoumané periodikum má poněkud odlišnou výpovědní hodnotu. Například v *Partonymě* či *Kruhu* se, myslím, nacházejí ty fundovanější recenze a kritiky, jelikož tato periodika jsou zaměřena na literaturu. *Pardubický deník* nebo *Mladá fronta Dnes* nabízí široké článkové i žánrové spektrum, tudíž ne všechny recenze mívají odborný charakter. Ale i přesto v nich můžeme najít nespočet odborněji zaměřených kritik a recenzí.

⁷⁴ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015, s. 240–246.

⁷⁵ JEŽEK, Vlastimil; JIRÁK, Jan. *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění, 2014, s. 113–114.

Problémem také je, že kulturní rubriky většiny periodik určených pro masové publikum, zauímají druhořadé postavení, protože nejsou tak atraktivní jako rubriky s například sportovní nebo politickou tematikou. Kulturnímu dění je tak v médiích nabízen poměrně malý prostor. Stejně tak je tomu i v regionálních periodikách, kde kulturní sekce zauímají podružnou roli. V rámci této kulturní sekce literární kultura zauímá nevelký prostor oproti jiným odvětvím kultury, jako je divadlo, hudba nebo výstavy. Zároveň ne všichni recenzenti jsou schopni jednotlivá díla posoudit na odbornější úrovni.⁷⁶ Toto je problém, který budeme rozkrývat v další části diplomové práce, protože kulturní rubriky, natož kulturní literární rubriky nejenže zastávají druhořadé postavení, ba co víc, v porovnání s dalším obsahem prostor minimální, o čemž jsme se přesvědčili právě při prozkoumávání nashromážděného materiálu. Opravdu fundovaných recenzí se nachází v médiích čím dál tím méně. Rychlost se stala jednou z priorit úspěšnosti současných médií. V periodickém tisku se nejčastěji setkáváme s literární kulturou v podobě zprávy, oznámení, pozvánky, glosy, pojednání, recenze, kritiky, reportáže (například z některé vernisáže, výstavy, nebo ze čtení knihy nějakého autora) nebo komentáře. Neméně často vidíme literární kulturu v médiích ve formě rozhovorů, inzercí či také placených reklam. Ze všech těchto žánrových podob se čtenáři dozvědí nebo jsou informováni, co, kdy a kde se odehrávalo, popřípadě se teprve bude odehrávat. Na základě mnou prostudovaného materiálu, je literární kultura vůči jiným oblastem kultury v poměru přibližně 30:70, stejně jako regionální složka novin vůči té celostátní.

2.3 Role médií v regionu

Tato diplomová práce se bude nejvíce věnovat literární kultuře prezentované v *Pardubickém deníku*, *Mladé frontě Dnes*, *Pardubickém Patriotovi*, také v bulletinu *Kruh* nebo *Týdeníku Pernštejn*. Jako deník označujeme noviny vycházející denně. Barbora Osvaldová v *Praktické encyklopedii žurnalistiky a marketingové komunikace* rozděluje deníky podle času vycházení na raníky, mající uzávěrku večer předem, poledníky a večerníky, které informují bezprostředně o událostech daného dne. Pokrok v oblasti techniky umožnil rozvoj periodického tisku zejména od 19. století, kdy došlo ke zdokonalení tiskařských strojů, také růst gramotnosti a postupné snížení jejich ceny. Deníky vycházejí buď s celostátní nebo regionální působností.⁷⁷

⁷⁶ Tamtéž, s. 113–114.

⁷⁷ OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007, s. 48–49.

Pardubický deník, vycházející od roku 1992 (kdy ještě pod názvem *Pardubické noviny*), se věnuje především dění ve městě Pardubice a okolí. Zároveň ale nezapomíná na další události v celém Pardubickém kraji, dodává čtenářům ucelený servis a aktuální sportovní výsledky. Pravidelné soutěže umožňují příjemcům získat nejen vstupenky na zajímavé akce, ale také zážitky. Čtenář se ale dozví i zprávy s celostátním rozsahem. Nechybějí zprávy z oblasti kultury. Sekce kultura mapuje dění v oblasti hudby, filmu, divadla, výstav, showbyznysu i literatury. V *Pardubickém deníku* se také setkáme se zpravodajstvím ze světa, republiky, regionu, kraje i z nejbližšího okolí bydliště čtenáře, pro kterého je *Deník* určen. Skupiny *Deníků* z východních Čech vycházejí od první poloviny devadesátých let. Názvy titulů byly v září 2006 sjednoceny pod jednotný brand *Deník*.⁷⁸ Centrální redakce sídlí v Praze a má 14 regionálních redakcí. *Pardubický deník* disponuje svými webovými stránkami, kde si čtenář může přečíst aktuální články v internetové verzi.

Mladá fronta Dnes patří mezi jedny z nejprodávanějších českých deníků. Vychází od roku 1992. Má centrální redakci v Praze a 14 regionálních redakcí. Najdeme zde zpravodajské i publicistické články, které jsou rozděleny do rubrik s názvy „Z domova“, „Ze světa“, „Ekonomika“, „Kultura“, „Názory“ a „Sport“. Součástí deníku jsou dvě až čtyři strany regionálního zpravodajství rozděleného podle čtrnácti krajů. V rubrice kultura můžeme nalézt pozvánky na různé akce, divadelní představení, koncerty nebo filmy aktuálně uváděné v kinech a také recenze. *Mladá fronta Dnes* má několik příloh. Je otázkou, nakolik je regionální příloha originální a osobitá, protože v ní můžeme najít například obecné prvky článků od České tiskové kanceláře, která je českou zpravodajskou agenturou. Některá regionální periodika nejednou přebírají její články jako obecnou zprávu.

Týdeník Pernštejn (Pardubicko) náleží do skupiny tradičních regionálních novin a je opěrným bodem v informování obyvatel v pardubickém regionu. V našem regionu je nejdéle vydávaným periodikem, existujícím již více než 30 let. Vychází zdarma každé pondělí. Řadí se mezi nejčtenější regionální periodika. Popisuje dění v bezprostředním okolí svých čtenářů. Na své stránky včleňuje nejvýraznější témata celého týdne, snaží se na ně nahlížet z více hledisek, odlišným pohledem. Pomáhá čtenářům v orientaci v aktuálním dění a v utváření si vlastního

⁷⁸ Dostupné z: <[Deník \(regionální noviny\) – Wikipedie \(wikipedia.org\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Den%C3%ADk_(region%C3%A1ln%C3%AD_noviny))> navštíveno 27.2.2023

názoru.⁷⁹ Zaměřuje se na regionální tematiku a přehledným způsobem informuje obyvatele o aktuálním dění na Pardubicku.⁸⁰

V *Partonymě*, tedy tematickém východočeském literárním čtvrtletníku, jež vydávala katedra literární kultury a slavistiky na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice, který sdružoval literární tvůrce, ale i výtvarníky, fotografy a další, také nalezneme recenze a kritiky literárních děl. *Partonyma* se skládala ze tří částí: textáž naplňovala původní literární tvorba, kontemplum bylo věnováno odborné esejistice, publicistice a literární kritice, a setkání představovala jednoho nebo více vybraných autorů v celé škále jeho působnosti. Celé číslo uzavírala fejetonistická rubrika Poslední slovo. Časopis byl založen na přelomu let 2011 a 2012 a první číslo na téma Underground vyšlo na jaře roku 2012. V současnosti již časopis *Partonyma* nevychází.⁸¹

Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů nazvaný *Kruh* se začal vydávat v roce 2005. Jsou to vydání pro Pardubicko, Vysočinu a Orlicko. V prvním ročníku tohoto bulletinu najdeme popis, o čem bude pojednávat nejen v tomto, ale i v dalších číslech. Nazývají ho občasníkem. „Vzniklý bulletin bude sloužit jako interní materiál nejen poskytující zprávy z našeho centra, ale dává si za úkol uveřejňovat i literární pokusy, polemiky, názory a nápady.“⁸² V jednotlivých číslech bulletinů jsou otiskovány jak ukázky z děl jednotlivých autorů, tak i rozhovory se spisovateli nebo recenze na jejich knihy. Také uvádějí souhrn autorské aktivity členů Východočeského střediska obce spisovatelů v jednotlivých letech, což může dobře sloužit čtenářům v orientaci toho, jaká knížka, od jakého autora vyšla.

Klub přátel Pardubicka započal v roce 1965 vydávat pro své členy *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*. Původně se jednalo o měsíčník, od roku 1982 vycházely šestkrát ročně. Ve své podstatně rozšířené a zkvalitněné verzi vycházejí dodnes. Což z nich činí nejdéle nepřetržitě vycházející časopis na Pardubicku. Od roku 2008 vycházel do roku 2016 měsíčník *Pardubický Patriot*, který se věnoval událostem v Pardubicích a okolí.⁸³ Zaměřoval se na vycházející publikace, převážně odborného rázu, ale našli jsme zde také knihy prozaické a poezii.

⁷⁹ Týdeník Pernštejn – prezentace. Dostupné z: <[prezentace_tydenik.pdf \(tydenikpernstejn.cz\)](#)>

⁸⁰ Toto zpracování pojednání o periodikách *Pardubický deník*, *MF DNES* a *Týdeník Pernštejn* vychází z mého pojetí bakalářské práce; srov. Chválková, Veronika. *Kritická recepcce tvorby Východočeského divadla Pardubice v regionálním tisku od roku 2000 do současnosti*. Pardubice, 2019. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Pardubice. Fakulta filozofická.

⁸¹ O nás – Partonyma. Dostupné z: <<https://partonyma.cz/o-nas/>> navštíveno 7.10.2022

⁸² Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 1, roč. 1, rok 2005. s. 4.

⁸³ Zdeněk Bičík. Parpedie. Pardubická encyklopedie Klubu přátel Pardubicka. Časopisy. Dostupné z: <[Parpedie : Časopisy](#)> navštíveno 7.10.2022

Seznamoval čtenáře s ukázkami z těchto děl. Rovněž se orientoval na historii Pardubic a okolí, osobnosti kulturního života a jejich jubilea, nebo upozorňoval na akce v oblasti kultury, jako například divadlo či výstavy.

3. Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách

Třetí kapitola je rozdělena na čtyři podkapitoly, z nichž první tři se budou zabývat reflexí literární regionální kultury v pardubických periodikách v kontextu celostátním; a poslední podkapitola se bude věnovat regionální literární kultuře v rámci reflexe jiných odvětví kultury. Na následujících stránkách, věnovaných prvním třem podkapitolám, se budeme zaměřovat na jednotlivé žánry, se kterými jsme se setkali v pardubickém regionálním tisku, tedy zprávám, oznámením, pozvánkám, recenzím, kritikám, rozhovorům, komentářům a dalším článkům. Pro čtenářovu lepší orientaci jsem pasáže roztrídila podle obsahové příbuznosti.

3.1 Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci pozornosti věnované celostátním i nadnárodním literárním tématům

Tato podkapitola se bude ve svých dílčích podkapitolách věnovat jednotlivým žánrům, se kterými jsme se setkali v pardubickém regionálním tisku.

3.3.1 Zprávy, oznámení, pozvánky

Jeden z žánrů, který se v regionálním tisku objevuje nejčastěji, zastupují zprávy oznámení a pozvánky. Periodický tisk informuje své čtenáře o možnostech setkání se spisovateli, jak českými, nebo z jiných regionů, tak i s těmi zahraničními, kteří k nám zavítají. Noviny také oznamují informace o konání autogramiád a křtů jednotlivých knih. Také se snaží pomoci čtenáři orientovat se ve značném množství vycházejících knih pomocí tipů k přečtení. Čtenáře také zpravují o jednotlivých literárních soutěžích a cenách udílených v oblasti literatury. Oblíbeným tématem jsou také Laskavé večery nebo Noci s Andersenem. Čtenáři se mohou dozvědět o konání a výsledcích literárních soutěží a literárních cen. Noviny také reflektují knižní veletrhy. Každé z námi zkoumaných periodik zastupuje poněkud jiný vzorek materiálu. Některé články jsou však hodně podobné, nebo pojednávají o stejném tématu.

3.3.1.1 Setkání se spisovateli, autogramiády a křty knih

Zprávy, oznámení a pozvánky na určité akce spojené s literaturou, jsou články s obdobnou strukturou. Na začátku je vždy uvedeno, o jakou akci se jedná, jméno osobnosti, která je s akcí spojena, kde a kdy se odehrává a program této události. Pardubický periodický tisk takto informuje o různých setkání se spisovateli, autogramiádách, křtech jednotlivých knih, návštěvách zahraničních spisovatelů, nebo také o vycházejících zahraničních knihách. V těchto článcích je více pozornosti věnováno celonárodně známým osobnostem. Velký zájem noviny věnují reflektování zahraničních autorů nebo rodáků žijících v zahraničí. Z prostudovaného materiálu lze usoudit, že nejméně pozornosti se dostává místním a regionálním autorům.

Vzhledem k velkému množství materiálu, který byl zpracován jsem vybrala následující příklady toho, jak vypadá regionální kultura v místním tisku, a jak je v něm prezentováno literární dění, odehrávající se v našem regionu. Na dalších řádcích budou představeny reprezentativní vzorky zpráv, oznámení a pozvánek.

Noviny Pernštejn informovaly čtenáře o budoucí návštěvě spisovatelky Ivy Pekárkové v pardubickém ABC Clubu. Milan Mikula v pozvánce uvedl obecné informace jako: datum, čas a místo, kde se mohou čtenáři se zmíněnou spisovatelkou setkat. Tyto všeobecné informace jsou součástí všech námi zkoumaných pozvánek, a v žádné z nich tyto údaje nechybí. Mikula také krátce představuje spisovatelčinu tvorbu včetně několika titulů jejích knih a podotýká, že řadu z nich jistě čtenáři dobře znají, v čemž vidíme snahu komunikovat se čtenářem. Mikula se k nim vyjadřuje následovně: „Líčí v nich někdy až neuvěřitelné zážitky a poznatky ze svého mládí.“ V závěru velmi přátelsky říká, že pozvánka neplatí jen pro zasvěcené autorčiny čtenáře, ale také pro členy klubu i příchozím zájemcům.⁸⁴ Na předloženém příkladu jsem chtěla ukázat, jak taková pozvánka v novinách vypadá. Tato struktura pozvánek prochází napříč různými periodiky.

Pardubický Patriot pozval na setkání se spisovatelkou Jaroslavou Paštkovou, které připravila městská knihovna. Paštková bude besedovat s žáky třetích tříd. K této informaci je přidáno i sdělení o nezměněné půjčovní době v knihovně a možnosti zakoupení nové dětské literatury.⁸⁵

⁸⁴ MIKULA, Milan. *Americké zkušenosti Ivy Pekárkové. Známa spisovatelka v anglickém klubu*. In *Noviny Pernštejn*, č. 3, roč. 11/5, datum 17. ledna 2000, s. 10.

⁸⁵ *Dubnový program městské knihovny*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 4, roč. III, datum 12. dubna 2010, s. 4.

Krajská knihovna v Pardubicích pozvala prostřednictvím *Pardubických novin* na poetický podvečer na pardubickém zámku se známou herečkou Hanou Maciuchovou, která pohovořila o své knize *Náповědi* a o svém vztahu nejen ke krásnému slovu.⁸⁶ Milada Velehradská poté k této události informovala, že rytířský sál na pardubickém zámku byl zaplněn do posledního místa jejími příznivci z Pardubic i bližšího či vzdálenějšího okolí. Velehradská využila možnosti, že Maciuchová přijela do Pardubic a položila jí několik otázek ohledně dětství, herectví, významných rolích, které ztvárnila nebo o tom, že dodnes utíká k básním, které jí dodávají energii. Maciuchová říká: „Je v nich velká síla, proto je vyhledávám. Básníci umí o tom, co my jen tušíme, cítíme a prožíváme – vypovědět. Obdivuji jejich talent, imaginaci, metaforické náповědi. Poezie je výsostná, naviguje své čtenáře, aby objevovali a dotýkali se svých duší.“⁸⁷ *Pardubické noviny* se tedy takovéto události věnovaly hned dvakrát. Tyto dva články ilustrují spolupráci mezi knihovnickou a muzeologickou institucí v rámci podpory literatury v našem regionu. Čtenáři se tak mohou setkat s osobností, která působí v jiné kulturní oblasti (herectví) a také mimo náš region.

Jiří Tůma zve prostřednictvím stránek *Mladé fronty Dnes* do poličského Divadelního klubu na setkání se spisovatelem Petrem Šabachem. Při autorském čtení by neměla být řeč pouze o známých dílech Petra Šabacha, ale dojde i na jeho knihu *Občanský průkaz*, která se od jeho ostatní tvorby liší.⁸⁸ „Mezi literáty, kteří mají vřelý vztah k našemu krajskému městu, a proto sem i často jezdí, patří spisovatel Martin Petiška,“ těmito slovy uvádí svůj článek Svatopluk Kodet. Dále představuje Petiškovo obsáhlé dílo *Andělské povídky* a současně nabádá, aby si čtenáři nenechali tuto sérii ujít, protože, jak Kodet říká: „Jedná se o nejmilejší pohazení na duši v naší soudobé literatuře.“ Jako zajímavost uvádí, že autor slíbil další návštěvu Pardubic.⁸⁹ Jako v předchozím případě, tak i zde jde o návštěvu osobnosti, která svou působností nepatří do našeho regionu. Cílem těchto setkání v lokálních centrech je seznámit čtenáře s neregionálními autory a jejich tvorbou.

Jiří Tůma uvádí svůj další článek těmito slovy: „Návštěvníci pardubického Kulturního domu Hronovická se mohou letos přijít podívat na výjimečný literární a hudební cyklus.

⁸⁶ DVOŘÁK, Tomáš (td). *Hana Maciuchová bude hovořit o knize Náповědi*. In. *Pardubické noviny*, č. 253, roč. 12, datum 29. října 2003, s. 8.

⁸⁷ VELEHRADSKÁ, Milada. *S Hanou Maciuchovou o divadle, poezii a pokoji v duši*. In. *Pardubické noviny*, č. 2, roč. 13, datum 3. ledna 2004, Příloha Víkendová káva, s. 7.

⁸⁸ TŮMA, Jiří. *Šabach bude číst v Poličce*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 14. února 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 5.

⁸⁹ KODET, Svatopluk (svk). *Spisovatel Martin Petiška navštívil Pardubice a přivezl Kočičí příběhy*. In. *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2014, s. 2.

V programu s názvem Doteky hudby a poezie se během roku objeví na pódiu velká jména českého divadla.“ Prvním recitátorem básní se stane Radovan Lukavský, cílem pozvánky se zdá být snaha nalákat čtenáře na další velká jména, například Borise Rösnera, Zlaty Adamovské, Jiřího Štěpničky, Věry Galatíkové a dalších.⁹⁰

Jedna z dalších pozvánek v *Novinách Pernštejn* se týkala autogramiády v Záložně, kterou pořádá Městská knihovna, a kde se mohou čtenáři setkat se Zdeničkou Spruzenou a Josefem Vadným – autory *Přeloučského románu*.⁹¹ Několika slovy je vysvětleno, o čem román pojednává. Tato pozvánka byla napsána jedním delším souvětím a vešlo se do něj vše podstatné. Milada Velehradská pak o čtrnáct dní později zpravila čtenáře *Novin Pernštejn* o tom, že tato novela slaví u čtenářů úspěch. Knihu nazvala „svěží novelkou“ a „novou kultovní knihou“. Přeloučský knihkupec Jaroslav Foršt, jenž patřil také mezi aktéry této autentické novely říká: „Přeloučský román byl psán v rozmezí konce roku 1987 a prosince 1988 jako ‘text‘ mezi oběma autory.“⁹² Místní tisk neinformuje pouze o událostech a akcí většího formátu (např. v kulturních domech, knihovnách, atd.), ale reflektuje i menší akce s regionálními autory, jako je uvedeno výše.

Noviny Pernštejn tak tato událost zaujala dvakrát. O tom, že je určitá knížka úspěšná noviny nepíší poprvé. Roman Zahradka uvedl, že: „Také u nás se drží na špičce čtenářského zájmu kniha Markéty Zahradníkové *Postel, Hospoda, Kostel – Zbigniew Czendlik*. Autogramiáda za účasti známého kněze z Lanškrouna se uskuteční v Knihkupectví Jiřího Petra v Pasáži sv. Jana příští pondělí, tedy 13. března v 16 hodin.“⁹³

Milada Velehradská sepsala zprávu o křtu knihy *Jak jsme létali nad Železnými horami* od Eduarda Vršovského. Informovala o tom, že křest a autogramiáda knihy se uskutečnila v rytířském sále pardubického zámku. Dále říká: „Kniha mapuje létání v Železných horách od založení Východočeského aeroklubu v Pardubicích roku 1922 až do současnosti.“⁹⁴ Ctirad Beneš pak ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka* přidal kladné ohodnocení knihy: „K obsahu

⁹⁰ TŮMA, Jiří. *Lukavský otevře Doteky poezie*. In: Mladá fronta dnes, datum 31. ledna 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 11.

⁹¹ (reno). *Autogramiáda v Záložně*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 3, roč. 15/9, datum 19. ledna 2004, s. 2.

⁹² VELEHRADSKÁ, Milada. *Přeloučský román je autentickou výpovědí z východočeského undergroundu. Svěží novelka z prostředí malého města má u čtenářů úspěch*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 15/9, datum 2. února 2004, s. 7.

⁹³ ZAHRÁDKA, Roman (zr). *Autogramiáda se již blíží*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 9, roč. 11, datum 6. – 13. 3. 2017, s. 3.

⁹⁴ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Křest knihy o létání*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 37, roč. 17/11, datum 30. října 2006, s. 9.

knihy a její úplnosti nelze než vyjádřit tu nejvyšší chválu. Není zapomenuto na nic!“⁹⁵ Křest knížky *Kluci ze Skřivánku* Jana Slabého, který se konal v restauraci Pivovarka, přenesl na stránky *Týdeníku Pernštejn* také Bedřich Práchenský. Kvitoval, že se zúčastnili, jak přímí aktéři knihy, tak i nespočet lidí zajímavých se o regionální literaturu.⁹⁶ V těchto dvou předchozích případech je, si myslím, vidět, že regionální periodika informují o dění, které se odehrává v regionu, ale přitom neklade nutně důraz na regionální autory.

Pardubické noviny upozornily na autogramiádu pardubické rodačky a známé spisovatelky Ivy Hercíkové k nově vydanému románu *Zrada*, jenž vypráví o lásce dvou žen k jednomu muži.⁹⁷ O pár dní později tytéž noviny uveřejnily zprávu, jak probíhal křest k tomuto románu Hercíkové. Tomáš Dvořák si s autorkou popovídal na téma jejích knih, o dětství prožitém v Pardubicích, o životě za Velkou louží nebo o námětech k dalším dílům.⁹⁸ Tyto zprávy jsou dokladem toho, že pro lokální tisk jsou atraktivní také místní rodáci, kteří žijí v zahraničí.

Pardubický deník také pozval na svých stránkách na křest básnické sbírky *Děti v lese a jiné básně* od pardubického autora Michala Zahradníka v Klubu Divadla 29. Ukázky ze své nové sbírky přečte autor sám. Hostem bude například frontman pardubické kapely Vypsaná fiXa Michal Mareda nebo Psí vojáci.⁹⁹ Na stránkách *Mladé fronty Dnes* zve Monika Zavřelová na křest románu spisovatele Michala Šefary s názvem *Podsvětí*, ke kterému jej inspirovaly prostory pražského metra. Zavřelová dodává: „Křest se koná 18. dubna od 17 hodin v pražském Paláci knih Luxor.“¹⁰⁰

V novinách se můžeme dočíst i spoustu zajímavostí týkající se literatury a knižní kultury. Pardubák si v pardubickém regionálním tisku jistě hned všimne, stejně jako já, článku s názvem „Co je pro Pardubice více typické než perník?“ Na první pohled proto zaujal nadpis *Knihy má i perníkový obal*. Pardubická rodačka a autorka úspěšných knih *Excellent menu* a

⁹⁵ BENEŠ, Ctirad. *Poznámky ke knize E. Vršovského „Jak jsme létali nad Železnými horami“*. In: Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 3 a 4, ročník 2007/XLII, s. 77–79.

⁹⁶ PRÁCHENSKÝ, Bedřich. *Knihy o Machoňově díle*. In: Týdeník Pernštejn, č. 41, roč. 11, datum 6. – 12. 11. 2017, s. 1.

⁹⁷ ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Hercíková podepíše novou knihu Zrada*. In: Pardubické noviny, č. 276, roč. 10, datum 27. listopadu 2001, s. 9.

⁹⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Křest knihy v rodném městě*. In: Pardubické noviny, č. 280, roč. 10, datum 1. prosince 2001, s. 17.

⁹⁹ DVOŘÁK, Tomáš (td). *Zahradník pokřtí novou sbírku básní*. In: Pardubický deník, č. 287, roč. 15, datum 11. prosince 2006, s. 11.

¹⁰⁰ ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Román z metra se jmenuje Podsvětí*. In: Mladá fronta Dnes, datum 4. dubna 2017, s. 12.

Společenská nápověda, Eva Filipová, křtila svou knížku *Česká kuchyně v moderním pojetí*. Křest navštívila řada známých osobností, mezi nimiž nechyběl ani vícenásobný perníkář roku Pavel Janoš, který vytvořil perníkový obal knihy.¹⁰¹

„Jeden z nejpozoruhodnějších českých spisovatelů současnosti zavítá dnes od osmi hodin večer do poličského Divadelního klubu,“ láká ve své pozvánce čtenáře Tomáš Dvořák. Jáchym Topol představí během svého autorského čtení svou novou knihu *Supermarket sovětských hrdinů*.¹⁰² „Městská knihovna v Přelouči pořádá dnes od 17 hodin besedu s předním českým autorem historických románů Vlastimilem Vondruškou,“ zve *Mladá fronta Dnes*. V pozvánce je doplněno, že spisovatel představí svou nejnovější knihu *Oldřich z Chlumu*.¹⁰³ Myslím, že z předchozích případů je patrné, že místní periodika informují o dění a akcích, které se odehrávají v našem regionu, ale větší pozornost je přitom věnována autorům a celonárodně známým osobnostem, popřípadě rodákům než místním autorům.

3.3.1.2 Zahraniční spisovatelé a knihy

Zahraniční autoři se ukázali být tématem, které noviny přitahuje. Zpozorovala jsem, že pardubické periodické tiskoviny neinformují pouze o dění na pardubické scéně, ale v poměrně vysoké míře i na té celostátní. Rovněž upozorňují i na knihy vydané zahraničními autory, nebo na návštěvu osobností zahraniční literatury. Můžeme se tak dočíst, že do České republiky, několikrát i přímo do Pardubic, zavítá nějaký zahraniční spisovatel. Zajímavým tématem také je, když se do Česka vrací na návštěvu čeští rodáci. Například *Pardubické noviny* převzaly článek České tiskové kanceláře (dále jen ČTK), která uvedla: „Do Prahy včera z Kanady přicestovali manželé Josef Škvorecký a Zdena Salivarová, jimž je věnován letošní ročník dvaasedmdesátihodinového čtecího maratónu.“ Nebudou chybět autogramiády a besedy se čtenáři. ČTK také zveřejnila, kdo ze slavných osobností se maratónu zúčastní.¹⁰⁴

Na základě analýzy novinových článků se domnívám, že o návštěvu významných osobností je v pardubickém tisku zájem. Jeho pozornosti neunikla ani další návštěva slavného spisovatele. „Günter Grass přijede letos do Prahy“ hlásá oznámení Petra Kovaříka v *Pardubickém deníku*. Grass v pražském Goethe-Institutu bude přítomen představení své

¹⁰¹ Zahrádka, Roman (rz). *Literární soutěž O pardubický pramínek*. In Týdeník Pernštejn, č. 24, roč. 2, datum 16. června 2008, s. 9.

¹⁰² Dvořák, Tomáš. *Topolův Supermarket sovětských hrdinů*. In. Pardubický deník, č. 219, roč. 16, datum 19. září 2007, s. 13.

¹⁰³ (sk). *Beseda s Vondruškou*. In. Mladá fronta Dnes, datum 15. října 2019, s. 14.

¹⁰⁴ Česká tisková kancelář (čtk). *Škvorečtí se zúčastní nonstop čtení*. In. Pardubické noviny, č. 84, roč. 9, datum 8. dubna 2000, s. 3.

knihy s názvem *Při loupaní cibule*.¹⁰⁵ Monika Zavřelová informovala, že do Česka zavítají další známé zahraniční osobnosti literatury: „Norský spisovatel Jo Nesbo přijede v dubnu do Prahy.“ Jeho návštěva bude spojena s besedou i autogramiádou. Dále dodává: „Májové literární vody rozvíří ještě Patrik Svensson s *Tajným životem úhořů*.“¹⁰⁶

Také se z novin dočteme, že vycházejí zajímavé zahraniční knihy. Zpráva ČTK, která byla převzata Pardubickými novinami říká, že „vychází kniha s názvem *Mosty k lidským srdcím*, která obsahuje vzpomínky japonské císařovny Mičiko na její dětskou četbu.“ Mičiko odkazuje nejen na starověké japonské báje, ale i na klasiky evropské a světové literatury.¹⁰⁷ Nakladatelství Lidové noviny vydalo *Dějiny Kanady*, které jsou dílem českých autorů Miroslava Jindry a Lenky Rovné. Iveta Stejskalová podotýká, že publikace vznikala poměrně dlouho, ovšem psát o kanadských dějinách je potěšením, neboť materiálů o této zemi je dostatek.¹⁰⁸

Noviny také uvedly, že Umberto Eco napsal knihu o sedmilháři s názvem *Baudolino*, kde si pohrává s fakty, doplňuje dějiny a podsouvá čtenáři vtipné souvislosti. Martin Reissner ve své recenzi nejprve čtenářům nastíní, o co se v knize jedná, nebo na která svá díla či práce svých kolegů Eco navazuje: „Eco v textu plynule přechází od historické rekonstrukce a dějepisného výkladu k líčení bájných krajin a lidí. Pohrává si s realitou, fikcí i se čtenářem. Navzdory vší komplikovanosti a opovázlivosti napsal knihu, která čtivostí a poutavostí snese srovnání s románem *Jméno růže*.“¹⁰⁹ Také, že americká zpěvačka Madonna napsala knížku pohádek, která u nás vyjde pod názvem *Anglické růže* v nakladatelství Albatros, kniha také vyjde ve více než sto zemích v překladu do třiceti jazyků. Všimla jsem si, že v *Pardubických novinách* je také častým a atraktivním tématem fenomén a kultovní sága fantasy románů s Harry Potterem, které na přelomu tisíciletí fascinovaly svět.

Zahraněční literatura a její autoři představují přitažlivé téma pro místní periodický tisk, který informuje jak o vycházejících knihách nebo jejich překladech, tak i o návštěvách a akcích konaných se zahraničními autory, nebo také rodáky, žijícími v zahraničí. Na tyto články upoutá

¹⁰⁵ KOVAŘÍK, Petr (pk). *Günter Grass přijede letos do Prahy*. In. Pardubický deník, č. 278 roč. 16, datum 29. listopadu 2007, s. 12.

¹⁰⁶ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Přijede Jo Nesbo i milovník úhořů Svensson*. In. Mladá fronta Dnes, datum 21. února 2020, s. 12.

¹⁰⁷ Česká tisková kancelář (čtk). *Mičiko: Mosty k lidským srdcím*. In. Pardubické noviny, č. 22, roč. 10, datum 26. ledna 2001, s. 17.

¹⁰⁸ STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Psát o kanadských dějinách je přímo potěšením*. In. Pardubické noviny, č. 21, roč. 10, datum 25. ledna 2001, s. 16.

¹⁰⁹ REISSNER, Martin. *Umberto Eco napsal knihu o sedmilháři*. In. Pardubické noviny, č. 6, roč. 11, datum 8. ledna 2002, s. 10.

většinou už jejich titulek, který hlásá, že daná osobnost přijede (například „Günter Grass přijede do Prahy“) nebo, že vychází kniha takové osobnosti, přičemž noviny neopomenou uvést do titulku i její národnost (např. „Anglická básnířka zaujala svou upřímnou živelností“). Vzhledem k velkému množství probádaného materiálu, se mohou čtenáři po dalších příkladech podívat v příloze této práce.

Na stránky *Mladé fronty Dnes* Jindřich Göth přenesl knižní biografii kanadského básníka, spisovatele, textaře, zpěváka a skladatele Leonarda Cohena nazvanou *I'm Your Man: Život Leonarda Cohena*. Recenzent knihu shledal jako skvěle odvedenou práci její autorky Sylvie Simmonsové a vyhlásil ji za vzor toho, jak by obdobné práce měly vypadat. Autorka se, podle recenzenta, musela snažit, aby silný životní příběh nepřevyprávěla banálně, plytce a zjednodušeně. Knihu napsala citlivě a empaticky. Recenzent čtenáře seznamuje s knihou po obsahové stránce. Jak jsem si všimla, recenzenta zaujalo, že autorka si dokázala najít cestu k pochopení bohatého vnitřního světa Cohena.¹¹⁰ Čtení knihy, podle něj, vyvolává velmi silné pocity, což je znát i z recenzentova článku. Zahraniční autory a knihy, myslím, největší měrou reflektovaly *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník*. *Mladá fronta Dnes* se tímto tématem zabývá také, ale věnuje mu výrazně menší pozornost.

Milada Velehradská pozvala v *Novinách Pernštejn* čtenáře na setkání v Domě kultury Dukla s legendárním švýcarským spisovatelem Erichem von Dänikenem.¹¹¹ U této příležitosti pak v *Novinách Pernštejn* vyšel s Dänikenem rozhovor. Velehradská tak nejdříve čtenáře na setkání s Dänikenem v prvním článku pozvala a následně spisovatele i sama vyzpovídala v článku druhém. Myslím, že tato situace odkazuje k teoretické části práce, kde jsme hovořili o výměně rolí. V tomto případě je Milada Velehradská nejprve autorkou pozvánky, poté se stává osobou vedoucí rozhovor. Výměna rolí se tak může týkat i jedné osoby. Usuzuji, že už z toho, jak setkání popisuje, si čtenář může připadat, jako by byl sám přítomen. Velehradská říká: „Na tiskovou konferenci do Zlaté štiky zavítal dobře naladěný, pokušující oblíbené camelky, v kultovním saku modré barvy.“¹¹² Následně prostřednictvím Dänikenových slov, můžu říci, velmi zasvěceně seznamuje čtenáře s jeho prací a názory.

¹¹⁰ GÖTH, Jindřich. *Cohenův životopis se čte jako vyklenutý román*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 28. a 29. března 2020, s. 11.

¹¹¹ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *18. října v DK Dukla setkání s Dänikenem*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 34, roč. 17/11, datum 9. října 2006, s. 4.

¹¹² VELEHRADSKÁ, Milada. *Nepovažuji se za vědce, snažím se psát tak, aby tomu každý rozuměl, říká ikona světové záhadologie Erich von Däniken*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 36, roč. 17/11, datum 23. října 2006, s. 3.

Pardubický deník také ve své zprávě informoval, že světoznámý švýcarský spisovatel, badatel a záhadolog Erich von Däniken, stihl během hodinového on-line rozhovoru vedeného na internetových stránkách deníku, odpovědět na více než čtyřicet vtipných či fundovaných otázek.¹¹³ V *Pardubických novinách* jsme se rovněž mohli dočíst, že Pardubice a pardubickou univerzitu navštívila anglická básnířka nigerijského původu a absolventka Oxfordu Patience Agbabi, která píše převážně o ženských tématech a pro ženy,¹¹⁴ nebo že se studenti téže univerzity mohli setkat s anglickým básníkem Tobiasem Hillem. Pohovořil nejen o svých básnických sbírkách, ale třeba i o tom, že pořádal autorská čtení pro návštěvníky londýnské ZOO.¹¹⁵

O zahraniční literatuře a zahraničních osobnostech pardubický periodický tisk informuje prostřednictvím kratších oznámení, pozvánek nebo i delších zpráv. Jednotlivým prvkem těchto článků je atraktivní titulek, který už v názvu nese informaci, že daná zahraniční osobnost zavítá do České republiky, nebo přímo do našeho regionu, popřípadě, že vychází kniha konkrétní zahraniční osobnosti.

3.3.1.3 Laskavé večery

Laskavé večery s knihou, což je besední pořad s literárně hudební náplní¹¹⁶, tvoří velkou část článků v *Novinách Pernštejn*, později *Týdeníku Pernštejn*, také v *Pardubických novinách*, později v *Pardubickém deníku* nebo v *Mladé frontě Dnes*. Nebylo zase tak obtížné, i přes početné množství článků o této tematice, vysledovat jejich ustálenou formu. Dané periodikum pokaždé oznámí, kdo bude hostem Laskavého večera, vždy uvedou několik slov o něm, jmenují jeho nejvýznamnější díla a obeznámí čtenáře, kdy a kde se konkrétní večer koná. Dokonce jsem vyzorovala i několik stále opakujících se jmen, písicích o tomto tématu, pro příklad jmenují Janu Pithartovou, Miladu Velehradskou nebo Tomáše Dvořáka. Vzhledem k poměrně velkému množství článků o této tematice zde uvedeme několik příkladů, o dalších článcích se čtenář může dozvědět v příloze této práce.

¹¹³ DVOŘÁK, Tomáš. *Däniken odpovídal čtenářům Deníku!* In. *Pardubický deník*, č. 244, roč. 15, datum 19. října 2006, s. 1.

¹¹⁴ (zun). *Anglická básnířka zaujala svou upřímnou živelností.* In. *Pardubické noviny*, č. 267, roč. 9, datum 16. listopadu 2000, s. 7.

¹¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš (td). *Podle anglického autora Tobiase Hilla jsou básně jako fotografie nebo obrazy.* In. *Pardubické noviny*, č. 63, roč. 10, datum 15. března 2001, s. 7.

¹¹⁶ PITHARTOVÁ, Jana. *Laskavý večer s Petrem Šabachem.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 43, roč. 13/7, datum 2. prosince 2002, s. 6.

V praxi pozvánka na Laskavý večer vypadá například následovně: *Noviny Pernštejn* prostřednictvím svých stránek zvou jménem Východočeského divadla Pardubice na Laskavý večer, jehož hostem bude prozaik Petr Šabach. Jana Pithartová, jež je autorkou této pozvánky, nejdříve čtenáře upozorní, kde a kdy se bude tato událost konat a poté krátce představí autora, jenž bude hostem tohoto dílu. Uvede několik jeho knižních titulů, které mohou čtenářům pomoci spojit si autora s dílem. Označuje ho za jednu z nejzajímavějších osobností současné české literatury. Rovněž také připomíná, že se Šabach příliš nezviditelňuje v médiích, a tak by si diváci neměli nechat ujít tento pořad s knížkou v ruce.¹¹⁷

Jana Pithartová pozvala v *Novinách Pernštejn* i na následující Laskavý večer, tentokrát s Pavlem Šrutem. Pozvánka má podobnou strukturu jako ta předchozí. Tentokrát však přidává malou definici toho, co vlastně znamená Laskavý večer: „Laskavý večer s knížkou v ruce je besední pořad s literárně hudební náplní.“ Pithartová komunikuje se čtenáři a vhodně upozorní na to, že poezie má přece jenom poněkud méně příznivců, tudíž čtenáři a diváci budou spíše znát jeho texty k písním, zejména Petra Skoumala anebo Vladimíra Mišíka.¹¹⁸ Pithartová si je, podle mého názoru, dobře vědoma toho, že píše pro pardubické *Noviny Pernštejn* a že tyto noviny čte převážně pardubické publikum, takže výstižně zmíní, že Východočeské divadlo uvádí v jeho překladu muzikál Šumař na střeše.

Možná se jedná o „vyplňování bílých míst“, možná chtěla redakce *Novin Pernštejn* prostě jen znovu upozornit na konající se Laskavý večer. Ale vzhledem k tomu, že pozvánka na Laskavý večer s knížkou v ruce se Šrutem, vydaná v novinách 24. února 2003,¹¹⁹ je de facto totožná s tou samou pozvánkou jen z 3. února, se spíše jedná o již zmíněné „vyplňování bílých míst“. Oba články pocházejí od Jany Pithartové a nesou totožný název, v tom druhém případě se změnilo jen umístění informace o datu a místě konání. V článku, který vyšel dříve je umístěna na začátku, v tom pozdějším na konci. A také přibyla informace, že živý přenos pořadu uslyšíme na vlnách Českého rozhlasu Pardubice. Toto upozornění o živém přenosu je k pozvánkám na Laskavé večery připojováno často.

V některých případech jsou informace o Laskavých večerech uvedeny ve formě delších článků a někdy ve formě opravdu krátké pozvánky, kde je v podstatě shrnuto to, co se jindy

¹¹⁷ PITHARTOVÁ, Jana. *Laskavý večer s Petrem Šabachem*. In *Noviny Pernštejn*, č. 43, roč. 13/7, datum 2. prosince 2002, s. 6.

¹¹⁸ PITHARTOVÁ, Jana. *Další laskavý večer s knížkou v ruce v divadle*. In *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 6.

¹¹⁹ PITHARTOVÁ, Jana. *Další laskavý večer s knížkou v ruce v divadle*. In *Noviny Pernštejn*, č. 8, roč. 14/8, datum 24. února 2003, s. 5.

píše v delším článku. Roman Zahrádka upozorňuje na stránkách *Novin Pernštejn*: „Na komorní scéně Anežky České se 3. dubna od 19 hodin setkají diváci se spisovatelem Ludvíkem Vaculíkem.“¹²⁰ Pozvánka na Laskavý večer s Ludvíkem Vaculíkem byla uvedena i v *Pardubických novinách*. Byla více rozvedená, o autorovi se dozvídáme více než jen souhrn v jedné větě, a dokonce se tu objevuje i názor pisatelky Jany Pithartové. Ta protentokrát napsala pro *Pardubické noviny*: „Ludvík Vaculík je mistrem slova a úsudku. V jeho úchvatné, mile ‚namoravělé‘ češtině lze ještě číst onu původní kořenou souvislost mezi jazykem a myšlením.“¹²¹

Jak jsem již podotkla, pozvánky na Laskavé večery mají víceméně stejnou strukturu, de facto se mění jen jméno hosta pořadu, krátká zmínka o něm a datum. Pithartová pro *Noviny Pernštejn* píše: „Březnovým hostem Laskavého večera s knížkou bude Jiří Suchý, básník, textař, dramatik, herec, zpěvák, který je žijící legendou českého divadla malých forem.“¹²² Můžeme uvést i tento příklad: „Východočeské divadlo zve své diváky 18. prosince v 19 hodin na dvanáctý Laskavý večer s knížkou na Komorní scéně Anežky České. Hostem bude dramaturg pardubické scény Martin Fahrner, který začal literárně tvořit v šestnácti letech,“ píše Milada Velehradská.¹²³ V *Pardubických novinách* se objevila téměř totožná pozvánka na Laskavý večer s Martinem Fahrnerem, která obsahovala stejné informace.¹²⁴

„Na Komorní scéně Anežky České pořádá Východočeské divadlo 16. března v 19 hodin další Laskavý večer s knížkou. Hostem je básník, překladatel a scenárista Marek Stašek, osobnost všestranně činná,“¹²⁵ sepsala pozvánku Velehradská.¹²⁶ Další příklady může čtenář zaznamenat v příloze této práce.

V sekci „Kulturní tipy“ se objevila pozvánka na Laskavý večer s knížkou i v *Mladé frontě Dnes*. Jiří Tůma čtenáře obeznamuje: „Východočeské divadlo připravilo další Laskavý

¹²⁰ Zahrádka, Roman (zr). *Laskavý večer s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 13, roč. 14/8, datum 31. března 2003, s. 7.

¹²¹ Pithartová, Jana. *Spisovatel s laskavými očima a břitkými soudy*. In *Pardubické noviny*, č. 78, roč. 12, datum 2. dubna 2003, s. 7.

¹²² Pithartová, Jana. *19. března od 19 hodin na komorní scéně Anežky České. Východočeské divadlo uvede další z laskavých večerů s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 7.

¹²³ Velehradská, Milada (vel). *Na Komorní scéně Anežky České Laskavý večer s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 15/9, datum 13. prosince 2004, s. 3.

¹²⁴ Dvořák, Tomáš. *Laskavý večer s Martinem Fahrnerem*. In *Pardubické noviny*, č. 291, roč. 13, datum 15. prosince 2004, s. 10.

¹²⁵ Srov. str. 38 a 39 této práce k tematice Laskavých večerů.

¹²⁶ Velehradská, Milada (vel). *Laskavý večer s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 17/11, datum 6. března 2006, s. 4.

večer s knížkou. V divadle 29 bude dnes Jiří Šlupka Svěrák hostit Ivana Klímu.¹²⁷ I zde je struktura pozvánky velmi obdobná.

Kromě pozvánek, vztahujícím se k Laskavým večerům, někdy noviny píší i zpětně zprávu o tom, jak tato akce proběhla. Tomáš Dvořák sdělil, že hostem jednoho z dalších Laskavých večerů s knížkou v ruce se stal básník, překladatel, dramatik a výtvarník Ivan Wernisch. Organizátoři Laskavého večera si pro Wernische připravili „poetické“ překvapení. Dvořák se dále vyjadřuje: „Wernischův text *Časné odpoledne* totiž autorovi přednesla studentka chrudimské obchodní akademie Olga Rehnová.“ Wernisch tento čin ohodnotil jako skutečně příjemné překvapení. Báseň podle jeho slov žije tolikrát, kolikrát je čtena.¹²⁸ Již v teoretické části bylo připomenuto, že kniha se píše právě proto aby byla čtena. Zároveň také to, že spisovatel je spisovatelem, pokud je čten, tedy pokud má své čtenářské obecenstvo. Myslím, že Wernisch tato tvrzení svými slovy v článku podpořil. Dvořák zařadil další z pozvánek na Laskavý večer s knížkou do rubriky „Náš tip“. Hostem protentokrát bude¹²⁹ literární historik a teoretik, básník a překladatel Vladimír Křivánek.¹³⁰

Mezi dalšími hosty Laskavých večerů, na které noviny upozornily, se objevili spisovatel, novinář, textař, humorista a moderátor Ondřej Suchý,¹³¹ jeden z našich nejlepších překladatelů z angličtiny, zaměřený především na dílo Williama Shakespeara, Jiří Josek,¹³² nebo básník, scenárista a překladatel Marek Stašek.¹³³

Laskavé večery s knížkou jsou velmi častým tématem napříč různými periodiky. Například v *Pardubických novinách*, *Mladé frontě Dnes* nebo v *Novinách Pernštejn*. Ve všech případech je v pozvánce oznámeno, kdo se protentokrát stane hostem Laskavého večera. Čtenáři se dozví krátký medailonek o něm, jsou jmenována jeho nejvýznačnější a nejznámější díla. V těchto článcích jsou rovněž uvedeny obecné informace, kdy a kde se konkrétní večer

¹²⁷ TŮMA, Jiří (tum). *Koná se další laskavý večer s knížkou*. In. Mladá fronta Dnes, datum 12. května 2008, s. 5.

¹²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Poetické překvapení pro básníka*. In. Pardubické noviny, č. 251, roč. 11, datum 29. října 2002, s. 9.

¹²⁹ Srov. str. 38, 39 a 40 této práce k tematice Laskavých večerů.

¹³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Jedenáctý Laskavý večer v „Anežce“*. In. Pardubické noviny, č. 249, roč. 13, datum 25. října 2004, s. 9.

¹³¹ TŮMA, Jiří. *Laskavé večery pokračují se Suchým*. In. Mladá fronta dnes, datum 1. října 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 5.

¹³² TŮMA, Jiří. *Laskavý večer s knížkou*. In. Mladá fronta dnes, datum 12. ledna 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 5.

¹³³ TŮMA, Jiří (tum). *Hostem Laskavého večera bude Stašek*. In. Mladá fronta dnes, datum 15. března 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 9.

koná. O tomto tématu se vyjadřují stále ti samí lidé, například Jana Pithartová, Milada Velehradská, Jiří Tůma nebo Tomáš Dvořák.

3.3.1.4 Autorská čtení, Noci s Andersenem a další akce v knihovně

Oznámení, zprávy a pozvánky se týkají rovněž akcí nazvaných Noci s Andersenem, které patří mezi tradiční akce Krajské knihovny v Pardubicích. Dále místní periodický tisk informuje o autorských čteních, Březnu – měsíci čtenářů nebo Týdnu knihoven. Tyto články nevycházejí pouze jako pozvánky na akce, které se teprve uskuteční, ale také jako oznámení nebo zpráva o tom, jak tyto literární události proběhly.

Pozvánky na stránkách *Týdeníku Pernštejn* zvou, mimo jiné, na autorské čtení pro maturanty v rámci celostátní akce Maraton čtení. „Městská knihovna připravila na konec měsíce setkání s hercem a spisovatelem Matějem Dadákem. Za zmínku nepochybně stojí, že Matěj Dadák je nominován do soutěže o nejlepší českou knihu Magnesia Litera 2011 jako objev roku,“ píše Miloslav Kment.¹³⁴ Na autorské čtení pro maturanty pozval své čtenáře také *Pardubický Patriot*.¹³⁵ Pozvánka je téměř totožná jen s malými odchylkami ve slovosledu.

Hojně reflektovanou událostí jsou také odpoledne či noci s Andersenem. V *Týdeníku Pernštejn* se o ni zajímá například Miloslav Kment: „První polovina dubna bude v městské knihovně ve znamení mimořádných akcí. Již v sobotu 2. dubna zde proběhne Odpoledne (nejen) s Andersenem pro žáky druhých tříd základních škol.“¹³⁶ Miloslav Kment poté rovněž informoval, jak setkání malých čtenářů s Andersenem nakonec proběhlo: „Knihovna pro ně připravila pestrý program, plný her a soutěží, nechyběla ani bojovka s hledáním pokladu.“¹³⁷ Kment článek doplnil o fotografii dětí v převlecích pro lepší představu o konané události.

O proběhlé akci Noc s Andersenem se objevila zmínka i v *Pardubickém Patriotovi*, kde byl článek také doplněn fotografií dětí. Tato akce se koná každoročně, což se projevilo i v tomto článku slovem „opět“. Roman Zahrádka napsal: „Opět zde mohli zdejší nejmenší čtenáři vybavení spacákem, baterkou a dobrou náladou nocovat“.¹³⁸ Forma článků o této akci zůstává

¹³⁴ KMENT, Miloslav (mkm). *Autorské čtení pro maturanty*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 11, roč. 5, datum 28. 3. – 3. 4. 2011, s. 3.

¹³⁵ *Autorské čtení pro maturanty*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 2, roč. IV, 20. března 2011, s. 4.

¹³⁶ KMENT, Miloslav (mkm). *Odpoledne s Andersenem*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 11, roč. 5, datum 28. 3. – 3. 4. 2011, s. 3.

¹³⁷ KMENT, Miloslav (mkm). *Andersen přenocoval v býštské knihovně*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 13, roč. 5, datum 11. 4. – 17. 4. 2011, s. 3.

¹³⁸ ZAHRÁDKA, Roman (zr). *Děti spaly s Andersenem v knihovně*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2014, s. 2.

stejná, podobně jako u Laskavých večerů. Z článků se dozvídáme, kdy a kde se událost koná, jak probíhala, doprovodný program, většinou je připojena i fotografie dětských účastníků této akce.

O Noci s Andersenem píše také i samotné knihovnice v časopisu *Kapka*: „Noc s Andersenem na přelomu března a dubna bývá jedním z vrcholů celého roku. Pořádáme ji pravidelně už 10 let a někteří z prvních účastníků jsou dnes už naši pomocníci při přípravě programu. Pochopitelně nechybí ani půlnoční strašidla a stezka odvahy mimo knihovnu. Každá noc je zaměřena na jednu z pohádek H. Ch. Andersena.“¹³⁹ Ten, kdo chodí do knihovny častěji a čte nejvíce, má větší šanci se zúčastnit. A konečně také o Noci s Andersenem psaly i *Pardubické noviny*. Tentokrát však Noc s pohádkami Hanse Christiana Andersena stráví děti v přeloučské Městské knihovně. Kromě jeho pohádek čekají děti také soutěže, překvapení a zábava.¹⁴⁰

Atraktivní téma pro noviny představuje tradiční Březen – měsíc čtenářů, v jehož rámci probíhají i právě Noci s Andersenem. O tomto tématu informuje nejvíce *Týdeník Pernštejn*, ale zajímal se o něj i *Pardubický Patriot*. Terezie Kodetová se nejprve vyjádří celkově k akci Březen měsíc čtenářů, což znamená, na jaké doprovodné akce mohou návštěvníci zavítat a následně upozorní, že: „Vyvrcholením bude u dětí velmi oblíbená Noc s Andersenem. Nocování v knihovně proběhne na dětském oddělení z pátku 27. do soboty 28. března.“ Noc se bude konat k výročí narození dvou výrazných osobností žánru pohádek, a to Hanse Christiana Andersena a také Jana Drdy.¹⁴¹ Stanislava Králová přenesla Noc s Andersenem i na stránky *Mladé fronty Dnes*: „Jindy si děti u police s písmenem S vybírají, zda si z regálu vypůjčí knížku o Ferdovi, jak cvičí mraveniště, nebo jiné příhody mravence s puntíkatým šátkem od Ondřeje Sekory. Včera si u Sekorova regálu rozdělávaly spacáky a karimatky děti, které sem přišly strávit takzvanou noc s Andersenem.“¹⁴²

Březen bývá označován jako měsíc čtenářů, což se noviny snaží ilustrovat již v názvech svých článků. A akce spojené s ním pravidelně zajímají i pardubický periodický tisk. „Městská knihovna zahájila Březen – měsíc čtenářů besedou se spisovatelkou Jaroslavou Paštikovou.

¹³⁹ Knihovnice dětského oddělení. *Z knihoven Pardubického kraje*. In: *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 12, listopad 2010, s. 2.

¹⁴⁰ DRAGOUNOVÁ, Anna. *Do knihovny se chodí nejen kvůli čtenářským zážitkům*. In: *Pardubické noviny*, č. 50, roč. 10, datum 28. února 2001, s. 4.

¹⁴¹ KODETOVÁ, Terezie. *Nocování v knihovně uzavře měsíc čtenářů*. In: *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2015, s. 7.

¹⁴² KRÁLOVÁ, Stanislava. *Děti strávily Noc s Andersenem. Jako rytíři přespaly v knihovně*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 2. dubna 2011, příloha *Pardubický kraj*, s. 1–2.

Dále připravuje slavnostní předání cen za literární soutěž ‚Opičí král známý a neznámý‘ a s žáky škol – čtenáři si připomene 100. výročí narození Václava Čtvrtka,“ sděluje Kateřina Machová čtenářům *Týdeníku Pernštejn*.¹⁴³ Že předání těchto cen již proběhlo, informoval *Pardubický Patriot*.¹⁴⁴

„Březen patří čtenářům“ je název dalšího článku na obdobné téma. „Pravidelně v březnu se knihovnici a knihovnice z více než 400 knihoven po celé ČR snaží čtenáře obzvlášť potěšit. Na tento měsíc totiž připadá celostátní akce vyhlašovaná Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR s názvem Březen měsíc čtenářů. Do této kampaně se svými akcemi a novinkami zapojila i Krajská knihovna v Pardubicích,“¹⁴⁵ láká Monika Soudková ve své rozsáhlé pozvánce čtenáře na různé akce pořádané v rámci této kampaně, jako třeba na velmi populární Noc s Andersenem pro děti.

Také se potvrzuje, že různé akce jsou spojené s reklamními tahy a různými nabídkami k přilákání potencionálních klientů. „Měsíc knihy je vždy příležitostí pro každou knihovnu přijít s něčím zajímavým, nějakou novinkou, která přiláká další čtenáře. V krajské knihovně se rozhodli kromě padesátiprocentní slevy na internet uspořádat pro své příznivce akci nazvanou Najděte s námi na internetu, co vás zajímá“. Knihovna pak ještě jako bonbónek přidá čtení regionální spisovatelky Petry Vondrové 11. března a 25. března nepřetržité čtení s knihovníky, učiteli a dětmi.¹⁴⁶

Můžeme konstatovat, že internet a jeho rozvoj se projevil také v literární kultuře. Březen se totiž považoval spíše za měsíc knihy, ale po vstupu internetu do České republiky se sveřepě přihlásil o slovo. V novinách se tedy můžeme dočkat názvů článků jako „Březen měsíc knihy a internetu“, „Měsíc knihy je skoro zapomenut, březen má dnes dres internetu“ nebo „Knižní březen je i měsícem internetu“, a v těchto člancích se často dozvídáme více o internetové tematice než o té knižní. „Do konce měsíce zbývá několik dnů, ovšem i tak se dá již říci, že ‚Březen – měsíc knihy a internetu‘ se ve zdejší městské knihovně v Holicích vydařil.“¹⁴⁷ Ve zprávě je jednou větou shrnuta autogramiáda holického básníka, spisovatele a textaře Jindřicha

¹⁴³ MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Měsíc čtenářů v městské knihovně*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 8, roč. 5, datum 7. 3. – 13. 3. 2011, s. 3.

¹⁴⁴ *Ceny vítězům literární soutěže*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 2, roč. IV, datum 20. března 2011, s. 4.

¹⁴⁵ SOUDKOVÁ, Monika. *Březen patří čtenářům!* In *Týdeník Pernštejn*, č. 8, roč. 12, datum 26. 2. – 4. 3. 2018, s. 1–2.

¹⁴⁶ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *V krajské knihovně ve znamení internetu*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 10.

¹⁴⁷ KMENT, Miloslav (mkm). *Do knihovny přišli hlavně studenti*. In *Pardubické noviny*, č. 74, roč. 9, datum 28. března 2000, s. 6.

Balíka a jeho knížky *Pohádky a básničky pro kluky a holčičky*. Pak už se střed zájmu opět přesunul k internetu.

Pracovníky knihovny těší, že tolik lidí se zajímá nejen o četbu, ale právě i o počítače. A to nejen dětí a mládeže, ale jsou překvapeni i zájmem seniorů, kteří chtějí držet krok s vnoučaty. Návštěvníci v roce 2002 čekali ve zcela zaplněném sále nadšených čtenářů na spisovatelku Markétu Zinnerovou, která proslula třeba svými knížkami „o hledání tatínka“.¹⁴⁸

Mezi další akce, které jsou spojeny s literaturou a mají v našem regionu tradici, patří Kroužky na křídlech naděje. Tato událost je spojena s autorským čtením hned několika známých spisovatelů. „Kroužky na křídlech naděje, to je již tradiční akce neziskové společnosti Kroužky východní Čechy a Avon pochodu proti rakovině prsu. Svým rozsahem se tak řadí mezi největší regionální akce,“ tak uvádí svou pozvánku na tuto událost Roman Zahrádka v *Týdeníku Pernštejn*. Ve svém článku komunikuje se čtenáři. „Určitě mnohé z žen znají ‚Krkavčí matku‘ a její blogy nebo knížky. Věděli jste, že Veronika Hurdová pochází z Pardubic? Přijala pozvání na Křídla naděje i se svými třemi dětmi, těšit se můžete na autorské čtení, a to z její teprve připravované knížky. A znáte Deníček moderního fotra Dominika Landsmana? Také on bude přítomen,“ takto Zahrádka láká na návštěvu tohoto charitativního setkání.¹⁴⁹

Týden knihoven je celostátní akcí s dlouhou tradicí i v našem regionu. Noviny *Pardubický Patriot* pozvaly prostřednictvím Krajské knihovny v Pardubicích čtenáře na 19. ročník Týdnu knihoven, jejímž motem bude „Zažijte knihovnu jinak“. Terezie Kodetová poznamenala, že se Krajská knihovna do těchto celostátních akcí zapojuje pravidelně. Říká: „Krajská knihovna v Pardubicích se rozhodla ukázat svým čtenářům i široké veřejnosti, že neslouží jen na půjčování knih, ale že je multifunkčním centrem.“ Pozvánce přidala na atraktivnosti doplněním aktivit, kterých se mohou zájemci zúčastnit.¹⁵⁰

Terezie Kodetová v *Pardubickém Patriotovi* nejprve na 19. ročník Týdnu knihoven pozvala, a poté o něm informovala v dalším článku, který zaměřila zejména na obecné informace o místě konání a co se dalo vidět a podniknout. Knihovna se proměnila na jednotlivá stanoviště, kde se mohli účastníci zabavit hrami nebo různými aktivitami. Na Pernštýnském náměstí vznikl obývací pokoj, kde si návštěvníci mohli přečíst noviny, knížku, nebo se

¹⁴⁸ MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Není pravda, že by lidé nečetli*. In: *Pardubické noviny*, č. 77, roč. 11, datum 2. dubna 2002, s. 7.

¹⁴⁹ Zahrádka, Roman (zr). *V neděli ve Mlýnech Kroužky na křídlech naděje, letos s Krkavčí matkou a Moderním fotrem*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 19, roč. 11, datum 15. – 21. 5. 2017, s. 2.

¹⁵⁰ Kodetová, Terezie (tk). *V rámci týdne knihoven zažijeme jinak i tu naši*. In: *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, září 2015, s. 2.

občerstvit. Celá akce byla postavena na tom zabavit děti a vést je více k četbě.¹⁵¹ Tento jev, kdy pisatel nejdříve na akci pozve, a poté o ní dále informuje, jsme již mohli postřehnout u Milady Velehradské¹⁵² v *Týdeníku Pernštejn* u příležitosti návštěvy spisovatele Ericha von Dänikena v České republice.

Týden knihoven se objevuje pravidelně i v *Pardubických novinách*. I tady je jasné zaměření na informace obecného rázu a na program, co na návštěvníky čeká. Okresní knihovna v Pardubicích navíc vyhlásila knihovnickou amnestii, kdy jsou čtenářům odpuštěny poplatky za upomínky. Také se ukazuje, že internet se postupně stal pevnou součástí různých institucí, v tomto případě tedy knihoven. V článku tvoří informace o internetu, který mohou čtenáři využívat, jednu čtvrtinu celého textu. Do Týdne knihoven je zařazena Okresní knihovna v Pardubicích, Městská knihovna v Jičíně, Městská knihovna Kulturního domu v Holicích nebo knihovny v Poličce a v Litomyšli, které byly všechny reflektovány v této pozvánce.¹⁵³ Další příklady článků na toto téma jsou zaznamenány v příloze této práce.

Jiřina Mikešová upozorňuje, že v každé obci se knihovna nachází vedle školy a hospody a je stále považována za centrum kulturního a společenského dění. Každá z okresních knihoven se občas snaží na svou činnost upozornit, kupříkladu dnem otevřených dveří nebo právě Týdnem knihoven. Mikešová pak vždy vyzdvihne to nejzajímavější z programu jednotlivých knihoven.¹⁵⁴

Noci s Andersenem, pořádané Krajskou knihovnou v Pardubicích, Týden knihoven, Březen – měsíc čtenářů nebo autorská čtení jsou akce, které se pravidelně objevují v místních periodikách ve formě oznámení, zpráv a pozvánek. V těchto člancích periodika jako *Týdeník Pernštejn*, *Pardubický Patriot* nebo časopis *Kapka*, na řečené akce zvaly, nebo o nich informovaly jako o akcích již konaných.

¹⁵¹ KODETOVÁ, Terezie. *Týden knihoven si užili čtenáři i knihovnice*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, říjen 2015, s. 2.

¹⁵² Srov. str. 36 a 37 této práce: VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *18. října v DK Dukla setkání s Dänikem*. In *Noviny Pernštejn*, č. 34, roč. 17/11, datum 9. října 2006, s. 4; a VELEHRADSKÁ, Milada. *Nepovažuji se za vědce, snažím se psát tak, aby tomu každý rozuměl, říká ikona světové záhadologie Erich von Däniken*. In *Noviny Pernštejn*, č. 36, roč. 17/11, datum 23. října 2006, s. 3.

¹⁵³ (zpr). *Týden knihoven spěje do finále*. In *Pardubické noviny*, č. 237, roč. 10, datum 11. října 2001, s. 5.

¹⁵⁴ MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Týden knihoven ještě nekončí*. In *Pardubické noviny*, č. 238, roč. 11, datum 12. října 2002, s. 7.

3.3.1.5 Literární soutěže

O literárních soutěžích nalezneme informace napříč námi zkoumanými periodiky. Články o literárních soutěžích opět stojí na podobných základech. Pisateli článku jde ve většině případů o představení dané literární soutěže, podání informace o výsledcích jednotlivých kategorií, často bývají do článků začleněny ukázky z ohodnocených prací. Jednou z nejčastěji reflektovaných literárních soutěží je Proseč Terézy Novákové. Například v bulletinu *Kruh* vycházejí zprávy o tom, jak takové literární akce či soutěže proběhly. „Počátkem července se v Chotěboři konal již čtvrtý ročník festivalu Literární Vysočina. Nedílnou součástí je literární soutěž, na které se podílelo 130 autorů. Náplní festivalu se staly odborné přednášky, besedy s vydavateli, koncerty, divadelní představení a autorská čtení,“ obeznámil čtenáře František Uher.¹⁵⁵

Čtenáři se měli možnost dozvědět v bulletinu *Kruh* výsledky 18. ročníku literární soutěže nazvané Proseč Terézy Novákové slovy Josefa Krečmera: „Porota jednomyslně usoudila, že v letošním ročníku prozaické texty měly poněkud vyšší úroveň než tvorba básnická. Současně nejen lingvistům, ale i všem, kterým česká mluva leží na srdci, je poněkud neveselo, protože je evidentní všeobecně známý úpadek naší jazykové kultury.“ Kromě zhodnocení vyjadřovací a ústní schopnosti velké většiny žáků základních škol, která je prý čím dál žalostnější, Josef Krečmer uvádí i umístění aktérů na prvním až třetím místě. Text na závěr doplňují ukázky z oceněných poetických prací.¹⁵⁶

V časopise *Kapka* rovněž informovali o literární soutěži Proseč Terézy Novákové. Oznámili výsledky 19. ročníku této soutěže, přičemž první místa zůstala neobsazena. Následovala pozvánka na 20. ročník, kde byly uvedeny podmínky soutěže v kategoriích próza a poezie.¹⁵⁷ V *Pardubických novinách* sdělili, že se v sokolovně v Proseči u Skutče sejdou účastníci již 17. ročníku literární soutěže Terézy Novákové, kde proběhne také beseda autorů s porotou, ukázky z vybraných úspěšných a odměněných prací a vlastní vyhlášení cen v kategorii próza a poezie. „Sympatické je, že pořadatelé nadále udržují tradici, připomínající dílo české spisovatelky,“ říká recenzent.¹⁵⁸

¹⁵⁵ UHER, František. *Literární Vysočina*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 27.

¹⁵⁶ KREČMER, Josef. *18. ročník literární soutěže Proseč Terézy Novákové*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 5–6.

¹⁵⁷ *Proseč Terézy Novákové*. In. *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 11, květen 2010, s. 21.

¹⁵⁸ (jp). *Setkají se autoři literární soutěže*. In. *Pardubické noviny*, č. 233, roč. 12, datum 4. října 2003, s. 9.

Literární soutěž Proseč Terézy Novákové se zaměřuje na neprofesionální autory a autorky, kteří mohou soutěžit v několika kategoriích. Tato soutěž je reflektována převážně v bulletinu *Kruh*, ale nalezneme ji i v časopise *Kapka* nebo v *Pardubických novinách*. Místní periodika na tuto akci upozorňují formou pozvánek nebo zpráv o tom, že tato akce již proběhla. V takovém případě jsou v článcích vždy uvedeny i konečné výsledky soutěže a prezentovány ukázky z vítězných prací.

Regionální periodika, kromě literární soutěže Proseč Terézy Novákové, reflektují také další literární soutěž, která se jmenuje O pardubický pramínek. Je určena pro žáky základních a středních škol, kteří soutěží prostřednictvím svých prací v několika kategoriích. Tuto celostátní literární soutěž připravuje Krajská knihovna v Pardubicích. Pravidelně se jí zúčastňují základní a střední školy z pardubického kraje. O jejím konání informuje například *Týdeník Pernštejn*: „Ve dnech 19. a 20. června proběhne v Pardubicích unikátní setkání vítězů českého a mezinárodního kola literární soutěže O pardubický pramínek. Letošní ročník je ve čtrnáctileté historii literární soutěže malinko výjimečný, je totiž zároveň prvním ročníkem této soutěže v rámci Evropské unie.“ Tématem se stane Hvězdné nebe nade mnou.¹⁵⁹

O Pardubickém pramínku zpravila čtenáře také Hana Cihlová v bulletinu *Kruh*: „Jistě je zajímavé, že letošní téma ‚Hvězdné nebe nade mnou‘, vymyslela Tereza Smrčková, úspěšná autorka, v minulém roce členka poroty.“ Cihlová uvádí, jak vypadal program vyhlášení výsledků této soutěže: „Je potěšující, že mezi mladou generací, kterou mnozí zatracují, je spousta tvořivých a přemýšlivých autorů. Kdo ví, zda právě mezi nimi nevyrostá další slavný literát.“¹⁶⁰ Tyto dva články od sebe odlišuje zejména to, že první z nich informuje o akci, která se teprve uskuteční a ten druhý o akci, která již proběhla. V prvním článku jsou tedy spíše obecná sdělení, zato v té druhé již nacházíme i informace o výsledcích a také vlastní názor autorky článku na danou akci.

Tato literární soutěž je pořádána ve spolupráci se Střediskem východočeských spisovatelů, a proto není s podivem, že o této akci nejvíce informuje bulletin *Kruh*, ve kterém má každoročně své místo. Jedním z dalších pisatelů, kteří se v tomto periodiku ve svých článcích zabývají Pardubickým pramínkem, je František Uher v bulletinu *Kruh*: „V soutěži, není to samozřejmě klání v pravém slova smyslu, spíše ji vnímám jako příležitost, se objevují

¹⁵⁹ MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Knih má i perníkový obal*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 50 roč. 2, datum 15. 12. – 21. 12. 2008, s. 2.

¹⁶⁰ CIHLOVÁ, Hana. *O pardubický pramínek 2008*. In *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 14, roč. V, rok 2008, s. 25.

prózy různého druhu. Vždyť dětská tvorba je jako kolotající pramen živé vody, která se rozlévá po stráni, než si později vyryje koryto.“¹⁶¹ Uher přidává pár témat z posledních let.¹⁶² Řeč a písmo vnímá jako prostředek k dorozumění mezi námi všemi. V teoretické části práce jsme také hovořili o textu jako o nástroji k porozumění mezi autorem a čtenářem.

Také v *Pardubických novinách* tuto literární soutěž reflektují: „Oddělení kulturních služeb Krajské knihovny vyhlásilo v pořadí již dvanáctý ročník literární soutěže O pardubický pramínek, jehož mottem je Kouzlo komunikace.“ Tomáš Dvořák také informuje, v jaké formě organizátoři soutěže přijímají příspěvky a jaké datum představuje uzávěrku.¹⁶³ Tyto obecné informace pisatelé článků pravidelně zařazují do svých textů. O pár týdnů později Dvořák sdělil výsledky dvanáctého ročníku, kde se prosadili také zástupci našeho regionu, tedy žáci z Bohdanče, úspěchy ale sklidili i studenti Gymnázia Dašická Pardubice.¹⁶⁴ Pardubický pramínek je zmíněn také v *Mladé frontě Dnes*: „Vyhlášení výsledků ve čtvrtek 25. května v 9.30 v Malém sále Domu hudby ukončí letošní ročník literární soutěže O Pardubický pramínek, kterou každoročně vyhlašuje krajská knihovna. Téma 23. ročníku znělo: Když otvírám knihu.“¹⁶⁵

Literární soutěž o Pardubický pramínek je celostátní soutěží s dlouholetou tradicí, kterou pořádá Krajská knihovna v Pardubicích. Žáci základních a středních škol soupeří v několika kategoriích. Tato soutěž se nejvíce objevuje v bulletinu *Kruh*. Regionální periodika na tuto soutěž obvykle poukazují jako na akci již konanou.

Další literární a výtvarnou soutěží, která se objevuje v bulletinu *Kruh*, jsou Pardubické střípky. V roce 2010 se tématem stalo „Když se tak trochu bojím“. Podle Lubomíra Macháčka byla nejedna práce zajímavá nejen výběrem příběhu, o který půjde, ale i jeho pozoruhodným zpracováním. Strach hraje v životě důležitou roli a pro každého znamená něco trochu odlišného. Macháček by příspěvky zařadil do tří kategorií, kdy pisatelé spadající do té první vycházeli ze skutečných událostí, druhou kategorií by ovládla mocná síla fantazie a třetí kategorií by tvořily

¹⁶¹ UHER, František. *Literární soutěž pro děti a mládež Pardubický pramínek*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 27.

¹⁶² Srov. str. 46 této práce.

¹⁶³ DVOŘÁK, Tomáš (td). *Pramínek o kouzlu komunikace*. In. *Pardubické noviny*, č. 48, roč. 15, datum 25. a 26. února 2006, s. 10.

¹⁶⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Pramínek ovládli žáci z Bohdanče*. In. *Pardubické noviny*, č. 112, roč. 15, datum 15. května 2006, s. 10.

¹⁶⁵ ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Mladí kupují knihy a dopisují literární pramínek najde své majitele*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 22. května 2017, s. 14.

příběhy kompletně smyšlené.¹⁶⁶ Abychom si mohli udělat vlastní úsudek, přikládá Macháček několik ukávek ze všech kategorií napsaných textů.

Také *Pardubické noviny* psaly i o dalších literárních soutěžích: „Začínajícím, knižně dosud nepublikujícím básníkům do 22 let je určena celostátní soutěž Ortenova Kutná Hora. Její devátý ročník vyhlásil Klub rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze.“¹⁶⁷ V *Mladé frontě Dnes* informovali o nominacích na soutěž Nejkrásnější kniha roku. Monika Zavřelová uvedla obvyklé informace o počtu přihlášených děl i kategorie, do kterých bylo možno jednotlivá díla zaslat.¹⁶⁸

Týdeník Pernštejn neochudil své čtenáře o výsledky literární soutěže „Opičí král známý a neznámý“, kterou městská knihovna vyhlásila na sklonku roku 2010 v rámci probíhající výstavy „Opičí král a Expo 2010“.¹⁶⁹ Opět nechybí výčet vítězů ve všech kategoriích.¹⁷⁰ Noviny také napsaly o literárně-výtvarné soutěži s názvem „Co bych chtěl/a mít v našem městě“. Roman Zahradka v *Týdeníku Pernštejn* pak položil několik otázek ředitelce Studijního centra Basic Martině Vrbické.¹⁷¹ Soutěž Školní časopis roku 2014 Pardubického kraje také zaujala své místo v *Týdeníku Pernštejn*. Roman Málek píše: „Soutěž Školní časopis roku je celostátní postupová soutěž periodik v tištěné i online podobě, které vydávají redakce žáků od 1. stupně základních škol po žáky středních škol.“¹⁷² Málek ještě přidává, kdy bude uzávěrka přihlášek časopisů a kdy se dozvíme výsledky soutěže.

Jedním z dalších příkladů akcí, o kterých se místní tisk zmiňuje, jsou například Literární dílny tvůrčího psaní, které připravuje Krajská knihovna v Pardubicích pro zájemce o spisovatelské řemeslo. Roman Zahradka k tomu napsal následující: „Účastníci workshopu budou mít možnost se během tří setkání seznámit například s tím, jak postupovat při vytváření svých vlastních textů a co musí text obsahovat, aby čtenáře zaujal.“ Roman Zahradka

¹⁶⁶ MACHÁČEK, Lubomír. *Pardubické střípky 2010*. In: Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 23, roč. VII, rok 2011, s. 33–34.

¹⁶⁷ Česká tisková kancelář (čtk). *Soutěž Ortenova Kutná Hora*. In: *Pardubické noviny*, č. 26, roč. 11, datum 31. ledna 2002, s. 9.

¹⁶⁸ ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Nejkrásnější kniha roku vyhlásila nominace*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 14. února 2019, s. 13.

¹⁶⁹ O této literární soutěži také informovala v *Týdeníku Pernštejn* Kateřina Machová. Srov. str. 48 této práce: MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Měsíc čtenářů v městské knihovně*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 8, roč. 5, datum 7. 3. – 13. 3. 2011, s. 3.

¹⁷⁰ KMENT, Miloslav (mkm). *Měsíc čtenářů v městské knihovně*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 10, roč. 5, datum 21. 3. – 27. 3. 2011, s. 3.

¹⁷¹ ZAHRADKA, Roman (rz). *Tématem literárně-výtvarné soutěže „Co bych chtěl/a mít v našem městě“*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 10, roč. 6, datum 12. – 18. 3. 2012, s. 2.

¹⁷² MÁLEK, Roman. *Soutěž Školní časopis roku 2014 Pardubického kraje startuje*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 3, roč. 8, datum 20. – 26. 1. 2014, s. 4.

k pozvánce přidává data konání jednotlivých workshopů a také návod, jak se k nim přihlásit.¹⁷³ *Noviny Pernštejn* zvaly své čtenáře také na akci Východočeský literární a dramatický maraton, konající se v šesti městech regionu.¹⁷⁴

Tomáš Dvořák upozornil na neobvyklou příležitost ke zveřejnění své tvorby, kterou nabízí básníkům všech věkových kategorií sborník *Současná poezie 2004*. Mladí autoři, kteří mají zájem o publikování svých děl, mohou ukázky prací poslat buď přímo do nakladatelství King nebo na e-mailovou adresu nakladatelství.¹⁷⁵ Dvořák tak poukázal na možnost, že i regionální autoři a jejich texty mohou mít místo i mezi celostátními autory.

Pardubický regionální tisk pravidelně informuje o literárních soutěžích. Nejvíce jsou v místních periodikách zmiňovány literární soutěže Proseč Terézy Novákové nebo O Pardubický pramínek. Většinou jsou články k této tematice psané jako o události již proběhlé, kdy jsou sděleny výsledky soutěže a představeny ukázky z prací, které uspěly.

3.3.1.6 Literární ceny

Literární ceny jsou jednou z dalších kategorií, která je hojně reflektována v pardubickém regionálním tisku. Cenami, které se nejvíce v tisku odrážejí, je zejména Magnesia Litera nebo také Státní cena za literaturu. Literární cena Magnesia Litera je reflektována například v *Pardubických novinách*: „Vyhlášení výsledků čtvrtého ročníku výročních knižních cen, které uděluje občanské sdružení Litera, zprostředkuje 25. dubna z Městské knihovny v Praze poprvé v přímém přenosu Česká televize.“ Minulý ročník potvrdil, podle organizátorů, že ocenění přináší nejlepším titulům také zvýšený zájem čtenářů.¹⁷⁶ Pro články o této literární ceně je charakteristická neměnná struktura, kdy jsou uvedeny obecné informace o tom, kde a kdy se tato akce koná, výčet nominovaných a medailonek o každém z nich a také, v jakých kategoriích jsou ceny udíleny. Ve většině případů články o této literární ceně informují jako o akci již konané, kdy jsou sděleny výsledky v jednotlivých kategoriích. Velmi často *Pardubické noviny* přebíraly tyto informace z článků ČTK.

¹⁷³ ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Knihovna dá nahlédnout do spisovatelského umění*. In Týdeník Pernštejn, č. 6, roč. 11, datum 13. – 19. 2. 2017, s. 2.

¹⁷⁴ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihy jako lék*. In *Noviny Pernštejn*, č. 34, roč. 16/10, datum 3. října 2005, s. 4.

¹⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Chtějí dát šanci mladým autorům*. In *Pardubické noviny*, č. 12, roč. 13, datum 15. ledna 2004, s. 9.

¹⁷⁶ Česká tisková kancelář (čtk). *Litera předá knižní ceny*. In *Pardubické noviny*, č. 41, roč. 14, datum 18. února 2005, s. 11.

Je znát, že *Pardubické noviny* reflektovaly Magnesii Literu pravidelně. Kromě sedmi kategorií se udělují další dvě ocenění, na která se nominace nevyhlašují. Literu za přínos české literatuře dostává osobnost, jež si ji podle porotců zaslouží. Hlavní cenou, spojenou s odměnou 200 000 korun, je Kniha roku. Česká tisková kancelář také uvádí, jaké tituly budou mezi sebou v jednotlivých kategoriích soupeřit.¹⁷⁷ Ivan Adamovič považuje v *Pardubickém deníku* na Magnesii Liteře za výjimečné to, že „dokázala proniknout do nejsledovanějšího média, televize, a také to, že jejích jedenáct kategorií vybírají odborné poroty.“¹⁷⁸

Magnesia Litera je reflektována také v *Mladé frontě Dnes*, kde o ní nejčastěji píše Monika Zavřelová napříč několika ročníky. Většinou v jednom článku představí nominace k jednotlivým kategoriím, a v tom následujícím informuje o výsledcích. Struktura článků o této ceně je obdobná. Pokaždé se objeví informace, kdy a kde se bude daný ročník konat, kdo je nominovaný, jaké jsou kategorie či krátký medailonek o nominovaných. V článcích o již konané Magnesii Liteře pisatelé vždy sdělí výsledky daného ročníku, informují, v jakém duchu akce proběhla, popřípadě nějaké zajímavosti. „Šestnáctý ročník knižních cen Magnesia Litera zná své vítěze. Knihou roku se stal mrazivý román Bianci Bellové *Jezero*, který vydalo nakladatelství Host [...],“ informuje Monika Zavřelová¹⁷⁹ o výsledcích v dalších kategoriích nebo o tom, že celým večerem vysílaným v České televizi, provedlo moderátorské duo Daniela Písařovicová a Jiří Havelka.¹⁸⁰

U prostudovaných článků deníku *Mladá fronta Dnes* jsem postřehla, že se tématem Magnesia Litera zabývá jednoznačně nejvíce Monika Zavřelová. Jedním z ojedinělých případů, kdy o této ceně informuje i někdo jiný, je Alice Horáčková. V textech výše uvedených autorek je však vidět velmi podobná struktura článků, která se liší pouze v oceňovaných osobnostech. „Českou knihou roku se poprvé stala dětská kniha. Zaslouženě, i když vlastně není tak úplně dětská – podivuhodně potvorné *Záhádky* Petra Nikla potrápí i dospělého,“ informovala Alice Horáčková.¹⁸¹

¹⁷⁷ Česká tisková kancelář (čtk). *Jednadvacet knih má nominace na cenu Magnesia Litera*. In. *Pardubické noviny*, č. 73, roč. 14, datum 29. března 2005, s. 10.

¹⁷⁸ ADAMOVIČ, Ivan. *Rumunská satira je knihou roku*. In. *Pardubický deník*, č. 95, roč. 16, datum 23. dubna 2007, s. 16.

¹⁷⁹ Srov. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Magnesia Litera patří ženám*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 6. března 2019, s. 14: „Se vši úctou k mužům nominovaným na knižní ceny Magnesia Litera za rok 2018, jsou to ženy spisovatelky, které z letošního ročníku činí událost hodnou pozornosti,“ říká Monika Zavřelová; ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knižním cenám roku vládly ženy*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 8. dubna 2019, s. 12: „Jak už naznačovaly nominace, i ve finále vévodí hlavně ženy,“ oznámila o měsíc později výsledky Magnesie Litery Zavřelová.

¹⁸⁰ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Magnesia Litera ocenila Jezero i Marka Šindelku*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 5. dubna 2017, s. 12.

¹⁸¹ HORÁČKOVÁ, Alice. *Knihou roku jsou Záhádky*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 21. dubna 2008, s. 6.

Jana Podskalská seznámila čtenáře *Pardubického deníku* s úspěchem knihy herečky Marie Doležalové: „Jednoznačně nejúspěšnější a dosud nejprodávanější knihou v ČR je soubor blogů herečky Marie Doležalové *Kafe a cigárko*, který loni v dubnu vyhrál nestatutární cenu Magnesia blog roku.“¹⁸² Gabriela Kovářiková si s ní poté popovídala nejen o *Kafi a cigárku*, ale také o její účasti na Letních shakespearovských slavnostech, o StarDance nebo o spisovatelském talentu.¹⁸³

V *Pardubickém deníku* je také reflektována Státní cena za literaturu. Ministerstvo kultury: „oficiálně zveřejnilo jména letošních laureátů státních cen za literaturu a překladatelské dílo, jakož i cen ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla, hudby a výtvarného umění a architektury,“ dále zpráva uvádí, že „za literaturu obdrží státní cenu ve Francii žijící spisovatel Milan Kundera, a to za první domácí vydání románu *Nesnesitelná lehkost bytí* s přihlédnutím k dosavadní prozaické a esejistické tvorbě.“¹⁸⁴ Struktura článků o Státní ceně za literaturu je obdobná, stejně jako u literární ceny Magnesia Litera. Vždy je uvedeno, kdo je laureátem a jeho krátký medailonek. Často jsme se setkali s tím, že *Pardubický deník* přebírá články o této události z ČTK. Jako například v této ukázce, kdy ČTK sdělila: „Letošní laureátkou Státní ceny za literaturu je spisovatelka Daniela Hodrová. Za překladatelské dílo byl oceněn znalec Williama Shakespeara Martin Hilský.“¹⁸⁵

Jedním z dalších příkladů reflektovaných cen z oblasti literatury je také Literární cena Knižního klubu. Ondřej Bezr v *Mladé frontě Dnes* informoval o výsledcích jejího 20. ročníku: „Vítězem 20. ročníku je osmadvacetiletý učitel Radovan Menšík.“ Mladý učitel se stal nejmladším laureátem v historii této ceny. Bezr dodává, že: „Literární cena Knižního klubu si za dvacet let existence vypracovala na české literární scéně díky kvalitním vítězům i porotě sestavené z respektovaných osobností vysokou prestiž.“¹⁸⁶ Tento článek o zmiňovaném literárním ocenění je ojedinělý, což vypovídá o tom, že tato cena není příliš atraktivní pro regionální periodika a nepovažují za důležité o ní informovat. Podobným příkladem je rovněž

¹⁸² PODSKALSKÁ, Jana. *Ceny poutají čtenáře. Loni vedl Reinerův Básník a blogy*. In. *Pardubický deník*, č. 34, roč. 25, datum 10. února 2016, s. 15.

¹⁸³ KOVÁŘIKOVÁ, Gabriela. *Za upřímnost jsem dostala upřímnost. A chápavost*. In. *Pardubický deník*, č. 124, roč. 25, datum 27. května 2016, s. 3.

¹⁸⁴ KOVAŘÍK, Petr. *Milan Kundera si pro státní cenu nepřijede*. In. *Pardubický deník*, č. 247, roč. 16, datum 23. října 2007, s. 5.

¹⁸⁵ Česká tisková kancelář (čtk). *Státní ceny: Hodrová i Hilský*. In. *Pardubický deník*, č. 252 roč. 20, datum 28. října 2011, s. 17.

¹⁸⁶ BEZR, Ondřej. *Trofej Knižního klubu má magický příběh z penzionu*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 3. září 2015, s. 9.

literární Cena Josefa Škvoreckého, která „byla letos poprvé udělena za současnou prózu.“¹⁸⁷ Tu získal: „česko-americký spisovatel, dramatik a scénárista Jan Novák za román *Děda*. Jelikož stejný počet hlasů si připsala i nominovaná díla Petra Nikla a Lubomíra Martínka, o vítězi rozhodl sám Škvorecký, jehož volba je v případě remízy rozhodující.“¹⁸⁸ O této literární ceně místní periodika informovala pouze v tomto ojedinělém případě.

Místní periodika ale také oznamují úspěchy regionálních autorů. Jako například Jaroslav Hubený v *Mladé frontě Dnes*. Historička a vysokoškolská pedagožka Univerzity Pardubice Marie Macková napsala už řadu odborných historických knih. Může se však pochlubit oceněním za beletrii. Jaroslav Hubený píše: „Její historická detektivka *Případ vzácné tabatěrky* získala druhé místo ve čtvrtém ročníku literární soutěže Brněnský dukát, pořádané nakladatelstvím MOBA.“¹⁸⁹

Čtenáři *Kruhu* rovněž nebývají ochuzeni o informace, kdo získal, jakou cenu nebo uznání v rubrice „významné ocenění“. Uznání patří i lidem, kteří jsou pro literární kulturu také velmi důležití. A to kupříkladu knihovníci, kterým bývá udělováno ocenění Knihovnický anděl Krajskou knihovnou v Pardubicích. Například v roce 2013 se o něm zmínil Svatopluk Kodet v *Pardubickém Patriotovi* a článek se dokonce dostal na titulní stranu. Nejprve se dozvíme, že cena je udělena nejlepším pracovníkům a zřizovatelům knihoven Pardubického kraje, pak, že v rámci této akce mohli zúčastnění besedovat i s oblíbenou kolínskou spisovatelkou Irenou Fuksovou. Kodet do svého článku připojil vyjádření již zmíněné ředitelky Radomíry Kodetové, která popsala, jak se knihovníci zapojují do literárního života: „Knihovny hrají důležitou roli v životě obcí a měst, knihovníci jsou mnohde jedinými hybateli a tvůrci kulturního života. Dnes je jejich význam o to větší, neboť se změnil v moderní multifunkční instituce, které obstarávají kromě někdejšího půjčování knih i funkci vzdělávacích a komunitních center. Nesmíme však zapomínat na podporu měst a obcí, která je pro jejich činnost životně důležitá.“¹⁹⁰ Takovéto články mají v periodickém tisku rozhodně své místo, čtenáři se tak mohou dozvědět, že instituce knihoven a její pracovníci pomáhají utvářet literární kulturu.

¹⁸⁷ NEJEDLÝ, Jan (jn). *Milan Kundera si pro státní cenu nepřijede*. In: Pardubický deník, č. 255, roč. 16, datum 1. listopadu 2007, s. 15.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 15.

¹⁸⁹ HUBENÝ, Jaroslav (jah). *Historička získala cenu za detektivku*. In: Mladá fronta Dnes, datum 20. prosince 2016, s. 16.

¹⁹⁰ KODET, Svatopluk (svk). *Knihovníci mají své anděly*. In: Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VI, říjen 2013, s. 1.

Místní periodika pravidelně reflektují literární cenu Magnesia Litera. Struktura těchto článků je neměnná. *Pardubický deník* často přebírá informace z ČTK. V *Mladé frontě Dnes* píše tyto články zpravidla jeden člověk. Kromě této literární ceny, která je pro noviny čtenářsky atraktivní, místní tisk ojediněle informuje o dalších cenách nebo úspěších regionálních osobností.

3.3.1.7 Knižní veletrhy

Také jsme se v novinách často setkávali s pozvánkami na knižní veletrhy. Například na veletrh konaný na pardubickém zámku, který je nazýván jako Zámek plný knih. Pořádá ho Východočeské muzeum. Pisatel článku v *Týdeníku Pernštejn* oznamuje, že v roce 2017 bude v rámci doprovodného programu tohoto veletrhu besedovat cestovatelka a etnografka Pavlína Brzáková.¹⁹¹ Pozvánka na Zámek plný knih se neobjevila v *Týdeníku Pernštejn* poprvé. Tentokrát se však jednalo o pozvánku více rozvedenou, kdy její autor píše: „Prezentovat a křtít se budou knihy nejen s hvězdnou tematikou – namátkou *Zvířecí kosmonauti* Milana Halouska, *Pernštejské ženy* Pavla Marka či publikace *Orlíčky dolů! Východní Čechy v dokumentech z období vzniku republiky*.“ Dočteme se také, že součástí veletrhu bude i hvězdný host Oldřich Pelčák nebo jedinečné astronomické exponáty.¹⁹² Vystavovatelů každým rokem přibývá. Veletrh každý rok představuje soudobé české autory, letos pořadatelé pozvali oblíbeného spisovatele Michala Viewegha.¹⁹³

Knižní veletrh Zámek plný knih, konaný na pardubickém zámku, má v člancích *Týdeníku Pernštejn* obdobnou strukturu. Většinou mají formu pozvánek, ve kterých jsou uvedeny obecné informace o tom, kdy a kde se veletrh koná. Rovněž obsahují popis programu, který veletrh doprovází. Pro zvýšení čtenářské atraktivity pisatelé většinou uvádí i nejvýraznější jména hostů, účastnících se této akce, která jsou doprovázena přízvisky jako například „hvězdný“ nebo „oblíbený“.

Pozvánka na Podzimní knižní trh také dostala příležitost nalákat případné návštěvníky na stránkách *Pardubických novin*: „Nejatraktivnějším doprovodným programem letos zřejmě bude velká autogramiáda, při níž své knihy, a půjde vesměs o novinky, podepíše více než padesát spisovatelů a ilustrátorů.“ Knižního trhu se zúčastní více než 150 vystavovatelů.

¹⁹¹ (skp). *Zámek bude plný knih*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 41, roč. 11, datum 6. – 12. 11. 2017, s. 2.

¹⁹² (skp). *Zámek plný knih a hvězd*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 41, roč. 12 datum 5. – 11. 11. 2018. s. 1.

¹⁹³ Česká tisková kancelář (ČTK). *Na zámek zamíří Viewegh*. In *Mladá fronta Dnes*, datum 16. listopadu 2015, s. 16.

Udělovat se bude například Zvláštní cena poroty nebo Cena za nejkrásnější dětskou knihu.¹⁹⁴ *Pardubické noviny* následně informovaly o výsledcích tohoto podzimního knižního trhu.¹⁹⁵

Pozvánku na jeden z další ročníků Podzimního knižního trhu, který je po pražském Světě knihy druhým největším literárním veletrhem v České republice sepsala do *Pardubických novin* roku 2002 Eliška Skokanová, která přiblížila historii podzimního knižního trhu, jehož první ročník se konal již v roce 1991: „S postupem doby se stal nejširší přehlídkou domácí knižní produkce, neboť jako jediný tuzemský knižní veletrh je přístupný rovněž malým, začínajícím a specializovaným nakladatelům.“ Součástí 12. ročníku bude projekt „Literární Vysočina“. Skokanová také okomentovala bohatý doprovodný program, který se na veletrhu představí.¹⁹⁶ Tento veletrh je v *Pardubických novinách* reflektován ještě několikrát a velmi obdobným způsobem, proto se čtenáři s dalšími články mohou seznámit v příloze této práce.

Veletrhy konané v regionu jsou poněkud utlačovány těmi, které hranice regionu přesahují. O regionální veletrhy se zajímaly zejména *Pardubické noviny* a *Týdeník Pernštejn*. Jsou psané ve formě pozvánek, které mají stejnou strukturu. Zahrnují obecné informace o místě a datu jeho konání a rovněž o programu dané akce. Člámkům dodávají na čtenářské přitažlivosti jména známých osobností, účastnících se veletrhu jako hosté.

V *Mladé frontě Dnes* nalezneme i zmínku o veletrhu s celostátní působností, a tím je literární festival Svět knihy: „V Praze dnes začíná 23. ročník mezinárodního literárního festivalu Svět knihy. Malá i velká česká nakladatelství během čtyřdenního festivalu představí své nejlepší autory.“ Nakladatelství Albatros chce oslavit dvacet let od vydání první knihy o Harrym Potterovi s podtitulem Kámen mudrců opravdovým turnajem ve famfrpálu. Monika Zavřelová láká na zajímavá jména osobností domácí i zahraniční literatury. Pravidelně se v rámci Světa knihy předává i několik ocenění, tím nejznámějším pro mladé autory do třiceti let, je Cena Jiřího Orteny. Dále se bude udílet kupříkladu Audiokniha roku 2016.¹⁹⁷ Čtenáři se v článku mohou dozvědět také program tohoto literárního festivalu na všechny čtyři dny.

¹⁹⁴ STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Autogramiáda zlatým hřebem Podzimního knižního trhu*. In. *Pardubické noviny*, č. 226, roč. 9, datum 27. září 2000, s. 14.

¹⁹⁵ Česká tisková kancelář (čtk). *Cena Havlíčkova Brodu knize Toyen od Karla Srpa*. In. *Pardubické noviny*, č. 235, roč. 9, datum 9. října 2000, s. 4.

¹⁹⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. „*Literární Vysočina*“ na knižním trhu. In. *Pardubické noviny*, č. 204, roč. 11, datum 2. září 2002, s. 9.

¹⁹⁷ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Svět knihy nabídne turnaj ve famfrpálu*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 11. května 2017, s. 16.

V námi zkoumaném materiálu z místního tisku je tento článek ojedinělý a nabízí ho pouze *Mladá fronta Dnes*. Této literární akci další námi zkoumaná periodika nevěnují pozornost.

Alice Horáčková dokonce v *Mladé frontě Dnes* informovala o knižním veletrhu konaném mimo republiku, a to v Lipsku. Toto oznámení je přímo nabitě známými jmény. „Jedna z nejvyhlášenějších světových přehlídek, knižní veletrh v Lipsku, bude mít celkem vydatnou českou účast. Příští týden se tam chystá sedm autorů, ať už v oficiální výpravě nebo jinak,“ ztraktivňuje svůj článek Alice Horáčková a dodává: „Mezi zvučná jména tak patří Michal Viewegh, Ivan Martin Jirous, Jan Balabán, Iva Procházková, Pavel Brycz a také Markéta Pilátová.“ Tento veletrh sází na literární účast vtělenou do ohromujícího doprovodného programu.¹⁹⁸ *Mladá fronta dnes* je celostátním deníkem s regionálními přílohami. Možná právě proto v něm často nacházíme také informace o celostátních akcích, ba i o události konané mimo republiku, což je však vzácným jevem.

Zejména *Týdeník Pernštejn* a *Pardubické noviny*, se věnují regionálním veletrhům. Pozvánky na tyto akce mají podobnou strukturu. Spojujícím prvkem se ukázala být atraktivita. *Mladá fronta Dnes* také spravuje čtenáře o veletrzích celostátních, avšak ostatní místní periodika se tematikou literárních veletrhů nezaobírají.

3.3.1.8 Spojení literatury s dalšími kulturními odvětvími

Nejednou se také stane, že se literatura propojí s jinými odvětvími kulturní oblasti, jako jsou například výstavy nebo film. V následujícím případě se literatura propojila s výstavou a vznikla tak zajímavá expozice, která jistě potěšila každého milovníka knih. V *Novinách Pernštejn* čtenáře s výstavou seznámila Milada Velehradská. Návštěvníci získají představu, jak se vydává v současné době kniha a také to, co obnáší celý nakladatelský postup. „Jde skutečně o něco nového, s čím muzeum ještě nepřišlo,“¹⁹⁹ dodává Velehradská. Také usuzuje, že cílem této výstavy je přitáhnout mladé lidi více ke čtení.

Noviny pozvaly také na výstavu nejkrásnějších českých a slovenských dětských knih do Krajské knihovny²⁰⁰ nebo na knižní veletrh, který pořádá Východočeské muzeum jako

¹⁹⁸ HORÁČKOVÁ, Alice. *Do knižního Lipska míří Viewegh i „Magor“ Jirous*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 6. března 2008, s. 4.

¹⁹⁹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Unikátní výstava ve Východočeském muzeu. Po stopách knih a tiskařů*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 39, roč. 17/11, datum 13. listopadu 2006, s. 5.

²⁰⁰ ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Pozvánka na výstavu do krajské knihovny*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 17, roč. 5, datum 9. 5. – 15. 5. 2011, s. 2.

prodejní akci nejen odborných publikací, které vydaly knižní instituce.²⁰¹ K navštívení byla také výstava, která připomínala legendu dětské literatury Jaroslava Foglara, kde byly k vidění exponáty týkající se Foglarova života i díla, včetně sbírky ježků v kleci.²⁰² Role periodického tisku byla, podle mého názoru, před rokem 2000 mnohem více důležitá než po něm, v tom směru, že informoval své čtenáře o různých akcích, které mohou navštívit. Na přelomu tisíciletí se tento trend mění se vznikem internetu. Lidé si díky němu mohou sami najít, co je zajímavá, a které akce se v rámci jejich zájmů a koníčků konají.

Pardubické noviny své čtenáře upozornily na výstavu s názvem „Kniha jako objekt“. Jaroslav Jonáš se kromě obecných informací o výstavě věnuje popisu některých předmětů, které budou na výstavě k vidění, včetně několika ukázek vazeb knih.²⁰³ Tato pozvánka obsahuje značné množství informací.

Pardubický deník i *Mladá fronta Dnes* reflektují výstavu týkající se *Đáblovy bible*. „Která česká kniha je neznámější na světě? Máj? Švejk? Je to středověký rukopis *Codex gigas* lidově zvaný *Đáblova bible*,“ poutá čtenáře Jan Nejedlý svým nadpisem článku v *Pardubickém deníku*.²⁰⁴ V pozvánce na výstavu do Národní knihovny uvádí plno zajímavostí o tomto rukopisu, které myslím, mohli čtenáře opravdu oslovit. Martin Biben podobně informuje čtenáře *Mladé fronty Dnes*: „Pardubický zámek nabídne příští týden unikátní podívanou. Vystaví totiž jedinou věrnou kopii *Đáblovy bible*, která je největší rukopisnou knihou světa.“²⁰⁵ Vypozorovala jsem, že o tomto tématu informovali různí pisatelé své čtenáře v *Mladé frontě Dnes* ještě několikrát. Například Gabriela Gregorová²⁰⁶ nebo Jiří Růžička²⁰⁷ ve svých článcích.²⁰⁸ Propojení literatury s výstavou je atraktivním tématem pro *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník*, *Mladou frontu Dnes* nebo *Týdeník Pernštejn*.

Literární díla se také nesčetněkrát mohou stát námětem pro jejich filmovou verzi. Jako například v případě románu spisovatelky Hany Marie Körnerové, která patří k nejvydávanějším

²⁰¹ ZHRÁDKA, Roman (rz). *Knižní veletrh*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 40, roč. 5, datum 21. – 27. 11. 2011, s. 4.

²⁰² Česká tisková kancelář (čtk). *Spisovatele Foglara připomíná výstava*. In *Pardubické noviny*, č. 235, roč. 9, datum 9. října 2000, s. 4.

²⁰³ JONÁŠ, Jaroslav. *Kniha může vypadat také jako socha se skleněnými stránkami*. In *Pardubické noviny*, č. 116, roč. 9, datum 19. května 2000, s. 7.

²⁰⁴ NEJEDLÝ, Jan. *Đáblova bible v Národní knihovně*. In *Pardubický deník*, č. 219, roč. 16, datum 19. září 2007, s. 14.

²⁰⁵ BIBEN, Martin. *Đáblova bible bude v Pardubicích*. In *Mladá fronta Dnes*, datum 18. dubna 2008, Příloha *Pardubický kraj*, s. 1 a 2.

²⁰⁶ GREGOROVÁ, Gabriela. *Kde vznikla Đáblova bible*. In *Mladá fronta Dnes*, datum 10. května 2008, s. 4.

²⁰⁷ RŮŽIČKA, Jiří. *Đáblova bible je v Moravské Třebové*. In *Mladá fronta Dnes*, datum 16. dubna 2012, příloha *Pardubický kraj*, s. 3.

²⁰⁸ Srov. str. 56.

polistopadovým autorům. „Podle jejího stejnojmenného románu *Andělská tvář* má režisér Zdeněk Troška začít na podzim natáčet romantický dobrodružný film,“ píše v *Pardubických novinách* v roce 2001 Iveta Stejskalová.²⁰⁹ Knihy se ale mohou stát předlohou i pro divadelní představení, jako například román *Jméno růže*, který nastudoval soubor Východočeského divadla Pardubice. Lukáš dubský podotýká, že: „divadelní zpracování *Jména růže* má oproti románu i filmu velmi nevýhodnou startovací pozici, [...] na rozdíl od divadla má film tu výhodu, že může pomocí vhodně zvolených exteriérů a interiérů vytvořit prvotřídní atmosféru. Takové možnosti divadlo nemá, celý příběh musí být odvyprávěn v podstatě v jedněch kulisách.“²¹⁰

3.3.1.9 Výročí a jubilea

Opět to, co jsme předznamenal již v teoretické části, se projevilo i v části praktické. Například *Pardubické noviny*, *Mladá fronta Dnes* nebo *bulletin Kruh* připomínají různá výročí osobností literárního světa, nebo informují o smutných událostech. Vypozorovala jsem, že tato oznámení mají ustálenou formu ve všech těchto periodikách. Pokaždé je představena daná osobnost, uvedena její nejvýznamnější díla, případně nějaká osobní vzpomínka na konkrétní osobnost. *Pardubické noviny* například formou nekrologu sdělily, že zemřela autorka knížek pro děti Kamila Sojková. V oznámení je zařazen krátký medailonek spisovatelky a také citát. Josef Pavlík přidává vlastní vzpomínku na autorku: „Spisovatelku Kamilu Sojkovou jsem znal jako skromnou, pracovitou, přemýšlivou ženu s velkou láskou k dětem, které prosvětlovaly její dny života.“²¹¹ Podle mě tato vlastní vzpomínka přispívá to k umocnění pocitu účasti Pavlíka nad touto smutnou událostí.

„Odešla legenda českého undergroundu, osobitý umělec, kulturní organizátor a výstředník Ivan M. Jirous. Bylo mu 67 let. Měl své občanské jméno, ale nikdo z přátel a kulturní veřejnosti mu neřekl jinak nežli Magor,“ zmínila Jana Podskalská v *Pardubickém deníku*. Neopomněla ani nejdůležitější životní milníky i nejvýraznější díla Jirouse.²¹² *Pardubické noviny* také připomněly, že před patnácti lety zemřel český básník Jan Skácel. Aleš Fetters

²⁰⁹ STEJSKALOVÁ, Iveta(sk). *Spisovatelka Körnerová si zamilovala Francii*. In. *Pardubické noviny*, č. 105, roč. 10, datum 5. května 2001, s. 4.

²¹⁰ DUBSKÝ, Lukáš. *Divadelní zpracování Jména růže svádí s knihou a filmem od počátku nerovný souboj*. In. *Pardubický deník*, č. 248, roč. 22, datum 24. října 2013, s. 8.

²¹¹ PAVLÍK, Josef. *Odešla autorka knížek pro děti Kamila Sojková*. In. *Pardubické noviny*, č. 45, roč. 9, datum 23. února 2000, s. 20.

²¹² PODSKALSKÁ, Jana. *Zemřel básník a rocker Ivan M. Jirous*. In. *Pardubický deník*, č. 264 roč. 20, datum 11. listopadu 2011, s. 17.

v oznámení uvedl: „Skácel nebyl jen jedním z nejlepších básníků, které česká poezie měla. V brněnském *Hostu do domu*, ale nejen tam, jsme se zájmem četli jeho ‚malé recenze‘, drobné prózy a eseje na aktuální témata nejen literární. Byl velký umělec i čestný a statečný muž, který šel životem vždy s čistým štítem.“²¹³

Ale připomínají si i zahraniční autory. Někdy místní periodika přebírají servis ČTK, jako například *Pardubické noviny*: „Ve věku 84 let zemřel ve středu ve svém domě na Bahamách britský autor knižních bestsellerů Arthur Hailey.“²¹⁴ Vzpomenuty byly jeho romány známé i v Česku.

Aleš Fetters v *Pardubických novinách* připomněl důležité životní jubileum spisovatelky Marie Kubátové. Upozornil, že od roku 1956 není snad jediný rok, kdy by osmdesátileté spisovatelce nevyšla nová knížka. Vyzdvihl její díla se širším pohledem na náš region, jeho minulost i současnost. Fetters píše: „Její dílo je vskutku bohaté, mnohotvárné, pozoruhodné. Asi i proto, že je to tradiční, že nejde po módních výstřelcích, neprovokuje, nebičuje nervy, ale spíše uklidní a potěší. Přejeme paní Marii Kubátové ještě hodně sil do další práce a všem jejím čtenářům mnoho milých knížek.“²¹⁵ Jak jsme již podotkli v teoretické části práce, Marie Kubátová je příkladem regionálního autora, který se nenarodil v regionu, ale o regionu píše.

Mladá fronta Dnes rovněž připomíná výročí osobností literatury. „Básník a prozaik, jehož dílo mohlo za minulého režimu vycházet jen v zahraničí či v samizdatu, oslaví 30. ledna pětasedmdesátiny,“²¹⁶ napsala Alena Slezáková.

V bulletinu *Kruh* se také můžeme dozvědět o významných výročích a jubileích ve formě krátkých oznámení v rubrice „Gratulujeme“. Marcela Marboe v bulletinu *Kruh* roku 2006 píše: „V letošním roce oslavil významné životní jubileum Josef Plachetka. Do dalších let mu přejeme zdraví, elán, štěstí a v jeho další tvůrčí činnosti věrnost inspirace.“²¹⁷ *Kruh* ale nejen blahopřeje spisovatelům k významným jubileím, ale připomíná si je i delšími medailonky, většinou právě u příležitosti významných výročí, jako třeba v případě pardubického prozaika Lubomíra

²¹³ FETTERS, Aleš. *Básník, který celý život kráčel s čistým štítem*. In. *Pardubické noviny*, č. 261, roč. 13, datum 9. listopadu 2004, s. 9.

²¹⁴ Česká tisková kancelář (čtk). *Zemřel Arthur Hailey autor bestsellerů*. In. *Pardubické noviny*, č. 275, roč. 13, datum 26. listopadu 2004, s. 9.

²¹⁵ FETTERS, Aleš. *Kytička horského kvítí pro paní Kubátovou*. In. *Pardubické noviny*, č. 183, roč. 11, datum 8. srpna 2002, s. 9.

²¹⁶ SLEZÁKOVÁ, Alena. *Výročí týdne. Pavel Řezníček, spisovatel*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 28. a 29. ledna 2017, s. 14.

²¹⁷ MARBOE, Marcela. *Gratulujeme*. In. *Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů*, č. 5, roč. II, červenec 2006, s. 27.

Macháčka. „V povídkách i románech se pokouší dobrat smyslu lidské existence, a je znamenitým vypravěčem. Autorskou pozornost soustředil i na žánr science fiction, ale pozornost upíná spíš k nevysvětlitelným záhadám kolem nás i v nás zachovává respekt ke všemu lidskému,“²¹⁸ říká František Uher.

Články, ve kterých jsou připomínána různorodá výročí literárních osobností, nebo zmiňována úmrtí spisovatelů, mají ustálenou formu například v *Pardubických novinách*, *Mladé frontě Dnes* nebo *bulletinu* Kruh. Ve všech případech tato oznámení obsahují představení dané osobnosti, jsou vyjmenována její nejvýznamnější díla, někdy se setkáme také s osobní vzpomínkou pisatele článku.

3.3.1.10 Typy k přečtení

Zpozorovala jsem, že v *Pardubických novinách* se velmi často objevuje také sekce s názvem „knižní tip“, kde noviny informují o novinkách na knižním trhu. Článků, tematicky zařaditelných k „tipům k přečtení“, jsem našla velké množství, proto jich zde uvedu několik na ukázkou, další články k tomuto tématu uvádím v příloze této práce. Tato sekce, podle mého názoru, dokládá tvrzení z teoretické části, kde bylo řečeno, že pokud se kniha objeví v některém z médií, má větší šanci, aby byla přečtena či zakoupena, protože je tak více na očích čtenářské veřejnosti.

Pardubické noviny tak například informovaly ve své stálé rubrice „knižní tip“, že nakladatelství Paseka se rozhodlo vydat úplné dílo jednoho z největších básníků dvacátého století Vladimíra Holana.²¹⁹ Stejně periodikum oznámilo, že vyšla nová kniha pověstí z Pardubicka a Hradecka.²²⁰ Vladimír Škaloud v *Pardubických novinách* upozornil čtenáře, že vychází kniha Luboše Jirky *Pohled do minulosti aneb Žernov známý i neznámý*.²²¹ Mezi „knižní tipy“ *Pardubické noviny* také zařadily román *Trezor s kódem S.E.X.* od televizního a rozhlasového scénáristy Miroslava Adamce, který nabízí humor i erotiku a je Adamcovou románovou prvotinou. Dílo dostalo ocenění v literární soutěži Knižního klubu.²²²

²¹⁸ UHER, František. *Ve vlastních stopách*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 8, roč. III, rok 2007, s. 28.

²¹⁹ (vit). *Prvním svazkem Spisů je Jeskyně slov*. In. *Pardubické noviny*, č. 71, roč. 9, datum 24. března 2000, s. 9

²²⁰ (zun). *Starobylé pověsti z Pardubicka a Hradecka v nově šitém kabátě*. In. *Pardubické noviny*, č. 266, roč. 9, datum 15. listopadu 2000, s. 7.

²²¹ ŠKALOUD, Vladimír. *Luboš Jirka provází ve své knize čtenáře různými zákoutími Žernova v sousedství Babiččina údolí*. In. *Pardubické noviny*, č. 3, roč. 10, datum 4. ledna 2000, s. 5.

²²² Česká tisková kancelář (čtk). *Prvotina Trezor s kódem S.E.X.* In. *Pardubické noviny*, č. 90, roč. 10, datum 17. dubna 2001, s. 11.

Jak jsem si povšimla při studování nashromážděného materiálu, *Mladá fronta Dnes* mnohem více informuje o autorech, přesahujících hranice regionu, kteří jsou čtenářsky atraktivnější. O tom jsme již také hovořili v teoretické části. Například Alice Horáčková označila Michala Viewegha za nejprodávanějšího spisovatele a upozornila, že na pultech knihkupectví se objevila jeho dvaadvacátá kniha *Biomanželka*. Vyjádřila se v tom smyslu, že příběh je opět částečně autobiografický, psaný v ironickém, až cynickém stylu.²²³ Oslovením čtenářů a slovem „opět“, potvrdila mou domněnku, že je Viewegh, jak čtenářům, tak i novinám velmi dobře znám. V dalším článku se touto knihou zabývala znovu, když napsala: „Od Michala Viewegha to byl marketingově geniální tah. Jeho poslední román *Biomanželka*, který ironicky pojednává bioprodukty a takzvaný zdravý životní styl, je nejprodávanější novinkou na českém předvánočním trhu. Viewegh tím potvrzuje pozici nejčtenějšího českého spisovatele, který efektně žongluje s náměty a žánry.“²²⁴

V sekci s názvem „Knižní a hudební novinky“ v *Pardubických novinách* můžeme získat inspiraci ke koupi nebo přečtení nově vycházejících knih a poslechu hudby. Opět musím říci, že častěji než tipy na knihy českých autorů, zde ale nalézáme doporučení knih zahraničních literátů. V roce 2006, při změně názvu z *Pardubických novin* na *Pardubický deník*, změnila název i sekce „Knižní a hudební novinky“ na „Novinky v knihkupectvích“, kde opět dostáváme tipy a doporučení k četbě knih českých i zahraničních autorů. Vánoční svátky se, podle mého názoru, ukázaly být v *Pardubickém deníku* reklamním tahem a zároveň příležitostí pro nakladatelství doporučit čtenářům nově vycházející knihy ke koupi v podobě vánočních dárků. I sekce knižních tipů pro toto období mění název na „Vánoční knižní tipy Deníku“ a obvykle zabírá jednu až dvě strany. Najdeme zde pestrou nabídku knih různých žánrů, od českých i zahraničních autorů, doplněnou vždy o krátkou legendu a o obrázek obálky dané knihy. Podobné to je s „Knižními tipy Deníku na dovolenou“.

V *Mladé frontě Dnes* je také rubrika nazvaná „Nové knihy“, která upozorňuje na právě vycházející knižní tituly, jak domácí tvorby, tak i té zahraniční. Nechybí ani rubrika „Nové audioknihy“. I tady se setkáváme s rubrikou „Nejlepší knihy na léto“.

Monika Zavřelová na sklonku roku 2019 oznámila v *Mladé frontě Dnes*, jaké knižní novinky a lákadla čekají na své čtenáře v následujícím roce. Nabídku označila za silnou, jak

²²³ HORÁČKOVÁ, Alice. Nový Vieweghův román *Biomanželka* se už prodává. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 24. září 2010, s. 9.

²²⁴ HORÁČKOVÁ, Alice. *Nejvíce knih před Vánocemi prodal Michal Viewegh*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 17. prosince 2010, s. 9.

z české strany, tak i z té zahraniční. Opět se potvrzuje, že noviny mnohem raději upozorňují na již zavedené a čtenářsky atraktivnější autory, když Zavřelová připomněla jména jako Radka Třeštíková, Michal Viewegh nebo Vlastimil Vondruška. Možná i z marketingových důvodů, upozornila na literární debut herečky Terezy Ramby s cestopisem *DobroDruhům*, která je čtenářům i divákům velmi dobře známa.²²⁵

Myslím, že pisatel dalšího z článků v *Pardubickém deníku* rovněž potvrzuje svými slovy, že noviny si často na své stránky vybírají čtenářsky přitažlivé autory: „Zhruba před týdnem vyšla předposlední část historické fresky Vlastimila Vondrušky *Přemyslovská epopej III – Král rytíř Přemysl Otakar II.* a během těch dní se umístila na prvním místě žebříčku nejprodávanějších knih v České republice. Také oba předchozí díly vzbudily obrovský čtenářský zájem a držely se na špici po několik měsíců.“²²⁶

Všimla jsem si, že do místních novin se mnohdy dostanou i velmi zajímavé a nápadité knihy, které by čtenář běžně neočekával. Kupříkladu ty od regionální spisovatelky Petry Vondrové. Milada Velehradská v *Novinách Pernštejn* se zaujetím popsala a nadšeně vylíčila tvůrčí činnost této spisovatelky: „Mladá žena drží v ruce dvě barevné publikace a je vidět, jak moc ji těší, že se objevily na knižním pultu. Mají název *Tvoříme věci kolem nás pro děti* a jedna je věnována pop-artu a druhá land-artu, výtvarným směrům, které využívají k tvorbě především odpadové a zbytkové či přírodní materiály.“²²⁷ Věř, že kniha potěší jak děti, tak i dospělé.

Myslím, že krásným příkladem toho, že kniha může zaujmout hned několikrát, a to i v různých periodikách, je například kniha z pardubického kraje, která se představovala dokonce v Izraeli v rámci veletrhu cestovního ruchu. „Pro izraelské návštěvníky veletrhu byla připravena nová krajská publikace *Stopy Židů v Pardubickém kraji*. Ta mapuje historii a významné mezníky v soužití židovské menšiny s většinovou komunitou na různých místech v kraji,²²⁸ konstatoval recenzent. Postřehla jsem, že tento článek o již zmíněné knize, který vyšel v *Pardubických novinách* 8. března 2006, přetiskly i *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*.²²⁹ O této knize, jejímiž autorkami jsou Alžběta Langová a Renáta Růžičková, se ve *Zprávách*

²²⁵ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Vyjdou Třeštíková, Viewegh i vítězka Nobelovy ceny*. In. Mladá fronta Dnes, datum 28. a 29. prosince 2019, s. 15.

²²⁶ (kul). *Přemyslovci jsou v kurzu*. In. Pardubický deník, č. 126, roč. 22, datum 13. července 2013, s. 17.

²²⁷ VELEHRADSKÁ, Milada. *Nechte se inspirovat pop-artem a land-artem. Knihy plné zajímavých nápadů a hraček*. In. Noviny Pernštejn, č. 37, roč. 17/11, datum 30. října 2006, s. 5.

²²⁸ (zun). *Knihy o stopách Židů v kraji byla jedním z lákadel*. In. Týdeník Pernštejn, č. 7, roč. 12, datum 19. – 25. 2. 2018, s. 4.

²²⁹ ROZTOČILOVÁ, Pavlína. *Stopy Židů v Pardubickém kraji*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7 a 8, ročník 2006/XLI, s. 191–192.

Klubu přátel Pardubicka zmínil i Jiří Kotyk slovy: „Pozoruhodná práce se stane jistě inspirací pro další povzbuzení cestovního ruchu v našem kraji.“²³⁰

V „tipech k přečtení“ se ale neobjevují jen psané knihy, ale všimla jsem si i tipu na audioknihy. Gabriela Kovaříková upozornila čtenáře *Pardubického deníku* na vznikající audioknihy, ve které předčítají herci Václav Vydra, Petr Nárožný, Václav Postránecký a Rudolf Hrušínský *Osudy dobrého vojáka Švejka*. Kovaříková píše: „Snahou tvůrců je zpřístupnit Švejka nové generaci na minimálně dalších osmdesát let, a navíc přilákat nové čtenáře románu v tištěné podobě.“²³¹ *Pardubický deník* také upozornil, že Jiří Lábus načetl humorně laděnou knihu Michala Viewegha *Nápady laskavého čtenáře*. Podle Viewegha jsou audioknihy dobrou propagací literatury: „Když je kniha dobře přečtená, když interpret ví, kam dát důraz, jak pracovat s hlasem, pak to může knihu přiblížit i lidem, kteří nejsou tak náruživí čtenáři.“²³² Tipy na audioknihy se objevují také v *Mladé frontě Dnes*.

Pardubický deník také informuje o projektu Velký knižní čtvrtek: „Pro všechny, kteří nestíhají sledovat obšírný záběr knižních novinek, jež chrlí každý týden početný zástup domácích nakladatelství, je tu Velký knižní čtvrtek. Projekt knižní distribuce Kosmas, který si získal oblibu mezi čtenáři i knihkupci a nakladateli, se otevře zítra – už potřetí.“²³³ Jana Podskalská namátkou vybrala pár knih, které ve výběru této akce najdeme. *Mladá fronta Dnes* rovněž reflektuje tuto akci: „Velký knižní čtvrtek 17. října přinese rekordních dvacet titulů ze čtrnácti nakladatelství.“²³⁴ Postřehla jsem, že pozvánky jsou opět velmi obdobné.

K literární kultuře a literárnímu životu patří i činnost knihkupectví. „Ve čtvrtek 1. května byla v nádražní hale opět otevřena prodejna knih zvaná Mozaika. Toto knihkupectví je projektem, který chce na pardubickém nádraží znovu oživit tradici knihy. Nejde však pouze o obyčejný prodej knih, ale také o podporu regionální literatury a regionálních autorů, v budoucnu i o poskytování informací v oblasti dopravy a cestovního ruchu,“²³⁵ hlásá článek Romana Zahrádky. Tento text je, podle mě, nejen informací, pozvánkou, ale i určitou reklamou.

²³⁰ KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7 a 8, ročník 2018/LIII, s. 261.

²³¹ KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. *Vzniká nová audiokniha. Herci pokračují v předčítání Haškova Švejka*. In. *Pardubický deník*, č. 186 roč. 17, datum 9. a 10. srpna 2008, s. 13.

²³² Česká tisková kancelář (čtk). *Jiří Lábus namluvil Vieweghovu knihu*. In. *Pardubický deník*, č. 128 roč. 19, datum 3. června 2010, s. 17.

²³³ PODSKALSKÁ, Jana. *Den se Šváby, Silvií a nepolepšitelnými*. In. *Pardubický deník*, č. 136, roč. 22, datum 12. června 2013, s. 15.

²³⁴ (kul). *Knižní čtvrtek zve na setkání s autory*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 9. října 2019, s. 16.

²³⁵ ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Oblíbené knihkupectví se vrátilo do haly pardubického nádraží*. In. *Týdeník Pernštejn*, č. 18, roč. 8, datum 5. – 11. 5. 2014, s. 4.

Upozornění, že nakladatelství Motto vydá dlouho očekávaný román spisovatelky Radky Třeštíkové *Veseli*,²³⁶ myslím, v sobě rovněž nese známky reklamního sdělení.

Rubrika „Knižní tipy“ tvořila stálou součást *Pardubických novin*, kde je tato sekce viditelná asi nejvíce. Později se tato rubrika objevuje i v *Pardubickém deníku*. Rovněž v *Mladé frontě Dnes* se často setkáváme s „tipy k přečtení“. Své místo měly i v *Novinách Pernštejn*. Svou roli ale mají také ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka*. „Knižní tipy“ se objevují nejčastěji na knihy celonárodně známých tvůrců, ale rovněž vycházejí i tipy na knihy regionálních autorů.

3.3.1.11 Shrnutí

Zprávy, oznámení a pozvánky tvoří velkou část nejen v kulturní rubrice celkově, ale právě i v literární kultuře. Objemově největší složkou jsou oznámení o tom, že se chystá nějaké autorské čtení, nebo že přijede některá významná osobnost literatury, ať už z jiného regionu Česka nebo se jedná o zahraniční autory. Takové oznámení vždy obsahuje informace o místě konání, datum a hodinu, také jaká osobnost se akce zúčastní. A ve většině případů se v oznámení objeví krátký údaj o autorovi a jeho nejvýznamnější díla, podle kterých je mohou čtenáři lépe identifikovat. Nemusí však jít pouze o autorská čtení, ale také autogramiády nebo Laskavé večery s knihou, které pořádá Východočeské divadlo Pardubice. Informace o Laskavých večerech tvoří nedílnou součást rubriky oznámení. Struktura článků o Laskavých večerech je téměř neměnná.

Další složku představují oznámení o významných jubileích osobností literárního života, ať už se jedná o narozeniny, nebo výročí. K tomu tvoří protipól oznámení o úmrtí osobností literatury nebo, že uplynulo několik let případně desetiletí od této události. Noviny také kupříkladu krátce oznamují, že vyšla nová kniha nebo se v souhrnu dozvídáme o knižních novinkách, které představují pravidelnou a výraznou součást stránek periodik. Nemusí jít ovšem nutně pouze o knihy beletristické povahy, nýbrž i o publikace vycházející o různých osobnostech, městech či dokonce o profesích. V rubrice zprávy se dozvídáme o různých literárních soutěžích, jako je například Pardubický pramínek či Pardubické střípky, nebo o udílení literárních cen.

²³⁶ ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Nový román Radky Třeštíkové vyjde v září*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 24. července 2018, s. 16.

Důležitou složkou jsou také Noci s Andersenem, pořádané Krajskou knihovnou v Pardubicích. Noviny také upozorňují na akce konané knihovnami, jako například Týden knihoven, již zmíněnou Noc s Andersenem, Březen – měsíc čtenářů či na knižní veletrhy. Mnohdy se stane, že jednu událost reflektuje více periodik. Příkladem můžeme jmenovat Podzimní knižní trh, výstavu týkající se *Ďáblovy bible*, nebo již zmíněné Laskavé večery. Mezi takováto lákavá a přitažlivá témata patří rovněž návštěvy zahraničních osobností literatury. Důležitým zjištěním je, že struktura těchto oznámení nebo pozvánek je velmi obdobná nejen v jednom určitém periodiku, ale opakuje se i v dalších.

Knihy je psána proto, aby byla čtena. Jak jsme již předznamenal v teoretické části, knihy se doporučují různými formami. K tomu, aby se o právě vyšlých knihách dozvěděl co největší počet čtenářů místního tisku, slouží například „tipy k přečtení“, které jsou v různých podobách přítomny ve vícero periodikách. Literární kultura se skládá z různých dílčích segmentů, které na sebe různou měrou navazují a jsou znát v rolích, jaké aktéři literárního života hrají v souvislosti s vydáním, distribucí nebo propagací literárního díla. Vše, co se kolem knih odehrává, tvoří literární kulturu. Literární akce pomáhají šířit informace o knihách a celkově o literární kultuře do širokých vrstev společnosti. Média pomáhají uvádět tyto události (například autorská čtení, akce konané knihovnami, literární soutěže nebo veletrhy) do povědomí lidí.

3.3.2 Recenze, kritiky

Jeden z dalších žánrů, objevujících se v regionálním tisku poměrně zhusta, tvoří recenze a kritiky. V periodickém tisku jsem nejvíce zaznamenala kritiky a recenze na prozaické knihy. Poezie byla zastoupena výrazně méně. Recenze a kritiky nejsou ale zaměřeny pouze na prózu a poezii, ale také berou ohled na knihy odborné. Poezie v našem vzorku zaujímá nejmenší prostor. Tyto články napomáhají čtenáři v orientaci v hojném počtu vycházejících knih. Výpovědní hodnota námi zkoumaných periodik se poněkud liší. Některé články pojednávají o tomtéž tématu. Můžeme vidět, že jako recenzenti a kritikové často vystupují ti samí lidé. V tomto oddílu se mnohdy setkáváme s „výměnou rolí“, o které jsme hovořili v teoretické části práce, kdy recenzent může být najednou sám recenzovaný, nebo naopak.

3.3.2.1 Próza

Zaznamenala jsem, že velká část recenzí a kritik k prozaickým knihám, obsahuje obecné informace, jako nakladatelství, ve kterém daná kniha vyšla, stránkové rozmezí a krátký medailonek autora. Velkou část tvoří také popis obsahové stránky či postav. Hodnocení představuje nedílnou součást recenzí a kritik, nalezneme ho v kratší či delší verzi, někdy obecnější, jindy více do hloubky. Všimla jsem si, že v těchto článcích se často opakuje fráze „kniha rozhodně stojí za přečtení“. Jedním z dalších prvků používaných k zatraktivnění článku jsou slova jako „novinka“, „nejprodávanější“ nebo „nejčtenější“. V recenzích a kritikách vidáme často napříč periodiky ty samé recenzenty či kritiky. Tato jména se stále opakují. Můžeme jmenovat například Františka Uhra, Milana Duška, Elišku Skokanovou, Jiřího Kotyka, Olgu Stehlíkovou nebo Moniku Zavřelovou. Vzhledem k velkému množství probádaného materiálu, jsou další příklady recenzí a kritik prozaických děl uvedeny v příloze této práce.

Tuto recenzi uvádím proto, že dobře ilustruje slova z předchozího odstavce, a navíc je to recenze, na kterou *Pardubické noviny* otiskly i ohlas a názor jednoho ze svých čtenářů, který polemizoval s názorem recenzenta Jana Zieglera z *Pardubických novin*. Hned na úvod své recenze knihy Jana Jandourka *Když do pekla, tak na pořádné kobyle*, Jan Ziegler shledává, že tato práce rozhodně stojí za přečtení, což je fráze, se kterou se v recenzích setkáváme velmi často, jak je již výše zmíněno. Název, podle něj, zní provokativně a zároveň slibně. Ziegler nejprve v několika větách představí autora knihy. Poté popíše, o čem kniha pojednává, následně přistoupí k samotnému hodnocení. Nepochybuje o tom, že autor, sám jako bývalý duchovní, do hlavní postavy vložil něco ze sebe: „Míra autobiografičnosti románu ale zůstává tajenkou.

Vyzývavý námět, osudy zběhlého kněze, je zajímavý sám o sobě. Jandourek se s ním navíc dokázal zdařile vypořádat.²³⁷ Závěrem znovu zopakuje, že autorovo nejnovější dílo rozhodně stojí za přečtení. Usuzuji, že recenzenta kniha opravdu zaujala, když knihu doporučuje k přečtení hned dvakrát.

Pardubické noviny dostaly na tuto knihu i čtenářský ohlas, který otiskly ve zkrácené verzi. Tato recenze je na první pohled velmi odlišná od té první – kladné. Recenzent Ivo Harák nejdříve seznámí diváky s tím, k čemu se kniha zavazuje: „Román o zrání mladého člověka, o nalézání místa ve světě a tříbení názorů na něj, román o zrání fyzickém i duchovním, to věru může být věc dramatická, čtenářsky přitažlivá [...]“, a pokračuje: „Takovouto knihou alespoň slibuje být třetí opus z pera nositele Ortenovy ceny Jana Jandourka, ovšem jen slibuje...“ Již z Harákova představení knihy vyvozují, že má na ni úplně jiný názor než Ziegler, který knihu popisoval velmi nadšeně. Harákův popis mi přijde jako ironický. Román označuje za zpověď „odpadlého“ kněze, který podléhá ženskému vábení. Jandourek navíc, podle něj, značně koření příběh notnou dávkou ironie, anekdoty a sarkasmu, což: „vede k nedostatečnému psychologickému prokreslení postav, nedostatečné motivaci chování a jednání.“ Harák se hodnocení neobává, a tak bez servítek postupně vyhodnocuje jednotlivé aspekty díla. Také tvrdí, že Jandourek do knížky dává hlavně to, co „se mu hodí do krámu“, a poukazuje: „to si jenom někdo potřeboval veřejně vyřešit své problémy s církví a nenašel dost odvahy, aby tak učinil bez štítu literatury, aby protivníkovi přiznal také kladné (a sobě záporné) vlastnosti.“ Na konec své obsáhlé recenze dodává, že nejdůležitější je účinnost pamfletu, nejen počet těch, kteří ho budou číst, ale jestli podnítí změnu jevů, které byly kritizovány.²³⁸

Eliška Skokanová v *Pardubických novinách* zhodnotila román *Vůně andělů* publicisty a literárního autora Jiřího Zadiný, který knížku vydal vlastním nákladem. Tuto recenzi uvádím proto, že Skokanová v ní sděluje více poznatků než v recenzi první od Zieglera. Kromě obecných informací upozorňuje, že se jedná o třetí knihu, která Zadinovi vychází v posledních deseti letech. Sám autor říká, že knížky nejsou na sobě závislé a spojuje to, že se jejich vyprávění váže k 20. století. Skokanová si také povšimla určitých autobiografických rysů. Zadinina se v nich postupně vyznává ze svého vztahu k otci, bratrovi a konečně i ke dvěma dlouhodobým partnerkám. Skokanová oceňuje Zadinovo barvitě vyprávění: „Kniha se odvíjí

²³⁷ ZIEGLER, Jan. *Román Jana Jandourka zaujme pohledem na život zběhnušího římskokatolického duchovního*. In. *Pardubické noviny*, č. 198, roč. 9, datum 25. srpna 2000, s. 11.

²³⁸ HARÁK, Ivo. „*Když do pekla, tak na pořádné kobyle*“: *Pamflet jako román*. In. *Pardubické noviny*, č. 226, roč. 9, datum 27. září 2000, s. 14.

v několika rovinách a rozhodně to není suchopárné vyprávění, takže každý ze čtenářů si v ní může najít to, co ho osloví.“²³⁹ Skokanová zvolila vhodnou formu recenze, kdy nejenže dílo sama zhodnotila, ale doplnila ji i o vysvětlení autora k některým pasážím knihy.

Elišku Skokanovou v *Pardubických novinách* zaujala také kniha fejetonů jejího kolegy Vladimíra Burjánka nazvaná *Vrácenky*: „Zamyšlení jsou uspořádána tak, aby zachycovala rok na vsi od třípytivých vánočních hvězd až po životní jubilea, kdy život běží hrozným tryskem a Vlád'ovi zaklepala na dveře šedesátka.“²⁴⁰ Tuto recenzi jsem uvedla pro příklad, který v ostatních článcích není úplně obvyklý, a to familiární oslovení, „Vlád'ovi“ nám dává pocit, že recenzentka autora dobře zná. Skokanová popisuje spolupráci s Burjánkem a také uvádí, v jakých knihkupectvích bude knížka k dostání. Důvěrné oslovování není v recenzích obvyklé a upozornění na to, že se recenzent a recenzovaný vzájemně znají, také ne.

Recenze v *Pardubických novinách* se zaměřují zejména na dějovou linku. Vždy je ale uvedeno několik vět o daném autorovi. Velmi často se do recenzí přidává fráze, že se kniha rozhodně doporučuje k přečtení. Recenze jsou psány převážně publicistickým stylem (tedy nikoli odborným).

Recenze na knihy vycházejí i v bulletinu Východočeského střediska Obce spisovatelů nazvaného *Kruh*, které nejčastěji píše František Uher, Milan Dušek nebo Lubomír Macháček. V každém čísle bulletinu vychází recenzí hned několik. Pro příklad uvedu některé z ukázek těchto recenzí. Jelikož se jejich struktura opakuje, další recenze se čtenář může dočíst v příloze této práce. František Uher sepsal v bulletinu *Kruh* recenzi na román Milana Duška *Dočasně slepá spravedlnost*. Považuje za pozoruhodné, že se tomuto románu podařilo zaujmout k přečtení jedním dechem. S ohledem na čtenáře, ke kterým se chce zachovat seriózně, Uher neodhaluje zápletku. Vyjadřuje se následovně: „V Duškově románu nacházíme pestrou škálu postav a postavíček, často s frapantními názory a ambicemi.“²⁴¹ Můžeme si všimnout, že recenzent používá poněkud neobvyklé výrazy typu „frapantní“ nebo „lotras“. V postavách, podle něj, můžeme najít lidi z našeho života nebo se v nich poznat sami. Nakonec oceňuje vkusnou úpravu knihy a také to, že byla vydána bez tiskových chyb, což považuje za ne úplně

²³⁹ SKOKANOVÁ, Eliška. *Zadinův román Vůně andělů*. In. Pardubické noviny, č. 91, roč. 11, datum 18. dubna 2002, s. 9.

²⁴⁰ SKOKANOVÁ, Eliška. *Knížka fejetonů Vladimíra Burjánka o životě a lidech s nostalgií i humorem*. In. Pardubické noviny, č. 41, roč. 14, datum 18. února 2005, s. 10.

²⁴¹ UHER, František. *Drsný pohled – recenze*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 8–9.

běžné.²⁴² Tuto recenzi předkládám proto, že její pisatel si všímá dokonce tiskových chyb, což je informace, která se objevuje jen velmi zřídka. Z čehož vyplývá, že Uher se knize věnoval opravdu zevrubně. Všimla jsem si, že jedna věc působí možná poněkud jednotvárně, a to, že v celém čísle 7 bulletinu *Kruh* píše recenze jeden člověk, a tím je právě František Uher. *Drsné hory* je další knihou Milana Duška, kterou Uher v bulletinu *Kruh* rozebírá. Uhra zaujala již obálka knihy. Toto dílo se skládá ze čtyř povídek, za jejich přednost považuje autorský přístup. Volí střízlivý, nezaujatý, věcný a objektivní pohled.²⁴³

Milan Dušek se vyjádřil v bulletinu *Kruh* ke knize povídek *Manželky i jiné ženy* Lubomíra Macháčka. Zpozorovala jsem, že Dušek s Macháčkem si často mění role a recenzují své knihy navzájem. Nejdříve Dušek uvádí obecné informace o knize a seznamuje čtenáře s postavami, které mohou při začtení se do knížky potkat. Následně zhodnotí, jak jsou příběhy vystavěny, některé jsou více či méně vyhrocené, dokonce i s detektivním nádechem. Dušek oceňuje, že autor přichází s novým řešením příběhu, který jsme u něj už mohli zaznamenat. Toto tvrzení, podle mě, dokládá, že se recenzent seznámil i s ostatními díly tohoto autora. Tato recenze je zajímavá tím, že její pisatel si všímá i povolání autora, z něhož pak usuzuje jeho vliv na psaní knihy. Říká, že psycholog vidí hlouběji pod povrch věcí, zná povahy lidí a jeho zkušenosti s nimi mu umožňují odhadnout pravděpodobné jednání těchto lidí za různých okolností. Také oceňuje jeho vybroušený dialog a dodává: „Jsem přesvědčen, že to nepřezenu, když napíšeš, že leckterá Macháčková povídka patří k vrcholu psychologické prózy.“²⁴⁴

Knihou *Spuškou a perem* Milana Duška našla své místo v bulletinu *Kruh* v podobě recenze Lubomíra Macháčka. V tomto případě si Dušek s Macháčkem vyměnili své role. Recenzent nejprve stručně představí autora, poté knihu a lehce nastíní děj. Všímá si kompozice knihy, a oceňuje její smysluplné rozdělení na dvě části: „Zaujetí, s jakým se tématu zmocnil, nás nenechává na pochybách. Výsledkem je poctivě odvedená práce, která stojí za čtenářskou pozornost.“²⁴⁵ Zpozorovala jsem, že Dušek a Macháček se navzájem ohodnotili velmi kladně.

Milan Dušek je často recenzovaným autorem. Kromě Lubomíra Macháčka píše recenze na jeho díla i František Uher. Svou recenzi zaměřil na Duškovu povídkovou knihu *Stopy na*

²⁴² Tamtéž, s. 8–9.

²⁴³ UHER, František. *Retrospektivní krimi*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 13, roč. IV, rok 2008, s. 59–60.

²⁴⁴ DUŠEK, Milan. *Nevšední povídky*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 25, roč. VII, rok 2011, s. 56–57.

²⁴⁵ MACHÁČEK, Lubomír. *S puškou a perem – recenze*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 11–12.

druhou stranu. Uher prezentuje myšlenku, že většina spisovatelů se drží námětové sféry, ve které si jsou jistí v kramflecích. Pro Duška tento námět představuje drsný chlapecký příběh: „založený na zřetelné etické podstatě života prostých lidí, zdolávajících přemnohé společenské i osobní zádrhele, vlastní omyly i různá příkoří [...]“. Uher Duškovy povídky přirovnává k dobrodružným povídkám Jacka Londona či Rexe Beacha. Všimá si toho, že Dušek nepíše o lidech z vyšších sfér, ale o obyčejných lidech se svými problémy a povinnostmi, se kterými se musí popasovat.²⁴⁶

Zpozorovala jsem, že tito tři recenzenti – Dušek, Uher a Macháček, si na stránkách bulletinu *Kruh* často mění role recenzenta a recenzovaného mezi sebou. Jako příklad tohoto jevu poslouží rovněž následující recenze, kdy Lubomír Macháček sepsal recenzi ke knize Františka Uhra *Mrazivé hlubiny*. Shledal, že Uher není autorem jednoho žánru a umí na malé ploše vystavět příběh, který zaujme a nechá čtenáře vydechnout až na jeho konci. „Expozice příběhů jsou barvité, konflikty věrohodné, mezihry a peripetie plné napětí, rozuzlení překvapivá,“ říká Macháček. Také si všiml, že příběhy jsou zalidněny postavami, se kterými se běžně setkáváme. Postavám se ve své recenzi věnuje nejvíce: „S potěšením jsem zaznamenal, jak Uher trefně exponuje a charakterizuje své hrdiny, jak je umí вплétat do děje.“²⁴⁷ Svá hodnocení prokládá ukázkami z knihy, kde dokládá svá tvrzení.

Po Macháčkově napsal recenzi na *Mrazivé hlubiny* v bulletinu *Kruh* i Milan Dušek. Každý z recenzentů pojal svou recenzi poněkud jinak. Macháček se zaměřil zejména na postavy, Dušek na text: „Jde o 30 povídek v rozsahu od pěti do jedenácti stránek a nelze neocenit neotřelost a současně i lákavost názvů jednotlivých povídek. Oceňuje, že Uher dokáže charakterizovat prostředí i postavy, aniž by popsal mnoho stránek, a někdy nechává na čtenáři, aby si závěr příběhu dotvořil sám: „[...]rozhodně čtenáře nenudí zbytečnými frázemi či jinými vycpávkami, chytře prokládá testy vtipnými narážkami a jemným humorem, který mu je vlastní, z toho vyplývá, že povídky jsou čtivé a ‚chytanou‘ od první věty.“²⁴⁸ Oba recenzenti se tedy na stránkách bulletinu *Kruh* shodli, že povídky jsou zajímavé a čtivé už od jejich počátků. Obě recenze vyznívají v obdobném duchu, tedy vychvalující povídkovou knihu Františka Uhra.

²⁴⁶ UHER, František. *Ve vlastních stopách*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 8, roč. III, rok 2007, s. 27.

²⁴⁷ MACHÁČEK, Lubomír. *Mrazivé hlubiny poprvé*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 37–38.

²⁴⁸ Dušek, Milan. *Mrazivé hlubiny podruhé*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 39–40.

Dušek se také věnoval detektivnímu románu Františka Uhra *Připrav se na dlouhou zimu*.²⁴⁹ Recenze na mě působila obdobně jako recenze *Mrazivých hlubin*.

Následující recenze je zajímavá tím, s jakým důrazem její pisatel obhajuje autora knihy. „Nedávno vyšla ve vydavatelství Víkend útlá knížka dvanácti krimi povídek renomovaného autora Františka Uhra z Havlíčkova Brodu. Nebudu nosit dříví do lesa, když prohlásím, že František Uher patří v tomhle žánru k tomu nejlepšímu, co je u nás vydáváno, a že zasluhuje víc pozornosti od literární kritiky, než se mu dostává. Musím nesouhlasit s kritiky, kteří tenhle žánr nepovažují za literaturu a vědomě ho z čtenářské pozornosti vylučují,“²⁵⁰ líčí Milan Dušek. Dodává, že knížka se čte jedním dechem. A přesně takový pocit tato recenze navozuje, že recenzent jí doslova zhltl a je z ní nadšen. Recenzi zakončuje slovy: „Nemohu než smeknout klobouk.“²⁵¹ Milan Dušek je častým recenzentem v bulletinu *Kruh*, a také častým recenzentem knih Františka Uhra. Zhodnotil tak i další knížku z žánru detektivky velmi činného autora Františka Uhra *Mrtvý kupuje cigarety*. Dušek knížku zařadil k těm, které zaujmou už od první epizody a nutí čtenáře číst dál.²⁵²

V bulletinu *Kruh* nezapomínají ani na nové nebo začínající autory. Jako v případě Dušana Sedláčka, jehož knižním debutem se staly *Indyho příběhy* určené mládeži. Tato recenze je zajímavá tím, že Milan Dušek, který byl v předchozím případě v roli recenzovaného, teď vystupuje jako recenzent. Píše: „Dušan Sedláček rozhodně ví, o čem píše a je si vědom i toho, komu je knížka určena. Jednotlivé epizody navazují a plynou v naprosté pohodě, poskytnou vzrušení díky dobrodružství, které prožíváme spolu s chlapeckými hrdiny, vyváženě poučí a hlavně, nepostrádáme tu ani humor, což je v knihách tohoto typu obzvláště cenné. Knižka Sedláčka se nejméně vyrovná těm Foglarovým a troufám si napsat, že je v mnohém i zastihuje.“²⁵³ Dušek čtenáři nastiňuje, o čem knížka pojednává, ale zároveň nechává i prostor pro fantazii.

Recenze v bulletinu *Kruh* jsou, například i v porovnání s předcházejícími recenzemi v *Pardubických novinách*, mnohem detailnější. Recenzenti si všimají i daleko podrobnějších

²⁴⁹ DUŠEK, Milan. *Pozoruhodná kniha*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 24, roč. VII, rok 2011, s. 59–60.

²⁵⁰ DUŠEK, Milan. *Recenze – rozhoduje obsah*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 14–15.

²⁵¹ Tamtéž, s. 14–15.

²⁵² DUŠEK, Milan. *Recenze – Mrtvý kupuje cigarety*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 5, roč. II, červenec 2006, s. 18.

²⁵³ DUŠEK, Milan. *Nový autor knih pro mládež*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 43.

informací, jako tiskové nebo pravopisné chyby. Recenze jsou psány odbornějším jazykem. Více si všimají i rozboru postav. Častěji také uvádějí ukázky z hodnocených děl.

Několik následujících recenzí ukazuje, že Michal Viewegh je velice plodným a atraktivním autorem, a tudíž se stává častým námětem recenzí zejména v *Pardubickém deníku* a *Mladé frontě Dnes*. O dalších recenzích se může čtenář dočíst v příloze této práce. Ivan Adamovič v *Pardubickém deníku* ohodnotil Vieweghovu novelu *Andělé všedního dne*. Podle recenzentova názoru knihou prostupuje potřeba povznést se nad záležitosti všedního dne. Jedněmi z hlavních postav je několik andělů, kteří plní na poslední chvíli lidem malá přání. Recenzent usuzuje, že autorovým mottem knihy je život protékající mezi prsty a hádání se kvůli drobnostem. Adamovič shledává autora jako kruté božstvo: „Vlastně ano, vždyť co jiného je vůči svým postavám, které hned na začátku pošle k jisté smrti. Obtížné téma uchopil s bravurou, nesklouzl k sentimentu a jeho stylu prakticky není co vytknout.“²⁵⁴ Tuto knihu považuje za jeden z Vieweghových autorských vrcholů.

Monika Zavřelová v *Mladé frontě Dnes* upozornila na Vieweghovu knihu *Převážně zdvořilý Leopold*, který je podle autorových slov pokusem o humoristický román. Zavřelová nastíní, o čem kniha pojednává a také zmiňuje, že základ příběhu pramení z vlastní zkušenosti, jak je u Viewegha zvykem, čímž potvrzuje obeznámenost s jeho předchozími pracemi.²⁵⁵

Jako další zhodnotil knihu Michala Viewegha Radim Kopáč z *Mladé fronty Dnes*, který je v tomto periodiku, jak jsem si všimla, velmi častým Vieweghovým recenzentem. Námětem jeho recenze se stala například Vieweghova kniha *Bůh v renaultu*, kterou završil třetí desítku svých vydaných knih. Myslím, že tuto informaci přidal Kopáč do svého článku jako důkaz Vieweghovy úspěšnosti. Novou knihu recenzent srovnává s předchozími pracemi *Povídky o manželství a sexu* a *Povídky o lásce*, na které novinka navazuje. Zpozorovala jsem, že slovo „novinka“ recenzenti často používají k zatraktivnění svých článků. Hlavní hrdina Oskar se unavil a zflegmatictěl a jeho svět se zmenšil na soubor základních hodnot. Je vidět, že recenzent přemýšlí o autorově vývoji a všimá si změn v jeho stylu: „Viewegh ubral na tempu děje a rozostřil pointy. V jeho novince jsou často texty, které zůstávají otevřené dokořán – jako výzva pro čtenáře, jako přiznání autora, že jeho pohled je pouze jedním z možných.“²⁵⁶ Když

²⁵⁴ ADAMOVIČ, Ivan. *Viewegh je krutý bůh svých hříšných lidí*. In. *Pardubický deník*, č. 104, roč. 16, datum 4. května 2007, s. 22.

²⁵⁵ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Michal Viewegh slibuje humor na Sázavafestu*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 6. března 2020, s. 11.

²⁵⁶ KOPÁČ, Radim. *Vieweghův bůh jede mezi životem a smrtí*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 22. května 2017, s. 14.

porovnáme recenzi Kopáče s Adamovičem, tak Kopáčova recenze je mnohem hlubšího rázu. Zajímá se o postavy do mnohem větší hloubky a přemýšlí o knize v kontextu dalších děl autora.

Radim Kopáč ohodnotil i další práci Michala Viewegha, tentokrát novelu *Biomanžel*.²⁵⁷ Recenzent se neubrání srovnání s některými autorovými předchozími pracemi, což jsme ostatně mohli vidět i jeho v předchozí recenzi. A opět se věnuje vývoji a proměně autorova stylu. Myslím, že se ale proměnil i vývoj Kopáčova vnímání Viewegha, jelikož oceňuje jeho návrat k ostré, pádné a cynické kritice. Kromě povětšinou kladných recenzí nalezneme u Kopáče ve vztahu k Vieweghově tvorbě i jednu recenzi poněkud ostřejší. Hned v názvu knihy *Děravé paměti* je, podle něj, znát odkaz na aktuální kondici autora: „Totéž se dá bohužel říct o celé té dvousetstránkové knize.“²⁵⁸ Recenzent si všiml, že postupně místo humoru nastupuje ironie, a s ní i jistá jízlivost až zlomyslnost, dokonce frustrace a chvástání všeho druhu. Finální obraz stárnoucího muže, který v samotě poslouchá déšť za oknem, ale vypráví trochu jiný, výrazně smutnější příběh. V závěrečném zhodnocení recenzent shledává, že se tato kniha Vieweghovi příliš nepovedla: „Ne proto, že v něm až na pár detailů není vůbec nic nového. Ten důvod je jiný: chybí tady schopnost sebereflexe.“²⁵⁹

Periodika však neupozorňují pouze na Vieweghovy romány, ale věnují se i dalším žánrům, o které se Viewegh pokusí. Michal Viewegh je velice produktivním autorem, a tak se není čemu divit, že se v *Pardubickém deníku*, a nejen v něm, objevuje jeho jméno poměrně často. Jana Nejedlého zaujala jeho další kniha *Krátké pohádky pro unavené rodiče*. Recenzent oceňuje autorovu širokou škálu žánrů, které už byl ochoten vyzkoušet. Nejedlý usoudil, že Viewegh při psaní zapojil vlastní rodičovskou zkušenost a volil pohádky dostatečně stručné, aby šly přečíst do deseti minut. Recenzent si cení občasného vtipného naladění na výchovnou notu s „trochou citového vydírání“: „Melodramatický motiv zvládl Viewegh s lehkostí sobě vlastní, stejně jako dokázal odlehčit tíhu svátků klidu a radosti. I v „pohádkách“ si vystačil s všedností. Nepotřeboval žádné prince, draky ani zrůdy z vesmíru, vsadil na dobře odpozorované situace ze života a zábavnou literární hru se dvěma hlasy.“²⁶⁰

V regionálním periodiku *Kruh* zaujala pardubická spisovatelka Iva Tajovská. Například Milana Duška upoutala tato autorka hned dvakrát. Poprvé se vyjádřil k její knize *Matky matek*. Recenzi začíná obvyklými obecnými informacemi, aby nakonec zhodnotil autorčin knižní

²⁵⁷ KOPÁČ, Radim. *Viewegha je opět radost číst*. In. Mladá fronta Dnes, datum 3. listopadu 2015, s. 10.

²⁵⁸ KOPÁČ, Radim. *Vieweghovi tentokrát chybí sebereflexe*. In. Mladá fronta Dnes, datum 9. dubna 2022, s. 11.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 11.

²⁶⁰ NEJEDLÝ, Jan. *Michal Viewegh v rodinném balení*. In. Pardubický deník, č. 276, roč. 16, datum 27. listopadu 2007, s. 15.

projev: „Z hlediska běžné lidské morálky je to až krutá výpověď, ale jedním dechem je však třeba dodat, že současně s pravdivostí autorka i přesto o nich píše s pochopením pro lidskou slabost, s nevšedním citem a místy až téměř něžně.“²⁶¹ Závěrečné hodnocení, jako již několikrát v předchozích případech, shrnuje knihu jako čtivou, obsahující to správné napětí a nutící k zamyšlení. Také recenzoval její další knihu *Pavučiny touhy*, kde se její ženské postavy vyrovnávají s osobními i pracovními problémy. Dušek představuje postavy, které se v románu objevují nově, nebo mají spojitost již s předchozími knížkami.²⁶² Z recenze mám pocit, že kniha zanechala v Duškovi zřetelnou stopu.

František Uher velmi ocenil v bulletinu *Kruh* prvotinu *Jepičí hvězdy* Ivy Tajovské: „Jedná se o knihu zralou, schopnou srovnání, z nichž vychází víc, než se ctí. Tajovská je prostá, byť jen náznakem sentimentality, modeluje svoje postavy s hlubokým pochopením, výrazným smyslem pro realitu.“²⁶³ Uher konstatuje, že Tajovská napsala nevšední knihu. Z jeho recenze sálá nadšení. Všimla jsem si, že Tajovská sklízí v bulletinu *Kruh* velmi kladné recenze, což dokládá i následující hodnocení.

Jiří Lojín píše v bulletinu *Kruh* o knize Ivy Tajovské, pojednávající o mezilidských vztazích, která se jmenuje *Podlaha z trávy, strop z hvězd*. Tématem je bezdomovectví a lidé, kteří žijí podle svého a nejsou schopni, popřípadě nechtějí se přizpůsobovat svému okolí. Lojín se o Tajovské vyjadřuje následovně: „Dokáže čerpat z lidských příběhů a vkusně je začlenit do textů tak, aby celek nevyzněl jako přehnaný optimistický kýč, který by se sice asi dobře prodával, ale s realitou neměl nic společného. Dívá se na problematiku se střízlivostí danou zkušeností.“²⁶⁴ Lojín se pak ještě vrací k bližší charakteristice dvou hlavních postav příběhu. Recenzi zakončuje dobrým postřehem, že pro nemálo čtenářů mohou postavy z díla Tajovské představovat zcela jiný svět, s nímž téměř nikdy nepřicházejí do styku.²⁶⁵ Tyto recenze ke knihám spisovatelky Tajovské mají obdobnou strukturu, ve které recenzenti zdůrazní, že se jedná o nevšední knihu, uvedou obecné informace, seznámí s postavami a zhodnotí příběh, který daná kniha vypráví.

²⁶¹ FALTUS, Jiří. *Odras našeho života*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 42.

²⁶² DUŠEK, Milan. *Touhy a skutečnost*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 17, roč. V, rok 2009, s. 15.

²⁶³ UHER, František. *Laskavá spisovatelka, laskavá kniha – recenze*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 12–13.

²⁶⁴ LOJÍN, Jiří. *O lidech, s nimiž nechceme mít nic společného*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 45, roč. XII, rok 2016, s. 36–38.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 36–38.

V časopise *Kapka* s podtitulem *Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, vycházejícím čtyřikrát ročně, a jenž vznikl ke 110. výročí existence pardubické knihovny, se můžeme rovněž dozvědět zajímavé novinky z literárního světa. „V *Kapce* Vás budeme postupně seznamovat s městskými i obecními knihovnami našeho regionu. Dáme prostor literární tvorbě našich čtenářů, seznámíme Vás s řadou spisovatelů našeho kraje, dozvíte se i o literární soutěži pro žáky základních a studenty středních škol – Pardubickém pramínku. Dozvíte se také, co pro Vás knihovny připravují nového – různé besedy, výstavy, akce pro děti, soutěže, vzdělávací a zájmové aktivity nejrozmanitějšího zaměření. Také se budete setkávat s ukázkami z nových (popř. teprve do tisku připravovaných) knih regionálních autorů,“²⁶⁶ takto proklamuje redakce *Kapky*, čím se bude časopis zabývat. *Pardubický deník* reflektoval, že Krajská knihovna Pardubice vydává nový časopis *Kapka*, který vychází čtvrtletně. Petr Kárník popisuje, jaké stálé rubriky v časopise nalezneme.²⁶⁷

Kapka představila například pardubického spisovatele Lubomíra Macháčka a jeho knihu *Jak voní v Pardubicích perník*. Nejdříve bylo zmíněno, že se jedná o třetí a zároveň závěrečné pokračování příběhů Perníčků, které Krajská knihovna vydala pro děti. *Kapka* otiskla ukázkou ze závěrečného dílu „perníkové trilogie“.²⁶⁸ Časopis tedy plní své poslání, a představuje regionálního pardubického spisovatele i s ukázkou jeho právě vycházejícího díla, jak avizovala redakce v jeho prvním čísle.

V dalším čísle časopisu *Kapka* je představeno dílo Šárky Bubíkové *Smaragdové město*: „Román chrudimské rodačky Šárky Bubíkové *Smaragdové město* vypráví příběh české studentky, která krátce po listopadové revoluci odchází do Spojených států, aby si vyzkoušela život za právě zhroutilou ‚železnou oponou.‘ Pod zdánlivě jednoduchým, přímočarým vyprávěním v tradici romance a iniciačního románu se však skrývá překvapivě hluboký vhled nejen do odlišností dvou kultur, ale především do vývojové krize hlavní hrdinky Jitky Konečné[...].“²⁶⁹ Mohlo by se zdát, že jde o pěkný začátek recenze, ale zjistíme, že nejde přímo o hodnocení, ale že text je převzat z přebalu knihy. Opět následuje ukáзка z tohoto díla.

²⁶⁶ *Nový časopis Kapka*. In. *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 1, červen 2007, s. 2.

²⁶⁷ KÁRNÍK, Petr. *Knihovna vydává časopis Kapka*. In. *Pardubický deník*, č. 138, roč. 16, datum 14. června 2007, s. 7.

²⁶⁸ *Vychází v Pardubickém kraji*. *Lubomír Macháček: Jak voní v Pardubicích perník*. In. *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 1, červen 2007, s. 22.

²⁶⁹ *Vychází v Pardubickém kraji*. *Šárka Bubíková: Smaragdové město*. In. *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 2, září 2007, s. 2.

V časopise *Kapka* se články o prozaických knihách zaměřovaly zejména na ukázky děl, hodnocení tvořilo velmi malou část. Fakt, že se *Kapka* nezaměřovala na hodnocení, ale nechávala mluvit samotná díla autorů, dokládá i to, že často uváděla také ukázky z prací svých čtenářů.

Ve východočeském literárním čtvrtletníku *Partonyma* jsme rovněž našli recenze a kritiky literárních děl. *Partonyma* se zaměřovala zejména na literaturu a literární dění na Pardubicku, poskytovala tedy jednotlivým knihám a jejich autorům viditelně více prostoru než noviny, zabývající se kulturou komplexně. Recenzenti jednotlivá díla rozebírají více do hloubky. Recenze a kritiky v *Partonymě* jsou tak výrazně obsáhlejší než v novinách.

Vladimír Novotný hned v úvodu své recenze v *Partonymě* ke knize Miloše Vodičky *Toleranční patent. Román s traktáty* komunikuje se čtenáři a píše, že pardubického básníka Miloše Vodičku snad opravdu není třeba představovat, jelikož spoluutváří českou poezii více než půlstoletí. Přesto zásadní momenty jeho básnické kariéry připomene, aby si udělali představu opravdu všichni čtenáři. Následují obecné údaje o knize. Tato recenze je zajímavá bibliografickou polemikou, která dokládá, že se Novotný tímto dílem zabýval skutečně zevrubně: „Jistěže na záložce nemohou být vypočítány všechny autorovy sbírky, nicméně zamrzí, že byly zamlčeny nebo přeskočeny zrovna Vodičkovy ‚novoromantické‘ básnické tituly z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let [...]“²⁷⁰ Recenzent se také věnuje již vymezení žánru velmi pečlivě, což většinou z recenzí v novinovém tisku příliš neznáme. Knihu patřičně okomentuje, jak z hlediska jednotlivých vývojových etap, které ho však ne všechny zaujaly, ale všímá si také textu jako takového, když zaregistruje i pravopisné chyby. Načež jich skutečně pro ukázkou několik vypisuje. V novinách si recenzenti obvykle pravopisných chyb nevšímají. Recenzi zakončuje slovy: „Kdoví, zda nakonec to není přes veškeré mudrlantství a téměř bezhlasé hovory k sobě toliko ‚pokus o vynucený škleb‘“.²⁷¹

Důkazem, že hodnocení nemusí být vždy kladné, je nejen předchozí recenze, ale také zhodnocení prvotiny Lukáše Pavláška *Jestli počkáš trochu dýl tak sem přijde krokodýl*. Ironický název recenze „Psát pro děti? To zvládne každý!“ jen dokresluje situaci. Přemysl Krejčík dá hned v úvodu najevo, co si myslí nejen o Pavláškově knize, ale i o Pavláškovi. Říká, že co je dětské rovná se hloupé, jednoduché, stupidní a přesně tak nejspíš přistupuje k psaní právě Pavlášek. Dokonce ani poučka, že se kniha nemá soudit dle obalu, je u této knížky radno

²⁷⁰ NOVOTNÝ, Vladimír. *Vodičkova mlžná komora*. In. *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 201–203.

²⁷¹ Tamtéž, s. 201–203.

zapomenout. Krejčík se hodnocení neobává a označuje Pavláška za nevtipného a při svých pokusech o humor naprosto selhávajícího. Přece jenom se ale dostává k obsahu knihy, takže se dozvíme, že kniha sestává ze 48 textů na klasická a opakující se témata jako škola a zvířátka. Takže se ani snad nemůžeme divit, že je označí za nesmyslné tlachání. Za zásadní nedostatek považuje v Pavláškově básnické tvorbě nedostatek rýmů: „Dočkáme se tak například Cimrmanovských absolutních (nebo ‚polo-absolutních‘) rýmů (rozesmát/smát, svět/kazisvět, mě/mě a podobných). Nicméně i v případech, kdy se autor oprostí od rýmování slova tímtež slovem, cosi tu drhne.“²⁷² Také upozorňuje na nesmyslnost jednotlivých rýmovaných částí. Což doloží i ukázkou, aby nebylo pochyb o jeho výroku: „Bohužel, ve sbírce Lukáše Pavláška bychom hledali marně jak originalitu, tak právě onu dobře odvedenou řemeslnou práci.“²⁷³

Partonyma se často věnovala knihám, které zrovna hýbaly literárním děním. Jessica Werthaimová zhodnotila, podle svých slov „všemi vychvalované dílo.“ Jedná se o *Poslední aristokratku* od Evžena Bočka. Werthaimová sděluje, že se jedná o humornou prózu s jediným cílem, a to pobavit čtenáře. Na začátku seznámí čtenáře s dějem knihy, dále se zaobírá formou, jakou je kniha prezentována: „Deníková forma se může zdát zprvu zajímavá, jenže po chvíli začne nudit a omrzí.“²⁷⁴ Navíc po celou dobu, co recenzentka knihu četla, měla pocit, že knize něco chybí. A to dějová zápleтка. Kvituje ale, že zde nechybí humor a ironie, s čímž, podle jejího názoru Boček zachází velmi dobře. Poté se ještě vyjádřila k postavám: „Každá je svá, osobitá a jinak střelená.“²⁷⁵ Tato recenze mě upoutala tím, že je plná názorů psaných v ich-formě, neschovává se za er-formu: „Poslední aristokratku bych celkově hodnotila jako příjemné čtivo pro pobavení a zpestření chmurných dnů nebo pro odpočinutí od náročné klasiky, nicméně ve čtenáři nic hlubšího nezanechá.“²⁷⁶

Dalším příkladem tohoto jevu je následující recenze, která začíná slovy Vladimíra Novotného: „Je aprílové období roku 2015 a o (skoro) žádné jiné knižní novince se v českých literárních kuloárech nemluví tolik jako o prvotině mladšího či mladého prozaika Matěje Hořavy *Pálenka* – a takový chorál nadšených chvalozpěvů vskutku nepamatujeme.“²⁷⁷ Knižka

²⁷² KREJČÍK, Přemysl. *Psát pro děti? To zvládne každý!* In: Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 10-11, roč. 3, rok 2014, s. 5–6.

²⁷³ Tamtéž, s. 5–6.

²⁷⁴ WERTHAIMOVÁ, Jessica. *Moderní „Deník Anny Frankové“?* In: Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 12, roč. 3, rok 2014, s. 27–28.

²⁷⁵ Tamtéž, s. 27–28.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 27–28.

²⁷⁷ NOVOTNÝ, Vladimír. *Pseudonymní miniatury – aneb pseudominiatury?* In: Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 14, roč. 4, rok 2015, s. 9–11.

byla vychvalována tak, že se k ní strhla vlna připomínek, hodně lidí se k ní vyjadřovalo a Novotný jejich postoje shrnul. Shodné ale je, že Hořava je velmi talentovaným tvůrcem. Novotný upozornil i na další zajímavé okolnosti. Například na to, že Matěj Hořava je pseudonym, a že se jedná o autobiografický příběh mladého učitele z Moravy, jenž se vydává do rumunského Banátu, to může být také jen fiktivní rámeček jednotlivých vyprávění. Je zřetelné, že recenzent je zainteresován do toho, jak se o knížce hovoří v chvalozpěvech a nemůže se od těchto myšlenek odpoutat, nakonec si sám musí říct „Stačí, dosti již o tom“. I u otázky žánru není odpověď jednoznačná. S určením žánru si vypomáhá i *Slovníkem literárních žánrů* nebo *Encyklopedií literárních žánrů*, což dosvědčuje nejednoduchost určení žánru této knihy. Dochází k závěru, že je to miniatura. Ale i s tímto určením si dále pohrává.²⁷⁸

V *Partonymě* dostávají prostor i autoři, čtenářům poněkud méně známí. Příkladem může být Marcel Kabát s jeho knihou *Snový život Paní Psyché*. Vladimír Novotný na úvod zkráceně představuje autora, což je vzhledem k tomu, že není příliš známý, vhodné řešení: „Pohříchu prozaik, který se teoreticky mohl, byť na okamžik pouhý, kdysi setkat se Štýrským, a právě tak se později mohl objevit i v Divišově okruhu, jinak ovšem jde o typického tvůrce, kterého v české literární kultuře takřikajíc ‚nikdo nezná‘.“²⁷⁹ Novotný usuzuje, že autorovy prozaické knížky vydané v osmdesátých letech 20. století jsou nejspíše zapomenuty, a tentýž osud zřejmě potkal i jeho dvě novější práce. Novotný s postřehem poznamenává, že s žánrovým rozpětím recenzované knihy bude zápasit asi každý a pro orientaci čtenáře uvádí, že sám Kabát tyto texty označuje jako „samomluvy“. Kniha je souborem záznamů snů a pohledem na duševní život člověka.²⁸⁰

Mlýn na mumie. Převratné odhalení komisaře Durmana je kniha Petra Stančíka, kterou zhodnotila Alexandra Havránková v literárním čtvrtletníku *Partonyma*. Příběh vidí jako rozmanitou škálu žánrů a motivů, které se v průběhu děje volně slévají a prostupují. Kriminální zápletka vévodí celému příběhu. V očích recenzentky kniha místy působí téměř jako kuchařka, jelikož jsou s gustom líčeny přípravy dobových chodů. Do toho všeho jsou zasazeny časté a přesné popisy sexuálních praktik ústředního protagonisty. Přesto usuzuje, že: „celá tato ‚brakovitost‘ je pouze jakousi hrou autora, který s těmito motivy pracuje záměrně, místy je

²⁷⁸ Tamtéž, s. 9–11.

²⁷⁹ NOVOTNÝ, Vladimír. *Sny v temnotách a sny ku světlu*. In. *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 15-16, roč. 4, rok 2016, s. 13–15.

²⁸⁰ Tamtéž, s. 13–15.

přímo paroduje.²⁸¹ Nahuštěnost těchto motivů je podle recenzentky spíše na škodu. Nedá se však dát na první dojem. Na recenzentku kniha působí spíše jako literatura pro děti. Autor také nenechává žádný prostor pro fantazii. Havránková si také všimla nespoutané hry s jazykem. Výsledek podle ní budí rozpaky.²⁸²

Časopis *Partonyma* obsahoval recenze detailní a psané odbornějším jazykem. Zabýval se hodnocením děje i postav. Ve srovnání s předchozími případy, se nejméně zabývá samotnými autory.

Jednou z knih, která se objevila na stránkách téhož periodika vícekrát jsou *Kluci ze Skřivánku* Jana Slabého. Tato kniha našla své místo také ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka*. Většinou se recenze knih neobjevují na úvodních stranách novin, ale v tomto případě se recenze tohoto díla pronikla v *Týdeníku Pernštejn* rovnou na titulní stranu novin. „Kdo z dříve narozených pamětníků je s Pardubicemi úzce spojen, si možná ještě vzpomene, že v místních novinách *Zář* vycházely tyto příběhy v roce 1973 na pokračování,²⁸³ píše recenzent o knížce velmi zasvěceně. Nabyla jsem dojmu, jako by se cítil být součástí příběhu: „Je to, jako by se po letech otevřel zapomenutý deník, z něhož vystupují všechny známé postavy, místa, vůně i nepopsatelné pocity. Autenticita příběhu na čtenáře dýchne z každé stránky.“²⁸⁴ Recenzent se na vydání pravděpodobně velmi těšil, když to komentuje slovy „až teď konečně vychází“.²⁸⁵ Obecné informace o knize završují text.

O měsíc později informuje Roman Zahradka opět v *Týdeníku Pernštejn* o tom, že kniha je již na pultech a míří ke svým čtenářům.²⁸⁶ Knižka *Kluci ze Skřivánku* viditelně zaujala *Týdeník Pernštejn*, protože se o ní objevil už několikrátý článek, který nápadně připomíná ty předchozí, dokonce obsahuje některé totožné informace, například, že tyto vzpomínky vycházely na pokračování v novinách *Zář*.²⁸⁷ I *Zprávy Klubu přátel Pardubicka* se této knize

²⁸¹ HAVRÁNKOVÁ, Alexandra. *Mumie najemno namletá*. In: *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 13, roč. 4, rok 2015, s. 25–26.

²⁸² Tamtéž, s. 25–26.

²⁸³ (red). *Kluci ze Skřivánku nejen pro pardubické pamětníky*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 34, roč. 11, datum 18. – 24. 9. 2017, s. 1.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 1.

²⁸⁵ Tamtéž, s. 1.

²⁸⁶ ZAHRÁDKA, Roman (zr). *Kluci ze Skřivánku již na pultech*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 39, roč. 11, datum 23. – 29. 10. 2017, s. 2.

²⁸⁷ ZAHRÁDKA, Roman (rz). *Když děti chodily ven aneb Dospělost lidí kazí*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 43, roč. 11, datum 20. – 26. 11. 2017, s. 4.

věnují v podobném duchu.²⁸⁸ Všichni recenzenti tohoto díla se shodli na upřímnosti a autenticitě, které z knihy sálají.

Zprávy klubu Přátel Pardubicka se věnovaly knize pardubické spisovatelky Jany Klimečkové s názvem *Přezrálé moruše*. Recenzi k ní sepsal František Jelínek. Knihu označil za retro román o mladých lidech šedesátých a sedmdesátých let. „Skvěle zobrazená atmosféra tehdejší doby podtrhuje příběh ‚obyčejného‘ života hlavní hrdinky Evy, jaký mohl prožít každý z nás. *Přezrálé moruše* jsou jedinečným románem vrcholů i pádů, štěstí, smutku i převratných změn.“²⁸⁹ Jelínek nechá za knihu mluvit obsáhlou ukázkou. Dále se věnuje ději a tematice knihy, tudíž na samotné hodnocení nezbylo příliš prostoru. Na konci odkazuje na webové stránky města Přelouč a Českého rozhlasu Pardubice, kde čtenáři mohou zhlédnout videozáznam křtu knihy a rozhovor s autorkou.²⁹⁰

Lukáš Dubský z *Pardubického deníku* pohovořil s přeloučskou spisovatelkou Janou Klimečkovou o její knize *Přezrálé moruše*. Dubský nejprve poznamenal, že autorka pracovala jako ředitelka pardubického úřadu práce, poté se zeptal, jak se z takového postu dostala k psaní knih. Vždycky ji bavilo číst, a při jejím zaměstnání ji napadlo, že by mohla zkusit napsat něco z 19. století. Inspiraci pro své knihy čerpá z dějin vlastní rodiny, musela k tomu ale hodně studovat historické pozadí. Na otázku, zda je těžší psát o něčem, co nezná než vyprávět o době, kterou zažila, odpověděla, že to sice těžší je, ale zároveň o to zajímavější.²⁹¹

Petr Kovařík zhodnotil v *Pardubickém deníku* knihu *Povídky* od Zdeňka Svěráka. Svou recenzi uvedl citací z knihy: „Čtenář Svěrákových povídek může mít pocit – jako bychom hrdiny jeho povídek znali, někde je potkávali.“²⁹² Podle recenzenta kniha obsahuje znalost lidských vlastností a slabostí, která je nahlížena s laskavostí, ale i pochopením a úsměvnou schovávavostí. Objevují se tu i motivy spjaté s autorovým životem. Všiml si jedné schopnosti, kterou kniha oplývá a která jistě potěší čtenáře a milovníky krátkých povídek, a tou je stručnost.

²⁸⁸ KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 3 a 4, ročník 2018/LIII, s. 132–133.

²⁸⁹ JELÍNEK, František. *Z nové regionální literatury*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 7 a 8, ročník 2015/L, s. 220–222.

²⁹⁰ Tamtéž, s. 220–222.

²⁹¹ DUBSKÝ, Lukáš. *Román Přezrálé moruše vypráví o poválečné generaci*. In. *Pardubický deník*, č. 101, roč. 24, datum 30. dubna 2015, s. 9.

²⁹² KOVAŘÍK, Petr. *Svěrákovy drobné každodenní záznaky*. In. *Pardubický deník*, č. 272 roč. 17, datum 20. listopadu 2008, s. 14.

Neocenitelná je jeho neomylnost v nalézání výrazu, bravurnost v zacházení se slovy a přesnost pojmenování.²⁹³

Pro *Mladou frontu Dnes* recenzuje knihy například Alena Slezáková. Zhodnotila novou detektivní knihu Vlastimila Vondrušky *Jáchymovští démoni*.²⁹⁴ Recenzentka uvedla obecné informace o této knize, stejně jako její kolegové nebo recenzenti z ostatních periodik, což jak jsem již uvedla na začátku této kapitoly, je běžným jevem. Dále seznamuje s dějem knihy a postavami. Často používá ukázky z tohoto díla. Slezáková si pro svou další recenzi vybrala *Rytířské pohádky* od Dagmar Langové. Struktura této recenze je totožná jako ta předchozí.²⁹⁵

S recenzentem Radimem Kopáčem jsme se již setkali při hodnocení Michaela Viewegha, tentokrát Kopáč zhodnotil román spisovatele Jiřího Hájíčka *Dešťová hůl*: „Dešťová hůl je jednou z nejsilnějších původních próz roku. A možná nejen toho letošního.“²⁹⁶ Stejně jako u recenzí Viewegha, recenzent čtenáře seznamuje i s autorovými předchozími díly. Radim Kopáč shledává, že autor zůstává věrný svému oblíbenému místu a času. Recenzent nastiňuje děj knihy i s jeho hlavními aktéry. Kopáč podotýká, že nejprve se čtenář propadá do melancholické mlhy, ale poté přichází obrat díky dynamickým, detektivním až akčním prvkům. Recenzent si pokládá otázku týkající se žánru díla, na kterou však nedokáže odpovědět. Nakonec však konstatuje, že se každopádně jedná o skvěle napsanou knihu na nevyčerpatelné, věčné téma. Hájíček zvládne s minimem prostředků dosáhnout maximálního efektu.²⁹⁷

Spisovatel Jiří Hájíček byl zhodnocen i v *Pardubickém deníku*. Jana Podskalská posoudila jeho další knihu *Plachetnice na vinětách*. Hned na úvod se podělila o svůj názor, že Hájíček se v této knize ukazuje, krom jiného, jako dobrý znalec ženských povah.²⁹⁸ Jinak shledávám recenzi velmi podobnou té předchozí z *Mladé fronty Dnes*. Podskalská rovněž recenzovanou knihu zařazuje do kontextu ostatních děl Hájíčka. Stejně tak popíše děj a ústřední postavy. Recenzentka si všímá toho, jak si autor s hlavní postavou Marií pohrává. Oceňuje, že autor umí velmi dobře vyprávět, ale čtenáře nedeptá. Činí tak s lehkostí, znalostí povah a

²⁹³ Tamtéž, s. 14.

²⁹⁴ SLEZÁKOVÁ, Alena. *V osadě plné stříbra se vraždí. Vondruškův Jáchymov*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 1. října 2016, s. 15.

²⁹⁵ SLEZÁKOVÁ, Alena. *Půvabné pohádky mluví o rytířích a alchymistech*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 29. září 2016, s. 1 a 2.

²⁹⁶ KOPÁČ, Radim. *Hájíčková kniha roku šumí naléhavě jak déšť*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 11. listopadu 2016, s. 14.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 14.

²⁹⁸ PODSKALSKÁ, Jana. *Happy-end pro Marii*. In. *Pardubický deník*, č. 162, roč. 29, datum 14. července 2020, s. 11.

s humorem, který jeho postavám nechybí. Povšimla si, že autor hlavní postavě nepokrytě přeje šťastný konec.

Pardubický deník zajímají také knihy s pohádkovou tematikou. Jednou z nich jsou kupříkladu *Lichožrouti* Pavla Šruta. „Kdo by to neznal: ráno si chce vzít ty červené ponožky s puntíky, ale jedna chybí. Ty s fialovými pruhy na tom nejsou lépe, zbyla z nich jen ta levá. Staly se z nich licháčové,“ Olga Stehlíková začíná svou recenzi tímto vtipným úvodem. Myslím, že je znát, že se jedná o knihu pro děti, protože recenzentka se nezaobírá vykreslením postav, ale vyzdvihuje geniální ilustrace Galiny Miklínové a poctivou práci vypravěče. Přidává i několik replik přímo z knížky. Čtenářům předkládá názor, že tato výborná knížka, se mezi množivými Pottery a Narniemi rozhodně neztratí. Neváhá knížku označit přívlastkem roztomilá.²⁹⁹

Jednou z dalších pohádkových knih, která se objevila v pardubickém periodickém tisku byla pohádková fantasy kniha Petra Procházky *Firfix*. Ivan Matějka ji v *Pardubickém deníku* nazval milou dračí fantazií pro rodinné večery, jak pro děti, tak pro dospělé. Recenze má obdobnou strukturu jako ta předchozí, rovněž na pohádkové téma. Matějka podotýká, že Procházkův „svět“ je také vyobrazen na vložených mapách. Matějka na závěr knihu souhrnně zhodnotil jako příjemné a milé čtení.³⁰⁰

V *Mladé frontě Dnes* rovněž najdeme recenze na knihy, které napsali tanečnice nebo scénárista. Že se jedná o autory odlišných profesí, než je literatura, je v článcích rozpoznatelné hned v prvních řádcích. Tomáš Šťástka zahajuje svou recenzi sdělením, že moderní tanečnice Miřenka Čechová se rozhodla, že se pokusí o úspěchy i na literárním poli. Šťástka zhodnotil její knihu *Baletky*. Podle něj je však právě autenticita to, co dělá z této knihy zajímavé dílo: „Z knihy čpí pach zkušeben, bolest do krve rozedřených chodidel, ale i slizkost společných sprch či trapnost prvních sexuálních pokusů.“³⁰¹ Oceňuje, že autorka nabízí pregnantní jazyk, kterým v krátkých větách vždy tne do živého. Zpozoroval také, že se obrací přímo na čtenáře. Knihu v závěru shledává jako syrovou výpověď autorky.

Dalším příkladem je recenze Moniky Zavřelové, v tomtéž periodiku, kdy na prvních řádcích píše: „Marek Epstein už není jen scénáristou, který napsal knihu. Marek Epstein je

²⁹⁹ STEHLÍKOVÁ, Olga. *S lichožrouty pod peřinou mohou ulehnout i dospělí*. In. *Pardubický deník*, č. 16 roč. 18, datum 12. ledna 2009, s. 22.

³⁰⁰ MATĚJKA, Ivan. *Milá dračí fantazie pro rodinné večery*. In. *Pardubický deník*, č. 212 roč. 17, datum 9. září 2008, s. 17.

³⁰¹ ŠTĚÁSTKA, Tomáš. *Z baletek čpí pach zkušeben, sprch, internátů*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 14. a 15. března 2020, s. 13.

spisovatel. Díky románu *Dravec*, který vydalo nakladatelství Labyrint, o tom není pochyb. Poutavý příběh o rozpadu jedné rodiny aspiruje na to nejlepší, co česká literatura letos nabídla.³⁰² Na této recenzi je také zajímavé, že si recenzentka položila otázku, proč se z *Dravce* nestal scénář, a sama si na ní odpověděla po přečtení knihy, že důvod je přímo vepsaný v knize. Autor se ponořuje do myslí a motivací jednotlivých hrdinů tak hluboko, že by to scénář ani film, líčený ze tří perspektiv, nedokázal. Zavřelová oceňuje, že kniha je poutavě napsána, přesto však nechybí v jinak dramatickém příběhu špetka humoru.³⁰³ V obou recenzích jejich pisatelé vyzdvihují surovost výpovědi.

Alena Slezáková zhodnotila v *Mladé frontě Dnes* knihu Karin Lednické *Šikmý kostel*. Označila ji za strhující příběh, jenž vypráví o štěstí, utrpení a síle žen. V úvodu poznamenala, že Karin Lednická je známou nakladatelkou, která se po letech, kdy vydávala knihy jiných, pustila také do vlastní tvorby. Podle recenzentky to byl dobrý tah. Tato recenze je tedy také příkladem toho, když knihy začne tvořit člověk s odlišnou profesí, než je literatura. Recenzentka seznamuje čtenáře s dějem knihy a jejími postavami. Za nejpozoruhodnější Slezáková považuje závěr knihy, avšak vyústění vzhledem k potencionálním čtenářům neprozradí. Věří, že i další díly budou stejně strhující jako ten první.³⁰⁴

Olga Stehlíková zhodnotila v *Pardubickém deníku* *Slib* od Jiřího Kratochvila, který nazvala smutným románem nebo také „rekviem za kriminální román“. Stehlíkovou zaujala již obálka knihy zdobená medvědí kožkou. Posoudila strukturu příběhu: „Kromě řady intertextuálních narážek a proprání pravoúhlých kliše náležejících žánru detektivky přidává příjemně rušivé vstupy vševědoucího vypravěče do pasáží jednotlivých postav s ilustrativními jmény.“³⁰⁵ Recenzentka nás seznamuje s dějem románu. Podotýká, že v knize nechybí absurdno a tragikomedie.

Vladimíra Šumberová v *Mladé frontě Dnes* posoudila knihu Sáry Saudkové *Děšť*. Označila ji za svižnou, čtivou, zábavnou, lehce podbízivou erotickým nádechem, ale zároveň také jako originální. Základní dějovou linku tvoří detektivní zápletka s odhalováním vražd. Recenzentka se věnuje hlavně vlastnímu hodnocení, nepopisuje přebytečně děj: „Saudková se

³⁰² ZAVŘELOVÁ, Monika. *Hned Dravec udělal ze scénáristy Epsteina spisovatele*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 3. a 4. listopadu 2018, s. 15.

³⁰³ Tamtéž, s. 15.

³⁰⁴ SLEZÁKOVÁ, Alena. *Strhující příběh vypráví o štěstí, utrpení a síle žen*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 24. února 2020, s. 16.

³⁰⁵ STEHLÍKOVÁ, Olga. *Zlatá medvědí klec pro estébáčka*. In. *Pardubický deník*, č. 104 roč. 18, datum 5. května 2009, s. 22.

v převážně mužském kolektivu i spleti vztahů pohybuje s lehkostí a elegancí. Má cit pro postavy a jejich charakter nastiňuje způsobem řeči. Fáze vyšetřování a dialogy působí autenticky stejně jako popisy pražských čtvrtí i periferie.³⁰⁶ Recenzentka si povšimla častých přirovnání, která kniha obsahuje. Podle ní mohou rušit, dráždit i bavit jako odkaz na Phila Marlowa.

Vladimíra Šumberová v *Mladé frontě Dnes* zhodnotila také knihu *Veselí* od Radky Třeštíkové. Román podle recenzentky čtenáře pohltí právě veselím, ale též zármutkem, humorem, hravostí stylu a jazyka, upřímností, nadsázkou a také moravským nářečím. Díky recenzentce poznáme hlavní hrdinku Elišku, jejímž prostřednictvím se k sobě vrací i autorka sama. Kniha je podle Šumberové ryze osobní, obsahuje bytostně prožité emoce. Oceňuje, že Třeštíková si umí ze svého pomyslného alter ega udělat legraci a vystavit ho kuriózním okamžikům. Dokonce knihu doporučuje ke zfilmování: „Ostatně na střídání obrazů z minulosti i ze současnosti je celá knihy vystavěna, stačí jen zfilmovat.“³⁰⁷ Knihu shledává jako příjemnou komedii, která obsahuje prvky dramatu a míní, že rozhodně své čtenáře nezklame.

Alena Mornštajnová, která byla Radimem Kopáčem v nadpisu recenze v *Mladé frontě Dnes* přejmenována na Alici Mornštajnovou, sklízí úspěchy s další knihou *Tiché roky*. Recenzent shledal, že tato nová kniha je od jejích ostatních prací odlišná jak obsahově, tak i výrazem. Kopáč čtenáře seznámí s hlavní postavou Bohdanou a jejím příběhem, rovněž si všimá spisovatelčina projevu, srovnává ho s předchozími knihami.³⁰⁸ Stejně jako v jeho předešlých recenzích.

Recenze v *Mladé frontě Dnes*, stejně jako v *Pardubickém deníku*, jsou psány převážně publicistickým stylem. Více si všimají děje než postav. Pokud postavy nějak komentují, jde většinou o hlavního aktéra, vedlejší postavy nerozebírají. Také se větší měrou zabývají samotným autorem než recenze předcházejících periodik.

Historický román Nadi Horákové *Bestie z Lažan* našel své místo na stránkách *Zpráv Přátel klubu Pardubicka*. Pojednává o soudní kauze karlštejnské šlechtičny Kateřiny Bechyňové z Lažan, která byla odsouzena za vraždy služebných děvčat k trestu smrti hladem v roce 1534. Část jejího románu se odehrává i v Pardubicích. Autorka, podle Jiřího Kotyka,

³⁰⁶ ŠUMBEROVÁ, Vladimíra. *Sex a vražda podle Saudkové*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 7. a 8. května 2018, s. 11.

³⁰⁷ ŠUMBEROVÁ, Vladimíra. *Třeštíková do Veselí vkládá smutek a hravost*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 13. září 2018, s. 14.

³⁰⁸ KOPÁČ, Radim. *Jiná Alice Mornštajnová. Tichá, citlivá, skvělá (sic)*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 29. května 2019, s. 15.

zvládla dobové dějinné reálie včetně historického pozadí vzniku Hájkovy kroniky dobře. Kotyk se jako pardubický historik zaobírá spíše historickým pozadím, více než samotným románem, přesto několik hodnocení v recenzi nalezneme. Například to, že autorka dobře vystihla povahu Václava Hájka z Libočan. Román doporučuje pozornosti čtenářů.³⁰⁹ Frázi, že se dané dílo doporučuje pozornosti čtenářů nalezneme v recenzích *Zpráv klubu Přátel Pardubicka* opěťovaně.

Recenze psané k prozaickým knihám povětšinou obsahují obecné informace o dané knize. Autor je vždy představen v několika větách. Například ale *Pardubický deník* nebo *Mladá fronta Dnes* se mu věnují mnohem více než ostatní periodika. Ve většině periodik se větší či menší měrou zaobírají dějovou linkou. Často jsou články doprovázeny ukázkami z recenzovaného díla. Hojně je uváděno doporučení, že kniha rozhodně stojí za přečtení. Mezi recenzenty se často střídají ta samá jména. Opěťovně jsme mohli vidět výměnu rolí u autorů recenzí.

3.3.2.2 Poezie

Znovu jsem zpozorovala, že značná část recenzí a kritik vztahujících se k poezii, obsahuje obecné informace, jako stránkový rozsah, ve kterém nakladatelství daná kniha vyšla a krátký medailonek autora. Velkou část představuje také popis tematické stránky či postav. Pisatelé recenzí a kritik posuzují díla v některých případech pouze na obecné rovině, někdy více do hloubky. Oproti knihám prozaickým recenzenti na poezii nahlízejí z hlediska odlišných aspektů. Tvůrci recenzí o próze berou zřetel spíše na popis děje nebo vykreslení postav. U poezie se zaměřují i na další hlediska vzniku díla, více reflektují osobnost a pocity autora. Opět jsme si mohli povšimnout, že v těchto článcích se často objevuje fráze opakující, že „kniha rozhodně stojí za přečtení“. V recenzích a kritikách vidáme často napříč periodiky tatáž jména recenzentů. Můžeme jmenovat například Jiřího Kotyka, Miladu Velehradskou, Radima Kopáče nebo Tomáše Dvořáka.

Například v *Pardubických novinách* vyšla recenze na sbírky veršů opočenského rodáka, básníka a spisovatele Vladimíra Brandejse. Útlé sbírky jsou pro milovníky poezie prosvětlením všedního dne: „Básník chválí slovem českou krajinu, zamýšlí se nad smyslem dění, lidských vztahů a lásky. Autor se zamýšlí nad nejednou otázkou, trápící člověka při jeho putování životem. Je mistrem hutné zkratky a výrazové úspornosti slova. Čtenáři dává prostor, aby nad

³⁰⁹ KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 1 a 2, ročník 2010/XLV, s. 53.

jeho verši meditoval, aby nacházel nové obrazy, myšlenky a obohacoval city o nová poznání krásna.“³¹⁰ Recenze je plná názorů a hodnocení, nenalezneme tady žádné zbytečné vyplňující věty. Hodnocení je detailní. Sbírký jsou podle recenzenta pozoruhodným počinem, potěší skromností a pokorou autora, chválí také fotografické ilustrace.³¹¹ Sbírký *Procitnutí*, *Mezi starostlivým ránem a večerem* a *Obava z třaskavých náhod* tedy zhodnotil zevrubně.

František Uher v bulletinu *Kruh* zhodnotil sbírku pardubického básníka Jana Kratochvíla *Čas kosení trávy*, která obsahuje dvě části postavené na stejném principu: „Kratochvíl se vyznává z okouzlení krajinou domova a domovem vůbec, což je atribut mladšími generacemi básníků opomíjený. Nestor východočeských básníků píše poezii vnímavou a čtenářem vnímanou, obdivuhodně optimistickou, třebaže probleskují paprsky občasného a zcela pochopitelného melancholického ohlédnutí.“ Uher doplňuje, že sbírku doprovázejí fotografie Kratochvílova syna, které označuje jako velmi kvalitní.³¹² František Uher a Milan Dušek jsou dvě výrazné postavy bulletinu *Kruh*, kteří střídavě vystupují v rolích recenzenta a recenzovaného.

Ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka* se v rubrice „Z nové literatury“ neobjevuje pouze próza, ale i poezie. Konkrétně například *Sbírka básní* Marie Chudé, kterou zhodnotil Jiří Kotyk: „Intimně laděná poezie odráží citlivým způsobem vztahy v rodině, dialog člověka s Bohem, rozjímání nad otázkami lidského štěstí, generačních vztahů, lásky i přátelství, nad pustošícím vlivem peněz na lidský charakter a nad smyslem života vůbec.“³¹³ V této sbírce se, podle Kotyka, Marie Chudá tematicky posunula, oproti své první poezii *Pardubické věžičky*, k obecně lidským problémům. Také zaznamenal její kvalitativní růst. Kotyk projevil lítost, že knížka, kterou označil za půvabnou, vyšla jen v omezeném nákladu pro autorčiny nejbližší přátele a také známé: „Upoutává totiž na pohled nejen pěkným grafickým řešením své obálky, ale hlavně sehrává v dnešní hektické době úspěšně roli balzámu na duši.“ Z Kotykova hodnocení lze usoudit, že se mu básnická sbírka opravdu zalíbila.³¹⁴

Jiří Kotyk je velmi častým recenzentem *Zpráv Klubu přátel Pardubicka*. Ohodnotil také další básnickou sbírku, která se v tomto periodiku u objevila. Jedná se o knihu *V peřejích věků*

³¹⁰ (jp). *Poezie Vladimíra Brandejse prosvětlením všedního dne*. In. Pardubické noviny, č. 143, roč. 9, datum 20. června 2000, s. 17.

³¹¹ Tamtéž, s. 17.

³¹² UHER, František. *Široký prostor*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 14, roč. V, rok 2009, s. 4.

³¹³ KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 1-2, ročník 2001/XXXVI, s. 310.

³¹⁴ Tamtéž, s. 310.

Vladislava Křepelky. Kotyk píše: „Půvabná knížka pozoruhodným způsobem reflektuje nabitý život svého autora.“³¹⁵ Spíše než recenzi, tento článek připomíná životopis, který ho většinou tvoří. Přímé hodnocení básnické sbírky už tedy nedostalo tolik prostoru. Jaká témata v ní najdeme je shrnuto do jedné věty. Objevují se zde reflexe druhé světové války, 21. srpna 1968 nebo báseň věnovaná svaté Anežce České. Recenze je vyplněna krátkou ukázkou ze sbírky. „Doporučujeme našim čtenářům tuto knížečku i jako milou regionální bibliofilii.“³¹⁶ V této recenzi ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka* jsme opět nebyli ochuzeni o doporučení k přečtení.

V *Pardubických novinách* jsme objevili nespočet různorodých článků, a tak nechybí ani články k tematice poezie. „I když dnešní přetechnizovaná civilizace přeje jiným aktivitám, než je psaní poezie, přesto stále nad nepopsaný papír usedají jedinci, pro něž jsou básně smyslem života, prostředkem k sebevyjádření a ke sdělení svých fantazií či pocitů okolnímu světu,“³¹⁷ touto výstižnou větou zahájil Hynek Šnajdar představení básničky Stanislavy Zochrové, jenž svou poezii vydává pod pseudonymem Anna Brožová. Čtenáři se například dozví, že Zochrová alias Brožová je povoláním mzdová účetní nebo, že zlom v její tvorbě přišel v roce 1997, kdy napsala první báseň *Podpatky*. Tato prvotina je součástí její úvodní sbírky *Obrázky ze života*, kterou si autorka vydala vlastním nákladem a obsahuje přes šedesát básní velkého žánrového rozptylu, které: „zachycují vztahy mezi mužem a ženou, všímají si zároveň kriticky společnosti, rozmanitých situací ve městě i ve světě.“³¹⁸ Druhá sbírka *Školačka boží* je tematicky laděnou sbírkou: „Ve svých verších se básnička snaží pojmenovávat věci a děje pravým jménem, a poukazuje na sociální podmínky dnešního člověka. Její verše nejsou efektní, ale v mnoha ohledech sarkastické, vycházející z vlastních zkušeností, obnažující problémy a vyzývající k potřebě vlastního poznání člověka.“³¹⁹

Pardubický regionální tisk reflektuje tvorbu pardubického autora Zbyňka Denera. Jeho literární produkce se odráží například na stránkách *Novin Pernštejn*. Tato recenze je zajímavá tím, že Milada Velehradská v jejím úvodu zhodnotila nejen autorovu tvorbu, ale také Denera jako básníka a člověka: „Mladý štíhlý muž je na hony vzdálený zaběhnuté představě rozervaného básníka, modelu veršotepce, který se utápí ve svém vysněném světě. Jeho oči

³¹⁵ KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 9-10, ročník 2004/XXXIX, s. 299.

³¹⁶ Tamtéž, s. 299.

³¹⁷ ŠNAJDAR, Hynek. *Kladu si stále otázky, říká básnička*. In. Pardubické noviny, č. 188, roč. 11, datum 14. srpna 2002, s. 9.

³¹⁸ Tamtéž, s. 9.

³¹⁹ Tamtéž, s. 9.

prozrazují, že nemá žádné problémy s navázáním kontaktu, takže pokud jste naladěni na stejnou vlnu jako on, snadno porozumíte jeho snům o lidském štěstí, podpoříte ho v jeho živé gestikulaci a upřímném monologu.³²⁰ Z projevu Velehradské můžeme usoudit, že je z Denera nadšená. Označuje ho za moderního a vzácně spontánního kluka, který s velkým zaujetím a temperamentem zasvětil do svého života a v rámci zájmu jeho první knihy básní je ochoten na sebe prozradit cokoli. Tvrdí, že k básním má blíž, cítí se díky nim svobodný a lépe si může hrát se slovy. Chtěl by docílit toho, aby poezii četli více mladí lidé, aby se jim líbila a také snil o tom, že jednou dostane cenu za literaturu nebo bude psát pěkné texty k písničkám. „Já nijak nepochybuji, že proto udělá všechno,“ píše Velehradská. V její recenzi můžeme vidět i ukázkou z autorovy knížky.³²¹

Tomáš Dvořák se na stránkách *Pardubických novin* domnívá, že si dal Zbyněk Derner alias DerryZanne sám sobě nelehký úkol v podobě snahy přiblížit poezii netradičním způsobem především mladé generaci, protože podle jeho názoru lidé čtou dnes jen velmi málo, což je rozhodně škoda. Podle Dvořáka si pro svá originální autorská čtení vybírá místa, kde by asi jen málokdo poezii čekal. Například se představil v pardubickém Zanzibaru, kde nejdříve předčítal verše z jeho prvotiny *Až jednou pochopím*, poté z jeho chystané knihy *S láskou si našeptávám*. Čtenáři se mohou dočíst, že Derner chystá další knihu určenou dětem s názvem *Troubelínek*, nebo že tvoří písničky s jeho vlastními texty na melodie známých světových interpretů.³²² Tomáš Dvořák pak také v dalším článku zmínil, že Derner vyráží na své premiérové turné s názvem *Z deště se lásky rodí*. Půjde o vystoupení v devíti městech ve východních a středních Čechách, která budou zakončena ve Východočeském divadle v Pardubicích.³²³

Časopis *Kapka* představuje chrudimského spisovatele Josefa Krečmera a jeho básnickou sbírku *Kamínky z hlubokých řek*. Úvodní slovo je hodnocením Miroslava Bastla: „Pokud je symptomem kvality básnické sbírky tematická pestrost a bohatost, najdeme jich v jeho knize přemnoho.“³²⁴ Autorovy básně jsou psány srdcem a rozumem, sbírka je prosycena moudrostí. Po tomto velmi příznivém hodnocení, následuje ukáзка několika básní ze sbírky.³²⁵ V časopise

³²⁰ VELEHRADSKÁ, Milada. *Až jednou pochopím aneb O touze, hledání, lásce a zklamání*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 14/8, datum 3. března 2003, s. 6.

³²¹ Tamtéž, s. 6.

³²² DVOŘÁK, Tomáš. *Poezie zamířila do Zanzibaru*. In *Pardubické noviny*, č. 117, roč. 12, datum 21. května 2003, s. 9.

³²³ DVOŘÁK, Tomáš. *Mladý poeta DerryZanne si chce splnit sen*. In *Pardubické noviny*, č. 213, roč. 12, datum 11. září 2003, s. 9.

³²⁴ *Vychází v Pardubickém kraji. Josef Krečmer: Kamínky z hlubokých řek*. In *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 3, prosinec 2007, s. 14.

³²⁵ Tamtéž, s. 14.

Kapka, jak jsem si povšimla, tvořily většinu článků, jak u prozaických děl, tak u poezie, ukázky z těchto literárních výtvorů. Hodnocení představuje jen velmi malou část. V úvodu je vždy několika větami představeno dané dílo, ale potom následuje již pouze ukázka. Časopis *Kapka* tedy nechával na svých stránkách mluvit rovnou onu konkrétní literární tvorbu.

V časopise *Kapka* si také připomínali výjimečné pardubické spisovatele, kteří jsou s poezií spojeni, a kteří již nejsou mezi námi. Například pardubickou patriotku a čestnou občanku města Pardubic Marii Chudou, která zemřela v devadesáti pěti letech v roce 2007. Také jsme se s ní setkali již v článku ze *Zpráv Klubu přátel Pardubicka*. Nejdříve jsme slovy Martiny Zlatohlávkové seznámeni s krátkým medailonkem spisovatelky. Dozvídáme se, že psala celý život, ale publikovat začala až v 65 letech jako členka Klubu přátel Pardubicka. První vydanou knihou byly *Pardubické věžičky* vydané v roce 1995. Zlatohlávková také dodává, že Marie Chudá do pozdního věku překvapovala neobyčejnou činorodostí a vitalitou, navíc s úsměvem na rtech.³²⁶

V *Pardubických novinách* si rovněž připomínají významné osobnosti literatury. Kupříkladu básníka, spisovatele a novináře Karla Havlíčka Borovského, jenž patřil k nejvýznamnějším českým osobnostem 19. století. Josef Krečmer vyzdvihl nejvýraznější momenty a díla Borovského.³²⁷

Chůze po minovém poli Františka Uhra upoutala Jiřího Faltuse v bulletinu *Kruh*: „Jde o básnickou sbírku s aktuálním obsahem, s nebývale silnou odvahou pojmenovat věci tak, jaké skutečně jsou bez příkras ve své podstatě i složitosti.“ Následuje popis pocitů, které recenzent vnímal při čtení této sbírky: „Znovu a znovu se vracím k některým místům, abych je pochopil, uchopil a domyslel, nakonec ale zjišťuji, že bude lépe nechat je působit tak, jak jsou, nedláždit jim cestu do mého vědomí a svědomí, nepoměřovat je s ničím.“³²⁸ Tato básnická sbírka zaujala také Martu Urbanovou, která říká, že když knížku zavíráme, ještě dlouho slyšíme tóny té záhadné Uhrovy písně.³²⁹

³²⁶ ZLATOHLÁVKOVÁ, Martina. *Spisovatelé Pardubického kraje*. In. *Kapka*. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 4, březen 2008, s. 13.

³²⁷ KREČMER, Josef. *Básník, spisovatel a novinář*. In. *Pardubické noviny*, č. 256, roč. 10, datum 2. listopadu 2001, s. 9.

³²⁸ FALTUS, Jiří. *S vysokým oktanovým číslem*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 4–5.

³²⁹ URBANOVÁ, Marta. *Chůze po minovém poli Františka Uhra*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 4.

V některých případech může recenze začínat i poněkud neobvykle, jako v případě Petra Chvojky v bulletinu *Kruh*: „Začnu přiznáním, fakticky omluvou, určenou čtenářům tohoto textu: Neumím psát a píši nerad. Týká se to všech forem, formátů a typů spisovatelských aktivit řazených pod pojem beletrie. A největší problémy mám při psaní recenze.“³³⁰ V úvodu také recenzent přiznává, že se mu sbírka Jiřího Faltuse *Soukromá živnost (vdechy a výdechy)*, na kterou recenzi sepisuje, velice líbí. Přiznává předem, že aby předešel případným výtkám o přílišné chvále autora, vydá se cestou citací některých veršů ze sbírky. A skutečně tak činí. Hodnocení se však nevyhýbá a knihu komentuje následovně: „Sbírka je charakteristická jen řídkým využíváním rýmů, ale přitom v ní nejde o žádné civilní, nevzrušené verše. Autor dokázal obojí tematiku – včetně přírodního záramování, milostných osudů či jejich náznaků – smysluplně propojit do organické jednoty a básnicky ji zpodobnit. Autorovi lze ve všech ohledech jen gratulovat, popřípadě mu i více či méně závidět.“³³¹

Jiří Faltus se v bulletinu *Kruh* ve své recenzi vyznává, že číst a poté psát o poezii Věry Kopecké je radost. Jedná se o sbírky *Vybírání kamenů* a *Mezi večernicí a jitřenkou*. Tuto sbírku zhodnotil následovně: „Sympatické v obou sbírkách je, přes výrazovou střídmost jejich veršů, bohaté vidění, hluboký a silný citový výraz. Základní hodnotou je tak jejich otevřená výpověď opřená o důvěrné tóny s doteky všech smyslů.“³³² Vítá, že verše jsou občas překvapivě odlehčené, s až humorným tónem a otevírají nové příležitosti.

Radim Kopáč zhodnotil básnickou sbírku *Domek na vinici* básničky Violy Fischerové. Recenzent ve sbírce postřehl téma lásky, smrti a domova: „Ze stránek Domku na vinici, psaného jako deník jejího života, znějí nejčastěji milostné a záhrobní tóny. A znovu se vši intenzitou: když láska, tak plně prožívaná, smyslná, jedinečná, když smrt blízkého člověka, tak nevyhnutelnost, kterou je třeba přes veškerou tragédii přijmout a unést.“³³³ Kopáč shledává, že verše v celé sbírce znějí velmi podobně. První text prozradí to podstatné a ty další texty už jen dobarvují, variují. Konstatuje však, že to čtenáři autorce rychle odpustí. Celkově označuje tuto básnickou sbírku za svébytnou a zralou.³³⁴

³³⁰ CHVOJKA, Petr. *Veřejná bilance Soukromé živnosti Jiřího Faltuse*. In: *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 15, roč. V, rok 2009, s. 18–20.

³³¹ Tamtéž, s. 18–20.

³³² FALTUS, Jiří. *Na křídlech světla*. In: *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 16, roč. V, rok 2009, s. 54.

³³³ KOPÁČ, Radim. *Básně se tu opakují, ale jsou skvělé*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 6. října 2009, s. 5.

³³⁴ Tamtéž, s. 5.

„Musím přiznat, že knížka *Tanec skal* byla mým prvním důkladnějším seznámením s dílem autorky.“³³⁵ Na tomto příkladu vidíme, že recenze může začít i tímto malým přiznáním, které ale nemusí být vůbec na škodu. I když Petr Chvojka věděl, že nejde o žádnou začínající autorku, po bližším seznámení s jejím tvůrčími aktivitami, musel podle svých slov před Věrou Kopeckou smeknout. Tato sbírka, podle něj, vypovídá o autorčině širokém záběru a tvůrčím zaujetí. To však byla prvotní reakce, při hlubším prozkoumání ale nabyl dojmu, že slova o jejím širokém záběru platí spíše, pokud se jedná o mapování jejího „vnitřního světa“. „A že nemůže být akceptována jako plně platná ve vztahu ke světu okolo ní. Tam důraz, zájem a přednosti autorčiných výpovědí nejsou, domnívám se, již tak přesvědčivé.“³³⁶ Myslím si, že je sympatické, že se autor nebojí mluvit i o negativěch sbírky, jelikož dosud jsme většinou viděli spíše kladné ohlasy na díla recenzovaná v tiscích, kterými se zabýváme. Podle Chvojky se Kopecká stále vrací k věčným tématům vztahů mužů a žen, loučení a vzpomínání, k hledání lásky atd., a tyto návraty označil až jako „umanutost“. Přidává také několik citací na ukázkou ze sbírky básní. Na závěr konstatuje, že ve sbírce Věry Kopecké si každý čtenář může najít to, co se mu bude líbit, nebo co ho dokonce dojme.³³⁷

Lukáš Trejbal a jeho kniha *Na dnešek jsem spal líp* se stala námětem další recenze v *Partonymě*. Aleš Misař se s autorem potkal osobně, a tak ho nejdříve popsal jako člověka a následně jako autora, s podobným přístupem jsme se již setkali u Milady Velehradské a její recenze k dílu Zbyňka Denera.³³⁸ Recenzovaná sbírka je jeho prvotinou. Misař vnímá Trejbalovy verše jako plynoucí „jen tak“, tak, jak je přinesla inspirace, lenivě a příjemně: „lyrický mluvčí ve sbírce vyměňuje více převtělení. Často vystupuje jako ‚pařan‘, který zná a má své oblíbené hospůdky a netají se tím; nebo jako vášnivý milovník nebo mírně kárající milenec; nebo jako rebel, nesoucí poselství květinových dětí tváří v tvář svému veliteli.“³³⁹ Recenzent konstatuje, že sbírka je plná vzpomínek, objevuje se i nostalgický tón. Tuto autorovu sbírku Misař shledává jako takový srdeční a duševní deník posledních deseti let autora. Také se zastavuje u několika proměn lyrického mluvčího do různých rolí. Erotično vidí jako stálou součást básní. Misař také píše: „Jinou odrůdu spíše pro oddech či osvěžení mezi delšími kousky

³³⁵ CHVOJKA, Petr. *Tanec skal – Věra Kopecká*. In: Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 26, roč. VII, rok 2011, s. 35–37.

³³⁶ Tamtéž, s. 35–37.

³³⁷ Tamtéž, s. 35–37.

³³⁸ Pro srovnání: VELEHRADSKÁ, Milada. *Až jednou pochopím aneb O touze, hledání, lásce a zklamání*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 14/8, datum 3. března 2003, s. 6.

³³⁹ MISAŘ, Aleš. *Půllitr slunečné poezie*. In: *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 7–8, roč. 2, rok 2013, s. 165–167.

tvoří básně-postřehy, v nichž se opírá o jazykový vtip. Ale právě v těchto kratších záblescích se skrývá jedna z mála slabin sbírky. Na malé ploše se totiž veškeré nepravidelnosti rytmu i rýmu a neučesané výrazivo, které tak přirozeně srůstají s jeho stylem v delších skladbách, obrací v nevýhodu a ve vnitřní dramaturgii sbírky působí jako vražené klíny.³⁴⁰ V tomto, jako v jednom z nemnoha příkladů, můžeme vidět, že recenze nemusí být vždy pouze kladná. Čtenáři se mohou pokochat ukázkami ze sbírky. Na závěr Misař chválí i grafické zpracování, které podle něj dobře doprovází tuto poezii.

V *Partonymě* jsme se také dozvěděli v souhrnném článku něco o nových knižních titulech od Františka Uhera, se kterým jsme se setkali již v bulletinu *Kruh*, stejně tak i s touto rubrikou. Uher na začátku konstatuje stav současné české poezie: „Současná česká poezie nosí Popelčin šat, tu a tam však ztratí za pozornost stojící střevíček. Pro celou řadu knihkupectví jako kdyby poezie vymřela po meči i po přeslici. A přece se úporně hlásí o svá nezadatelná práva. Je svérázným jevem, že vycházejí především prvotiny (převážně vlastním nákladem nebo zásluhou sponzorů). Od začátku roku jsem jich četl značný počet. Se vsí úctou a respektem – jak jinak se vyjádřit než ‚autor(ka) by udělal(a) lépe, kdyby se věnoval(a) něčemu jinému...‘ V posledním desetiletí je běžné, že prvotin je naseto, potom jako když utne. Dlouhá léta nic. Někteří tvůrci ovšem po pozornosti volají.“³⁴¹ Myslím, že tato jeho slova názorně ukazují, jak na tom v posledních letech poezie u nás, je. Následně v dalších odstavcích pohovoří o několika výraznějších jménech, například o Janě Orlové, Věře Kopecké, Olze Novotné nebo třeba Jiřině Valachovičové. Vždy uvede a okomentuje jejich novou knihu a vystihne to nejdůležitější a přidá svůj názor. Jako třeba u Věry Kopecké: „S jarem potěšila sbírkou *Architektura času*. Křehkým pětiverším dominuje přesvědčivost básnické výpovědi, čistá instrumentace plná hledání východisek i perspektiv, prostá bolestínských motivů. Je to seberefektující zrcadlo bez kazů, které by rušily obraz.“³⁴² Stejným způsobem hodnotí i další dvě knihy v tomto článku.³⁴³ Můžeme říct, že se jedná o podobné hodnocení jako v předchozí recenzi Novotného.

³⁴⁰ Tamtéž, s. 165–167.

³⁴¹ UHER, František. *Z nových knih*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 210–211.

³⁴² Tamtéž, s. 210–211.

³⁴³ Pro srovnání hodnotí František Uher následující díla: Olga Novotná sbírka *Holubím křídlem nohou vraní*. Dle Uhrových slov: „Nehladí vždy jemnou dlaní, modeluje poezii jsoucí svěbytným odrazem intimních životních peripetií, úspornou poezii tlumenějších odstínů a komorního ladění. Mnohé básně zaujmou, některé se vryjí do paměti.“ Dále Miloš Vodička sbírka *Toleranční patent*. Uher říká, že: „Čtenáři se od samého začátku vnucuje představa úporné, do všech detailů rozpracované ofenzivy, postupující k předem určeným dílčím cílům. Vodička je bezesporu autor par excellence, jen škoda, že někdy útočí na slepou kolej, používá již značně omšelých, opotřebovaných rekvizit, které působí až kontraproduktivně.“ Citováno z: UHER, František. *Z nových knih*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 210–211.

Josef Krečmer zhodnotil v bulletinu *Kruh* druhou sbírku básní Zdeňka Jiráska *Šum tvých vlasů*. Nejprve v několika větách představí Jiráska všeobecně, rovněž připojuje informaci, že již řadu let připravuje Laskavé večery, tedy kulturní pořady obohacené žánrem literárním a hudebním ve Slatiňanech. V Jiráskově životě a tvorbě převládá pohoda a něžnost k ženám. A poté se věnuje přímo jeho nejnovější sbírce, ve které mu pár veršů připomíná tvorbu Charlese Bukowského. „Osobité verše Zdeňka Jiráska získávají nové příznivce také proto, že jeho leckteré vážně myšlené myšlence působivě dominuje úsměv, neřkuli smích, je v nich prostě optimismus.“³⁴⁴

Jiří Faltus se v bulletinu *Kruh* vyjádřil ke sbírce veršů *Modrý dům* Marty Urbanové. Píše, že z jejích veršů se můžeme nejen poučit, jaké jistoty a hodnoty tvoří domov, nebo třeba kde můžeme hledat moudrost, mnoho dalších všedních sdělení přerůstá až v básnická poselství. Charakteristikou veršů Marty Urbanové jsou prvky obsahující „silně hmatatelný duchovní a smyslový obsah, často jsou nenásilným návodem k zamyšlení [...]“³⁴⁵ Sbírkou dokáže čtenáře vyzvat k dialogu. Je vidět, že verše udělaly na Faltuse opravdu dojem a je z nich nadšen.

Podle Kopáčova názoru v *Mladé frontě Dnes*: „Těžko hledat v kultuře českého undergroundu 70. a 80. let minulého století podstatnější figuru, než byl básník a esejista Ivan Martin Jirous (1944-2011). Takřčeného Magora obklopuje dneska aureola málem nějakého světce.“³⁴⁶ Radim Kopáč se ve své recenzi zabíral novou knihou s rozsahem více než tisíc stran, pojmenovanou *Ahoj, můj miláčku*. Kniha shrnuje vzájemnou korespondenci Jirouse a jeho druhé ženy Juliany z let 1977-1989. „Ta korespondence má navenek zvláštní pachut'. Jde totiž o listy z vězení (Jirous) a do vězení (Jirousová). Kniha shrnuje dopisy z třetího až pátého věznění. Dopisy jsou psány výrazně lehčím perem než Jirousova poezie nebo jeho esejistika. Důvod je nasnadě: kromě autora a adresáta je četla vždycky ještě cenzura.“³⁴⁷ Kopáč konstatuje, že jednotlivé listy tedy spíše mlčí, a snaží se vybalancovat smysluplnou řeč ve ztížených podmínkách a na omezeném prostoru. Za nejsilnější považuje pasáže, kdy Jirousovi uvažují nad svými potomky.³⁴⁸

³⁴⁴ KREČMER, Josef. *Šum tvých vlasů v podání Zdeňka Jiráska*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 35, roč. X, rok 2014, s. 48.

³⁴⁵ FALTUS, Jiří. *Dům ve mně uložený*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 41, roč. XI, rok 2015, s. 48-49.

³⁴⁶ KOPÁČ, Radim. *Magorovy dopisy z vězení promlouvají mlčením*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 11. března 2016, s. 12.

³⁴⁷ Tamtéž, s. 12.

³⁴⁸ Tamtéž, s. 12.

Radim Kopáč si v *Mladé frontě Dnes* pro svou recenzi vybral knihu *Milá Mácho* Zuzany Gabrišové. Kopáč na úvod vysvětluje, že se jedná o čtyři sta stran ženské poezie, česky psané, od poloviny 19. století po současnost. „Poezie je sice ve čtenářské hitparádě tradičně na chvostu, nikdo ji nečte – ale pořád se píše. Aby šla čtenáři pod nos, je třeba změnit filtr. A protože globálním tématem je dneska žena, zkusila to Gabrišová lokálně.“³⁴⁹ Kopáč se netají názorem na stav poezie, který podle něj vyznívá jako velmi špatný. V podobném duchu se vyjádřil o stavu současné české poezie i František Uher.³⁵⁰ Autorka ve své knize představuje na dvě stovky básnířek: „Malé i velké, známé i zapomenuté, laureátky řady cen i debutantky. Z 19. století je jich minimum, těžiště je po roce 1989.“³⁵¹ Podle Kopáče to odpovídá společenskému vývoji, jelikož před sto padesáti lety byla žena zakleta mezi dítětem, plotnou a valchou, dnes si naopak může vybrat, zda bude kuchařkou nebo básnířkou. Recenzent si všímá rozdělení knihy na dvě části, v první jsou podle něj autorčiny favoritky, v druhé části ty ostatní. Navrhuje, co se dá všechno zkoumat, například to, kdo v knize chybí, nebo jestli je v ženské poezii více citu než intelektu. Na závěr zastane stanovisko, že s touto knihou se čtenář rozhodně nenudí.³⁵²

Kamil Princ se ve své recenzi pro *Partonymu* věnoval dílu Ondřeje Zajace *Pojmenovaná*. Tato recenze je zajímavá tím, že není monotónní a nudná. Začátek v jeho podání vyznívá vtipně: „Ačkoliv nepatřím mezi nejpilnější redaktory tohoto časopisu, jednou za uherský (čtvrt)rok se nevyhnu neblahé situaci, kdy musím na chvíli předstírat nějakou práci, id est vysoustružit příspěvek do kontempla. Vyplnit remízek lánů kvalitních odborných pojednání sečtělých autorů nějakým svým horkým nonsensem.“³⁵³ Dále pokračuje v představování svého plánu, jak se s tím „poprat“. Přidává konstatování, že kniha, jež si k recenzi náhodně vybral, je skutečně dobrá. „Bývá ošemetné recenzovat zdařilá díla; příliš mnoho chvály evokuje představu laciného P. R. či niveau žakovského čtenářského deníku.“³⁵⁴ Tato recenze působí svěže, navíc pro žert nejde daleko. Princ tedy čtenáře obeznámí s tím, že aby to nebylo příliš podezřelé, tak negativně alespoň začne. „Pojmenovaná nepřináší do české literatury tematicky žádné novum, neboť pojednává o nepřilíš zdařilém relationshipu lyrického subjektu a zatrolené roštěnky – to

³⁴⁹ KOPÁČ, Radim. *Antologie české ženské poezie staví škvár vedle diamantu*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 5. srpna 2020, s. 10.

³⁵⁰ Srov. str. 94 této práce: UHER, František. *Z nových knih*. In. *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 210–211.

³⁵¹ KOPÁČ, Radim. *Antologie české ženské poezie staví škvár vedle diamantu*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 5. srpna 2020, s. 10.

³⁵² Tamtéž, s. 10.

³⁵³ PRINC, Kamil. *Pojmenujte tuto recenzi někdo za mě*. In. *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 17-18, roč. 5, rok 2016, s. 21–23.

³⁵⁴ Tamtéž, s. 21–23.

jsme si mohli přečíst už ve Tkadlečkovi kolem roku 1400.³⁵⁵ Jak můžeme vidět, používání anglikanismů není v této recenzi nic neobvyklého. Také hojně používá přirovnání. „Užitou formou jsou miniatury ve volném verši – v současné poesii jev běžný jako vagus u večerky nebo šneci v mém akváriu (šmejdi, nejdou nijak zabít).“³⁵⁶ Nicméně, tento knižní debut Zajace považuje za zdařilý. Za charismaticky silný rys knihy považuje nekompromisně efektní pointové zvraty, ale zároveň zde můžeme najít i vážná tesklivá místa. Čtenář si může připadat, jako by byl přímo vtažen do děje knihy, jelikož Princ hojně používá ukázky z básnické sbírky. Recenze obsahuje i řečnické otázky, takže nám může chvíli připadat, jako by recenzent mluvil sám se sebou. Odkázal i na Krampolův výrok, že nikdo není dokonalý a s básněmi ve sbírce je nahoru dolů. „Žel i recenzovaná kniha trpí „syndromem houpačky“, to znamená jedna báseň se čte jedna báseň, jiná báseň spíš zanudí, a tak stále dokola slibné místo střídá fádni. Třeba je chyba u mě. Třeba mám vedení dlouhé jako všechny distribuční linky ČEZu dohromady, leč na stránkách 19, 25, 28, 29, 35, 36 a 44 mne přepadl pocit, že těch 67 kaček, které jsem za knihu zaplatil, bylo adekvátních.“³⁵⁷ Recenzent si opravdu nebere servítky, a s vtipným nádechem, komentuje, jaký má z knížky pocit. Já jsem získala dojem, že Princ na některých místech nerecenzuje jen *Pojmenovanou*, ale poezii, možná dokonce literaturu všeobecně.

Bolavá duše. To je název recenze, ve které se Lucie Černá v *Partonymě* zaobírala knihou *Do tmy* od spisovatelky a básnířky vystupující pod pseudonymem Anna Bolavá. Černá začíná svou recenzi rovnou oslovením čtenáře a radou k němu: „Čtenáři, jenž saháš po této knize v očekávání, že budeš číst o idylickém životě v jihočeském městečku, o osudech moderní ‚báby bylinkářky‘ a o tom, kolika lidem už její čaje, masti a tinktury pomohly, zanech vší naděje. A knihu raději odlož.“³⁵⁸ Shrnuje, co je hlavním tématem knihy a přidává i několik ukázek. Vypodobňuje čtenářům hlavní hrdinku i s jejími problémy. Jako čtenář bych si z této recenze odnesla hlavně to, že tato kniha nebude rozhodně lehkým čtením. Což dokládá také to, že recenzentka si není jistá, do jakého žánru má knihu zařadit. Přínos knihy vidí Černá v jejím samotném námětu a zejména ve vykreslení postavy Anny Bartákové, ve které autorka: „vystihla nešvar rozmáhající se v soudobé společnosti – bezvýhradné zaměření na výkon, který

³⁵⁵ Tamtéž, s. 21–23.

³⁵⁶ Tamtéž, s. 21–23.

³⁵⁷ Tamtéž, s. 21–23.

³⁵⁸ ČERNÁ, Lucie. *Bolavá duše*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 17-18, roč. 5, rok 2016, s. 31–33.

upozaduje veškeré lidské potřeby a emoce. Činí z nás otroky práce. Otroky vlastních „musím.“³⁵⁹

Nová básnická sbírka Davida Růžičky *Případ nedopovězené slečny Y* je svébytným počinem. Recenzentka Galina Babak si v *Partonymě* všimla, že slova a grafické uspořádání vytvářejí neoddělitelnou jednotu. Zaujalo ji, že básně jsou vytištěny na černém a bílém pozadí: „Což při čtení vytváří dojem pohledu na černobílý film složený z fragmentů snů, emocí a vzpomínek.“³⁶⁰ Růžičkova básnická sbírka vychází z tradice haiku a mono básní. Nejdříve hovoří recenzentka o básnické sbírce všeobecněji, poté se věnuje vybraným básním a přidává z nich ukázky. Místy na mě možná tato recenze působí jako záznam ze čtenářského deníku. Recenzentka se také věnuje tomu, jak haiku vypadá a jak ho Růžička pojal netradičně. Pozastavuje se u autorského záměru, který podle ní souvisí s věnováním sbírky památce Davida Bohma a Karla H. Příbrama.³⁶¹

Jak jsme si na příkladech ukázali již v předchozích podkapitolách, stává se, že si pisatelé své role mění. Například ten, kdo v *Kruhu* recenzuje, se může ocitnout i v opačné roli, tedy, že je recenzován. A ten, o kterém byla recenze psána, je sám pisatelem recenze. Tento případ se stává celkem často, například Františku Uhrovi a Jiřímu Faltusovi, kdy si své role vyměnili. Tentokrát se stal recenzentem Jiří Faltus: „O tom, že František Uher je také básníkem, nezapochyboval nikdo, kdo léta sledoval jeho prozaické práce, byť to byly převážně krimi povídky. I zde se totiž často blýsklo básnickým obrazem, či aforistickým dialogem.“³⁶² Faltusova recenze se týká Uhrovy sbírky poezie nazvané *Tichá plavba*. Faltus ji považuje za umělecký skvost: „Sbírku charakterizuje vysoká jazyková kultura, ryzost výrazu a zemitost veršů při jejich širokém záběru.“³⁶³ Tak jako v celé recenzi, i teď pokračuje v samých superlativech. Básník má smysl pro detail, ten však jako klika dveří otevírá čtenáři i to, co se zpočátku zdá jako nedohlédnutelné. Nenásilně tak sděluje svá poselství, a navíc i nás staví do denního světla. V básních převládá pokora k základním hodnotám, které současnost přehlíží.³⁶⁴

Stejně jako v oddíle o próze, i velká část recenzí a kritik, vztahující se k poezii, obsahuje obecné informace o počtu stran, nakladatelství a několik informací o autorovi. Recenze o próze

³⁵⁹ Tamtéž, s. 31–33.

³⁶⁰ BABAK, Galina. *Teorie řídící vlny Davida Růžičky*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 29-30, roč. 8, rok 2019, s. 126–128.

³⁶¹ Tamtéž, s. 126–128.

³⁶² FALTUS, Jiří. *Recenze – jediné slovo naděje*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 9–10.

³⁶³ Tamtéž, s. 9–10.

³⁶⁴ Tamtéž, s. 9–10.

se od recenzí o poezii poměrně odlišuje. Recenzenti více reflektují autora, jeho osobnost a pocity, které často srovnávají s tematickou stránkou a postavami dané knihy. Výměna rolí je zde také viditelná. Opět můžeme v roli recenzentů vnímat ta samá jména. V *Partonymě* nebo bulletinu *Kruh* jsou recenze psány odbornějším jazykem a jsou více detailní, než například v *Pardubickém deníku* nebo *Mladé frontě Dnes*.

3.3.2.3 Odborné knihy

Knihy odborné, s historickým tématem, nebo vyzdvihující osobnosti našeho regionu představují důležitou součást literární kultury v pardubickém regionálním tisku. Zejména ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka*, *Novinách Pernštejn*, a později *Týdeníku Pernštejn*. Ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka* píše tyto recenze většinou jeden člověk, a tím je Jiří Kotyk. Za *Noviny Pernštejn* je nejčastějším recenzentem Milada Velehradská.

Ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka* vycházejí v rubrice „Z nové literatury“ recenze povětšinou na knihy odborné, s historickými tématy. Příkladem může být recenze Jiřího Kotyka ke knize Petra Vorla *Páni z Pernštejna*: „V září 1999 se objevila na knižním trhu kniha ambiciózního pardubického historika P. Vorla ‚Páni z Pernštejna – vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy‘. Kniha je první ucelenou publikací o zmíněném rodu a jeho historickém vývoji v letech 1208-1646.“³⁶⁵ Jiří Kotyk podotýká, že je kniha psána čtivým jazykem, což je podle něj, její nespornou předností, doplněná o fotografie, mapky a přehledy. Dále píše: „Z tohoto úhlu pohledu pak jistě překvapí nemilé jazykové a pravopisné chyby. Je též sporné, proč autor používá důsledně v celé knize čechizující tvar ‚z Lichtnštejna‘ nebo proč na s. 49 užívá pro situaci, kdy země nemá krále, slova ‚bezkrálí‘.“³⁶⁶ Dále se věnuje některým odborným problémům, například, že nebyla připomenuta práce několika historiků a rovněž upozorňuje na sporná tvrzení, objevující se v publikaci. Kotyk se tedy práci věnoval velmi dopodrobna a neobává se své hodnocení dát na odív: „Pernštejnské bádání má stále řadu inspirativních momentů a je bez pochyby evropskou týmovou a interdisciplinární záležitostí. Škoda tedy, že Vorlova práce ulpěla jen v zajetí domácích poznatků. Doporučuji ji však všem našim čtenářům, pro její snahu o ucelený pohled, čtivý jazyk a časté zmínky o Pardubicích.“³⁶⁷ Doporučení knihy k přečtení zůstalo neměnnou frází i u odborných knih v tomto periodiku.

³⁶⁵ KOTYK, Jiří. *Z nové literatury: Petr Vorel, Páni z Pernštejna*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 1-2, ročník 2000/XXXV, s. 55–57.

³⁶⁶ Tamtéž, s. 55–57.

³⁶⁷ Tamtéž, s. 55–57.

Knihy s odbornou tematikou bývají hodnoceny podle odlišných kritérií než knihy prozaické. V případě odborných knih a publikací se berou v potaz aspekty tematické, využití pramenů nebo u jaké příležitosti vychází. Například knihu *Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách* považuje Pavel Studnička ve své recenzi ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka* za velkolepé vyprávění o mlynářích a sekernících a také za velkou a nákladnou publikaci, která potěší nejen odborníky, ale také mnohé obyčejné čtenáře. Studnička dále uvádí obecné informace o knize, jejím rozdělení nebo tematicce: „Kniha má všechny náležitosti odborné publikace.“³⁶⁸ Také oceňuje její dokumentární hodnoty: „Z textu vane zaujetí, nadšenost, letitá práce, příkladné badatelské úsilí a perfektnost.“³⁶⁹ Konstatuje, že práce není odvozena pouze z četné literatury, ale také z dlouholetého badatelského výzkumu.

Jiří Kotyk napsal v rubrice „Z regionální literatury“ ve *Zprávách klubu Přátel Pardubicka* o knize *Kostel sv. Bartoloměje v Pardubicích* Vladimíra Hrubého a Jiřího Staňka. Zmiňuje obecné informace stránkový rozsah, fotografický doprovod nebo také několik vět o autorech publikace. Knihu doporučuje všem pardubickým přátelům památek a turistům.³⁷⁰ V tomto případě je doporučení čtenářům k přečtení doplněno o konkrétní adresáty. Ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka* ale se ale dozvíme i o knihách pojednávajících o sportu, konkrétně o pardubickém hokeji, nebo o historii holického gymnázia.³⁷¹

O odborných knihách a publikacích píše také *Týdeník Pernštejn*. Z novin jsme se také mohli dozvědět, že vyšla publikace o vzniku a vývoji vysokého školství v Pardubicích. Recenzentka nejdříve uvádí, že knihu představila fakulta filozofická Univerzity Pardubice jako jubilejní publikaci, která vychází jako připomínka 60. výročí založení vysokého školství v Pardubicích. Kniha nese název *Dějiny vysokého učení v Pardubicích. Univerzita v proměnách času. 1950-2010*. Autorkou je Milena Lenderová. Recenzentka uvádí, co kniha mapuje a obsahuje.³⁷² Roman Zahradka se v *Týdeníku Pernštejn* zmínil i o následující publikaci: „Při příležitosti znovuotevření zrekonstruované pasáže na třídě Míru vydalo

³⁶⁸ STUDNIČKA, Pavel. *Z nové literatury: Laudatio díla Ludka Štěpána a Magdy Křivanové anebo Skvostná kniha o mlynářích a sekernících*. In: *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 7-8, ročník 2000/XXXV, s. 310–312.

³⁶⁹ Tamtéž, s. 310–312.

³⁷⁰ KOTYK, Jiří. *Z regionální literatury*. In: *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 1–2, ročník 2001/XXXVI, s. 99.

³⁷¹ *Nová kniha*. In: *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 3-4, ročník 2005/XL, s. 110.

³⁷² (VaWa). *Vychází publikace o vzniku a vývoji vysokého školství v Pardubicích*. In: *Týdeník Pernštejn*, č. 21, roč. 5, datum 6. 6. – 12. 6. 2011, s. 4.

nakladatelství Helios Jiří Razskazov knihu *Architekt Machoň: Passage Pardubice*.“ Kniha obsahuje i bohatou fotodokumentaci.³⁷³

Ivanu Fričovou v *Pardubickém deníku* zaujala vycházející kniha *Šifrovaný deník Karla Hynka Máchy*. Osobní deník plný erotických zážitků a velmi osobních úvah, psaný šifrovaným písmem, nebyl už dlouhou dobu pro znalce díla Karla Hynka Máchy žádným tajemstvím. Dešifrovanou podobu tohoto deníku dosud nikdo nezveřejnil. Odvážil se k tomu až docent Pavel Vašák s již zmíněnou knihou. Recenzentka považuje tuto knihu za výjimečné dílo odhalující dosud nepoznaná zákoutí duše autora nejkrásnějších veršů české poezie. Také informovala, že byla pokřtěna šampaňským v galerii Univerzity Hradec Králové. Fričová uvádí postup rozšifrování deníku, který jí sdělil sám Pavel Vašák a dodává, že při tomto procesu byly odhaleny některé chyby a nepřesnosti v dosavadních „překladech“.³⁷⁴

Knihu o pardubické osobnosti Josefu Smolíkovi označil recenzent Karel Vašíček v *Týdeníku Pernštejn* za knihu o trochu zapomenuté osobnosti. Knihu napsala a vydala profesorka Martina Bečvářová. Pojednává o učiteli matematiky, který působil sedm let na pardubické reálce. Měl nespočet zájmů a také znalostí. Vašíček dodává: „Kniha Martiny Bečvářové je vhodným titulem do knihovny škol či pardubických nebo novobydžovských patriotů. Čtenář se nemusí obávat nějakých matematických vzorců. Ty se v knize nevyskytují.“³⁷⁵

Výpravná publikace Pavla Marka *Pernštejnské ženy* je podle *Týdeníku Pernštejn* fascinujícím výsledkem dlouholetého bádání. Recenzent píše: „*Pernštejnské ženy* ohromují svým monumentálním rozsahem a naprosto dokonalou vyvážeností pohledů komplexních i detailních. A co je u historických publikací pro širší veřejnost možná nejdůležitější: čtou se doslova jedním dechem, jak dobře a srozumitelně jsou napsané.“³⁷⁶ Třeba upevňování tehdejšího politického a kulturního soužití je podle recenzenta popsáno tak sugestivně, až se od četby dost dobře nedá odtrhnout. Recenzent dodává: „Vedle údivu nad zajímavostí vlastního obsahu knihy tak ve čtenáři zůstává i obrovský obdiv k jejímu autorovi.“³⁷⁷

³⁷³ Zahrádka, Roman (rz). *Kniha o Machoňově díle*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 22, roč. 7, datum 3. – 9. 6. 2013, s. 4.

³⁷⁴ Fričová, Ivana. *Šifrovaný deník Karla Hynka Máchy plný erotických zážitků pokřtilo šampaňské*. In *Pardubický deník*, č. 272, roč. 16, datum 22. listopadu 2007, s. 13.

³⁷⁵ Vašíček, Karel. *Kniha o Josefu Smolíkovi, trochu zapomenuté osobnosti*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 34, roč. 12, datum 17. – 23. 9. 2018, s. 4.

³⁷⁶ (ro). *Kniha o Pernštejnkách je fascinujícím monumentem*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 2, roč. 13, datum 14. – 20. 1. 2019, s. 4.

³⁷⁷ Tamtéž, s. 4.

Vydání publikace pojednávající o Janu Kašparovi je událostí, kterou se na své stránky rozhodly dokonce několikrát umístit, jak *Noviny Pernštejn*, tak i *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*. Milada Velehradská v krátkém oznámení v *Novinách Pernštejn* shrnula, pro ni, podstatné informace, kupříkladu, že tuto reprezentační publikaci Pavla Svitáka pod názvem *První český letec Ing. Jan Kašpar a začátky českého letectví* připravuje Východočeské muzeum, uvádí stránkový rozsah, počet fotografií, i cenovou relaci. Vedle těchto obecných údajů také zařadila názor ředitele muzea Františka Šebka, že Sviták je nejlepším odborníkem na začátky našeho letectví, tudíž kniha bude pro zájemce o aviatiku nesmírně poutavá.³⁷⁸ Milada Velehradská k tomuto tématu přidala další článek ve stejném periodiku, o více než měsíc později, kdy už byla kniha vydaná.³⁷⁹ Sděluje v něm obdobné informace jako v článku prvním.

O tvorbě zaměřující se na osobnost Jan Kašpara se zmínily také *Zprávy Klubu přátel Pardubicka* ve své rubrice „Nová literatura“. Jiří Kotyk se rovněž věnoval knize Pavla Svitáka *První český letec inženýr Jan Kašpar a začátky českého letectví*. Nejprve sdělí, že kniha vychází ke 120. výročí narození prvního českého aviatika Jana Kašpara. Poté se věnuje samotnému hodnocení knihy: „Je nejen dokladem autorovy více než 30leté nezměrné píle a heuristické pečlivosti v našich i zahraničních archivech, ale přináší i spoustu zajímavých dokumentárních fotografií z Kašparova života, létání i ze starých Pardubic.“³⁸⁰ Zhodnotil také přínos knihy, podle něj je potěšením pro odborníky i laiky, jelikož přináší množství dosud neuváděných detailů a opravuje řadu omylů z předešlých Kašparových monografií. Jiří Kotyk zhodnotil také *Historický let Ing. Jana Kašpara* od Václava Borovana, který vyšel jako neprodejná publikace. Podle Jiřího Kotyka však stojí nejvýše za zmínku. Jadrně se o ní vyjádřil i v následujících větách: „Jedná se o nepřilíš kvalitní kompilát, většinou se opírající o práce několika badatelů, jejichž publikace však autor četl nepečlivě. Jeho kompilát je opět zatížený řadou nepřesností – dokonce tu občas nalezneme zachyceny i události, které se nikdy nestaly.“³⁸¹ Podle mého názoru, jsou *Zprávy Klubu přátel Pardubicka* poněkud fundovanějším periodikem než noviny, což je patrné i z předchozích hodnocení o vzniklých publikacích o Janu Kašparovi.

³⁷⁸ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Muzeum vydává knihu o Janu Kašparovi*. In *Noviny Pernštejn*, č. 6, roč. 14/8, datum 10. února 2003, s. 2.

³⁷⁹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Unikátní výstava ke 120. výročí narození inženýra Jana Kašpara. Východočeské muzeum vydalo o prvním českém aviatikovi knihu*. In *Noviny Pernštejn*, č. 13, roč. 14/8, datum 31. března 2003, s. 6.

³⁸⁰ KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 7-8, ročník 2003/XXXVIII, s. 239–240.

³⁸¹ SVITÁK, Pavel. *Nová literatura: Nové publikace o Ing. Janu Kašparovi*. In *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 5-6, ročník 2002/XXXVII, s. 166–167.

Podobně, jako o knihách, které se zabývají významnými osobnostmi, místní periodika informují o publikacích pojednávajících o katastrálních částech Pardubic nebo například o kultuře stravování. Dozvíme se tak například, že vyšla kniha o proměnách Svítkova a Popkovic,³⁸² kde se velké dějiny prolínají s těmi osobními. Světlo světa spatřila výpravná publikace o pardubických pohostinských zařízeních,³⁸³ která mapuje historii našeho regionu. Dokonce, že i seriálová Ulice má svoji domácí kuchařku nazvanou *Recepty z Ulice*.³⁸⁴

Kniha o Východočeském divadle od Jana Císaře a Věry Mohylové, kterou jsem používala i ke své bakalářské práci, se prodávala velmi dobře, což se dozvěděli i čtenáři *Novin Pernštejn*. Informovala o tom Milada Velehradská: „Východočeské divadlo vydalo letos unikátní knihu nazvanou *Historie divadelní Pardubic a okolí*.“³⁸⁵

Historie divadelní Pardubic a okolí našla své místo i na stránkách *Zpráv Klubu přátel Pardubicka*. František Černý ji označil za pozoruhodnou publikaci. Avšak podotýká, že kniha přesně nesplňuje to, co avizuje titul, protože divadelnímu dění v okolí se věnuje jen minimálně. Kvituje, že kniha zachycuje město v dobách, kdy se přetvářelo ze středně velké lokality v jedno z velkých měst, což přesahuje název publikace. Oceňuje také obrazový doprovod a velkou pramennou základnu. Dále uvádí, čím se kniha přesněji zaobírá. Větší pozornost měla být, podle něj, věnována umělcům působícím zde léta.³⁸⁶

Ve *Zprávách Klubu Přátel Pardubicka* jsme mohli zaregistrovat recenzi knihy *Před oponou, za oponou*, kterou jsem rovněž používala ve své bakalářské práci. Tato výpravná kniha vyšla u příležitosti stého výročí postavení Městského divadla v Pardubicích a vydalo ji Východočeské divadlo. Jan Řeháček s politováním zhodnotil, že v knize jsou upozaděny významné události týkající se divadelní budovy, protože se věnuje hlavně hereckým a režisérským osobnostem. Recenzent se následně podrobně věnuje jednotlivým oddílům knihy a také tomu, o čem pojednávají. Na konci recenze nabádá k zakoupení knihy všechny příznivce

³⁸² MARČÁK, Roman. *Jiří Chvála napsal knihu o proměnách Svítkova a Popkovic. Když se velké dějiny prolínají s těmi osobními*. In Týdeník Pernštejn, č. 23, roč. 15, datum 14. června 2021, s. 4.

³⁸³ ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Výpravná publikace o pardubických pohostinských zařízeních*. In Týdeník Pernštejn, č. 45, roč. 12, datum 3. – 9. 12. 2018, s. 4.

³⁸⁴ KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. *Seriálová Ulice má svoji domácí kuchařku*. In. Pardubický deník, č. 290 roč. 16, datum 13. prosince 2007, s. 14.

³⁸⁵ VELEHRADSKÁ, Milada. *Kniha o divadle se prodává*. In. Noviny Pernštejn, č. 30, roč. 14/8, datum 1. září 2003, s. 7.

³⁸⁶ ČERNÝ, František. *Divadlo knihou a kniha divadlem*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7–8, ročník 2003/XXXVIII, s. 240–243.

pardubického divadelního souboru.³⁸⁷ Tato recenze je svou strukturou velmi obdobná jako ty dvě předchozí. Všechny tři pojednávají o Východočeském divadle Pardubice, ale dvě o knize *Historie divadelní Pardubic a okolí* a ta třetí o knize *Před oponou, za oponou*. Dvě z nich se objevily ve *Zprávách Klubu Přátel Pardubicka*, další v *Novinách Pernštejn*, přesto všechny zhodnotily tyto knihy z hlediska toho, co v nich chybí, nebo co by mohly obsahovat. Recenze ze *Zpráv Klubu Přátel Pardubicka* jsou psány odbornějším stylem než recenze z *Novin Pernštejn*.

Petr Kovařík v *Pardubickém deníku* sdělil, že Ústav pro českou literaturu připravil již druhý svazek kompendia mapujícího písemnictví po roce 1945: „Je věnován mimořádně důležitému a dosud málo zmapovanému desetiletí od roku 1948 do roku 1958.“³⁸⁸ Recenzent publikaci označuje za objektivní pohled na českou literaturu padesátých let dvacátého století a oceňuje snahu o co nejobektivnější pojetí. Dále dodává: „Vedle literatury vydávané jsou tu zaznamenáni autoři, kteří tvořili, aniž mohli oficiálně publikovat, a kteří si tehdy vydávali vlastní neoficiální sborníky (edice Půlnoc). Hovoří se tu o spisovatelích pronásledovaných i o těch, kteří tvořili a vydávali v emigraci. Teprve všechny tyto proudy vytvářejí plastický obraz českého písemnictví rozporuplných padesátých let.“³⁸⁹ Recenzent čtenáře seznamuje s tematickými okruhy, které jsou v publikaci zastoupeny.

V článcích o odborných publikacích, pojednávajících o historickém tématu nebo osobnostech regionu, se povětšinou jedná o pohled jednoho člověka. V těchto článcích se více než v těch o beletrii a poezii dbá na uvedení obecných informací o dané knize. V této literární sféře se většinou hodnotí zejména splnění požadavků na odbornou publikaci.

3.3.2.4 Ostatní

V *Pardubických novinách* vycházejí i recenze a kritiky knih nebeletristické povahy. Nejčastěji se jedná například o cestopisy nebo průvodce. Následující příklad pojednává o výpravné cestopisné publikaci, na kterou sepsala recenzi Jitka Zajíčková v *Pardubických novinách*. „Možná také patříte k těm, kteří si jaro, co jaro obují toulavé boty a vydávají se do přírody. Pokud je tomu tak, pak právě pro vás je určena knížka *Krajinou severovýchodních*

³⁸⁷ ŘEHÁČEK, Jan. *Z nové regionální literatury: Před oponou, za oponou*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 5 a 6, ročník 2010/XLV, s. 151–153.

³⁸⁸ KOVAŘÍK, Petr. *Objektivní pohled na českou literaturu padesátých let minulého století*. In. Pardubický deník, č. 16 roč. 17, datum 19. a 20. ledna 2008, s. 14.

³⁸⁹ Tamtéž, s. 14.

Čech,³⁹⁰ takto znějí dvě úvodní věty recenze, jenž se snaží nalákat na knihu Jana Vítka, která i pomocí sto třiceti fotografií doprovází čtenáře od úpatí Krkonoš k Jeseníkům až na pomyslný práh Vysočiny. Podle Jitky Zajíčkové autor věnuje pozornost krajinným partiím a zajímavostem přírodních krás, které zůstávají mnohdy při výletních trasách stranou. Oceňuje, že kapitoly jsou doplněny návodem, jak se na jednotlivá místa dostat a upozorňují na zajímavosti, jež je možno na nich potkat.³⁹¹ Ve své recenzi Zajíčková komunikuje se čtenáři, když podotýká, že autora není třeba pravidelným čtenářům *Pardubických novin* představovat, jelikož ho dobře znají z rubriky „Tipy na výlet“. V závěru zve čtenáře novin na křest této knihy, která bude pokřtěna v přírodě u rozhledny na Andrlově chlumu.

Jan Vítek je příkladem měnících se rolí, který jsme již zmínili v teoretické části této práce. V *Pardubických novinách* přispívá do rubriky „Tipy na výlet“, ale momentálně se ocitl v roli recenzovaného autora. Dalším příkladem knihy nebeletristické povahy, může být publikace s hudební tematikou. Jarka Václavíčková sepsala recenzi k následující knize: „Na přelomu září a října spatřila světlo světa knížka ‘Z historie východočeského rocku‘ s podtitulem ‚60. léta – příběhy beatových skupin.‘“³⁹² Autorem je Pavel Sonda, majitel březhradského nahrávacího studia PAST, předtím mimo jiné hudební redaktor Českého rozhlasu, a ještě dříve aktivní muzikant. Jarka Václavíčková poté uvádí, o čem pojednávají jednotlivé kapitoly této knihy, nebo že obsahuje velké množství fotografií či v kterých hradeckých prodejnách bude kniha k dostání.³⁹³

V tomto oddíle jsme nejčastěji zaznamenali literární útvary typu cestopisy a průvodce. Recenzenti se nejvíce zajímají o obsah dané knihy. Značně se také věnují představení autora. Často v těchto recenzích najdeme doporučení, že tyto knihy jsou vhodné nejen pro milovníky přírody, sportovních aktivit a turistiky. Některé další příklady jsou obsaženy v příloze této práce.

3.3.2.5 Shrnutí

Recenze a kritiky představují rovněž značnou část v periodickém tisku, a to nejen v literární sféře. Recenze vycházejí i k dalším odvětvím kultury, jako je kupříkladu divadlo,

³⁹⁰ ZAJÍČKOVÁ, Jitka. *Krajinou severovýchodních Čech: knížka pro všechny, kteří se rádi toulají*. In: *Pardubické noviny*, č. 113, roč. 9, datum 16. května 2000, s. 9.

³⁹¹ Tamtéž, s. 9.

³⁹² VÁCLAVÍČKOVÁ, Jarka. *Vyšla historie „velkého rámusu“*. In: *Pardubické noviny*, č. 265, roč. 10, datum 13. listopadu 2001, s. 9.

³⁹³ Tamtéž, s. 9.

hudba, film nebo i výstavy. Recenze v literatuře se týkají nejčastěji prózy, také poezie, knih s historickou tematikou, ale velmi často se setkáváme i s recenzemi na cestopisy, knihy o osobnostech nebo také publikace o městech či o dopravních prostředcích. U literárních knih se recenzenti nejčastěji zaměřují na dějovou linku, častokrát recenze prokládají ukázkami z daného díla. Dále se zabývají postavami, se kterými se čtenáři v knize setkají. Ale hodnotí také výstavbu textu. Velmi často srovnávají aktuální dílo autora s jeho předchozími pracemi a hodnotí případné posuny. Mohli jsme si povšimnout, že v těchto článcích se často objevuje fráze „knih rozhodně stojí za přečtení“. Jedním z dalších prvků, který recenzenti používají k zatraktivnění článku jsou slova jako „novinka“, „nejprodávanější“ nebo „nejčtenější“.

Často se také setkáváme s tím, že jedna kniha je ohodnocena ve více periodikách nebo, že jednu recenzi otiskne vícero periodik. Jsem toho názoru, že bulletin *Kruh*, který vychází pro oblast východních Čech, je jedním z opěrných bodů, kde se čtenáři mohou o jednotlivých knihách, a také o autorech, kteří vycházejí v našem regionu, v podobě recenzí a rozhovorů dozvědět a zároveň získat co nejvíce informací. Dalším ze stěžejních periodik byl také časopis *Partonyma*, ve kterém vycházely recenze, rozhovory, kritiky i úryvky z jednotlivých děl jejich autorů. V *Kruhu* i *Partonymě* jsme se dozvídali nejen o již zavedených autorech, ale také o nových či začínajících spisovatelích.

Podle probádaného materiálu můžeme usoudit, že jedním z nejvíce recenzovaných autorů je například v posledních dvou desetiletích spisovatel Michal Viewegh. Musíme konstatovat, že jsme se často setkávali také s výměnou rolí, o které jsme pohovořili již v teoretické části, kdy recenzent, píšící recenzi na určitou knihu, byl v dalších článcích jako recenzovaný, nebo naopak. Také jsme shledali, že tato hodnocení a pojednání o knihách píše z velké části ti stejní lidé, a to napříč námi zkoumanými periodiky. Například můžeme jmenovat Elišku Skokanovou, Františka Uhra, Milana Duška, Olgu Stehlíkovou, Jiřího Kotyka nebo Moniku Zavřelovou.

3.3.3 Rozhovory, komentáře a jiné (např. placená reklama)

Rozhovory zastupují nedílnou součást pardubického regionálního tisku. Vedou se jak s regionálními osobnostmi literatury, tak s těmi, jejichž význam hranice regionu přesahuje. Mnohdy jsme se v tomto oddílu setkali se stejnými lidmi, jak v roli tazajícího, tak v roli dotazovaného. V námi zkoumaném materiálu obvykle pokládají dotazy Milada Velehradská, Milan Dušek, Jana Scholzová, Tomáš Dvořák, Jiřina Mikešová nebo Monika Zavřelová. Mezi dotazovanými se objevují často Marcella Marboe, Michal Viewegh, Ladislav Pecháček, Lubomír Macháček nebo Miloš Vodička. I v této rubrice nalezneme nespočet příkladů měnících se rolí. Ten, kdo vede rozhovor se nejednou stává dotazovaným a naopak. Případy výměny rolí jsme mohli pozorovat již v podkapitole „recenze, kritiky“. Komentáře a další články mají v regionálních periodikách také své místo. Komentáře jsou psány ke knihám, knihovnickým institucím, návštěvám osobností literatury nebo programové nabídce kulturních akcí. V místním tisku se také dozvídáme o aktuálních tématech literární kultury.

3.3.3.1 Rozhovory

Rozhovory představují jednu z největších částí věnovaných literární kultuře. Dotazovaní mají možnost reagovat na otázky nejen ohledně svých knih. Leckdy mohou vzniknout velmi zajímavé rozhovory i s názory na literární kulturu a literární život. Jedním z nejčastějších jmen, které se objevují v roli tazatele jsou například Milada Velehradská nebo Monika Zavřelová. Dotazovanými bývají v největší míře Michal Viewegh, Marcella Marboe nebo Ladislav Pecháček. V rozhovorech se v poměrně častých případech setkáváme se stejnými otázkami. Na začátku článku je vždy uveden krátký medailonek dotazované osobnosti, poté tazatel přejde k samotnému rozhovoru. Některé z nich se týkají zejména dané knihy, k níž je rozhovor veden, někdy je obsažen i širší kontext literární kultury. Uvádím také příklady, ve kterých odpovědi nějakým způsobem reagují na literární kulturu nebo literaturu v regionu.

Spisovatelka Marcella Marboe je jednou z nejvíce dotazovaných v námi zkoumaném materiálu. Například u příležitosti vzniku pobočky Obce spisovatelů, jejíž předsedkyní se v roce 2003 stala, s ní pohovořila Milada Velehradská v *Novinách Pernštejn*. Tento rozhovor je velmi zajímavý, nejen v položených otázkách, ale i odpovědích, ovšem také v tom, že zde padl termín regionální autor. Marboe vysvětlila, že smyslem pobočky je pokoušet se nejen propagovat, ale také pomáhat ve vydávání původní české literatury. Velehradská připomněla téma, o kterém se hodně hovoří a to, že výbor Obce spisovatelů ani nezná regionální autory.

Marboe odpověděla: „Je to pravda, výbor se obměňuje velice málo a nikdo z ‚venkova‘ nemá šanci dostat se na kandidátku. I kdyby se tam nějaký regionální autor dostal, tak ho stejně nikdo nezná a tudíž nezvolí, takže se okruh uzavírá.“³⁹⁴

Otázky a odpovědi v tomto rozhovoru Velehradské s Marboe jsou vskutku zajímavé a podle mého názoru se hodí k tématu této diplomové práce. Velehradská vhodně volí dotazy přímo o literatuře i o činnostech s ní spojených. Ptala se, zda už byl navázán vztah s vydavatelstvími, načež ji Marboe odpověděla: „Ano a budeme posuzovat případ od případu. Víte, když je to dílo komerčně prodejné, tak ho vydá kde kdo, nám jde o slibné a nekomerční věci a v jejich vydávání by právě pobočka měla sehrát důležitou roli. Šance mladých autorů, jak všichni víme, jsou jinak mizivé, takže jim chceme pomoci se realizovat. Budeme pořádát besedy, přednášky, autorská čtení. Připravujeme také vydání literárního sborníku, ve kterém by byli zastoupení i začínající autoři.“³⁹⁵

Velehradská se dále zajímala (opět s ohledem na to, že píše pro místní noviny), jak jsou zastoupeny na pardubických knižních pultech knihy tamních autorů. Odpověď Marcelly Marboe nebyla příliš překvapující: „Zatím velice mizivě. V pardubických knihkupectvích jsem kolikrát marně hledala své novinky, ale týká se to i dalších regionálních autorů. Věříme, že založením pobočky se to změní a že knihkupci budou konečně vnímat nabídku jejich členů. Obecně panuje názor, že kniha je zboží, ovšem to je a není pravda. Totiž v okamžiku, kdy knihu budeme brát pouze jako zboží, budeme zprůměrnovat národ, a to už tady bylo za totality.“³⁹⁶ Rozhovor byl dlouhý, obsahoval několik obsáhlých otázek, a ještě obsáhlejších odpovědí. Uvádím ho proto, že Marboe se trefně vyjadřovala k otázkám literární kultury, a to i v rámci našeho regionu.

Marcelle Marboe vyšly její dvě nové novely *Glik* a *Múza*, a opět to byla Milada Velehradská, která jí u této příležitosti položila několik otázek. Marboe se ve svých knihách zabývala protentokrát tématem hledání lidského štěstí. „Proč, o tom už hovoří sama.“³⁹⁷ Tentokrát článek Velehradské nezačíná klasickou otázkou s otazníkem, ale touto větou. Je vidět, že Marboe nedělá potíže odpovídat na otázky, i když jsou obsáhlé, odpovídá na to, na co se tazatelka ptá, neuhýbá od tématu.

³⁹⁴ VELEHRADSKÁ, Milada. *Pobočka obce spisovatelů chce pomoci začínajícím autorům. Věří v podporu veřejnosti a příznivců kvalitní literatury*. In *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 7.

³⁹⁵ Tamtéž, s. 7.

³⁹⁶ Tamtéž, s. 7.

³⁹⁷ VELEHRADSKÁ, Milada. *Touha po lidském štěstí je nekonečná, tvrdí spisovatelka Marcella Marboe*. In *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 14/8, datum 15. prosince 2003, s. 6.

Spisovatelka Marcella Marboe se stává častým námětem článků *Novin Pernštejn*, ve kterých ji pokládá dotazy zejména Milada Velehradská. Tentokrát se tématem stalo čtenářství a literatura pro děti. Největším problémem literatury pro děti a mládež je podle Marboe nezáměr společnosti začínající u sdělovacích prostředků a recenzentů. Dětské čtenáře hodně ovlivňuje i rodina, která by měla dítě ke čtenářství dovést. Pokud je dítě z rodiny, která nečte, čtenářem se stane pouze zřídka. Velehradská se ptala, jaký je současný dětský čtenář, na což Marboe odpověděla, že pokud vůbec čtenářem je, tak je to skvělé, jelikož mládež, která nečte, je většina, a to je děsivé. Marboe pak ještě pohovořila o tom, na co se sdružení zaměřuje a jak chce čtenáře přilákat.³⁹⁸ *Mladá fronta Dnes* převzala k tomuto tématu článek z ČTK, ve kterém se píše: „Knihovnam v Pardubickém kraji ubývají čtenáři ve středním věku. Každý rok s návštěvou knihovny skončují desítky lidí. Knihovníci si to vysvětlují tím, že lidé v produktivním věku nemají na čtení knih tolik času. Podle ředitele Krajské knihovny v Pardubicích naopak mezi čtenáři přibývají spíše děti a důchodci. Podobný vývoj můžeme zaznamenat i v ostatních knihovnách Pardubického kraje.“³⁹⁹

O knize *Zrzoun, hrdina dvou světů* si Velehradská, jako ostatně pokaždé v námi zkoumaném materiálu, popovídala s její autorkou Marcellou Marboe. Velehradská článek začíná ukázkou z knihy, aby si čtenáři mohli udělat představu, jakým směrem se dílo ubírá. Zazněly otázky jako co vedlo autorku k napsání pohádky, jenž je určena dětem ale i dospělým, nebo čeho chtěla touto knihou dosáhnout. Velehradská položila také otázku: „Je těžší knihu napsat, vydat, nebo dostat vůbec k lidem?“ Zajímavá otázka dostala zajímavou odpověď, která zkráceně vypovídá o procesu, kterým kniha ve svém literárním životě prochází: „Napsat knihu není těžké. Napsat dobrou knihu je těžké, ale ještě těžší je text vydat. K tomu jsou potřeba peníze – a o tom, jakou knihu si nakladatelství může dovolit vydat, rozhoduje Velký Bůh – Trh. Trh Vyvolených a Velkého bratra. Když už se podaří Boha trhu obelstít, třeba osvíceným sponzorem, ten narazí na oříšek ještě tvrdší – a tím je distribuce. Tady už nepomůže ani osvícení. Nejhorším oříškem je ovšem ten čtvrtý – o kterém už dokonce ani pohádky nemluví. Knihu přečíst. Ten, kdo čte, totiž musí i přemýšlet – a přemýšlení obtěžuje. A bolí. Jenže teprve přečtená knížka se stává KNIHOU. Málokdo totiž ví, že knihu nepíše jen autor, ale i čtenáři,

³⁹⁸ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *O čtenářství a literatuře pro děti se spisovatelkou Marcellou Marboe*. In *Noviny Pernštejn*, č. 4, roč. 18/12, datum 29. ledna 2007, s. 4.

³⁹⁹ Česká tisková kancelář (ČTK). *Lidé pracují. Na čtení nemají čas*. In *Mladá fronta dnes*, datum 5. listopadu 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 2.

teprve ti jí vdechnou život.“⁴⁰⁰ V odpovědi Marcelly Marboe, se myslím, příznačně zrcadlí některé pasáže jako vydávání a distribuce knih, které byly zmíněny již v teoretické části, což se nám už jednou ukázalo také u básníka Wernische na jedné z předchozích stran.

V *Pardubických novinách* vyšel rozhovor s Marcellou Marboe-Hrabincovou nejen o literatuře, který vedla opět Milada Velehradská, stejně jako v *Novinách Pernštejn*. Znovu se rozhovor dotýkal tématu literární kultury, a proto tento příklad také uvádím. Velehradská se například ptala, jak se Marboe dívá na současnou českou literaturu, zda patří k ohroženým druhům. Marboe jí odpověděla: „Původní česká literatura, která je bezprostředně závislá na jazyku a existuje v omezeném jazykovém prostředí, může být po vstupu do Unie na vyhynutí – ať už jsou oficiální prohlášení jakákoliv. Kultivovaná literatura nemá takové místo, jaké jí náleží. A většině našeho podivného společenství je to fuk. Duševní vlastnictví se podceňuje, protože nastupující generace podnikavců je prostě nechápe jako hodnotu. Výslednicí je nedůstojné postavení nekomerčních umělců. Například autoři nebulvární literatury, pokud chtějí, aby jejich kniha vyšla, se musí často zřici honoráře, za který by se většině manuálních pracovníků ani nechtělo vstávat ze židle. Společnost, které se svědomí kamsi zakutálelo, se snaží dobrou literaturu vytlačit na okraj anebo ji úplně zničit. Dobrá literatura totiž kromě jiného přináší podněty pro střety názorů, jež posouvají myšlenkový a duševní potenciál lidí.“⁴⁰¹ Na otázku, jak na tuto skutečnost reflektují spisovatelé, odpověděla, že různě, jelikož někteří se uzavírají do vnitřní emigrace a jiní se snaží morální devastaci společnosti ignorovat a nadbíhají většinové poptávce, která za ukazatele hodnoty díla považuje prodejnost. Uvedla ještě absurditu, že dříve pár lidí psalo a ostatní četli, zato dnes píše všichni a nečte nikdo.⁴⁰²

S touto absurditou lze souhlasit a můžeme uvést i jeden z příkladů, když se známí čeští politici jako kupříkladu bývalý prezident Václav Klaus nebo současný prezident a bývalý premiér Miloš Zeman pokoušejí o psaní knih. Dalibor Dostál se v *Pardubickém deníku* ke knize Václava Klause vyjádřil následovně: „Protesty ekologů i některých politiků vyvolal prezident Václav Klaus svojí knihou ‚Modrá, nikoli zelená planeta‘, kterou včera pokřtil v pražské kavárně Slavia. Hlava státu se v publikaci vypořádala s tématem globálního oteplování.“⁴⁰³

⁴⁰⁰ VELEHRADSKÁ, Milada. *Šlo mi o to, potočit maličko lidskou duši a nasměrovat ji více k dobru, říká spisovatelka Marcella Marboe o své nové pohádkové knize*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 45-46, roč. 16/10, datum 19. prosince 2005, s. 6.

⁴⁰¹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Připravuje pohádkovou knížku*. In: *Pardubické noviny*, č. 86, roč. 13, datum 10. dubna 2004, Příloha Víkendová káva, s. 7.

⁴⁰² Tamtéž, s. 7.

⁴⁰³ DOSTÁL, Dalibor. *Klausova kniha o globálním oteplování vyvolala kritiku*. In: *Pardubický deník*, č. 114, roč. 16, datum 17. května 2007, s. 10.

Pardubický deník k tomuto tématu převzal zprávu ČTK, ve které se píše: „Prezident Václav Klaus získal za svou knihu *Rok sedmý* hlavní cenu Egona Erwina Kische za literaturu faktu mezi českými autory.“⁴⁰⁴ *Pardubický deník* tak informuje i o knihách osobností, které působí v jiných sférách než těch literárních, a to o knihy politiků.

Zuzana Fialová ke knize Miloše Zemana v *Pardubických novinách* napsala: „Bývalý premiér Miloš Zeman napsal paměti. Že si v nich nebude brát servítky, muselo být každému nad slunce jasné. Zřejmě i proto jde jeho kniha v knihkupectvích na dračku. Přesto ‚silná káva‘ jeho výroků mnohé šokovala. Jeho kniha se podle obchodníků prodává stejně dobře jako trhák posledních let Harry Potter.“⁴⁰⁵

Pardubický deník si také všímá literární tvorby, o kterou se pokoušejí například zpěvačky či herečky. „Již druhý týden leží na pultech knihkupectví poměrně útlá kniha s příznačným názvem *Jen krátká návštěva* potěší. V pořadí druhý literární počín psaný ich formou, jímž se autorka Hana Zaňáková alias Lucie Bílá dává všanc publiku, prý vznikl až na opakované naléhání nakladatelů,“ píše Lea Zídková v *Pardubickém deníku*.⁴⁰⁶ Tomáš Dvořák v *Pardubickém deníku* upozornil na autobiografickou knihu Jiřího Pomeje *Jak se plave ke dnu*.⁴⁰⁷

Noviny Pernštejn a *Pardubické noviny* se ve svých článkách s rozhovory zajímaly také o osobnosti regionální literatury (viz začátek kapitoly). Například o regionálního spisovatele Ladislava Pecháčka, který je však znám i celorepublikově. Ladislav Pecháček vydal v říjnu 2002 novou knihu s názvem *Osvobozené kino Mír*. U této příležitosti s ním Romana Netolická pohovořila v *Pardubických novinách*. Upozornila na to, že začínající autoři mívají problém s vydáním knihy. Tvrdí, že Pecháček jako autor knih, čtyř scénářů filmových básníků a několika televizních inscenací s tímto problémem jistě neměl. Netolická dodává: „Začínající autoři, podle jeho názoru, mají dvě cesty k tomu, aby vydali prvotinu – psát bez nároku na honorář, za podpory sponzorů, anebo vydat publikaci vlastním nákladem.“⁴⁰⁸ „Není to jednoduché, neznámá jména nakladatelství odmítají,“⁴⁰⁹ soudí Pecháček. Netolická také z rozhovoru zjistila,

⁴⁰⁴ Česká tisková kancelář (čtk). *Václavu Klausovi v Letohradě udělili Kischovu literární cenu*. In. *Pardubický deník*, č. 223 roč. 19, datum 24. září 2010, s. 6.

⁴⁰⁵ FIALOVÁ, Zuzana. *Půjde za své paměti Zeman k soudu?* In. *Pardubické noviny*, č. 52, roč. 14, datum 3. března 2005, s. 3.

⁴⁰⁶ ZÍDKOVÁ, Lea. *Na návštěvě u Lucie Bílé*. In. *Pardubický deník*, č. 90, roč. 16, datum 17. dubna 2007, s. 22.

⁴⁰⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Knih jako terapie!* In. *Pardubický deník*, č. 68, roč. 16, datum 21. března 2007, s. 13.

⁴⁰⁸ NETOLICKÁ, Romana. *Pecháčekův román fajnšmekrům*. In. *Pardubické noviny*, č. 230, roč. 11, datum 3. října 2002, s. 15.

⁴⁰⁹ Tamtéž, s. 15.

že by Pecháček chtěl knížkou pro „fajnšmekry“ vzkřísit potěšení z četby. „Vím, že to je nemožný úkol, literatura podle mého názoru za pár let skončí jako služka obrazových médií. Prežije poezie, ale romány budou sloužit jen jako předlohy pro filmové a televizní scénáře. Mohu si přečíst knížku na počítači, ale požitek mizí. Šustění papíru to nikdy nenahradí,“⁴¹⁰ míní Ladislav Pecháček.

Milada Velehradská s tímto spisovatelem v *Novinách Pernštejn* rovněž pohovořila nejen o nové knize. Intuitivně vycítila, že bude vhodné připomenout ho čtenářům jako autora knih, které se staly námětem pro sérii filmů o „básnících“ Dušana Kleina. Velehradská je všímavá, položila otázku o přesahu literatury do filmu, tedy zda je Pecháček rád, že jsou jeho knihy často zfilmovány. Odpověď byla výstižná: „Kdo by nebyl? Film pomůže knize a kniha zase filmu. Ale literatura je výsostná. Píšu pro radost a snažím se vrátit čtenářům potěšení z četby,“⁴¹¹ říká Pecháček.

Velehradská v *Pardubických novinách* také reflektovala křest již zmíněného nového románu *Osvobozené kino Mír*. S potěšením konstatuje, že kniha z pultů rychle mizí. Také zavzpomínala na první setkání s Pecháčkem v jeho ordinaci v Prachovicích, když vyšly jeho *Sladkokyselé povídky*. Pecháčkovi položila pár dotazů k jeho nové knize nebo se zajímala také o to, čím to je, že s režisérem Dušanem Kleinem tak dlouho a úspěšně spolupracují.⁴¹²

V *Pardubických novinách* také vycházel Pecháčkův román *Vážení přátelé, ano* jako román na pokračování, nebo také *Zač je v Pardubicích perník aneb Perníčková dobrodružství ve vzduchu, na souši a na vodě* Lubomíra Macháčka po jednotlivých kapitolách. O druhé jmenované knize napsala Jiřina Mikešová u příležitosti křtu vůbec první knížky, kterou kdy vydala pardubická knihovna. Jelikož jde o pohádkovou knížku, která je určena především nejmenším čtenářům, konal se křest v dětském oddělení na Základní škole Gorkého. Mikešová se zaměřila na práci autora Lubomíra Macháčka a výtvarníka Ivo Štěpánka, který se do knižní ilustrace pustil poprvé v životě, a ocenila jejich práci, kterou zvládli v poměrně krátkém čase.⁴¹³

Vladimír Novotný v *Pardubických novinách* položil několik otázek pardubickému autorovi Lubomíru Macháčkovi. Rozhovor se vedl u příležitosti příprav Literárního večera

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 15.

⁴¹¹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Ladislav Pecháček vydal novou knihu. Chce vrátit lidem potěšení z četby*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 38, roč. 13/7, datum 29. října 2002, s. 5 a 7.

⁴¹² VELEHRADSKÁ, Milada. *Pecháček vrací potěšení z četby*. In: *Pardubické noviny*, č. 259, roč. 11, datum 7. listopadu 2002, s. 9.

⁴¹³ MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Knížka jako na zavolanou*. In: *Pardubické noviny*, č. 145, roč. 11, datum 22. června 2002, s. 10.

Divadla Exil ve spolupráci s pardubickou pobočkou Obce spisovatelů. Macháček byl jedním z dramaturgů, a tak se tazatel zajímal, co si od takového programu slibuje. Macháček odpověděl následovně: „Domnívám se, že se v posledních letech méně čte, respektive, že se čtou spíš pokleslé články nebo kratší novinové zprávy, jejichž řeč zpravidla odpovídá příslušnému obsahu. Nepíšeme již zamilované dopisy, ale posíláme si zprávy na mobilu, všechno se odehrává v obrovském tempu, na nic není čas, kvantita nahrazuje kvalitu. Lidé pak ztrácejí schopnost se vyjadřovat.“⁴¹⁴ Macháček by rád dal možnost čtenářům, kteří se dostaví v poslední třetině večera, přečíst i něco z jejich dílek. Novotný se také zeptal, zda budou s literárními večery pokračovat. Macháčková odpověď zněla takto: „Večery s literaturou budou vždycky spíš výběrová záležitost. Pokračovat bych rozhodně chtěl, čekáme na odezvu, ale i v případě, že by byla malá, se rozhodně nevzdáme. Literatura už není a asi nebude masová záležitost, od toho jsou masmédiá, ale spíš jakýsi ‚výběrový seminář‘ spřízněných duší.“⁴¹⁵

Milada Velehradská se v kulturní rubrice zabývá literární tematikou a proto, když vyšla nová kniha pardubického spisovatele Lubomíra Macháčka, položila mu několik dotazů, k již zmíněné nové knize nebo jakým směrem se ubírá Macháčková další tvorba. Kniha dostala název *Stín pavouka*, a Velehradskou hned intuitivně napadlo, že tato zvířátka jsou vnímána různě. Velehradská budí dojem, že je do nové knihy zasvěcena, a tak se neptá pouze na otázky typu „o čem je Vaše nová kniha“. „Opět jste zvolil výlučné prostředí na pomezí reality a snu. Rozdílný svět muže a ženy, což je taková nit, jež se táhne celou vaší tvorbou,“ píše.⁴¹⁶

„Pardubický autor Luboš Macháček opět potěšil své příznivce novou knihou nazvanou *Básníci nevraždí*,“⁴¹⁷ takto uvedla Milada Velehradská v *Novinách Pernštejn* pardubického autora a jeho novou knihu v úvodu svého článku. Ptá se třeba na to, zda inspiraci k sepsání knihy čerpal ze svého povolání, je totiž psychologem. Jeho novou knihu Velehradská označuje za skutečnou lahůdku současné detektivní literatury.⁴¹⁸ Milada Velehradská s tímto autorem pohovořila, tentokrát v *Pardubickém deníku*, i o jeho další knize *Manželky a jiné ženy*, kde opět

⁴¹⁴ NOVOTNÝ, Vladimír (nov). *První exilový literární večer*. In: Pardubické noviny, č. 135, roč. 11, datum 11. června 2002, s. 8.

⁴¹⁵ Tamtéž, s. 8.

⁴¹⁶ VELEHRADSKÁ, Milada. *Pardubický spisovatel Lubomír Macháček nabízí příběhy plné tajemství. Rozdílný svět žen a mužů s detektivní příchutí*. In: Noviny Pernštejn, č. 3, roč. 15/9, datum 19. ledna 2004, s. 4.

⁴¹⁷ VELEHRADSKÁ, Milada. *Básníci nevraždí aneb detektivní příběhy plné lidských vášní. Nejde mi o psaní za každou cenu, říká spisovatel Lubomír Macháček*. In: Noviny Pernštejn, č. 25, roč. 17/11, datum 26. června 2006, s. 5.

⁴¹⁸ Tamtéž, s. 5.

položila otázku, zda zúročil v knížce své zkušenosti psychologa, načež odpověděl, že ano. Některé příběhy ho inspirovaly a snažil se je přenést do literární roviny.⁴¹⁹

Milada Velehradská pohovořila v *Novinách Pernštejn* s další regionální osobností, profesorkou Milenou Lenderovou, působící na Univerzitě Pardubice, u příležitosti vydání její knihy *Chytila patrola...aneb Prostituce za Rakouska i republiky*. Knihu Velehradská označuje za zajímavý titul a prostituci za zvláštní téma. Tazatelka se ptala například na to, kde Lenderová nacházela potřebné materiály k tvorbě knihy nebo z jakých vrstev prostitutky pocházely či také jak tyto prodejné ženy končily. Otázka Velehradské například zněla: „Vaše kniha tedy vyvrací mýty a falešné představy o prostitutkách, nicméně zaujal vás osud některé z nich víc než ostatních?“ Lenderová odpověděla, že ne, jelikož z materiálů se dá vykonstruovat, jak ženy vypadaly, ale co si myslely, tam chybělo.⁴²⁰ Zjistili jsme, že stejný rozhovor vyšel o pár dní dříve v *Pardubických novinách* pod názvem „Prostitutky nebyly svedené chudinky, tvrdí ve své knize Milena Lenderová“.⁴²¹

Milada Velehradská se v *Novinách Pernštejn* věnovala i další knize Mileny Lenderové a její hrdince Pavlíně ze Schwarzenbergu. Velehradská vhodně upozorňuje na to, že v nové publikaci *Tragický bál – život a smrt Pavlíny ze Schwarzenbergu*, se zaměřuje na šlechtičnu, oproti minulé knize, kdy se věnovala „padlým ženám“, a tak pokládá otázku, co ji zaujalo na této šlechtičně. Také ji zajímalo, jak dlouho pracovala na této knize nebo co bude tématem její následující práce.⁴²² Tazatelé pardubického periodického tisku vedly rozhovor s Milenou Lenderovou hned několikrát. Martin Ťopek Mileně Lenderové položil několik otázek u příležitosti udílení Stříbrných medailí Senátu. Pohovořili o ženských denících, genderu nebo plánech do budoucna.⁴²³

V prosinci 2012 byl Lukáš Vavrečka, působící na Univerzitě Pardubice zvolen novým předsedou Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích. Milan Dušek mu u této příležitosti v *Partonymě* položil několik otázek. Na dotaz, čeho chce dosáhnout ve své nové

⁴¹⁹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Příběhy o věrnosti a zradě, dobru a zlu, ale i o naději, co nezhasíná, provází-li nás láska*. In: *Pardubický deník*, č. 172 roč. 20, datum 25. července 2011, s. 6.

⁴²⁰ VELEHRADSKÁ, Milada. *Knihy Chytila patrola...aneb Prostituce za Rakouska a republiky boří falešné mýty a představy o nešťastných prostitutkách*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 6.

⁴²¹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Prostitutky nebyly svedené chudinky, tvrdí ve své knize Milena Lenderová*. In: *Pardubické noviny*, č. 22, roč. 12, datum 27. ledna 2003, s. 9.

⁴²² VELEHRADSKÁ, Milada. *Nechci sklouznout do líbivého vyprávění, říká Milena Lenderová. O životě a smrti krásné a statečné Pavlíny ze Schwarzenbergu*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 21, roč. 16/10, datum 30. května 2005, s. 6.

⁴²³ ŤOPEK, Martin. *Klíč k dějinám našla historička v denících žen*. In: *Mladá fronta Dnes*, datum 1. října 2015, s. 17.

funkci Vavrečka odpověděl, že především toho, aby se o Středisku vědělo více než doposud: „Aby zainteresovaná veřejnost, veřejnost, která odebírá *Ádvojku*, *Tvar* nebo *Host*, věděla, že v Pardubicích je uskupení spisovatelů, kteří mají co nabídnout nejen úzce regionální literární kultuře, ale literární kultuře v širším měřítku, na jejíž tvorbě se podílejí autoři jako Jáchym Topol, Miloš Urban, Jiří Kratochvíl, Daniela Hodrová, Petra Hůlová a mnozí další.“⁴²⁴ Také by byl rád, kdyby se řady autorů Střediska rozšířily o mladé literární teoretiky a kulturní historiky zaměřující se na literární historii. Dušek se rovněž ptal, jakou vizi o budoucnosti střediska Vavrečka má, ten odpověděl následovně: „Představuji si vytvoření kompaktního publikačního prostoru, který by poskytoval dostatečné množství textů čtenářům zajímavým se o aktuální dění v regionální literární kultuře s příležitostnými přesahy a čtenářům vyhledávajícím novou poezii, prózu, literární esejistiku apod. Tento jednotný publikační prostor by se měl rozšířit do center literární kultury, kaváren, čajoven, knihoven, škol apod., aby plnil svůj úkol, a to prezentovat své autory jednak uvnitř Střediska, ale především jejich tvorbu zpřístupňovat čtenářům a uvádět jména nových autorů ve známost. Tímto způsobem by si Středisko mělo v budoucnu zasloužit změnu pohledu ze strany města a kraje, stát se plnohodnotným činitelem regionální kultury, stejně jako jsou jím divadla a galerie.“⁴²⁵

Lukáš Vavrečka je také příkladem změny rolí, protože v předchozím případě působil v roli dotazovaného, a v tomto případě se ocitl v roli tazajícího. Vavrečka položil v čtvrtletníku *Partonyma* několik otázek týkajících se literatury a literární kultury literárnímu historikovi Ivu Říhovi. Hned první otázkou se tazatel ptal, co je literární kultura a v čem ji dotazovaný spatřuje: „Pro mě to znamená veškerý prostor „zasažený“ literaturou, vše, co se literatury týká, byť na první pohled okrajově. Ta základní osa umělecko-literární komunikace, vymezená na jedné straně produkcí slovesného díla a jeho recepcí na straně druhé, v sobě přirozeně obsahuje spoustu dalších dílčích aspektů: sociologických, ekonomických atd. Označení literární kultura tedy vnímám jako zastřešující pojem, pod který se tohle všechno vejde.“⁴²⁶ Dále si popovídali o historicko-literárních studiích, vědeckém přínosu nebo projektu souvisejícím s kuchařskými knihami.

Jaroslav Jonáš si popovídal převážně na téma poezie s pardubickým básníkem a překladatelem Milošem Vodičkou v době, kdy získal Medaili města Pardubic za své celoživotní

⁴²⁴ DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Lukášem Vavrečkou*. In: *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 5, roč. 2, rok 2013, s. 21–23.

⁴²⁵ Tamtéž, s. 21–23.

⁴²⁶ VAVREČKA, Lukáš. *Devatenácté století je samozřejmě in!* In: *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 13, roč. 4, rok 2015, s. 151–154.

dílo. Tento pardubický autor v námi zkoumaném materiálu také mění role. S Vodičkou jsme se totiž mohli setkat již v oddíle „recenze, kritiky“ jako s recenzovaným. Jonáš položil zajímavý dotaz, zda to pardubického autora nelákalo do Prahy, do literárního centra dění, když například další pardubičtí rodáci Jiří Pištora, Jiří Gruša a Petr Kabeš, kteří působili od mládí více právě v Praze než v rodných Pardubicích. Vodička odpověděl: „Já jsem člověk, který stál vždycky tak trochu stranou. Do literatury jsem se dostával spíš náhodou. V tom mě dost ovlivnilo rodinné trauma z toho, že otec byl po celá padesátá léta ve vězení. Samozřejmě, měl jsem také sen, že bych se mohl stát „redaktorským“ básníkem v Praze, ale nikdy jsem ho nenaplnil.“⁴²⁷ Vodička nakonec říká, že život mimo proud má své klady i zápory. Jonáš svou poslední otázku sám označuje za kousavou. Ptal se, zda Vodičku neinspiruje jeho bydliště, protože většina jeho děl se odehrává na jiných místech. Vodička reagoval slovy: „Propojenost mezi mnou a Pardubicemi je velká, je životní. Je pravda, že toto město mě motivicky přímo neovlivnilo, ale řekl bych, že je to spíš věc náhody. Napsal jsem o něm sice několik drobných básní, ale to byly víceméně příležitostné práce. Asi víc zasáhly do mého psaní Nemošice, kde jsme bydleli v nejkrušnějších dobách.“⁴²⁸

Rozhovor s Milošem Vodičkou jsme zaznamenali také v literárním čtvrtletníku *Partonyma*. Lubomír Macháček s Vodičkou nejprve pohovořil o nelehké životní situaci pro něj i celou rodinu, kterou zažil v dětství. Také o studiích, nebo o jeho básnických začátcích. Macháček také zajímalo, co se přihodí v básníkově životě, že najednou změní žánr. Vodička reaguje: „Na to Ti nedám asi uspokojivou odpověď. První má prozaická knížka Wilsonova mlžná komora vyšla v podstatě náhodou a přičiněním básníka, esejisty a nakladatele Jana Suka, vnuka skladatele Josefa Suka a pravnuka Antonína Dvořáka. A výsledkem jeho přátelství bylo i přítomné vydání *Tolerančního patentu* a rovněž řetězec náhod.“⁴²⁹ Macháček také zajímalo, co Vodičku napadá, když se řekne slovo, načež odpověděl: „Slova mají neuvěřitelnou moc. Už od dob, kdy se člověk bezděky naučil mluvit... I lidé, kteří nás moc milují, nás dokážou velmi zraňovat.“⁴³⁰ Také padla otázka, zda bude Vodička pokračovat spíše v próze nebo přidá další básnickou sbírku.

⁴²⁷ JONÁŠ, Jaroslav. *Život mimo centrum má svoje klady i zápory, tvrdí básník*. In. Pardubické noviny, č. 250, roč. 9, datum 26. října 2000, s. 18.

⁴²⁸ Tamtéž, s. 18.

⁴²⁹ MACHÁČEK, Lubomír. *Rozhovor s Milošem Vodičkou*. In. *Partonyma*. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 195–197.

⁴³⁰ Tamtéž, s. 195–197.

Jaroslav Hubený v *Mladé frontě Dnes* pohovořil s regionálním spisovatelem Milanem Duškem, autorem postavy komisaře Josefa Béma. Podle Hubeného je Dušek zřejmě nejvydávanějším z těch, kteří tvoří knihy v Pardubickém kraji. Jeho doménou jsou především kriminální příběhy, ať už ve formě románů nebo povídek. Rozhovor vznikl u příležitosti osmdesátých narozenin spisovatele. Vzhledem k tomu, že napsal již čtyřicet pět knih, považuje ho Hubený za nejplodnějšího současného spisovatele na území Pardubického kraje. Hovořili spolu o Duškových literárních začátcích a o některých jeho dílech, nebo zda bude i po osmdesátce v psaní pokračovat. Na otázku, kteří zahraniční i domácí autoři ho inspirují či inspirovali, odpověděl, že z těch domácích František Uher a z těch zahraničních například Jack London, Ernest Hemingway či Michael Connely.⁴³¹ Duška jsme většinou vídali v bulletinu *Kruh*, kdy měnil role jako recenzent, nebo recenzující. Nyní ho vidíme i v roli odpovídajícího.

Roman Zahrádka v *Pardubických novinách* vyzpovídal regionálního autora Josefa Krečmera, se kterým jsme se v průběhu probádávání materiálu setkávali spíše v roli recenzenta nebo pisatele článků. Pohovořili o Krečmerově nové knize povídek ze současnosti, esejí, básní a fejetonů s názvem *Kontrasty*. Zahrádka zajímalo, co Krečmera přivedlo k takovému názvu. Zahrádka trefně podotýká, že v současné době, kdy je knižní trh přesycen knihami o hvězdách našeho i světového šoubyznysu, memoáry slavných herců a sportovců, knihami, jejichž náklady si platí ti, o nichž se píše, je asi velmi nesnadné prosadit se bez reklamy, s čímž Krečmer souhlasí a dodává, že pro nakladatele je to riskantní záležitostí vydat knihu současnému českému autorovi, o němž se v reklamách buď málo, nebo spíše vůbec nic nedočetl.⁴³²

V časopise *Kapka* vyšel rozhovor se spisovatelem, ilustrátorem a regionálním historikem Janem Stejskalem, který vedla Karla Jará. V úvodním odstavci se dozvídáme, že napsal knihy *Pověsti a příběhy z Chrudimska a Nasavrcka*, *Poklady Železných hor*, *Chrudimské příběhy*. Na tazatelku autor působí tak, že tato místa dobře zná a přirostla tomuto všestrannému člověku k srdci. Z rozhovoru se dozvídáme o jeho dětství v Chrudimi, působil jako učitel Pardubicích a na Seči, nebo také, že s manželkou žije v Nasavrkách. Psát zkoušel již od dětství a nejvíce ho lákají právě pověsti, protože stojí na pomezí skutečnosti a fantazie. Tazatelka se také ptala na oblíbenou četbu, načež Stejska odpověděl: „Od mládí jsem četl

⁴³¹ HUBENÝ, Jaroslav. *Z esenbáka je spisovatelem. Nechtěl být demonstranty*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 2. května 2018, s. 16.

⁴³² ZAHRÁDKA, Roman (zr). *Inspiraci hledá většinou na rybách*. In. *Pardubické noviny*, č. 298, roč. 13, datum 23. prosince 2004, s. 10.

verneovky, potom hodně Karla Čapka, líbily se mi třeba životopisy od Marie Šulcové, Davida Weisse a mnoho jiných.“⁴³³

Tomáš Dvořák pohovořil na stránkách *Pardubického deníku* s bývalým šéfdramaturgem Východočeského divadla v Pardubicích, spisovatelem a překladatelem Martinem Fahrnerem, u příležitosti jeho návštěvy Pardubic. Dvořák ve stručné vizitce nejprve Fahrnera představuje. Poté ho vyzval, aby představil svou novou knihu *Bláznův kat*. Dvořákův další dotaz směřoval na to, jestli je v knize nějaký otisk Fahrnerova působení v Pardubicích. Fahrner odpovídá: „Obsahuje dokonce pasáž, která se odehrála přímo ve Východočeském divadle, přestože v knížce je zasazena na jiné místo. Když jsem byl v Pardubicích v angažmá, pozoroval jsem, jak k jednomu člověku neustále chodily dámy různého věku, svobodné i zadané. Po návštěvě u něj měly vždycky blažený výraz [...]“. Nakonec Fahrner zjistil, že ten člověk byl původní profesí masér. Dalšími tématy byly jeho úspěchy v zahraničí, překládání divadelních her nebo také kuřimská kauza.⁴³⁴

Když pardubická rodačka Veronika Skalecká vydala knihu *Pardubice v období normalizace*, se kterou jsme také pracovali v mé bakalářské práci, objevil se s ní rozhovor v *Mladé frontě Dnes*. Jaroslav Hubený uvádí krátký medailonek autorky. Čtenáři se mohli například dozvědět, že Skalecká ráda pracuje s pamětníky a nechává si od nich vyprávět, jak co bylo. Hubený se ptal na to, co je na době normalizace zajímavého nebo zda Skaleckou něco obzvlášť překvapilo, nebo v čem je novinářina dnes jiná? Načež Skalecká odpověděla, že především ve svobodě výběru témat. Další otázka mířila na to, jestli byly Pardubice v daném období něčím specifické.⁴³⁵

Eliška Skokanová promluvila v *Pardubických novinách* s hradeckým autorem Milanem Lajdarem o jeho nové knize. Recenzentka si okamžitě povšimla názvu, který je, podle ní, poněkud provokativní. Zní *Antiplzá|k aneb Hovory (Horory) o vztazích*. Lajdar sám v návaznosti na otázku o názvu knihy říká, že reaguje na tzv. ženskou literaturu, s humorem

⁴³³ JARÁ, Karla (KaJ). *Vychází v Pardubickém kraji*. In. Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 8, březen 2009, s. 16–18.

⁴³⁴ DVOŘÁK, Tomáš. „V knížce si alespoň mohou čtenáři vybrat, komu budou věřit,“ prohlásil Martin Fahrner. In. *Pardubický deník*, č. 299, roč. 24, datum 28. prosince 2015, s. 7.

⁴³⁵ HUBENÝ, Jaroslav. *Studentka nabídla sondu do doby normalizace v Pardubicích*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 19. července 2017, s. 14.

upozorňuje na některé současné aspekty, které ve vztazích panují, chce čtenáře pobavit a ukázat, že partnerské vztahy se nemusejí brát tak vážně, jak tomu v současnosti je.⁴³⁶

Andrea Festová pohovořila v *Pardubických novinách* se spisovatelkou Marií Kubátovou. Z rozhovoru se můžeme dozvědět, že Kubátová nebrala psaní nikdy jako profesi, ale jako srdeční záležitost: „Uvažte, jaký mají knížky život. Některé jsou nesmrtelné, jiné odumírají dobou a jiné proto, že vyšly v malém počtu a mizely rychle z trhu.“⁴³⁷ Další otázka se týkala toho, zda je výhoda nebo nevýhoda být regionální spisovatelkou. Kubátová odpověděla: „Je to otázka, s níž se potýkám celý život. Žít v regionu znamená být bohatý na impulsy. Znáte toho hodně, ale jste omezeni edičním programem. Nikdy jsem nepřišla do kontaktu s dílnami, kde se tvořila velká literatura. Žila jsem tady, v Krkonoších, a vždycky jsem měla co psát.“⁴³⁸

Vladimír Burjáněk se v *Pardubických novinách* v krátkém rozhovoru zeptal spisovatele Jaroslava Kuřáka, co mu udělalo poslední dobou radost nebo zda stále relaxuje sportem. Ale došlo i na to, že Kuřák se umístil mezi nejlepšími třemi v soutěži o nejlepší detektivní povídku, pořádanou českou sekcí Mezinárodní asociace autorů dobrodružné a detektivní literatury AIEP. Burjáněk ještě poznamenává, že se tak stalo již po několikáté, což je úspěch.⁴³⁹

Rozhovory s osobnostmi literární kultury jsou rovněž součástí bulletinu *Kruh*, kde vycházejí pravidelně. Tato rubrika je nazvaná „Na slovíčko“ a je vždy doplněna jménem osobnosti, se kterou je rozhovor veden. Rozhovory tady dostávají celkem velký prostor. Jeden rozhovor je většinou v rozsahu dvou až tří stran. Milan Dušek zpovídal například Františka Uhra a padly otázky jako Proč jsi začal psát?, Kde hledáš náměty pro svá díla a o co Ti v nich jde? nebo Co chystáš pro své čtenáře?⁴⁴⁰ Milan Dušek zpovídá osobnosti literatury často a proto se v jednom z dalších rozhovorů tázal autora Jiřího Faltuse na to, proč začal psát po bohaté tvorbě knížek pro děti i dospělé a epigramech verše a ne třeba prózu nebo čeho jako básník a satirik dosáhl.⁴⁴¹ Všimla jsem si, že téměř v každém rozhovoru padne otázka Co chystáš pro

⁴³⁶ SKOKANOVÁ, Eliška. *O vztazích s dávkou humoru*. In. *Pardubické noviny*, č. 119, roč. 13, datum 23. května 2004, s. 9.

⁴³⁷ FESTOVÁ, Andrea. *Marie Kubátová si Krkonoše prohlédla jako mladá slečna, později se do hor vrátila s manželem*. In. *Pardubické noviny*, č. 176, roč. 9, datum 31. července 2000, s. 14.

⁴³⁸ Tamtéž, s. 14.

⁴³⁹ BURJÁNEK, Vladimír. *Havraní rodina se utěšeně rozrůstá*. In. *Pardubické noviny*, č. 138, roč. 9, datum 14. června 2000, s. 1.

⁴⁴⁰ DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Františkem Uhrem*. In. *Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů*, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 3–5.

⁴⁴¹ DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Jiřím Faltusem*. In. *Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů*, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 1–3.

své čtenáře? nebo Jak vidíš existenci Východočeského střediska Obce spisovatelů v Pardubicích a bulletinu *Kruh*?

Se spisovatelkou Ivou Tajovskou jsme se setkali již na předchozích stránkách v oddíle „recenze, kritiky“. Tajovská je jedním z příkladů měnících se rolí. V předchozím oddílu jsme ji mohli vidět v roli recenzované, v tomto případě jako dotazovanou. Na stránkách bulletinu *Kruh* s ní vyšel rozhovor, který vedl Milan Dušek. Opět přicházejí otázky, které se v bulletinu *Kruh* pravidelně opakují: „Jakých hodnot si vážíte?“ a „Co chystáte v dohledné době pro čtenáře“. Ale tazatel také položil mnohem zajímavější otázku, která se týká i literární kultury: „Jak se cítí autorka, když vydá svoji první knížku a je tak dobře přijata?“ Tajovská odpovídá, že ji potěšily dvě příznivé recenze, ovšem že další zpětnou vazbu neobdržela. Také pro ni nebylo příliš povzbudivé, že její knihy ležely nedotčené v několika pražských knihkupectvích, „zkrátka prvotiny a neznámí autoři ‚nefrčí‘. I když se najde nakladatelství, které knížku vydá a distribuuje, ale není to doplněno reklamou a dalšími aktivitami, cesta prvotiny ke čtenáři není snadná. Je to pochopitelné. Pokud si to převedu sama na sebe jako na zákazníka, který si jde koupit něco do knihkupectví, také bych neriskovala dát poměrně vysokou částku za knížku, o které nic nevím. Zorientovat se v tak obrovské nabídce knih bývá velmi obtížné a jistě je lepší jít za něčím, na co už někdo předem upozornil nebo to doporučil.“⁴⁴² Jak jsme poznamenali výše, v teoretické části, knižní kultura není jen o přečtení, ale patří k ní i další aktivity jako například propagace. Sama Iva Tajovská potvrdila, že bez náležité propagační činnosti, její kniha ležela v několika knihkupectví bez většího povšimnutí.⁴⁴³

Milan Dušek v rubrice „Na slovíčko“ vyzpovídal pardubického spisovatele Lubomíra Macháčka. Na začátku připomíná, že se spolu znají již od dob existence nakladatelství *Kruh* v Hradci Králové, a s tím souvisela otázka, co pro Macháčka nakladatelství *Kruh* znamenalo. Načež odpověděl, že *Kruh* se pro něj stalo nakladatelským kmenovým stánkem, i když mu knížky vycházely i v řadě jiných nakladatelství. Dušek se poté optal na Macháčkovu knihu *Zelené vdovy*. Další otázka se týkala toho, co považuje za charakteristické pro svou tvorbu. Poslední obvyklou otázkou opět bylo, čím hodlá potěšit čtenáře příští rok, načež Macháček odpověděl, že by rád dodělal rozepsané a rozmyšlené věci.⁴⁴⁴

⁴⁴² DUŠEK, Milan. *Recenze – rozhoduje obsah*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 38–40.

⁴⁴³ Tamtéž, s. 38–40.

⁴⁴⁴ DUŠEK, Milan. *Na slovíčko se spisovatelem Lubomírem Macháčkem*. In. *Kruh*. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 42, roč. XI, rok 2015, s. 2–4.

Jak jsme již avizovali v předchozích částech této práce, v periodickém tisku se ale nepíše jen o knihách beletristické povahy. Můžeme se tak dočíst, že například vyšla kniha o významném pardubickém architektovi. Křest knihy byl spojen s vernisáží výstavy fotografií Štěpána Bartoše z knihy nazvané *Karel Řepa – pardubický architekt ve věku nejistot*. Do knihy přispěl osobními vzpomínkami syn zmíněného architekta a Milada Velehradská mu položila několik otázek, jako třeba čeho si na svém tatínkovi vážil nejvíce, jakou stavbu považuje za jeho největší nebo jak je spokojen s podobou knihy.⁴⁴⁵ Tento rozhovor Milady Velehradské s Miroslavem Řepou byl otisknut také do *Zpráv Klubu přátel Pardubicka*.⁴⁴⁶

Michal Viewegh je velmi populárním spisovatelem. A možná právě proto se mnohdy stává dotazovaným. Rozhovory s ním vycházejí například v *Pardubických novinách*. Jednou z častých otázek je, co si Viewegh připravuje dalšího pro své čtenáře. Obzvláště, když tento spisovatel navštívil náš region. Petra Růžičková a Tomáš Dvořák mu společně položili několik otázek nejen o jeho nové knize. Rozhovor se konal u příležitosti jeho návštěvy v přeloučské knihovně spojené s autorským čtením z připravované knihy *Nové nápady laskavého čtenáře* a také s besedou. Tradičně zazněla otázka, co připravuje pro své čtenáře, nebo také jaký má vztah k východním Čechám. Popovídali si i o jeho dráze učitele.⁴⁴⁷

Eva Zerzánová promluvila s Vieweghem v *Pardubických novinách* o půl roku později znovu. Slovo dostaly nejen *Nápady laskavého čtenáře*, ale také přišla řeč na *Román pro ženy*. Zerzánová připomněla, že Viewegh je v současnosti jeden z nejčtenějších, nejprodávanějších a také nejpřekládanějších českých autorů, zároveň také vyučuje tvůrčí psaní. A dodala: „Literární kritika převážně trhá Viewegha s neobvyklou krvelačností, s podobnou vášní, ovšem s opačným znaménkem se po jeho dílech pídí čtenáři, potažmo čtenářky.“⁴⁴⁸ Zerzánová podotýká, že po parodiích na literární styl tuzemských i zahraničních autorů se spisovatel chystá na vysmívaný žánr – román pro ženy, což bere jako řemeslnou výzvu. Viewegh říká: „Když mě neustále označují za toho komerčního autora, schválně si vezmu něco hodně komerčního a zkusím to napsat lépe.“⁴⁴⁹

⁴⁴⁵ VELEHRADSKÁ, Milada. *V Heliosu vyšla kniha o významném pardubickém architektovi. Karel Řepa tvořil díla evropského formátu*. In: *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 14/8, datum 15. prosince 2003, s. 5.

⁴⁴⁶ VELEHRADSKÁ, Milada. *V Heliosu vyšla kniha o významném Pardubickém architektovi*. In: *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 5-6, ročník 2004/XXXIX, s. 159–161.

⁴⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš; RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Michal Viewegh na besedě v Přelouči*. In: *Pardubické noviny*, č. 95, roč. 9, datum 19. dubna 2000, s. 18.

⁴⁴⁸ ZERZÁNOVÁ, Eva. *Opovrhovaný žánr je pro Viewegha výzvou*. In: *Pardubické noviny*, č. 266, roč. 9, datum 15. listopadu 2000, s. 1.

⁴⁴⁹ Tamtéž, s. 1.

Jméno Michala Viewegha se v *Pardubických novinách* objevuje poměrně často. Rozhovor s ním tentokrát vedla Petra Soukupová. V úvodu článku se čtenáři mohli seznámit s krátkým medailonkem spisovatele, také s výčtem děl, která napsal, nebo shrnutím o čem pojednává jeho nejnovější *Román pro ženy*. Pohovořili spolu na téma recenzí, které vyšly k jeho románu, o románu na pokračování či o tom, že se stává námětem seminárních prací.⁴⁵⁰

Hanka Hosnedlová s Vieweghem poté pořídila rozhovor v roce 2003, kdy bylo položeno více jak deset otázek. Ptala se ho, čím toužil být jako dítě, načež odpověděl historkou z dětství, kdy se ho herec Jaroslav Moučka ptal, jestli by chtěl být hercem jako maminka, nato odvětil, že by chtěl být sklářem. Další otázka se týkala toho, zda ho oslovovala literatura odmalička. Také si popovídali o tom, zda Viewegh vychází ve svých knihách jen z osobních zkušeností. Ty pro něj tvoří základ. Dále pohovořili o cestování, nové knize, inspiraci nebo popularitě.⁴⁵¹

Kateřina Dufková pohovořila s Michalem Vieweghem na stránkách *Pardubického deníku* jen pár měsíců po jeho srdeční příhodě. Na začátku zhodnotila Viewegha jako takového, aby si čtenáři mohli udělat lepší představu, jak na tom v současnosti je: „Trochu přibral a podle svých slov mu paměť tolik neslouží. Na první pohled vypadá maličko unaveně a nespívá. Když se ale posadí k mátovému čaji a rozpovídá se o psaní, znatelně ožije.“⁴⁵² Nyní objíždí republiku, aby svým čtenářům podepsal vydání své nejnovější knihy příhodně pojmenované *Zpátky ve hře*. Na otázku, zda se tak i cítí, odpověděl, že si to ještě úplně nemyslí, ovšem touto sbírkou udělal k uzdravení jistě další krok. Psaní mu pomáhalo v rekonvalescenci. V budoucnu by rád napsal další román. Dále byla řeč o filmovém zpracování jeho knihy *Vybíjená*, zda bude psát i nadále nebo jak se změnilo jeho psaní oproti době před několika lety.⁴⁵³

O pár měsíců později s Vieweghem promluvil i Tomáš Dvořák u příležitosti Vieweghovy návštěvy Pardubic na akci Zámek plný knih. Debata se týkala opět jeho zdravotní příhody, nového románu *Biomanžel*, nebo potencionálních námětů pro další tvorbu.⁴⁵⁴

Filip Lukeš položil několik otázek na stránkách *Pardubického deníku* spisovatelce Aleně Mornštajnové ohledně její nové knihy nazvané *Teribear: Tajemství modré krabice*.

⁴⁵⁰ SOUKUPOVÁ, Petra. *Michal Viewegh, spisovatel obdivovaný i opovrhovaný*. In. *Pardubické noviny*, č. 160, roč. 10, datum 12. července 2001, s. 14.

⁴⁵¹ HOSNEĐLOVÁ, Hanka. *Michal Viewegh: Snažím se netrápit věcmi, které nemohu změnit*. In. *Pardubické noviny*, č. 233, roč. 12, datum 4. října 2003, Příloha Víkendová káva, s. 8.

⁴⁵² DUFKOVÁ, Kateřina. „*Název Zpátky ve hře byl nápad nakladatele. Já se tak ještě necítím,*“ *přiznává spisovatel*. In. *Pardubický deník*, č. 126, roč. 24, datum 1. června 2015, s. 7.

⁴⁵³ Tamtéž, s. 7.

⁴⁵⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Viewegh: „Varování mohlo být kultivovanější“*. In. *Pardubický deník*, č. 273, roč. 24, datum 24. listopadu 2015, s. 10.

Nabídka na napsání knížky pro děti přišla od nadace Terezy Maxové a od nakladatelství Albatros. Lukeš se ptal, jaký je medvídek Teri, tedy hlavní postava. Řeč přišla také na její další připravovanou dětskou knížku nebo jak se daří jejím knihám, vyšlým i v zahraničí.⁴⁵⁵ O knize *Teribear*, a nejen o ní, s Mornštajnovou pohovořila také Monika Zavřelová z *Mladé fronty Dnes*. Pohovořily o tom, že knížky pro děti jí pomáhají vidět svět v lepším světle nebo také o románu *Listopád*, což redaktorku přivedlo na otázku k válečnému konfliktu na Ukrajině. Řeč přišla také na překlady zahraniční literatury. Knihy z žánru červené knihovny se Mornštajnové překládaly velmi snadno, protože nezatíží a neovlivní hlavu a styl, navíc jí rozšířily slovní zásobu. Řeč přišla také na připravovanou filmovou adaptaci románu *Hana*.⁴⁵⁶

Tematika knižních titulů je však velmi různorodá, a tak se můžeme v novinách setkat i s knihou se sexuální tematikou. Vendula Vávrová pohovořila se sexuologem Radimem Uzlem, u příležitosti kongresu sexuální výchovy v Pardubicích, kterého se zúčastnil, o jeho knižní novince pojednávající o pornografii. Uzel tvrdí, že nenapíše nic, čemu by nevěřil. Kniha bude průřezem tímto choulostivým tématem. Sám říká, že kniha, zhodnocující toto téma ještě nevyšla. Přímo Vávrová dostala ze setkání pocit, že s Uzlem se můžeme na toto téma bavit naprosto bez jakýchkoli zábran.⁴⁵⁷

Rozhovory byly v *Novinách Pernštejn* vedeny i s osobnostmi, které mají jinou profesi než spisovatelé, ale literatury se dotýkají. Například u příležitosti návštěvy herce Vlastimila Brodského na autogramiádě v pardubickém knihkupectví Musicshop v pasáži sv. Jána s ním pohovořila Jarmila Jetenská nejen o knížkách. Knížku *Na mou duši, do psích uší*, na které spolupracoval s Milenou Pekárkovou, věnoval především dětem. Z otázek, které Jetenská pokládá, poznáváme Brodského jako velmi skromného člověka, což podotýká i sama Jetenská, když Brodský vyzdvihuje spisovatelský um Pekárkové a říká, že knihu vlastně jen doplnil.⁴⁵⁸ Jetenská trefně označuje Brodského jako velice milého šibala, kterému humor není cizí. Je patrné, že závěrečné věty o Brodském sepsala bezprostředně po setkání, tak, jak na ní působil a jevil se jí.

⁴⁵⁵ LUKEŠ, Filip. *Pět otázek pro spisovatelku Alenu Mornštajnovou*. In. Pardubický deník, č. 44, roč. 31, datum 22. února 2022, s. 10.

⁴⁵⁶ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Hana se asi ruského překladu nedočká*. In. Mladá fronta Dnes, datum 14. a 15. dubna 2022, s. 13.

⁴⁵⁷ VÁVROVÁ, Vendula. *Rukopis knihy o pornografii je hotov*. In. Pardubické noviny, č. 229, roč. 9, datum 2. října 2000, s. 1.

⁴⁵⁸ JETENSKÁ, Jarmila. *Pane Brodský, nebudte tak skromný. Další vydařená autogramiáda v pasáži*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 22, roč. 11/5, datum 29. května 2000, s. 5 a 6.

Rozhovor s hercem Ivanem Vyskočilem v souvislosti se křtem jeho nové knížky v hotelu Zlatá štika vytvořila Jana Scholzová pro *Noviny Pernštejn*. Redaktorka článek uvádí citací z Vyskočilovy nové knihy a hned první otázkou se ptá, jak přišel na nápad napsat knížku. To je zajímavá otázka vzhledem k tomu, že Vyskočila známe spíše jako herce než jako spisovatele. Ale řekl si, že o jeho zážitcích by se měli dozvědět i ostatní lidé, a tak se rozhodl je sepsat. Redaktorka také respektuje, že píše pro pardubické regionální noviny, a tak se další otázkou zajímala o to, jaký má Vyskočil vztah k našemu městu. Načež odpověděl, že se sem velmi rád vrací za přáteli.⁴⁵⁹

V říjnu 2000 do Pardubic zavítala Petra Černocká a Jana Scholzová jí při té příležitosti položila několik otázek v *Novinách Pernštejn*. Česká zpěvačka a herečka zaujala odpovědí na otázku, jak tráví volný čas, jelikož její volnočasová aktivita přesahuje její obor a dokázala tak, že čtení a literatura tvoří důležitou část kulturního a společenského života: „Hodně čtu – s batohem na zádech chodím do knihovny. Líbí se mi ten mazaný mechanismus – knížky, které si půjčím, musím vrátit a při vracení si vyberu jiné... a tak začínám být vzdělaná přes literaturu. Jako holka jsem četla hodně, pak vůbec ne a teď si opravdu libuju.“⁴⁶⁰

Milada Velehradská pohovořila s Radkem Baborákem u příležitosti křtu jeho knihy nazvané *Ach jó, tak jó*. Označila ho za malíře, grafika, fotografa, loutkaře a v neposlední řadě i za spisovatele. Myslím, že už jí přijde těch profesí příliš na jednoho člověka, což ostatně zdůraznila i hned v první otázce, která zněla: „Nezdá se vám, že sedíte na několika židlích, co jste vlastně – výtvarník nebo spisovatel?“ Baborák si však myslí, že se to vzájemně podporuje. Uznává však, že někdy je těch zájmů až dost. Literaturu považuje spíše za doplňkovou činnost. Další otázka zněla: „Proč by si lidé měli tu vaši knihu koupit?“⁴⁶¹ Touto otázkou jsem nabyla dojmu, že Velehradská také naznačuje, že Baborák provozuje až moc profesí, když jeho dílo označuje „tu vaši knihu.“

Rozhovory v pardubickém periodickém tisku se vedou jak s regionálními osobnostmi literatury, tak i s těmi celonárodně známými. V této podkapitole jsem se snažila uvést příklady obou těchto rozhovorů, a také příklady, ve kterých se nějakým způsobem rozmlouvá o literární kultuře, nebo o ní vypovídají. Další příklady se čtenáři mohou dočíst v příloze této práce.

⁴⁵⁹ SCHOLZOVÁ, Jana. *Herectví na hřebík ještě nepověsil, v Bídnicích si nyní zahrál velitele věznice. Manželky a jiné lásky Ivana Vyskočila*. In *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 9.

⁴⁶⁰ SCHOLZOVÁ, Jana. *Saxána jezdila do Pardubic na prázdniny. Do knihovny chodím s batohem na zádech*. In *Noviny Pernštejn*, č. 39, roč. 11/5, datum 30. října 2000, s. 7.

⁴⁶¹ VELEHRADSKÁ, Milada. *S Radkem Baborákem o obrazech a jeho nové knize*. In *Noviny Pernštejn*, č. 44, roč. 16/10, datum 12. prosince 2005, s. 6.

3.3.3.2 Komentáře

Periodika komentují různé události. Například součástí *Novin Pernštejn* je také pravidelná „Programová nabídka“ z kulturních akcí na každý měsíc. Noviny ji uvádí na začátku měsíce a je zde shrnuto, co se bude dít po celý měsíc v kulturní sféře. Bohužel literární kultura je zastoupena minimálně. Jsou zde uvedeny spíše pozvánky týkající se Východočeského divadla Pardubice, Východočeského muzea, kin nebo klubů (typu ABC nebo Žlutý pes) popřípadě kaváren, kde se většinou koná nějaká hudební akce či přehlídka nebo vystoupení. Na stránkách *Pernštejnu* také můžeme vidět různé ukázky z knih – např. několikadílný seriál „Báje a pověsti z Pardubicka“ (z knihy Lubomíra Macháčka *Poklad na Kunětické hoře*) nebo také rubriku „Z dopisů čtenářů“.

V *Pardubickém deníku* byla okomentována a připomenuta návštěva Hanse Christiana Andersena v Pardubicích v roce 1869. Ivan Ladýř jako by mluvil se čtenáři, když píše: „kdo by neznal Andersena a jeho Sněhovou královnu či Pasáčka vepřů?“ V prvních odstavcích představuje dánského spisovatele od jeho narození, přes školní vzdělání, jeho spisovatelské začátky a zálibu v cestování. „Jednou, před 140 lety, ho jeho cesty zavedly dokonce i do Pardubic. Pardubicím věnoval i několik svých veršů.“⁴⁶² Ladýř je pak ocitoval do svého komentáře. Na závěr se ještě v několika větách zamýšlí, v kterém hotelu asi tak Andersen mohl před více než půldruhým stoletím přenocovat.⁴⁶³ O osm let dříve se podobný článek objevil od Ludmily Ladýřové v *Pardubických novinách*.⁴⁶⁴ Článek má podobnou koncepci, pouze je o několik vět delší a informace v něm obsažené jsou v některých částech řazeny trochu odlišně. Tato zjištění nabádají k tomu, že článek z roku 2009 je jakousi zkrácenou verzí článku z roku 2000. I název článku je obdobný.

V novinách *Pardubický Patriot* vyšel komentář ke knize Eduarda P. Martina *Česká kniha mrtvých*. Hned v úvodních dvou větách se objeví třikrát slovo „neobvyklý“ v různých tvarech. „Pod neobvyklým názvem této knihy se skrývá neobvyklé básnické dílo. Neobvyklé tématem a neobvyklé zpracováním,“ píše Martin. Kniha je symfonickým pásmem básnických

⁴⁶² LADÝŘ, Ivan. *Jak pohádkář Hans Christian Andersen psal před 140 lety verše pro Pardubice*. In. *Pardubický deník*, č. 135, roč. 18, datum 11. června 2009, s. 5.

⁴⁶³ Tamtéž, s. 5.

⁴⁶⁴ LADÝŘOVÁ, Ludmila. *Dánský pohádkář Andersen byl v Pardubicích a dal jim verše*. In. *Pardubické noviny*, č. 81, roč. 9, datum 5. dubna 2000, s. 18.

monologů o fiktivních osudech. V komentáři je uvedeno, jakými tématy se kniha zabývá, jaké postavy v ní vystupují a v jakém časovém horizontu.⁴⁶⁵

Mezi literární kulturu rozhodně také patří i informace o literárních institucích, kam lidé mohou docházet. K takovýmto informacím náleží třeba zpráva o zrekonstruované knihovně na Pernštýnském náměstí. Hned první den po rekonstrukci byl čtenářský zájem velký a podle zaměstnanců knihovny se měl zvýšit i v další dny, jakmile se tato informace dostane více do povědomí dalších lidí. Lenka Včeláková, která článek připravovala, do něj vložila všechny podstatné informace, které jistě zajímaly nejen čtenáře. Například to, jaké novinky v knihovně čekají – nejen ty knižní, ale i služby jako internet, zvukovou knihovnu nebo fond pro neslyšící občany. Fotografie, které článek doprovázejí, zvou jak do čítárny, tak do depozitáře ve sklepních prostorách.⁴⁶⁶

Čtenáři se mohou z novin dozvědět například i to, že se některé knihovny budou rušit. Například Milada Velehradská v *Novinách Pernštejn* okomentovala zrušení dvou knihoven v městských částech Pardubic: „Městští radní se rozhodli zrušit knihovny v Dražkovicích a Mněticích. Podle slov náměstka Jiřího Raszkazova původně o tom neuvažovali, nicméně nízký čtenářský zájem si zrušení vynutil.“⁴⁶⁷ V *Novinách Pernštejn* Milada Velehradská okomentovala také to, že se konala celostátní konference o úrovni služeb pro malé knihovny, kterou uspořádala Krajská knihovna v Pardubicích, jež koordinuje regionální funkce knihoven v Pardubickém kraji.⁴⁶⁸

Milada Velehradská v *Novinách Pernštejn* také upozornila na to, jak se knihovny podílejí na zviditelňování autorů z regionu. Krajská knihovna nezapomíná na prezentaci regionálních autorů a například v loňském roce vydala ve spolupráci s Obcí spisovatelů sborník „Tady a teď“.⁴⁶⁹ Krajská knihovna také jako první u nás nabízela svým čtenářům knihy jako součást léčebné terapie, která pomůže nemocným lidem zmírnit zdravotní obtíže a lépe chorobu zvládat. „V současné době tvoří fond kabinetu zhruba 200 titulů, které jsou zařazovány do

⁴⁶⁵ MARTIN, Eduard P.: *Česká kniha mrtvých*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, říjen 2015, s. 7.

⁴⁶⁶ VČELÁKOVÁ, Lenka. *Zrekonstruované knihovna předčila nejen naše očekávání. Ode dneška otevřeno i dětské oddělení*. In *Noviny Pernštejn*, č. 39, roč. 11/5, datum 30. října 2000, s. 5 a 7.

⁴⁶⁷ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Dvě knihovny zrušeny*. In *Noviny Pernštejn*, č. 17, roč. 14/8, datum 28. dubna 2003, s. 7.

⁴⁶⁸ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Celostátní konference pro knihovny*. In *Noviny Pernštejn*, č. 17, roč. 14/8, datum 28. dubna 2003, s. 8.

⁴⁶⁹ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihovna myslí na regionální autory*. In *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 15/9, datum 2. února 2004, s. 6.

seznamu podle doporučení odborníků, ale i zkušeností pacientů,“⁴⁷⁰ píše Milada Velehradská a doplňuje informace o možnosti objednání knihy, když není součástí fondu, nebo že seznam knih mohou najít na webových stránkách knihovny.

Pro čtenáře je také důležité dozvědět se o provozu a novinkách v knihovnách. V *Novinách Pernštejn* okomentovala Milada Velehradská změny v Krajské knihovně v Pardubicích: „Vstupní foyer a na něho navazující recepce bude v přízemí, včetně informační služby, kde naši čtenáři dostanou o knihovně a celém jejím systému prvotní informace. Tady se též budou registrovat a mohou i vrátit knížky. Nebude chybět ani online katalog.“⁴⁷¹ Také jsme se mohli dočíst, že Krajská knihovna v Pardubicích v září zpřístupní část svého fondu v digitalizované podobě. Půjde o odborné či regionální tituly nebo staré tiskoviny.⁴⁷² Tuto zprávu převzala *Mladá fronta Dnes* od ČTK.

Týdeník Pernštejn zveřejnil statistiku městské knihovny kulturního domu, kdy jsme v číslech mohli zaznamenat, kolik čtenářů měla knihovna v minulém roce, kolik z toho tvořily děti nebo například, kolik knih si vypůjčili.⁴⁷³ Čtenáři se také mohli dozvědět, že vracení knížek bude pohodlnější díky dvěma novým biblioboxům v Polabinách a na Dubině. Informace v článku Moniky Soudkové v *Týdeníku Pernštejn* upřesnila ředitelka Krajské knihovny v Pardubicích Radomíra Kodetová takto: „Čtenáři tak například knihu z naší knihovny nemusí vracet přímo u nás, ale mohou ji vhodit právě do těchto biblioboxů“.⁴⁷⁴ O necelý rok později se čtenáři mohou dozvědět aktualitu, že knihy z Krajské knihovny mohou vracet do již šesti biblioboxů, nechybí výčet jejich umístění a popis procesu, co se s knihami, které do biblioboxů vložíme, děje.⁴⁷⁵

Roman Zahrádka v *Týdeníku Pernštejn* informoval o literární procházce nejen pro čtenáře v Přelouči, kterou připravily pracovnice Městské knihovny. Ve svém komentáři čtenářům tuto akci přiblížila: „Jde o venkovní aktivitu, kterou si občané i návštěvníci města

⁴⁷⁰ VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihy jako lék*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 9.

⁴⁷¹ VELEHRADSKÁ, Milada. *Krajské knihovně budou od června sloužit tři krásné historické domy. Nové turnikety umožní vstup jen klientům s platným čtenářským průkazem*. In *Noviny Pernštejn*, č. 21, roč. 16/10, datum 30. května 2005, s. 8.

⁴⁷² Česká tisková kancelář (ČTK). *Krajská knihovna digitalizovala vzácné tisky*. In *Mladá fronta Dnes*, datum 27. června 2016, s. 14.

⁴⁷³ MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Knihovnická statistika*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 3 roč. 5, datum 31. 1. – 6. 2. 2011, s. 4.

⁴⁷⁴ SOUDKOVÁ, Monika (ms). *Vracení knížek pohodlnější*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 18, roč. 12, datum 7. – 13. 5. 2018, s. 2.

⁴⁷⁵ ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Knihy lze vracet již do 6 biblioboxů*. In *Týdeník Pernštejn*, č. 3, roč. 13, datum 21. – 27. 1. 2019, s. 2.

mohou užít, kdykoliv budou mít čas sami na sebe a chuť se začíst, užít si krásná slova, zapátrat v paměti, v duchu si zasoutěžit a splnit drobný úkol. Na výběr jsou dvě trasy, jak pro začátečníky, tak i pro ty zdatnější.⁴⁷⁶ Velehradská také zmínila, že návrhem na tuto událost přišla dlouholetá čtenářka knihovny.

V novinách také nalezneme různé zajímavosti a kuriozity. Například v Pardubických novinách převzaly článek ČTK o tom, že se uskuteční desátý ročník Mezinárodního festivalu rekordů a kuriozit v Pelhřimově, kam pardubičtí perníkáři přivezou obří perníkovou knihu, kolem níž se uskuteční velká perníková autogramiáda předních českých spisovatelů.⁴⁷⁷ Dokonce jsme si mohli přečíst i kuriozitu, kdy studentka přepadla a držela jako rukojmí známou publicistku a jednu z nejvlivnějších feministických spisovatelek Germaine Greenovou. Při útoku byla spisovatelka lehce zraněna a útočnice našťestí zatčena.⁴⁷⁸

Zajímavé je, jak na kulturu měl celkově vliv koronavirus. Například *Noviny Pernštejn* informovaly, že herci Východočeského divadla Pardubice vytvářeli audionahrávky oblíbených knih. Jak už napovídá název článku *Četba za časů korony chce potěšit*. Přestože kulturní stánky zůstávají stále zavřené, ve Východočeském divadle panuje čilý ruch. Ve zvukovém studiu se herci znovu pustili do načítání povídek z knih českých autorů. Herci načetli například *Hořkou čokoládu* Ladislava Pecháčka, *Strach nad městem* Jiřího Kratochvila nebo novelu *Den, kdy slétly vlaštovky* Ivana Binara.⁴⁷⁹

Monika Zavřelová v *Mladé frontě Dnes* oznámila, že „Anglický spisovatel Daniel Cole, autor bestsellerů *Hadrový panák* a *Loutkář*, měl v březnu navštívit Česko a podpořit besedami vydání nového románu *Konec hry*. Pandemie koronaviru mu však nakonec v cestě zabránila.“⁴⁸⁰ Koronavirus se stal i námětem různých teorií. Monika Zavřelová v *Mladé frontě dnes* píše: „Spisovatel Deon Meyer předpověděl pandemii covid-19“ hlásala média. Znamý autor to však vyvrací. Zavřelová v úvodu svého článku doplňuje, že se mělo jednat o román *Horečka*, a že spíše, než pandemickou krizí se jihoafrický autor zabýval novými formami

⁴⁷⁶ Zahrádka, Roman (rz). *Literární procházka plná lásky pro čtenáře i ostatní v Přelouči*. In Týdeník Pernštejn, č. 18, roč. 15, datum 10. května 2021, s. 4.

⁴⁷⁷ Česká tisková kancelář (čtk). *Obří perníková kniha z Pardubic*. In Pardubické noviny, č. 71, roč. 9, datum 24. března 2000, s. 3.

⁴⁷⁸ Česká tisková kancelář (čtk). *Spisovatelka-feministka přepadena studentkou a vzata jako rukojmí*. In Pardubické noviny, č. 100, roč. 9, datum 28. dubna 2000, s. 17.

⁴⁷⁹ (RaS). *Herci VČD pokračují ve vytváření audionahrávek. Četba za časů korony chce potěšit*. In Týdeník Pernštejn, č. 13, roč. 15, datum 6. dubna 2021, s. 4.

⁴⁸⁰ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knihu o koronaviru nestihnu, přenechávám jiným autorům*. In Mladá fronta Dnes, datum 28. a 29. března 2020, s. 10.

společnosti.⁴⁸¹ Monika Zavřelová také informovala o tom, že České literární centrum kvůli koronavirové krizi mimořádně podpořilo šestnáct českých autorů v kategoriích umělecká próza, poezie, komiks a tvorba pro děti a mládež více než půl milionem korun. Zavřelová uvádí, že mezi podpořenými autory převládají ženy, nebo kdo usedl v komisi.⁴⁸²

3.3.3.3 Jiné (např. Placená reklama)

Jak jsme již předeslali v teoretické části práce, zajímavou sekcí novin je i placená reklama. V *Novinách Pernštejn* se například objevila zajímavá pozvánka, kam zajít pro literaturu, noviny i časopisy. Konkrétně tedy do trafiky v přízemí obchodního centra Grand – PAMA, s. r. o. Lenka Včeláková píše: „I zde si můžete vybírat z nepřeberného množství deníků, inzertních novin a časopisů, kterých je na trhu opravdu nepočítaně.“⁴⁸³ Pro autenticitu se objevuje přímo pozvánka na výběr časopisů na různá tematická zaměření přímo od pracovnice trafiky. Nechybí ani otvírací doba, ve které mohou zájemci přijít.

Týdeník Pernštejn informoval, že vyšla publikace o historii pardubických trolejbusů. Klub přátel Pardubicka vydal v pořadí již šedesátý sešit z edice AB-Zet Pardubicka nesoucí název 60 let pardubických trolejbusů 1952–2012 ve vzpomínkách pamětníků. „Publikace na 76 celobarevných stranách popisuje na základě vzpomínek dvou fiktivních pamětníků neobvyklým způsobem historii nejen trolejbusové dopravy, ale také zajímavosti z historie Pardubic. Publikaci je možné zakoupit v kanceláři Klubu přátel Pardubicka nebo prostřednictvím e-shopu na stránce e-shop.iipardubice.cz.“⁴⁸⁴ Informace o tom, kde knihu zakoupit je také příkladem reklamy.

Podobné příkladem je, když vyšla například publikace o Dašicích. Také o historické knize o životě na Pardubicku s názvem *Všední život na Pardubicku v období nacistické okupace a druhé světové války (15.3.1939 – květen 1945)*, jejímiž autorkami jsou knihovnice krajské knihovny, informoval *Pardubický Patriot* a nabádal k jejímu zakoupení, které je možné na

⁴⁸¹ ZAVŘELOVÁ, Monika. Spisovatel je v karanténě každý den. In. Mladá fronta Dnes, datum 2. a 3. května 2020, s. 13.

⁴⁸² ZAVŘELOVÁ, Monika. Půl milionu korun pro spisovatele. In. Mladá fronta Dnes, datum 28. května 2020, s. 13.

⁴⁸³ VČELÁKOVÁ, Lenka (Včel). *Čtení pro celou rodinu*. In. Noviny Pernštejn, č. 33, roč. 11/5, datum 18. září 2000, s. 1.

⁴⁸⁴ *Vyšla publikace o historii pardubických trolejbusů*. In. Týdeník Pernštejn, č. 18, roč. 6, datum 7. – 13. 5. 2012, s. 4.

receptci již zmíněné krajské knihovny.⁴⁸⁵ V článku Terezie Kodetové se také dočteme, že kniha pojednává o běžném denním životě za války ze zkušeností pamětníků.

Tato kniha neunikla ani *Pardubickému deníku*. Milada Velehradská položila několik otázek ohledně této publikace knihovnici Karle Jaré, která se s pomocí svých spolupracovníků rozhodla zdokumentovat tragické období naší historie.⁴⁸⁶ Dozvěděli jsme se také, že vyšla publikace o pardubických drážkách a železničním pluku.⁴⁸⁷ Také o silnicích Pardubického kraje nebo o Evropském spolkovém domě. I Český rozhlas přišel se zajímavou nabídkou, o které informovala Iveta Stejskalová v *Pardubických novinách*. „Každý školák, který si vezme s sebou vysvědčení, může v pátek 30. června od 9 do 18 hodin zkusit štěstí v prodejně v budově Českého rozhlasu v Hradci Králové.“ Zájemci musí hodit kostkou a mohou vyhrát jednu ze šesti cen v podobě knížek, kazet, sladkostí, hraček či propagačních předmětů. Poskytnuta bude také sleva deset procent.⁴⁸⁸

Pardubický deník vyhlásil soutěž o audioknihu. Roman Zahrádka píše: „Čtenáři Pardubického deníku teď mají šanci vyhrát jeden z audio titulů – konkrétně je to román Vejce a já v podání herečky Jaroslavy Adamové. Stačí zodpovědět soutěžní otázku: Jak se jmenuje autorka tohoto humorného vyprávění o životě mladé ženy na slepičí farmě? Odpovědi na otázku zasílejte na e-mailovou adresu pavlina.rozcilova@denik.cz.“⁴⁸⁹

Součástí místního tisku jsou ale také poutavé články, vztahující se k literární tematice. Například vyšel zajímavý článek Marka Pokorného v *Pardubických novinách* o tom, že i v Česku začali někteří spisovatelé prodávat své knihy prostřednictvím internetu, ovšem zatím to jsou spíše ojedinělé výjimky. Pokorný píše: „Na českých internetových portálech najdete už dnes stránky stovek autorů. V drtivé většině jde o díla velmi různorodé kvality, které jejich autoři nabízejí zdarma. Jediným českým spisovatelem, který si z prodeje svých knih prostřednictvím internetu udělal živnost, je Jaroslav Velinský.“⁴⁹⁰ Příkladem autorů, kteří knihy

⁴⁸⁵ KODETOVÁ, Terezie. *Historická kniha o životě na Pardubicku ještě v prodeji*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, září 2015, s. 6.

⁴⁸⁶ VELEHRADSKÁ, Milada. *Knihy svědčí o hrdinství obyčejných Pardubáků*. In *Pardubický deník*, č. 162 roč. 21, datum 13. července 2012, s. 8.

⁴⁸⁷ Zahrádka, Roman (zr). *Vyšla brožura o pardubických drážkách*. In *Pardubický Patriot*. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 10, roč. II, datum 25. května 2009, s. 7.

⁴⁸⁸ STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Konec školního roku s knížkami*. In *Pardubické noviny*, č. 143, roč. 9, datum 20. června 2000, s. 17.

⁴⁸⁹ Zahrádka, Roman (zr). *Vyhraďte „knihu do ucha“!* In *Pardubický deník*, č. 241, roč. 16, datum 16. října 2007, s. 5.

⁴⁹⁰ POKORNÝ, Marek. *Vydávat knihy na internetu? Proč ne*. In *Pardubické noviny*, č. 211, roč. 10, datum 10. září 2001, s. 25.

prodávají pouze v elektronické podobě je například americký autor bestsellerů Stephen King, kterým se nechal inspirovat i český spisovatel Josef Pecinovský, držitel několika cen za nejlepší českou sci-fi povídku roku. Vydavatelství, která nabízejí knihy v elektronické podobě, se na české internetové síti již pevně usadila. „Představitelé klasických vydavatelství však této verzi příliš nevěří. Jakkoliv to nesporně má budoucnost, tak papírová kniha zůstane papírovou knihou,“ říká Zdeněk Pavelka z nakladatelství Paseka.⁴⁹¹

V *Pardubických novinách* převzali článek ČTK se zajímavou statistikou vztahující se k literatuře, ve kterém se píše, že: „Mnozí lidé se s nástupem internetu a počítačů vůbec obávali o osud literatury. Statistika se nás však snaží přesvědčit o tom, že nad knížkami lámat hůl nelze. V České republice vyšel v loňském roce rekordní počet knih.“⁴⁹² Jan Rychetský v *Pardubických novinách* napsal článek vztahující se k dětem a literatuře: „České děti jsou celkem obstojnými čtenáři. Toto překvapivé zjištění přinesla analýza společnosti GAC, která udělala průzkum mezi dětmi ve věku 10 až 14 let. Odborníci však varují před přílišným optimismem. Televize je totiž knihám velkým soupeřem a školy k tomu jen pasivně přihlížejí.“ Statistika říká, že jednu a více knížek přečte polovina dětí v Česku a baví je to. Studie odhalila ale jiný problém, že škola i rodina jsou ve výchově budoucích čtenářů velice pasivní. Stále je 27 procent dětí, které nepřečtou měsíčně ani jednu knihu. K největším hitům patří knihy o Harry Potterovi nebo Pánu prstenů.⁴⁹³

Pardubický deník zveřejnil článek o výsledcích čtenosti. Zveřejněné výsledky průzkumu Media Projekt potvrdily vedoucí pozici regionálních *Deníků* na mediálním trhu východních Čech. Každý den je čte 86 tisíc Východočechů, víc než *Mladou frontu Dnes* a *Právo dohromady*.⁴⁹⁴

Jana Schillingová se v *Pardubických novinách* zajímala o téma knihy a Vánoce. Říká, že knihy si jako vánoční dárek zachovávají své postavení. Přes prudký rozvoj moderních médií nebude chybět kniha téměř pod žádným vánočním stromkem. Ročně Češi utratí za knihy přes čtyři miliardy korun. Všimla si také, že slogan, který vysíval ve výlohách knihkupectvích „Vánoce s knihou“ nepřestává platit ani v časech moderní techniky. Podle průzkumů v pražských obchodech se prodává prostě všechno. Podotýká, že z předvánočního nákupního

⁴⁹¹ Tamtéž, s. 25.

⁴⁹² Česká tisková kancelář (čtk). *Rekordní počet knižních titulů*. In. *Pardubické noviny*, č. 116, roč. 11, datum 20. května 2002, s. 9.

⁴⁹³ RYCHETSKÝ, Jan. *Zázrak: Děti čtou knihy!* In. *Pardubické noviny*, č. 286, roč. 12, datum 8. prosince 2003, s. 4.

⁴⁹⁴ *Regionální Deník potvrdil výsadní postavení na novinovém trhu*. In. *Pardubický deník*, č. 169, roč. 25, datum 21. července 2016, s. 11.

boomu však netěží jen kamenná knihkupectví, ale že stále více lidí nakupuje knihy i v internetových obchodech. Na závěr konstatuje, že o osud knih v Česku se není třeba obávat.⁴⁹⁵

Také jsme se mohli dozvědět, že *Babička* Boženy Němcové, stěžejní dílo české literatury, se umístila na pátém místě z dvanácti tisíc titulů v anketě o nejoblíbenější knihu. I dnes tuto klasiku lidé čtou, dětem již však moc neříká.⁴⁹⁶ Jiřina Mikešová se zaměřila na regionální knihovny v prázdninovém období. Od pracovníků Krajské knihovny v Pardubicích zjistila, že značný nápor dychtivých čtenářů přichází každé pondělí. O prázdninách zažívají boom zejména turistické průvodce. Výjimku nedělají ani čtenáři, kteří si vypůjčí třeba i dvacet knížek naráz.⁴⁹⁷ Kaňkou na kráse za letním pohodovým obdobím bývá, že čtenáři vracejí knížky poničené. Někdy jsou propálené cigaretou, jindy třeba polité kávou, nebo i vykoupané ve vaně.⁴⁹⁸

Ivan Adamovič zvolil poutavý název svého článku, tedy „Výroba bestsellerů v Čechách“. „Jak se zařadit mezi nejprodávanější české spisovatele? Bez podpory některého z dalších médií, nejlépe televize či filmu, to jde mnohem hůře,“⁴⁹⁹ píše Adamovič. Podle jeho názoru, to dokazuje pohled na nejprodávanější knihy posledních patnácti let. „Prodeji díla zázračně napomůže filmová verze, mít vlastní televizní pořad nebo se stát internetovou celebritou také není k zahození.“ Úspěšný český spisovatel musí mít smysl pro humor a oslovit ženské publikum. Za takové považuje kupříkladu Michala Viewegha, Halinu Pawlowskou, Petra Šabacha, Lenku Lanczovou nebo Janu Vašinovou.⁵⁰⁰

„Bez sociálních sítí se už autor neobejde“ hlásá název článku Moniky Zavřelové. Zabývá se spisovatelkou Annou Toddovou, která prodává miliony knih po celém světě, a to díky internetové publikační platformě Wattpad. Její knihy brzy uspěly i u čtenářů, a nakonec je

⁴⁹⁵ SCHILLINGOVÁ, Jana. *Vánoce s knihou z módy nevycházejí*. In. Pardubické noviny, č. 278, roč. 13, datum 30. listopadu 2004, s. 14.

⁴⁹⁶ Česká tisková kancelář (čtk). *Babička na pátém místě v čtenosti*. In. Pardubické noviny, č. 002, roč. 14, datum 4. ledna 2005, s. 10.

⁴⁹⁷ MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Nežádanější jsou turistické průvodce a zábavná četba*. In. Pardubické noviny, č. 177, roč. 14, datum 30. a 31. července. února 2005, s. 8.

⁴⁹⁸ MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Co čteme? Krimi a romány*. In. Pardubické noviny, č. 161, roč. 15, datum 13. července 2006, s. 8.

⁴⁹⁹ ADAMOVIČ, Ivan. *Výroba bestsellerů v Čechách*. In. Pardubický deník, č. 109, roč. 16, datum 11. května 2007, s. 12.

⁵⁰⁰ Tamtéž, s. 12.

vydalo i tradiční nakladatelství. Její knihy vycházejí i v češtině. Spisovatelka je velmi aktivní na sociálních sítích a s fanoušky je tak v těsném kontaktu.⁵⁰¹

Monika Zavřelová upozornila v *Mladé frontě Dnes* na fenomén knih v mobilních telefonech. Nová aplikace uživatelům nabízí čtení nejen z jejich produkce na pokračování. Čas, který by měl každý čtenář knize věnovat, se liší titul od titulu. Většinou je to v rozmezí od deseti do třiceti minut denně během jednoho nebo dvou týdnů. Podle Zavřelové knihy v mobilních zařízeních bojují proti prokrastinaci. Barbora Votavová z nakladatelství Albatros říká, že tato aplikace by se měla stát dalším způsobem, jak mladé talenty dostat k lidem, aniž by nutně museli mít na kontě papírovou knihu. Zavřelová do svého článku vložila také čtenářský průzkum, ze kterého plyne, že třicet tři procent dotázaných nestihá knihy dočítat a padesát čtyři procent zapomíná své čtení doma. „Aplikace spojuje principy novodobých internetových služeb, které lidem nabízejí elektronické čtení. Od ostatních se však liší právě postupným dávkováním příběhu známých především z časopisů nebo novin,“ píše Zavřelová a také doplňuje oblíbené čtenářské aplikace v zahraničí.⁵⁰²

„Sociální sítě už nejsou jen útočištěm pro přefiltrované fotky z dovolených a kaváren. Aspirující mladí básníci si je proměnili ve svá malá nakladatelství. Nejoblíbenější je u nich Instagram,“⁵⁰³ píše Monika Zavřelová v *Mladé frontě Dnes* a pokládá si otázku, jestli ale mají tyto snahy literární hodnotu a zda se dá mluvit o poezii? Průkopnicí instapoezie se stala Rupí Kaur, jejíž sbírka *Mléko a med* se dostala na seznam nejprodávanějších knih. „Zčásti díky podpoře, kterou knize vyjádřily celebrity Instagramu,“⁵⁰⁴ upozorňuje Zavřelová. U nás se daří vtisknout tvář žánru instapoezie básníkovi a hudebnímu textaři Petru Soukupovi. Soukup na rozdíl od Rupí Kaur nezačínal na Instagramu, ale své básně nejdříve vydal knižně. Během pěti let vydal čtyři sbírky, které výraznější prodejnost zaznamenaly až díky Instagramu. Na jeho profil odkázala herečka Ester Geislerová a Soukupa na Instagramu začalo sledovat několik tisíc lidí. Podle Zavřelové další profily již bohužel spadají spíše do kategorie památníčkových příspěvků intelektuální mládeže, trápící se zlomeným srdcem či zoufalým údělem lidské existence. Podle Zavřelové však tento trend úplně ignorovat nelze. Buď se k instapoetům přidají

⁵⁰¹ ZAVŘELOVÁ, Monika. Bez sociálních sítí se už autor neobejde. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 13. června 2020, s. 11.

⁵⁰² ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knihy v mobilu bojují proti prokrastinaci*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 6. srpna 2019, s. 9.

⁵⁰³ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Zrodil se nový žánr. Poetové z Instagramu sází na humor*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 2. a 3. června 2018, s. 14.

⁵⁰⁴ Tamtéž, s. 14.

další, nebo zůstane u několika autorů, pro které bude Instagram milou zálibou. „Byla by to však škoda, protože od dob slam poetry literaturu nové žánrové fenomény míjejí obloukem.“⁵⁰⁵

Monika Zavřelová upozornila v *Mladé frontě Dnes*, že: „Literaturou pro mládež se nese nový trend. Čím dál častěji vychází takzvané kreativní knihy, jejichž obsah dotváří sám čtenář, nebo se stává jeho aktivní součástí.“⁵⁰⁶ Tento trend do Česka dorazil poněkud opožděně. Počátky nalezneme v *Destrukčním deníku* kanadské umělkyně Keri Smithové, který ve Spojených státech amerických vyšel již v roce 2007, u nás o více než sedm let později. „Princip Destrukčního deníku spočívá v různých úkolech, které Smithová na jeho stránky umístila. Úlohou čtenáře, respektive tvůrce pak je tyto výzvy plnit. Ať už jde o tradiční výtvarná zadání, nebo naopak příkazy stránku pošlapat a znehodnotit,“⁵⁰⁷ vysvětluje Zavřelová. Málokdo čekal, že tato kniha odstartuje celou sérii úspěšných knih. Jednou z nich byla publikace *Tohle není kniha*. Poslední knihou *Dodělej tuhle knihu* se od aktivity více vrací ke kreativitě a čtenář musí sám příběh, který mu autorka předkládá, dotvořit. Další autorka, Lisa Nola, se na rozdíl od Smithové zaměřuje spíše na osobnostní rozvoj a schopnost sebemotivace. Její publikace se zaměřují na dotazníkovou, nikoli úkolovou tvorbu. Monika Zavřelová ve svém článku pokládá otázku, zda je tohle ještě literatura. Odpovídá si, že literatura zůstává, a mládež si k ní cestu najde, pokud bude chtít. Tento žánr je podle ní třeba vnímat jako doplněk literatury, jako způsob vlastního vyjádření: „Je to prostředek, jak mladé alespoň na chvíli odpoutat od internetu, donutit je prosazovat vlastní myšlenky a vytvářet své příběhy. Kdoví, třeba je právě jejich osobní příběhy přivedou ke čtení těch fiktivních.“⁵⁰⁸

Monika Zavřelová v *Mladé frontě Dnes* nejdříve informuje o novém povídkovém výběru *Město mezi zelenými kopci*, vycházejícím v nakladatelství Euromedia, který spojuje nejúspěšnější domácí autory současnosti včetně Michala Viewegha, Aleny Mornštajnové nebo Miloše Urbana. Zavřelová výběr hodnotí tak, že nejde o nic převratného. Zavřelová si však nevšimla pouze nové knížky, ale také situace probíhající u původního dlouholetého Vieweghova nakladatele, kterou komentuje následovně: „Zatímco se však Euromedia, potažmo nakladatelství Ikar snaží vytěžit co nejvíce ze své nové chlouby – Michala Viewegha, jeho původní dlouholetý nakladatel Martin Reiner posílá někdejší bestsellery do letního výprodeje.“⁵⁰⁹ Na webu svého nakladatelství poutá až na osmdesáti osmi procentní slevu na

⁵⁰⁵ Tamtéž, s. 14.

⁵⁰⁶ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Mladí kupují knihy a dopisují je*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 3. ledna 2017, s. 14.

⁵⁰⁷ Tamtéž, s. 14.

⁵⁰⁸ Tamtéž, s. 14.

⁵⁰⁹ ZAVŘELOVÁ, Monika. *Viewegh míří do výprodeje*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 16. srpna 2018, s. 14.

Vieweghova díla. Sám Viewegh na zmíněnou slevovou akci upozornil sarkastickým příspěvkem na sociálních sítích, kde se podívoval Reinerovým obchodním praktikám. „Kdysi neoddělitelné osobnosti domácí literární scény, které podle autora rozkmořila nakladatelova neschopnost distribuce, dostatečné propagace a marketingu, tak znovu stojí proti sobě. A ani jeden na tom určitě nevydělá,“⁵¹⁰ dodává k článku Zavřelová.

3.3.3.4 Shrnutí

Rozhovory, komentáře a další články tvoří důležitou součást periodik a také jednu z nejobsáhlejších součástí zabývající se literární kulturou. Tazatelé, kterými jsou často ti samí lidé, v rozhovorech pokládají otázky osobnostem literárního života. Většinou se otázky zabývají nově vycházející knihou, ale redaktoři vedoucí tyto rozpravy se také často ptají na věci související s literaturou či na záležitosti z osobního života. Mnohdy se stává, že se otázky opakují. Například v bulletinu *Kruh* se mnohdy objevují otázky: Proč jsi začal psát? Kde hledáš náměty pro svá díla a o co Ti v nich jde? nebo Co chystáš pro své čtenáře? Otázka, co autoři chystají pro své čtenáře byla odpovídajícím pravidelně kladena také v *Pardubických novinách*, *Novinách Pernštejn* nebo *Mladé frontě Dnes*.

V roli těch, kteří pokládají otázky se nejčastěji nacházejí jména Milady Velehradské, Moniky Zavřelové nebo Tomáše Dvořáka. Mezi dotazované patří literární osobnosti jako Marcella Marboe, Michal Viewegh nebo Ladislav Pecháček. Ve větší míře se objevují rozhovory s celonárodními osobnostmi literatury, ale mezi dotazovanými se nacházejí i ty regionální.

Rozhovor téměř vždy začíná krátkým medailonkem konkrétní osobnosti, které jsou pokládány dotazy. V těchto rozmluvách jsou položeny vždy minimálně tři otázky, ale některé obsahují i na deset dotazů. V některých případech se rozprava týká pouze dané knihy, někdy je pohovořeno i o širším kontextu literární kultury. Jelikož jsem ve zkoumaném materiálu nacházela značné množství rozhovorů, z nichž řada je uvedena v této podkapitole, čtenář se může po dalších příkladech podívat do přílohy této práce.

Další články také pravidelně tvoří programová nabídka kulturních akcí, zahrnující přibližně jednu až dvě strany (například v *Pardubických novinách* nebo *Novinách Pernštejn*), nebo ukázky z připravovaných nebo již vyšlých knih. Častokrát se v periodikách setkáme s reklamou na nově vycházející knihy nebo i podniky, které literaturu nabízejí. Vycházejí však

⁵¹⁰ Tamtéž, s. 14.

i články se zajímavou tematikou, vztahující se k literární kultuře jako například prodej knih prostřednictvím internetu, děti a čtenářství, televize jako soupeř knih nebo zda si kniha jako vánoční dárek drží své postavení.

3.3.4 Reflexe literární regionální kultury v pardubických periodikách v rámci reflexe jiných odvětví regionální kultury: divadlo, výstavy atd.

Pro porovnání s podkapitolami o regionální literární kultuře v kontextu celostátním, předkládáme také podkapitolu o reflexi literární regionální kultury v pardubickém regionálním tisku v rámci reflexe s dalšími odvětvími regionální kultury. Bohužel musíme konstatovat, že literární kultury je v porovnání s ostatními odvětvími kulturního života pomálu. Jelikož jsou Pardubice bohaté na kulturu a kulturní akce, mohou její obyvatelé a další návštěvníci zavítat například do: Východočeského divadla Pardubice (dále VČD), Východočeského muzea, na pardubický zámek, do hudebních klubů, kulturních domů nebo také do Enteria arény, kde jsou pořádána různá hudební vystoupení. A tak se ze stránek místních novin a periodik dozvídáme více než častěji o divadle, výstavách, hudebních vystoupeních nebo o návštěvách různých osobností kultury nejen regionálních, celostátních, ba dokonce i o těch zahraničních. Pro představu čtenáře uvádíme několik příkladů takových článků.

Shledali jsme, že největší poměr článků v kulturní rubrice zastává divadlo. Zejména Východočeské divadlo Pardubice. Objevují se články o premiérách, kterých je opravdu nespočet, také recenze už zavedených představení, doplňkové akce divadel, rozhovory vydané u příležitosti významných jubileí osobností divadla, události s herci či tipy, co navštívit, ať už v aktuálním nebo nadcházejícím roce. Nechybějí ani pozvánky na představení konané mimo budovu divadla, tedy na nádvoří zámku nebo na Kunětické hoře.

Tyto články se objevují nebo objevovaly jak v *Novinách Pernštejn*, později *Týdeníku Pernštejn*, *Pardubických novinách*, následně pak *Pardubickém deníku*, tak i v *Pardubickém Patriotovi*. *Noviny Pernštejn* například informovaly o akci, která se konala na nádvoří pardubického zámku v prosinci roku 1999. Jednalo se o talk-show Jany Uherové, mladé režisérky VČD. Podle Bohuslava Novotného, který článek připravoval, svědčil o úspěšnosti akce zcela zaplněný prostor pro přítomné. Hosty byli herci VČD, kteří hovořili o slavnostní premiéře Čapkova Loupežníka nebo také o tom, jak prožívají svátky se svými rodinami.⁵¹¹

Bohuslav Novotný přispěl svou recenzí hry *Člověk nikdy neví* od G. B. Shawa. Redakce tento článek zařadila zřejmě i díky lákající účasti Věry Galatíkové, která na prknech pardubického divadla několik let působila, protože samotná hra podle recenzenta nenaplnila očekávání úplně tak, jak mohla. Novotný jí přiřkl roli příjemné oddechovky, což je ale dle něj

⁵¹¹ NOVOTNÝ, Bohuslav. *Třetí pozvání na zámek. S herci o divadle a Vánocích*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 5.

trochu málo. Je sympatické, že se neobával zhodnotit pojetí režiséra jako ne příliš šťastné. Ovšem vyvažovaly to herecké výkony.⁵¹² Recenze repertoáru Východočeského divadla se objevují i ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka*. Například, když divadlo uvedlo poslední premiéru sezony 2005/2006, kterou byla komedie pardubického dramatika Josefa Štolby *Na letním bytě*. Recenzenti ji označili za úsměvnou komedii se zpěvy z idylických časů první republiky. V malých lázních se setkává několik rodin na dovolené.⁵¹³ Smetana s Pithartovou naznačí děj, také herecké obsazení a představí pardubického dramatika. Poslední zmíněné se tak stalo převažující částí recenze.

V případě, že do VČD zavítá nějaká osobnost, která zde v minulosti působila, je to dobrá příležitost, aby se prostřednictvím článku či rozhovoru objevila v tisku. Jako třeba v případě, kdy do VČD po letech zavítal režisér Michael Tarant, aby zde pracoval na nové inscenaci hry Marie Callas. Martin Fahrner ho při té příležitosti vyzpovídal, a položil mu například otázku, v čem se změnil od doby, co v Pardubicích působil.⁵¹⁴ Nebyl ale jediný, koho tato osobnost zaujala, a to dokonce ve stejných novinách, jen o měsíc později. Bohuslav Novotný následoval svého kolegu a Tarantovi také položil pár otázek o změnách v divadle, která z inscenací mu přirostla k srdci, nebo čím ho oslovila inscenace Maria Callas. Novotný si dobře uvědomuje, že Tarant je významnou osobností VČD, a tak na úvod svého článku začal medailonkem režiséra a vypočítal jeho největší úspěchy.⁵¹⁵

Noviny také pravidelně informují o vyhlášení Divácké ankety o nejméně úspěšnějšího herce a herečku Východočeského divadla, které se koná každý rok. Příkladem toho, že některé události a články o nich se mohou do novin dostat s několikadenním či několikátýdenním zpožděním může být vyhlášení této ankety za rok 1999, které se konalo na „Jarním bále“ v polovině března 2000, článek však vyšel až 27. března. Radek Smetana v něm ocenil skvělou moderátorskou dvojici večera, všiml si, že do programu večera krásně zapadla přehlídka dobových kostýmů a za taneční inspiraci označil mladé tanečnický.⁵¹⁶

⁵¹² NOVOTNÝ, Bohuslav. *První premiéra roku 2000 ve Východočeském divadle. Hostem večera Věra Galatíková*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 10.

⁵¹³ SMETANA, Radek; PITHARTOVÁ, Jana. *Lázeňská komedie na letním bytě na prknech Východočeského divadla Pardubice*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 9 a 10, ročník 2006/XLI, s. 269–271.

⁵¹⁴ FAHRNER, Martin. *Michael Tarant opět v Pardubicích*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 11.

⁵¹⁵ NOVOTNÝ, Bohuslav. *Návrat režiséra. Michael Tarant: „V posledních letech se víc věnuji hudebnímu divadlu*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 11/5, datum 28. února 2000, s. 5.

⁵¹⁶ SMETANA, Radek. *Milan Němec a Dagmar Novotná se stali nejoblíbenějšími herci VČD*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 13, roč. 11/5, datum 27. března 2000, s. 5.

Lukáš Neumann prostřednictvím svého článku informoval o první lednové premiéře roku 2000 ve VČD, kterou měla být hra G. B. Shawa Člověk nikdy neví. Neumann nastínil, o co ve hře půjde a jaké herecké obsazení na diváky čeká.⁵¹⁷ Ostatně Východočeské divadlo Pardubice tvoří nejvíce článků v podobě zpráv, komentářů, recenzí nebo rozhovorů napříč novinami. Kultura je tak nejvíce v novinách spojována právě s divadlem. Občas se také setkáme s reklamními sděleními či upoutávkami. Zajímavostí je, že se povětšinou objevují před vánočními svátky. Noviny Pernštejn například lákaly na abonentní vstupenku do divadla: „Ještě jste se nerozhodli co koupit svým nejbližším k Vánocům? Východočeské divadlo má pro Vás řešení – výhodnou abonentní vstupenku do divadla!“⁵¹⁸ VČD také prostřednictvím novin láká na abonentní předplatné: „Připomínáme předplatitelům, kteří si zapomněli obnovit své abonentní vstupenky na rok 2001, že si je mohou zakoupit ještě v průběhu ledna. Je to již poslední možnost!“⁵¹⁹ O tom, jak periodický tisk reflektuje Východočeské divadlo Pardubice pojednává také má bakalářská práce *Kritická recepcce tvorby Východočeského divadla Pardubice v regionálním tisku od roku 2000 do současnosti*.

Různá odvětví kultury se mohou také propojit. Jako třeba v případě divadla a literatury. Na divadelních prknech se často objevují v inscenacích adaptace knih. Například v *Novinách Pernštejn* informovaly o divadelní hře inspirovanými tvorbou Tennesseeho Williamse: „Amatérské divadlo Exil v Havlíčkově ulici nastudovalo nový titul nazvaný Už dávno nejsem dítě. Režisérky Zuzana Nováková a Marie Kučerová se nechaly inspirovat jedním z největších světových dramatiků Tennessee Williamsem a jeho tragikomickými setkáváními a mýjeními ve dvou jednoaktovkách *Dům na zbourání* a *Malej Moony nesmí plakat*.“⁵²⁰

Propojení různých odvětví kultury můžeme vidět také v případě knihy a filmu. *Pardubické noviny* sdělily, že „Film *Milenci a vrazi* podle předlohy stejnojmenného románu Vladimíra Párala natáčí režisér Viktor Polesný. Ve filmu se objeví známí herci jako Jiří Langmajer, Zlata Adamovská, Martin Huba či Veronika Žilková.“⁵²¹ Eliška Skokanová v *Pardubických novinách* napsala: „Jako inteligentní romantická komedie, založená na situační komice, vtipných dialozích a jímavém lidském osudu, je charakterizován filmový přepis jedné

⁵¹⁷ Neumann, Lukáš. *Pozvánka na lednovou premiéru*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 5.

⁵¹⁸ *Výhodná abonentní vstupenka. Vánoční dárek z divadla*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 12/6, datum 8. ledna 2001, s. 5.

⁵¹⁹ *Předplatné 2001*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 5.

⁵²⁰ VELEHRADSKÁ, Milada. *Návrat Tennessee Williamse na jeviště Exilu. O tom, jak sny mohou být krásné*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 15/9, datum 3. května 2004, s. 6.

⁵²¹ Česká tisková kancelář (čtk). *Milenci a vrazi se točí podle Páralova románu*. In. *Pardubické noviny*, č. 167, roč. 13, datum 20. července 2004, s. 9.

z nejoblíbenějších knih Michala Viewegha *Román pro ženy*.⁵²² Jana Podskalská v *Pardubickém deníku* informovala o knize *Román pro muže* Michala Viewegha: „Jiný než *Román pro ženy* – takový by měl být nový film podle románu Michala Viewegha *Román pro muže*. Scénář není jen o světě mužů, ale i o tom, jak například zůstat slušným člověkem v dnešní době.“⁵²³ Podle jedné z dalších knih Michala Viewegha *Případ nevěrné Kláry* se bude točit jeho filmová verze oznámila Mirka Spáčilová v *Mladé frontě Dnes*: „Práva totiž koupili Italové a ti také začínají příští týden točit: v Praze, s nadnárodním obsazením a v angličtině, byť také české verze se zdejší divák dočká.“⁵²⁴ Musíme konstatovat, že články, ve kterých se snoubí divadlo a literatura mají své místo jak v *Novinách Pernštejn*, poté *Týdeníku Pernštejn*, *Pardubických novinách*, tak poté v *Pardubickém deníku*, i v *Pardubickém Patriotovi*.

Dalším častým odvětvím, které je v novinách uváděno je hudba. V *Novinách Pernštejn* vyšla recenze Kateřiny Skůpové na pardubický sbor Rebelanto. V úvodu autorka představuje pěvecký sbor a poskytuje základní informace o jeho vzniku a působení. Už z názvu recenze „Zpěv, který proniká do srdcí příznivců krásné muziky“ můžeme usuzovat, že recenzentka je z pěveckého sboru nadšená stejně jako jeho příznivci a posluchači. Z recenzentčina projevu je znát, že se v této problematice orientuje a zajímá se o ní. Na samotný závěr přidává i vlastní názor: „Podle mého názoru hudba, založená na kvalitě a vyvážené kombinaci krásného zpěvu (belcanta) s humorem a energií mládí, ani nemůže nezasáhnout srdce všech příznivců krásné muziky.“⁵²⁵

Je znát, že Kateřina Skůpová se problematice pěveckých sborů v *Novinách Pernštejn* věnuje pravidelně, jelikož i další její příspěvky pojednávají o folkové skupině Poupata nebo pěveckém sboru Korálek. Struktura těchto článků má stejný základ. Vždy na začátku přichází představení hudebního souboru, takže se i neznalý čtenář může seznámit s daným tématem: „Korálek každoročně pořádá tradiční jarní a vánoční koncerty, zpívá na festivalových koncertech. Pokaždé se účastní Pardubického festivalu dětských pěveckých sborů.“⁵²⁶ O hudebních sborech a hudbě všeobecně píše velmi zasvěceně a čtenáři tak může připadat, jako by na jejich koncertech a hudebních setkáních byl osobně: „Zřejmě i sousedi si Poupata rádi

⁵²² SKOKANOVÁ, Eliška. *Bestseller na filmovém plátně*. In. *Pardubické noviny*, č. 91, roč. 14, datum 19. dubna 2005, s. 10.

⁵²³ PODSKALSKÁ, Jana. *Film Román pro muže bude zřejmě spíš pro ženy*. In. *Pardubický deník*, č. 47 roč. 19, datum 25. února 2010, s. 17.

⁵²⁴ SPÁČILOVÁ, Mirka. *Italové točí Viewegha. Anglicky*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 5. června 2008, s. 6.

⁵²⁵ SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Zpěv, který proniká do srdcí příznivců krásné muziky*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.

⁵²⁶ SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Kam se kutálí Korálek*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.

poslechnou. Myslím, že jejich muzika lahodí uchu nejen všem folkovým labužníkům, ale každému, kdo má pro dobrou muziku slabost.“⁵²⁷ Do recenzí nezapomíná vložit vlastní názor.

Všimnout si můžeme také pozvánek na hudební akce. Jednou z nich je například pozvánka na hudební tábor, která je příležitostí pro mladé talenty. Jana Scholzová v *Novinách Pernštejn* shrnuje důležité informace od data konání, přes to, kdo se může zúčastnit, po možnost porovnání se se zahraničními studenty. I v takovéto akci si můžeme všimnout mezioborové spolupráce, jelikož hudbu kombinují s kreslením, divadlem nebo jazykovou konverzací. Zajímavé je, že kolem roku 2000 se v člancích objevují i kontakty na pořadatele těchto akcí v podobě telefonních čísel nebo faxů, protože internet se mezi obyvatele České republiky dostával pozvolna a možnost se k němu dostat neměl v té době každý: „Bližší informace rádi poskytnou pořadatelé na tel. č. 0456 – 893 151.“⁵²⁸

Rovněž u hudebního odvětví se v periodickém tisku setkáváme, podobně jako u literární kultury, s „tipy“ na nově vyšlá hudební alba jednotlivých interpretů. Ve formě pozvánek noviny také upozorňují a zvou čtenáře na koncerty nebo akce s hudební tematikou. Hudební akce různého typu včetně koncertů, festivalů nebo hudebních vystoupení jsou nebo byly také reflektovány v regionálních periodikách jako jsou *Noviny Pernštejn*, poté *Týdeník Pernštejn*, *Pardubické noviny*, následně pak *Pardubický deník*, i *Pardubický Patriot*.

Filmové festivaly mají v novinách také své místo. *Noviny Pernštejn* informovaly o filmovém festivalu Febiofest 2000. Lenka Včeláková ve svém článku v *Novinách Pernštejn* uvedla, jak festival proběhl v Pardubicích, koho mohli diváci vidět, kolik snímků bylo představeno a který film sklidil největší úspěch. V několika větách shrnula všechno podstatné.⁵²⁹ Periodický tisk informuje, podobně jako v kultuře literární, ve svých „tipech“, jaké filmy navštívit v kinech, nebo které budou vidět na televizních obrazovkách.

Součástí kulturní rubriky novin jsou také tipy, co navštívit, ať už se jedná o galerie, muzea, zámky, či kina nebo divadla. Noviny také otiskují programy hudebních, divadelních či jiných akcí (jako například Pardubické hudební jaro, program VČD atd.). Objevují se i informace o událostech, které již proběhly. Například Jana Scholzová napsala v *Novinách Pernštejn* o výstavě v pardubickém Ideonu Bytexpo 2000, jež zaujala přeměnou nevyužitých

⁵²⁷ SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Poupata hledají místo pro klubové recitály*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 9.

⁵²⁸ SCHOLZOVÁ, Jana. *Příležitost pro mladé talenty. Pozvánka na hudební tábor*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.

⁵²⁹ VČELÁKOVÁ, Lenka. *Febiofest měl co nabídnout*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 7.

půdních prostor pro příjemné a útulné bydlení.⁵³⁰ To, že internet hrál a hraje důležitou roli v kulturní sféře již od svých počátků dokazuje třeba i upoutávka z roku 2000 v *Novinách Pernštejn*, která upozornila na to, že VČD má své internetové stránky a jako jedno z prvních oblastních divadelních scén u nás nabízí a umožňuje rezervaci vstupenek.⁵³¹

Reflexe literární kultury v pardubickém regionálním tisku zastupuje v reflexi kultury všeobecně nejmenší podíl. Roli v tom hraje jistě i to, že v Pardubicích a jeho okolí jsou rozmanité možnosti kulturních aktivit. Místní periodika jako například *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník*, *Noviny Pernštejn*, později *Týdeník Pernštejn* nebo *Pardubický Patriot* informují o různých odvětvích kultury, například o divadle, výstavách, hudbě či o návštěvách osobností kultury v našem kraji nebo dalších částech republiky.

Články o dalších odvětvích kultury nalézáme ve formě pozvánek, oznámení, recenzí, kritik nebo rozhovorů. Struktura oznámení a pozvánek je psána v obdobném stylu jako články analyzované o literární kultuře. Obsahují údaje o tom, kdy a kde se akce koná, několik informací o této akci a co na ní návštěvníky čeká. Recenze a kritiky se týkají povětšinou divadelních nebo hudebních představení. Recenzenti hodnotí výkony aktérů, jak představení probíhalo, popřípadě kostýmy nebo kulisy. Rozhovory jsou vedeny například s herci a herečkami, režiséry, zpěváky a zpěvačkami, aktéry výstav atd.

⁵³⁰ SCHOLZOVÁ, Jana. V Ideonu skončila další úspěšná výstava. Zaujala přeměna půdy v bytový prostor. In. *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 1.

⁵³¹ *Východočeské divadlo na internetu*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 5.

Závěr

Diplomová práce *Vývoj reflexe regionální literární kultury v pardubickém tisku od roku 2000 do současnosti* vycházela zejména z regionálního periodického tisku, který byl pro tuto práci klíčový. Detailně jsme se zaměřili na *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník*, *Noviny Pernštejn*, později *Týdeník Pernštejn*, *Mladou frontu Dnes*, *Pardubického Patriota*, časopis *Kapka*, také na bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů *Kruh*, nebo východočeský literární čtvrtletník *Partonyma* či na *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*. Každé z těchto periodik má jinou výpovědní hodnotu, zastupuje jiný vzorek. Literární čtvrtletník *Partonyma*, časopis *Kapka* nebo *Pardubický Patriot* již nevycházejí, ukončily činnost. *Noviny Pernštejn*, vycházely do roku 2007, ale tato tradice pokračuje jako *Týdeník Pernštejn*. Stejně tak *Pardubické noviny*, které se v roce 2006 přeměnily na *Pardubický deník*.

Na začátku jsme si připravili půdu teoretickou částí, kterou jsme pak aplikovali na část výzkumnou. Již na úvod diplomové práce jsme si stanovili zásadní otázky, na které bylo důležité najít odpovědi prostřednictvím analýzy a interpretace článků v již zmíněných regionálních periodikách. Práce začala několikaměsíční přípravou terénu v Krajské knihovně Pardubice, kde byl shromažďován materiál z periodik regionu v široké žánrové škále jednotlivých článků jako zprávy, oznámení, pozvánky, recenze, kritiky, rozhovory, komentáře. Zajímalo nás, jak si regionální média počínají ve vztahu k regionální kultuře, jak velký je jejich zájem o kulturu v našem regionu a zejména jak ji reflektují. Pro lepší přehlednost byly podkapitoly ve třetí kapitole rozčleněny do dalších podkapitol podle žánru a podle podobnosti článků.

Již v průběhu heuristické fáze jsme zjistili, že kultura v pardubických periodikách tvoří oproti jiným rubrikám nejmenší část. Na zájem o tuto oblast mají vliv sezónní období, jako jsou Vánoce či letní prázdniny, a rovněž závislost na poptávce. Příkladem mohou být někdy i dvoustránkové tipy na knižní novinky k zakoupení formou vánočního dárku nebo ke čtení na dovolenou. S těmito tipy se ale setkáváme i pro další kulturní oblasti, kdy noviny zveřejňují na několika stranách, co mohou čtenáři navštívit za koncert, výstavu nebo co zhlédnout v kinech. Tento jev jsme mohli nejvíce pozorovat v začátcích námi sledovaného období. Postupem času se tento úkaz vytrácí. Roli v tom opět hraje internet, jelikož lidé se mohou podívat přímo na webové stránky knihkupectví, která na nich své novinky uvádějí. Popřípadě navštívit webové portály institucí, které pořádají různé akce, výstavy nebo filmová představení, či také

nahlédnout na sociální sítě svých oblíbených osobností, kde informují o svých koncertech, divadelních představeních nebo své přítomnosti na akcích.

Lze tedy říci, že celkově mediální zájem o kulturu v tištěných periodikách slábne, zvláště o tu literární. Rolí médií by mělo být – mimo jiné – zprostředkovávat příjemcům obraz kultury, literární kultury, živé literární kultury. Vysledovali jsme jasně viditelný trend, kterým je málo prostoru, jež noviny a periodika věnují kultuře, a bohužel je čím dál více vytlačována na zadní stránky novin. Musíme vnímat, že právě s nástupem internetu, se tištěná média musela začít chovat jinak a maximálně (v mnohem větší míře než do té doby) upřednostňovat aspekt čtenářské atraktivity.

Ukázalo se, že boj o pozice mezi spisovateli, zmiňovaný v teoretické části, funguje i v praxi v novinách a periodikách. Častokrát jsme se setkali s tím, že celou stránku o kultuře připravila jedna osoba, a tedy de facto také rozhodla, co se na ní objeví. V periodickém tisku tento jev není neobvyklý. Je zřejmé, že při rozhodování o tom, co se v kulturní rubrice dočteme, musejí redaktoři brát zřetel na to, co je pro čtenáře atraktivní. Otázka, zda recenze a další žánry píše jeden člověk se velmi často projevila v praxi. O rubriku kultura se starají většinou stále ti stejní lidé. V některých případech mají rozdělené jednotlivé části kultury. Někdo se stará o hudbu, někdo o výstavy, někdo o divadlo, další o literaturu.

Média poskytují obraz či reflexi literární kultury, ale v některých případech se stávají přímo součástí literárního dění, jelikož uvádějí pozvánky na autorská čtení či autogramiády jednotlivých spisovatelů. Celkově zprávy, oznámení a pozvánky na literární akce představují články s obdobnou strukturou, ve kterých je pokaždé uveden název akce, kde a kdy se odehrává a program. Místní tisk takto informuje o setkáních se spisovateli, autogramiádách, křtech knih, návštěvách zahraničních spisovatelů nebo také o vycházejících zahraničních knihách. Zahraniční autoři a jejich tvorba jsou atraktivním tématem pro místní tisk.

Ze studia materiálu vyplývá, že jednou z nejčastěji reflektovaných událostí, která se v novinách objevuje, jsou setkání se spisovateli, nazvané Laskavé večery s knížkou. Jedná se o večer, který propojuje literaturu s hudebním doprovodem a hostem je pokaždé nějaká osobnost z literární oblasti. Okruhem článků s tematikou Laskavých večerů se zabývali nejčastěji například Tomáš Dvořák, Milada Velehradská nebo Jana Pithartová. Struktura těchto článků je opět velmi obdobná, téměř neměnná. Vždy je v ní obsaženo, kdo bude hostem, krátký medailonek o něm a informace o místu, datu a času konání. Nejvíce článků na toto téma se nacházelo v *Pardubických novinách*, v *Novinách Pernštejn* nebo v *Mladé frontě Dnes*.

Místní tisk také oznamuje významná jubilea osobností literárního života. K tomu vytváří protipól oznámení o úmrtí osobností literatury nebo, že uplynulo několik let případně desetiletí od této události. Noviny také kupříkladu krátce oznamují, že vyšla nová kniha nebo se souhrnně dozvídáme o knižních novinkách v oblasti beletrie. Také že vycházejí publikace o různých osobnostech, městech či třeba profesích. Jedná se například o knihy pojednávající o pardubických drážkách či železničním pluku, popřípadě o trolejbusích.

V rubrice zprávy se zase dozvídáme o různých literárních soutěžích. Nejvíce je reflektován regionální Pardubický pramínek či Pardubické střípky. Noviny se také již tradičně zajímají o literární ocenění Magnesia Litera. Regionální tiskoviny se taktéž pravidelně věnují Noci s Andersenem, kterou každoročně pořádá Krajská knihovna v Pardubicích. Tato akce vede zábavnou formou děti ke čtenářství. Noviny rovněž upozorňují na každoročně se opakující události konané knihovnami, mezi něž patří Týden knihoven, Březen – měsíc čtenářů či také knižní veletrhy.

Rozsahem jednu z největších částí kulturních rubrik periodického tisku tvoří články žánru recenze a kritiky, které vycházejí nejčastěji k próze. Méně často také na poezii. Oproti tomu, jsou hojně recenzovány knihy s historickou tematikou, a mnohokrát se též setkáváme i s recenzemi na cestopisy, knihy o osobnostech nebo také publikace o městech či o dopravních prostředcích. Častokrát recenzenti ve svých hodnoceních uvádějí ukázky z hodnocených děl, které v některých případech tvořily i jednu třetinu článku. Například v časopise *Kapka* tyto ukázky činily cca 75 procent textu. Z probádaného materiálu vyplývá, že jako recenzenti a kritikové často vystupují ti stejní lidé. Často jsme se setkávali s „výměnou rolí“, kdy recenzent může být najednou sám recenzovaný nebo naopak.

Z prostudovaného materiálu vyplývá, že většina recenzí nepostrádá obecné informace, které tvoří nakladatelství, ve kterém daná kniha vyšla, rozsah stran a krátký medailonek autora. Recenzenti se dále zabírají dějem, postavami, rovněž hodnotí výstavbu textu. Autoři recenzí mnohdy srovnávají aktuálně posuzované dílo autora s jeho předešlými pracemi. Často jsme se setkali s faktem, že jedna kniha je ohodnocena ve vícero periodikách nebo, že jednu recenzi otisknou i další periodika. Například kniha *Kluci ze Skřivánku* Jana Slabého se v podobě recenze objevila několikrát v *Týdeníku Pernštejn* či ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka*. Knihy Michala Viewegha se zase pravidelně objevují v *Pardubických novinách*, *Pardubickém deníku* nebo *Mladé frontě Dnes*.

Ukázalo se, že jedním z opěrných bodů, kde se čtenáři mohou o knihách či autorech vycházejících v našem regionu, v podobě recenzí a rozhovorů, dozvědět, a zároveň získat co nejvíce informací, je bulletin *Kruh* vycházející pro oblast východních Čech. Dalším zásadním periodikem byla také *Partonyma*, kde vycházely recenze, kritiky, rozhovory, i úryvky z jednotlivých děl jejich autorů. První číslo časopisu *Partonyma* vyšlo na jaře roku 2012, avšak aktuálně tento časopis již nevychází, jeho činnost byla ukončena v roce 2022. Právě v *Kruhu* i *Partonymě* se seznamujeme nejen s již zavedenými autory, ale také s novými či začínajícími spisovateli. Podle materiálu, který jsme probádali, můžeme říci, že jedním z nejvíce recenzovaných a v periodikách uváděných autorů je kupříkladu, v námi sledovaném období, spisovatel Michal Viewegh nebo Jiří Hájíček. Z regionálních autorů je to například Ladislav Pecháček, Milan Dušek, Iva Tajovská nebo Marcella Marboe-Hrabincová.

Jak jsme již zmínili, výpovědní hodnota námi zkoumaných periodik je rozdílná, což je viditelné právě na recenzích a kritikách. Tyto články jsou v *Mladé frontě Dnes*, stejně jako v *Pardubickém deníku*, psány převážně publicistickým stylem. Recenze v bulletinu *Kruh* a časopisu *Partonyma* jsou detailnější a psané odbornějším jazykem. Časopis *Kapka* uvádí spíše ukázky z děl než jejich hodnocení.

Rozhovory, komentáře a další články jsou také důležitou součástí periodického tisku. Tazatelé v rozhovorech pokládají otázky osobnostem literárního života. Opět i v této kategorii se nejvíce objevuje Michal Viewegh v roli dotazovaného. Mezi další časté respondenty patří rovněž Lubomír Macháček, Ladislav Pecháček, Marcella Marboe-Hrabincová, nebo také Milena Lenderová či Miloš Vodička. Otázky se velmi často opakují. Většinou se zabývají nově vycházející knihou, ale redaktoři vedoucí rozhovory se také často ptají na okolnosti související s literaturou či na záležitosti z osobního života. Tazatelé ale leckdy vyzpovídali i osobnosti z jiných uměleckých odvětví. Například se v roli dotazovaných ocitla i zpěvačka Petra Černocká nebo herec Vlastimil Brodský, kteří odpovídali na dotazy ohledně literatury.

Velice často jsme naráželi na žánrově hraniční texty, což je však přirozeným jevem a individuální otázkou. Často se stávalo, že článek, který začínal jako recenze, nakonec skončil jako rozhovor, kdy, tazatelé pokládali jednotlivým autorům otázky týkající se jejich aktuálního díla, děl předešlých nebo práce na dílech budoucích.

Další otázka, kterou jsme si položili zněla, zda se média věnují více regionální kultuře, nebo té celostátní. Když se na tuto otázku podíváme komplexně vzhledem k pestrosti probádaných periodik, tak můžeme říci, že média mají více zájem o celostátní kulturu než o tu

regionální. O pardubické regionální kultuře informují, avšak celostátní kultura tvoří největší část celé kulturní rubriky. Média si vybírají na své stránky spíše jiné oblasti kultury, které jsou čtenářsky přitažlivější, zejména divadlo, hudbu či výstavy. Literární kultura představuje nejméně zastoupenou kulturní sekci. A když už se o ní píše, tak si média vybírají spíše literaturu celostátní, ba dokonce zahraniční, jelikož si jsou vědoma, že musí brát ohled na čtenářskou atraktivitu.

Dalšími články jsou také programové nabídky kulturních akcí konaných v divadlech, kinech nebo kulturních domech, či také ukázky z připravovaných, popřípadě již vyšlých knih, které leckdy vycházely i na pokračování. Častokrát se v periodikách setkáme s reklamou na nově vycházející knihy nebo i podniky, které literaturu nabízejí. Vycházejí však i články se zajímavou tematikou, jako například prodej knih prostřednictvím internetu, děti a čtenářství, televize jako soupeř knih nebo zda si kniha jako vánoční dárek stále drží své postavení.

Recenzenti, kritikové a autoři článků v kulturní rubrice, se kterými jsme se v průběhu diplomové práce nejčastěji setkávali, byli Milada Velehradská, Jana Pithartová a Roman Zahradka nebo Kateřina Machová v *Novinách Pernštejn*, později v *Týdeníku Pernštejn*. V *Pardubických novinách*, později v *Pardubickém deníku* to byli Iveta Stejskalová, Jaroslav Najman, Petr Kovařík či Jana Podskalská. V *Mladé frontě Dnes* jsme se potkávali především s Monikou Zavřelovou, Alicí Horáčkovou, Gabrielou Gregorovou nebo Tomášem Šťástkou. V bulletinu *Kruh* jsme často naráželi na Františka Uhra, Milana Duška, Jiřího Faltuse nebo také na Josefa Krečmera. Za časopis *Partonyma* můžeme jmenovat Vladimíra Novotného, Aleše Misaře, Přemysla Krejčíka nebo Kamila Prince. V *Pardubickém Patriotovi* jsme se setkávali se Svatoplukem Kodetem nebo Terezií Kodetovou. Ve *Zprávách Klubu přátel Pardubicka* jsme se potkávali zejména s Jiřím Kotykem, Pavlem Svitákem nebo Františkem Černým. Nebylo ojedinělým jevem, že například *Pardubické noviny*, později *Pardubický deník* nebo *Mladá fronta Dnes*, přebíraly články České tiskové kanceláře.

Mnohdy jsme se setkali se situací, kdy se recenzent nebo tazatel sám ocitl v roli recenzovaného či zpovídaného nebo naopak. Kupříkladu František Uher nebo Milan Dušek píše recenze a vedou rozhovory v bulletinu *Kruh*, ale častokrát se stalo, že se z role tazatele ocitli v roli tazajícího, nebo že recenze byla sepsána právě na jejich dílo. Dalším příkladem měnících se rolí je pardubický autor Lubomír Macháček, který píše recenze a vede rozhovory v bulletinu *Kruh* nebo také v časopise *Partonyma*, se občas sám ocitne na druhé straně, tedy v roli recenzenta nebo dotazovaného.

Mediálnímu obrazu regionální literární kultury, jež pardubická periodika utvářejí, dominují recenze jednotlivých knih. Ale v těsném závěsu stojí také oznámení a pozvánky na různé akce jako jsou autorská čtení, autogramiády nebo knižní veletrhy. Rozhovory s autory také velkou měrou dotvářejí obraz regionální literární kultury. Oproti prozaickým knihám jsou díla z oblasti poezie poněkud v útlumu. A to i oproti knihám s historickými či cestovatelskými tématy. Tento obraz regionální literární kultury se v průběhu zhruba dvou desetiletí, která jsme zkoumali, proměnil. Musíme konstatovat, že stále slábne. K čemuž nepřispívá ani zánik některých periodik, která se snažila reflektovat pardubickou literární kulturu.

Seznam pramenů a literatura

Prameny – kritiky a recenze:

Kapka: knihovnické aktuality Pardubického kraje. Pardubice: Krajská knihovna v Pardubicích, 2007–[2011] ISSN: 1802-5455.

Kruh: Pardubicko, Vysočina, Orlicko: bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů. Pardubice: Východočeské středisko Obce spisovatelů, 2005–.

Mladá fronta Dnes. Praha: MAFRA, a.s., 1990–. ISSN 1210-1168.

Noviny Pernštejn: list Pardubicka, Holicka a Přeloučska. Pardubice: Pernštejn, 1996–2007.

Pardubický deník. České Budějovice: Vltava-Labe-Press, 2006–. ISSN 1802-1042.

Pardubické noviny. České Budějovice: Anopress, 1992–2006. ISSN 1210-6046.

Pardubický patriot: regionální noviny pro Pardubický kraj. Hradec Králové: VLP, 2008–[2016].

Partonyma: východočeský literární čtvrtletník. Pardubice: Lukáš Vavrečka, 2012–2022. ISSN 1805-8558.

Týdeník Pernštejn: regionální noviny Pardubicka. Pardubice: Pardubický Porter, 2008–. ISSN 1803-2877.

Zprávy Klubu přátel Pardubicka. Pardubice: Kulturní dům Dubina, 1965–. ISSN 1210-6275.⁵³²

Literatura:

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti.* Praha: Grada Publishing, a. s., 2011, 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole.* Brno: Host, 2010, 496 s. ISBN 978-80-7294-364-7.

BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání.* Praha: Karolinum, 1998, 179 s. ISBN 80-7184-518-3.

⁵³² Všechny položky uvedené v pramenech byly zkoumány v časovém rozsahu ročníků 2000 – současnost. U časopisu *Kapka* se jednalo o období, ve kterém časopis vycházel, tedy 2007–2011 a u časopisu *Partonyma* o období 2012–2022.

DEUZE, Mark. *Media Life. Život v médiích*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2015, 267 s. ISBN 978-80-246-2815-8.

HUBEROVÁ, Marie. *Regionální literatura ve veřejných knihovnách. Část I. Doplnování a zpracování regionální literatury. Metodický list pro knihovny Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 1986.

JANÁČEK, Pavel. *Co to znamená, když se řekne „literary culture“? (Na okraj jednoho výskytu pojmu v anglofonním myšlení o literatuře)*. In *Česká literatura*, č. 4/2005. s. 556-569. ISSN 0009-0468.

JAREŠ, Michal; JANÁČEK, Pavel; ŠÁMAL, Petr. *Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století: sborník příspěvků ze symposia pořádaného oddělením pro výzkum literární kultury ÚČL AV ČR v Praze 13. – 14. října 2004*. Praha: ÚČL AV ČR, 2005, 275 s. ISBN 80-85778-47-5.

JEŽEK, Vlastimil; JIRÁK, Jan. *Média a my*. Praha: Akademie múzických umění, 2014, 145 s. ISBN 978-80-7331-304-3.

JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, s. r. o., 2003. 208 s. ISBN 80-7178-697-7.

MARTINEK, Libor. *Region, regionalismus a regionální literatura*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2007. 163 s. ISBN 978-80-7248-443-0.

NÜNNING, Ansgar, TRÁVNÍČEK, Jiří, HOLÝ, Jiří ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce – osobnosti – základní pojmy*. Brno: Host, 2006, 912 s. ISBN: 80-7294-170-4.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007, 263 s. ISBN 978-80-7277-266-7.

POSLEDNÍ, Petr. *Jiný Conrad (Eseje o literární kultuře)*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2016, 288 s. ISBN 978-80-7395-962-3.

POSLEDNÍ, Petr. *Měřítka souvislosti: česká a polská literární kultura po roce 1945*. Praha: Euroslavica, 2000, 188 s. ISBN 80-85494-59-0.

POSLEDNÍ, Petr. *Základy literární kultury*. In. *Češtinář*, č. 3, 8/1997-1998. s. 70-76. ISSN 1211-6874.

SCHERBER, Peter. *Literární život jako předmět literární historie*. In. *Česká literatura: časopis pro literární vědu*. Praha: Československá akademie věd, 1953-. roč. 53, č. 4, 2005. s. 518-540. ISSN 0009-0468.

SCHULZ, Winfried. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2004, 149 s. ISBN 80-246-0827-8.

ŠTOCHL, Miroslav. *Teorie literární komunikace*. Praha: Akropolis, 2005, 218 s. ISBN 80-86903-09-5.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti. Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015, 270 s. ISBN 978-80-247-4178-9.

VLAŠÍN, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. V Praze: Československý spisovatel, 1977, 471 s.

Internetové zdroje:

Týdeník Pernštejn – *prezentace – týdeník* [online]. [cit. 2022-09-04] Dostupné z: <https://www.tydenikpernstejn.cz/pdf/prezentace_tydenik.pdf>

BIČÍK, Zdeněk. *Parpedie. Pardubická encyklopedie Klubu přátel Pardubicka – časopisy* [online]. [cit. 2022-09-04]. Dostupné z: <www.parpedie.cz/cti-zaznam.php?id=Casopisy>

Partonyma literární čtvrtletník – *O nás* [online]. [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <<https://partonyma.cz/o-nas/>>

Summary

Diploma thesis *The development of the reflection of regional literary culture in the Pardubice press from 2000 to the present* was mainly based on the regional periodical press, which was key for this work. We focused in detail on *Pardubické noviny*, later *Pardubický deník*, *Noviny Pernštejn*, later *Týdeník Pernštejn*, *Mladá fronta Dnes*, *Pardubický patriot*, *Kapka* magazine, also on the bulletin *Kruh*, or the East Bohemian literary quarterly *Partonyma* or *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*. At the beginning, we prepared the ground with the theoretical part, which we then applied to the research part. We asked fundamental questions to which it was important to find answers through the analysis and interpretation of articles in the regional periodicals mentioned above. The work began with several months of field preparation in the Regional Library of Pardubice, where material was collected from periodicals of the region in a wide genre range of individual articles such as news, announcements, invitations, reviews, criticism, interviews, comments. We were interested in how regional media behave in relation to regional culture, how much interest they have in culture in our region and especially how they reflect it.

During the heuristic phase, we discovered that culture makes up the smallest part of periodicals compared to other sections. It can therefore be said that overall media interest in culture is waning, especially in literary culture. The role of the media should be – among other things – to convey to the recipients an image of culture, literary culture, living literary culture. We have traced a clearly visible trend, which is that there is little space that newspapers and periodicals devote to culture, and unfortunately it is increasingly pushed to the back pages of newspapers. Of course, the development of the internet played a crucial role in this. We must perceive that precisely with the advent of the internet, the printed media had to start to behave differently and to prioritize the aspect of reader attractiveness as much as possible.

Another question we asked was whether media focus more on regional or national culture. If we look at it comprehensively due to the diversity of the investigated periodicals, we can say that media are more interested in the national culture than the regional one. Of course, they inform about the regional culture of Pardubice, but the national culture makes up the largest part of the whole cultural section. Media tend to choose other areas of culture for their pages, which are more attractive to readers, especially theatre, music or exhibitions. Literary culture is the least represented cultural section.

The media image of the regional literary culture, which Pardubice periodicals shape, is dominated by reviews of individual books. But close behind are announcements and invitations to various events such as author readings, autograph signings or book fairs. Interviews with authors also largely complete the picture of regional literary culture. Compared to fiction books and books with historical or travel theme, works in the field of poetry are somewhat in decline. This picture of regional literary culture has changed over the roughly two decades that we have examined. We must say that it is still weakening. This state is partly caused by the disappearance of some periodicals that tried to reflect Pardubice's literary culture.

Příloha

1. ADAMOVIC, Ivan. *Rumunská satira je knihou roku*. In. Pardubický deník, č. 95, roč. 16, datum 23. dubna 2007, s. 16.
2. ADAMOVIC, Ivan. *Viewegh je krutý bůh svých hříšných lidí*. In. Pardubický deník, č. 104, roč. 16, datum 4. května 2007, s. 22.
3. ADAMOVIC, Ivan. *Výroba bestsellerů v Čechách*. In. Pardubický deník, č. 109, roč. 16, datum 11. května 2007, s. 12.
4. *Autorské čtení pro maturanty*. In. Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 2, roč. IV, 20. března 2011, s. 4.
5. BABAK, Galina. *Teorie řídící vlny Davida Růžičky*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 29–30, roč. 8, rok 2019, s. 126–128.
6. BENEŠ, Ctirad. *Poznámky ke knize E. Vršovského „Jak jsme létali nad Železnými horami“*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 3 a 4, ročník 2007/XLII, s. 77–79.
7. BEZR, Ondřej. *Trofej Knižního klubu má magický příběh z penzionu*. In. Mladá fronta Dnes, datum 3. září 2015, s. 9.
8. BIBEN, Martin. *Ďáblova bible bude v Pardubicích*. In. Mladá fronta Dnes, datum 18. dubna 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 1 a 2.
9. BURJÁNEK, Vladimír. *Havraní rodina se utěšeně rozrůstá*. In. Pardubické noviny, č. 138, roč. 9, datum 14. června 2000, s. 1.
10. *Ceny vítězům literární soutěže*. In. Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 2, roč. IV, datum 20. března 2011, s. 4.
11. CIHLOVÁ, Hana. *O pardubický pramínek 2008*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 14, roč. V, rok 2008, s. 25.
12. ČERNÁ, Lucie. *Bolavá duše*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 17–18, roč. 5, rok 2016, s. 31–33.
13. ČERNÝ, František. *Divadlo knihou a kniha divadlem*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7-8, ročník 2003/XXXVIII, s. 240–243.
14. Česká tisková kancelář (čtk). *Autoři by se asi tuze divili, jak jejich dílo vypadá po řádění překladatele*. In. Pardubické noviny, č. 111, roč. 10, datum 14. května 2001, s. 2.
15. Česká tisková kancelář (čtk). *Babička na pátém místě v čtenosti*. In. Pardubické noviny, č. 002, roč. 14, datum 4. ledna 2005, s. 10.

16. Česká tisková kancelář (čtk). *Cena Havlíčkova Brodu knize Toyen od Karla Srpa*. In. Pardubické noviny, č. 235, roč. 9, datum 9. října 2000, s. 4.
17. Česká tisková kancelář (čtk). *Jednadvacet knih má nominace na cenu Magnesia Litera*. In. Pardubické noviny, č. 73, roč. 14, datum 29. března 2005, s. 10.
18. Česká tisková kancelář (čtk). *Jiří Lábus namluvil Vieweghovu knihu*. In. Pardubický deník, č. 128 roč. 19, datum 3. června 2010, s. 17.
19. Česká tisková kancelář (ČTK). *Krajská knihovna digitalizovala vzácné tisky*. In. Mladá fronta Dnes, datum 27. června 2016, s. 14.
20. Česká tisková kancelář (ČTK). *Lidé pracují. Na čtení nemají čas*. In. Mladá fronta dnes, datum 5. listopadu 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 2.
21. Česká tisková kancelář (čtk). *Litera předá knižní ceny*. In. Pardubické noviny, č. 41, roč. 14, datum 18. února 2005, s. 11.
22. Česká tisková kancelář (čtk). *Mičiko: Mosty k lidským srdcím*. In. Pardubické noviny, č. 22, roč. 10, datum 26. ledna 2001, s. 17.
23. Česká tisková kancelář (čtk). *Milenci a vrazi se točí podle Páralova románu*. In. Pardubické noviny, č. 167, roč. 13, datum 20. července 2004, s. 9.
24. Česká tisková kancelář (ČTK). *Na zámek zamíří Viewegh*. In. Mladá fronta Dnes, datum 16. listopadu 2015, s. 16.
25. Česká tisková kancelář (čtk). *Obří perníková kniha z Pardubic*. In. Pardubické noviny, č. 71, roč. 9, datum 24. března 2000, s. 3.
26. Česká tisková kancelář (čtk). *Podzimní knižní trh si posvítí na mýty a pověry v literatuře*. In. Pardubické noviny, č. 247, roč. 12, datum 21. října 2003, s. 11.
27. Česká tisková kancelář (čtk). *Rekordní počet knižních titulů*. In. Pardubické noviny, č. 116, roč. 11, datum 20. května 2002, s. 9.
28. Česká tisková kancelář (čtk). *Soutěž Ortenova Kutná Hora*. In. Pardubické noviny, č. 26, roč. 11, datum 31. ledna 2002, s. 9.
29. Česká tisková kancelář (čtk). *Spisovatele Foglara připomíná výstava*. In. Pardubické noviny, č. 235, roč. 9, datum 9. října 2000, s. 4.
30. Česká tisková kancelář (čtk). *Spisovatelka-feministka přepadena studentkou a vzata jako rukojmí*. In. Pardubické noviny, č. 100, roč. 9, datum 28. dubna 2000, s. 17.
31. Česká tisková kancelář (čtk). *Státní ceny: Hodrová i Hilský*. In. Pardubický deník, č. 252 roč. 20, datum 28. října 2011, s. 17.
32. Česká tisková kancelář (čtk). *Škvorečtí se zúčastní nonstop čtení*. In. Pardubické noviny, č. 84, roč. 9, datum 8. dubna 2000, s. 3.

33. Česká tisková kancelář (čtk). *Václavu Klausovi v Letohradě udělili Kischovu literární cenu*. In. Pardubický deník, č. 223 roč. 19, datum 24. září 2010, s. 6.
34. Česká tisková kancelář (čtk). *Zemřel Arthur Hailey autor bestsellerů*. In. Pardubické noviny, č. 275, roč. 13, datum 26. listopadu 2004, s. 9.
35. DOSTÁL, Dalibor. *Klausova kniha o globálním oteplování vyvolala kritiku*. In. Pardubický deník, č. 114, roč. 16, datum 17. května 2007, s. 10.
36. DRAGOUNOVÁ, Anna. *Do knihovny se chodí nejen kvůli čtenářským zážitkům*. In. Pardubické noviny, č. 50, roč. 10, datum 28. února 2001, s. 4.
37. *Dubnový program městské knihovny*. In. Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 4, roč. III, datum 12. dubna 2010, s. 4.
38. DUBSKÝ, Lukáš. *Divadelní zpracování Jména růže svádí s knihou a filmem od počátku nerovný souboj*. In. Pardubický deník, č. 248, roč. 22, datum 24. října 2013, s. 8.
39. DUBSKÝ, Lukáš. *Román Přezrálé moruše vypráví o poválečné generaci*. In. Pardubický deník, č. 101, roč. 24, datum 30. dubna 2015, s. 9.
40. DUFKOVÁ, Kateřina. „*Název Zpátky ve hře byl nápad nakladatele. Já se tak ještě necítím,*“ *přiznává spisovatel*. In. Pardubický deník, č. 126, roč. 24, datum 1. června 2015, s. 7.
41. Dušek, Milan. *Mrazivé hlubiny podruhé*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 39–40.
42. DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Františkem Uhrem*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 3–5.
43. DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Jiřím Faltusem*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 1–3.
44. DUŠEK, Milan. *Na slovíčko s Lukášem Vavrečkou*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 5, roč. 2, rok 2013, s. 21–23.
45. DUŠEK, Milan. *Na slovíčko se spisovatelem Lubomírem Macháčkem*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 42, roč. XI, rok 2015, s. 2–4.
46. DUŠEK, Milan. *Nevšední povídky*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 25, roč. VII, rok 2011, s. 56–57.
47. DUŠEK, Milan. *Nový autor knih pro mládež*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 43.
48. DUŠEK, Milan. *Pozoruhodná kniha*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 24, roč. VII, rok 2011, s. 59–60.

49. DUŠEK, Milan. *Recenze – Mrtvý kupuje cigarety*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 5, roč. II, červenec 2006, s. 18.
50. DUŠEK, Milan. *Recenze – rozhoduje obsah*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 14–15.
51. DUŠEK, Milan. *Recenze – rozhoduje obsah*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 38–40.
52. DUŠEK, Milan. *Touhy a skutečnost*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 17, roč. V, rok 2009, s. 15.
53. DVOŘÁK, Tomáš (td). *Hana Maciuchová bude hovořit o knize Náповědi*. In. Pardubické noviny, č. 253, roč. 12, datum 29. října 2003, s. 8.
54. DVOŘÁK, Tomáš. *Mladý poeta DerryZanne si chce splnit sen*. In. Pardubické noviny, č. 213, roč. 12, datum 11. září 2003, s. 9.
55. DVOŘÁK, Tomáš. *Poezie zamířila do Zanzibaru*. In. Pardubické noviny, č. 117, roč. 12, datum 21. května 2003, s. 9.
56. DVOŘÁK, Tomáš (td). *Podle anglického autora Tobiase Hilla jsou básně jako fotografie nebo obrazy*. In. Pardubické noviny, č. 63, roč. 10, datum 15. března 2001, s. 7.
57. DVOŘÁK, Tomáš (td). *Pramínek o kouzlu komunikace*. In. Pardubické noviny, č. 48, roč. 15, datum 25. a 26. února 2006, s. 10.
58. DVOŘÁK, Tomáš (td). *Zahradník pokřtí novou sbírku básní*. In. Pardubický deník, č. 287, roč. 15, datum 11. prosince 2006, s. 11.
59. DVOŘÁK, Tomáš. *„V knížce si alespoň mohou čtenáři vybrat, komu budou věřit,“ prohlásil Martin Fahrner*. In. Pardubický deník, č. 299, roč. 24, datum 28. prosince 2015, s. 7.
60. DVOŘÁK, Tomáš. *Däniken odpovídal čtenářům Deníku!* In. Pardubický deník, č. 244, roč. 15, datum 19. října 2006, s. 1.
61. DVOŘÁK, Tomáš. *Chtějí dát šanci mladým autorům*. In. Pardubické noviny, č. 12, roč. 13, datum 15. ledna 2004, s. 9.
62. DVOŘÁK, Tomáš. *Jedenáctý Laskavý večer v „Anežce“*. In. Pardubické noviny, č. 249, roč. 13, datum 25. října 2004, s. 9.
63. DVOŘÁK, Tomáš. *Knih jako terapie!* In. Pardubický deník, č. 68, roč. 16, datum 21. března 2007, s. 13.
64. DVOŘÁK, Tomáš. *Křest knihy v rodném městě*. In. Pardubické noviny, č. 280, roč. 10, datum 1. prosince 2001, s. 17.

65. DVOŘÁK, Tomáš. *Laskavý večer s Martinem Fahrnerem*. In. Pardubické noviny, č. 291, roč. 13, datum 15. prosince 2004, s. 10.
66. DVOŘÁK, Tomáš. *Poetické překvapení pro básníka*. In. Pardubické noviny, č. 251, roč. 11, datum 29. října 2002, s. 9.
67. DVOŘÁK, Tomáš. *Pramínek ovládli žáci z Bohdanče*. In. Pardubické noviny, č. 112, roč. 15, datum 15. května 2006, s. 10.
68. DVOŘÁK, Tomáš. *Topolův Supermarket sovětských hrdinů*. In. Pardubický deník, č. 219, roč. 16, datum 19. září 2007, s. 13.
69. DVOŘÁK, Tomáš. *Viewegh: „Varování mohlo být kultivovanější“*. In. Pardubický deník, č. 273, roč. 24, datum 24. listopadu 2015, s. 10.
70. DVOŘÁK, Tomáš; RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Michal Viewegh na besedě v Přelouči*. In. Pardubické noviny, č. 95, roč. 9, datum 19. dubna 2000, s. 18.
71. MARTIN, Eduard P.: *Česká kniha mrtvých*. In. Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII. s. 7, říjen 2015.
72. FAHRNER, Martin. *Michael Tarant opět v Pardubicích*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 11.
73. FALTUS, Jiří. *Dům ve mně uložený*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 41, roč. XI, rok 2015, s. 48–49.
74. FALTUS, Jiří. *Na křídlech světla*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 16, roč. V, rok 2009, s. 54.
75. FALTUS, Jiří. *Odras našeho života*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 42.
76. FALTUS, Jiří. *Recenze – jediné slovo naděje*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 9–10.
77. FALTUS, Jiří. *S vysokým oktanovým číslem*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 4–5.
78. FESTOVÁ, Andrea. *Marie Kubátová si Krkonoše prohlédla jako mladá slečna, později se do hor vrátila s manželem*. In. Pardubické noviny, č. 176, roč. 9, datum 31. července 2000, s. 14.
79. FETTERS, Aleš. *Básník, který celý život kráčel s čistým štítem*. In. Pardubické noviny, č. 261, roč. 13, datum 9. listopadu 2004, s. 9.
80. FETTERS, Aleš. *Kytička horského kvítí pro paní Kubátovou*. In. Pardubické noviny, č. 183, roč. 11, datum 8. srpna 2002, s. 9.

81. FIALOVÁ, Zuzana. *Půjde za své paměti Zeman k soudu?* In. Pardubické noviny, č. 52, roč. 14, datum 3. března 2005, s. 3.
82. FRIČOVÁ, Ivana. *Šifrovaný deník Karla Hynka Máchy plný erotických zážitků pokřtilo šampaňské.* In. Pardubický deník, č. 272, roč. 16, datum 22. listopadu 2007, s. 13.
83. GÖTH, Jindřich. *Cohenův životopis se čte jako vyklenutý román.* In. Mladá fronta Dnes, datum 28. a 29. března 2020, s. 11.
84. GREGOROVÁ, Gabriela. *Kde vznikla Ďáblova bible.* In. Mladá fronta Dnes, datum 10. května 2008, s. 4.
85. GREGOROVÁ, Gabriela. *Kronika velkého pábitele.* In. Mladá fronta Dnes, datum 11. června 2008, s. 4.
86. HARÁK, Ivo. *„Když do pekla, tak na pořádné kobyle“: Pamflet jako román.* In. Pardubické noviny, č. 226, roč. 9, datum 27. září 2000, s. 14.
87. HAVRÁNKOVÁ, Alexandra. *Mumie najemno namletá.* In. Paronyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 13, roč. 4, rok 2015, s. 25–26.
88. HORÁČKOVÁ, Alice. *Do knižního Lipska míří Viewegh i „Magor“ Jirous.* In. Mladá fronta Dnes, datum 6. března 2008, s. 4.
89. HORÁČKOVÁ, Alice. *Knihou roku jsou Záhádky.* In. Mladá fronta Dnes, datum 21. dubna 2008, s. 6.
90. HOSNEDLOVÁ, Hanka. *Michal Viewegh: Snažím se netrápit věcmi, které nemohu změnit.* In. Pardubické noviny, č. 233, roč. 12, datum 4. října 2003, Příloha Víkendová káva, s. 8.
91. HUBENÝ, Jaroslav (jah). *Historička získala cenu za detektivku.* In. Mladá fronta Dnes, datum 20. prosince 2016, s. 16.
92. HUBENÝ, Jaroslav. *Studentka nabídla sondu do doby normalizace v Pardubicích.* In. Mladá fronta Dnes, datum 19. července 2017, s. 14.
93. HUBENÝ, Jaroslav. *Z esebáka je spisovatelem. Nechtěl bít demonstranty.* In. Mladá fronta Dnes, datum 2. května 2018, s. 16.
94. CHVOJKA, Petr. *Tanec skal – Věra Kopecká.* In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 26, roč. VII, rok 2011, s. 35–37.
95. CHVOJKA, Petr. *Veřejná bilance Soukromé živnosti Jiřího Faltuse.* In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 15, roč. V, rok 2009, s. 18–20.
96. JARÁ, Karla (KaJ). *Vychází v Pardubickém kraji.* In. Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 8, březen 2009, s. 16–18.

97. JELÍNEK, František. *Z nové regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7 a 8, ročník 2015/L, s. 220–222.
98. JETENSKÁ, Jarmila. *Pane Brodský, nebuďte tak skromný. Další vydařená autogramiáda v pasáži*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 22, roč. 11/5, datum 29. května 2000, s. 5 a 6.
99. JONÁŠ, Jaroslav. *Knih může vypadat také jako socha se skleněnými stránkami*. In. *Pardubické noviny*, č. 116, roč. 9, datum 19. května 2000, s. 7.
100. JONÁŠ, Jaroslav. *Život mimo centrum má svoje klady i zápory, tvrdí básník*. In. *Pardubické noviny*, č. 250, roč. 9, datum 26. října 2000, s. 18.
101. (jp). *Poezie Vladimíra Brandejse prosvětlením všedního dne*. In. *Pardubické noviny*, č. 143, roč. 9, datum 20. června 2000, s. 17.
102. (jp). *Setkají se autoři literární soutěže*. In. *Pardubické noviny*, č. 233, roč. 12, datum 4. října 2003, s. 9.
103. (JSch). *Okresní knihovna pořádá dvě setkání se spisovatelkou a herečkou*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 14, roč. 12/6, datum 9. dubna 2001, s. 1.
104. KÁRNÍK, Petr. *Knihovna vydává časopis Kapka*. In. *Pardubický deník*, č. 138, roč. 16, datum 14. června 2007, s. 7.
105. KMENT, Miloslav (mkm). *Andersen přenocoval v býštské knihovně*. In. *Týdeník Pernštejn*, č. 13, roč. 5, datum 11. 4. – 17. 4. 2011, s. 3.
106. KMENT, Miloslav (mkm). *Autorské čtení pro maturanty*. In. *Týdeník Pernštejn*, č. 11, roč. 5, datum 28. 3. – 3. 4. 2011, s. 3.
107. KMENT, Miloslav (mkm). *Do knihovny přišli hlavně studenti*. In. *Pardubické noviny*, č. 74, roč. 9, datum 28. března 2000, s. 6.
108. KMENT, Miloslav (mkm). *Měsíc čtenářů v městské knihovně*. In. *Týdeník Pernštejn*, č. 10, roč. 5, datum 21. 3. – 27. 3. 2011, s. 3.
109. KMENT, Miloslav (mkm). *Odpoledne s Andersenem*. In. *Týdeník Pernštejn*, č. 11, roč. 5, datum 28. 3. – 3. 4. 2011, s. 3.
110. *Knihovnice dětského oddělení. Z knihoven Pardubického kraje*. In. *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 12, listopad 2010, s. 2.
111. KODET, Svatopluk (svk). *Den pro dětskou knihu se povedl, knihovna praskala ve švech*. In. *Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj*, roč. VII, listopad 2014, s. 2.

112. KODET, Svatopluk (svk). *Knihovníci mají své anděly*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VI, říjen 2013, s. 1.
113. KODET, Svatopluk (svk). *Spisovatel Martin Petiška navštívil Pardubice a přivezl Kočičí příběhy*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2014, s. 2.
114. KODETOVÁ, Terezie (tk). *V rámci týdne knihoven zažijeme jinak i tu naši*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, září 2015, s. 2.
115. KODETOVÁ, Terezie. *Historická kniha o životě na Pardubicku ještě v prodeji*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, září 2015, s. 6.
116. KODETOVÁ, Terezie. *Nocování v knihovně uzavře měsíc čtenářů*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2015, s. 7.
117. KODETOVÁ, Terezie. *Týden knihoven si užili čtenáři i knihovnice*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, říjen 2015, s. 2.
118. KOPÁČ, Radim. *Antologie české ženské poezie staví škvár vedle diamantu*. In Mladá fronta Dnes, datum 5. srpna 2020, s. 10.
119. KOPÁČ, Radim. *Básně se tu opakují, ale jsou skvělé*. In Mladá fronta Dnes, datum 6. října 2009, s. 5.
120. KOPÁČ, Radim. *Hájíčková kniha roku šumí naléhavě jak déšť*. In Mladá fronta Dnes, datum 11. listopadu 2016, s. 14.
121. KOPÁČ, Radim. *Jiná Alice Mornštajnová. Tichá, citlivá, skvělá (sic)*. In Mladá fronta Dnes, datum 29. května 2019, s. 15.
122. KOPÁČ, Radim. *Magorovy dopisy z vězení promlouvají mlčením*. In Mladá fronta Dnes, datum 11. března 2016, s. 12.
123. KOPÁČ, Radim. *Viewegha je opět radost číst*. In Mladá fronta Dnes, datum 3. listopadu 2015, s. 10.
124. KOPÁČ, Radim. *Vieweghovi tentokrát chybí sebereflexe*. In Mladá fronta Dnes, datum 9. dubna 2022, s. 11.
125. KOPÁČ, Radim. *Vieweghův bůh jede mezi životem a smrtí*. In Mladá fronta Dnes, datum 22. května 2017, s. 14.
126. KOSTELECKÁ, Gisela; NEJEDLÁ, Ivana. *Čtème ve školách co nejvíce a čtème dětem doma alespoň 20 minut denně*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 2, roč. II, datum 26. ledna 2009, s. 9.
127. KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 1–2, ročník 2001/XXXVI, s. 310.

128. KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 9–10, ročník 2004/XXXIX, s. 299.
129. KOTYK, Jiří. *Z nové literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 1 a 2, ročník 2010/XLV, s. 53.
130. KOTYK, Jiří. *Z nové literatury: Petr Vorel, Páni z Pernštejna*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 1–2, ročník 2000/XXXV, s. 55–57.
131. KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7-8, ročník 2003/XXXVIII, s. 239–240.
132. KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7 a 8, ročník 2018/LIII, s. 261.
133. KOTYK, Jiří. *Z nové regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 3 a 4, ročník 2018/LIII, s. 132–133.
134. KOTYK, Jiří. *Z regionální literatury*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 1-2, ročník 2001/XXXVI, s. 99.
135. KOVAŘÍK, Petr (pk). *Günter Grass přijede letos do Prahy*. In. Pardubický deník, č. 278 roč. 16, datum 29. listopadu 2007, s. 12.
136. KOVAŘÍK, Petr. *Milan Kundera si pro státní cenu nepřijede*. In. Pardubický deník, č. 247, roč. 16, datum 23. října 2007, s. 5.
137. KOVAŘÍK, Petr. *Objektivní pohled na českou literaturu padesátých let minulého století*. In. Pardubický deník, č. 16 roč. 17, datum 19. a 20. ledna 2008, s. 14.
138. KOVAŘÍK, Petr. *Svěrákovy drobné každodenní zázraky*. In. Pardubický deník, č. 272 roč. 17, datum 20. listopadu 2008, s. 14.
139. KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. *Seriálová Ulice má svoji domácí kuchařku*. In. Pardubický deník, č. 290 roč. 16, datum 13. prosince 2007, s. 14.
140. KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. *Vzniká nová audiokniha. Herci pokračují v předčítání Haškova Švejka*. In. Pardubický deník, č. 186 roč. 17, datum 9. a 10. srpna 2008, s. 13.
141. KOVÁŘÍKOVÁ, Gabriela. *Za upřímnost jsem dostala upřímnost. A chápavost*. In. Pardubický deník, č. 124, roč. 25, datum 27. května 2016, s. 3.
142. KRÁLOVÁ, Stanislava. *Děti strávily Noc s Andersenem. Jako rytíři přespaly v knihovně*. In. Mladá fronta Dnes, datum 2. dubna 2011, příloha Pardubický kraj, s. 1–2.
143. KREČMER, Josef. *18. ročník literární soutěže Proseč Terézy Novákové*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007. s. 5–6.

144. KREČMER, Josef. *Básník, spisovatel a novinář*. In. Pardubické noviny, č. 256, roč. 10, datum 2. listopadu 2001, s. 9.
145. KREČMER, Josef. *Šum tvých vlasů v podání Zdeňka Jiráska*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 35, roč. X, rok 2014, s. 48.
146. KREJČÍK, Přemysl. *Psát pro děti? To zvládne každý!* In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 10-11, roč. 3, rok 2014, s. 5–6.
147. (kul). *Knižní čtvrtek zve na setkání s autory*. In. Mladá fronta Dnes, datum 9. října 2019, s. 16.
148. (kul). *Přemyslovci jsou v kurzu*. In. Pardubický deník, č. 126, roč. 22, datum 13. července 2013, s. 17.
149. LADÝŘ, Ivan. *Jak pohádkář Hans Christian Andersen psal před 140 lety verše pro Pardubice*. In. Pardubický deník, č. 135, roč. 18, datum 11. června 2009, s. 5.
150. LADÝŘOVÁ, Ludmila. *Dánský pohádkář Andersen byl v Pardubicích a dal jim verše*. In. Pardubické noviny, č. 81, roč. 9, datum 5. dubna 2000, s. 18.
151. LOJÍN, Jiří. *O lidech, s nimiž nechceme mít nic společného*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 45, roč. XII, rok 2016, s. 36–38.
152. LUKEŠ, Filip. *Pět otázek pro spisovatelku Alenu Mornštajnovou*. In. Pardubický deník, č. 44, roč. 31, datum 22. února 2022, s. 10.
153. MACHÁČEK, Lubomír. *Mrazivé hlubiny poprvé*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 37–38.
154. MACHÁČEK, Lubomír. *Pardubické strípky 2010*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 23, roč. VII, rok 2011, s. 33–34.
155. MACHÁČEK, Lubomír. *Rozhovor s Milošem Vodičkou*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 195–197.
156. MACHÁČEK, Lubomír. *Spuškou a perem – recenze*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 11–12.
157. MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Kniha má i perníkový obal*. In. Týdeník Pernštejn, č. 50 roč. 2, datum 15. 12. – 21. 12. 2008, s. 2.
158. MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Knihovnická statistika*. In. Týdeník Pernštejn, č. 3 roč. 5, datum 31. 1. – 6. 2. 2011, s. 4.
159. MACHOVÁ, Kateřina (mak). *Měsíc čtenářů v městské knihovně*. In. Týdeník Pernštejn, č. 8, roč. 5, datum 7. 3. – 13. 3. 2011, s. 3.

160. MÁLEK, Roman. *Soutěž Školní časopis roku 2014 Pardubického kraje startuje*. In Týdeník Pernštejn, č. 3, roč. 8, datum 20. – 26. 1. 2014, s. 4.
161. MARBOE, Marcela. *Gratulujeme*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 5, roč. II, červenec 2006, s. 27.
162. MARČÁK, Roman. *Jiří Chvála napsal knihu o proměnách Svítkova a Popkovic. Když se velké dějiny prolínají s těmi osobními*. In Týdeník Pernštejn, č. 23, roč. 15, datum 14. června 2021, s. 4.
163. MATĚJKA, Ivan. *Milá dračí fantazie pro rodinné večery*. In. Pardubický deník, č. 212 roč. 17, datum 9. září 2008, s. 17.
164. MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Co čtete? Krimi a romány*. In. Pardubické noviny, č. 161, roč. 15, datum 13. července 2006, s. 8.
165. MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Knížka jako na zavanou*. In. Pardubické noviny, č. 145, roč. 11, datum 22. června 2002, s. 10.
166. MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Nežádanější jsou turistické průvodce a zábavná četba*. In. Pardubické noviny, č. 177, roč. 14, datum 30. a 31. července. února 2005, s. 8.
167. MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Není pravda, že by lidé nečetli*. In. Pardubické noviny, č. 77, roč. 11, datum 2. dubna 2002, s. 7.
168. MIKEŠOVÁ, Jiřina. *Týden knihoven ještě nekončí*. In. Pardubické noviny, č. 238, roč. 11, datum 12. října 2002, s. 7.
169. MISARĚ, Aleš. *Půllitr slunečné poezie*. In. Paronyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 7-8, roč. 2, rok 2013, s. 165–167.
170. NAJMAN, Jaroslav. *Šrámkův „Splav“ přežije nejen desítky let, ale možná i staletí*. In. Pardubické noviny, č. 29, roč. 9, datum 4. února 2000, s. 17.
171. NEJEDLÝ, Jan (jn). *Milan Kundera si pro státní cenu nepřijede*. In. Pardubický deník, č. 255, roč. 16, datum 1. listopadu 2007, s. 15.
172. NEJEDLÝ, Jan. *Ďáblova bible v Národní knihovně*. In. Pardubický deník, č. 219, roč. 16, datum 19. září 2007, s. 14.
173. NEJEDLÝ, Jan. *Michal Viewegh v rodinném balení*. In. Pardubický deník, č. 276, roč. 16, datum 27. listopadu 2007, s. 15.
174. Neumann, Lukáš. *Pozvánka na lednovou premiéru*. In. Noviny Pernštejn, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 5.
175. *Nová kniha*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 3-4, ročník 2005/XL, s. 110.

176. NOVOTNÝ, Bohuslav. *Návrat režiséra. Michael Tarant: „V posledních letech se víc věnuji hudebnímu divadlu.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 11/5, datum 28. února 2000, s. 5.
177. NOVOTNÝ, Bohuslav. *První premiéra roku 2000 ve Východočeském divadle. Hostem večera Věra Galatíková.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 10.
178. NOVOTNÝ, Bohuslav. *Třetí pozvání na zámek. S herci o divadle a Vánocích.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 5.
179. NOVOTNÝ, Vladimír (nov). *První exilový literární večer.* In. *Pardubické noviny*, č. 135, roč. 11, datum 11. června 2002, s. 8.
180. NOVOTNÝ, Vladimír. *Pseudonymní miniatury – aneb pseudominiatury?* In. *Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník*, č. 14, roč. 4, rok 2015, s. 9–11.
181. NOVOTNÝ, Vladimír. *Sny v temnotách a sny ku světlu.* In. *Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník*, č. 15-16, roč. 4, rok 2016, s. 13–15.
182. NOVOTNÝ, Vladimír. *Vodičková mlžná komora.* In. *Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník*, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 201–203.
183. *Nový časopis Kapka.* In. *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 1, červen 2007, s. 2.
184. PAVLÍK, Josef. *Odešla autorka knížek pro děti Kamila Sojková.* In. *Pardubické noviny*, č. 45, roč. 9, datum 23. února 2000, s. 20.
185. PITHARTOVÁ, Jana. *19. března od 19 hodin na komorní scéně Anežky České. Východočeské divadlo uvede další z laskavých večerů s knížkou.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 7.
186. PITHARTOVÁ, Jana. *Další laskavý večer s knížkou v ruce v divadle.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 6.
187. PITHARTOVÁ, Jana. *Další laskavý večer s knížkou v ruce v divadle.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 8, roč. 14/8, datum 24. února 2003, s. 5.
188. PITHARTOVÁ, Jana. *Laskavý večer s Petrem Šabachem.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 43, roč. 13/7, datum 2. prosince 2002, s. 6.
189. PITHARTOVÁ, Jana. *Spisovatel s laskavýma očima a britkými soudy.* In. *Pardubické noviny*, č. 78, roč. 12, datum 2. dubna 2003, s. 7.
190. PODSKALSKÁ, Jana. *Ceny poutají čtenáře. Loni vedl Reinerův Básník a blogy.* In. *Pardubický deník*, č. 34, roč. 25, datum 10. února 2016, s. 15.

191. PODSKALSKÁ, Jana. *Den se Šváby, Silvií a nepolepšitelnými*. In. Pardubický deník, č. 136, roč. 22, datum 12. června 2013, s. 15.
192. PODSKALSKÁ, Jana. *Film Román pro muže bude zřejmě spíš pro ženy*. In. Pardubický deník, č. 47 roč. 19, datum 25. února 2010, s. 17.
193. PODSKALSKÁ, Jana. *Happy-end pro Marii*. In. Pardubický deník, č. 162, roč. 29, datum 14. července 2020, s. 11.
194. PODSKALSKÁ, Jana. *Zemřel básník a rocker Ivan M. Jirous*. In. Pardubický deník, č. 264 roč. 20, datum 11. listopadu 2011, s. 17.
195. POKORNÝ, Marek. *Vydávat knihy na internetu? Proč ne*. In. Pardubické noviny, č. 211, roč. 10, datum 10. září 2001, s. 25.
196. PRÁCHENSKÝ, Bedřich. *Knihy o Machoňově díle*. In. Týdeník Pernštejn, č. 41, roč. 11, datum 6. – 12. 11. 2017, s. 1.
197. PRINC, Kamil. *Pojmenujte tuto recenzi někdo za mě*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 17-18, roč. 5, rok 2016, s. 21–23.
198. PROKEŠ, Josef. *Kritické reflexe současné české prózy*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 37-38, roč. 10, rok 2021, s.118–120.
199. *Proseč Terézy Novákové*. In. Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 11, květen 2010, s. 21.
200. *Předplatné 2001*. In. Noviny Pernštejn, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 5.
201. (RaS). *Herci VČD pokračují ve vytváření audionahrávek. Četba za časů korony chce potěšit*. In. Týdeník Pernštejn, č. 13, roč. 15, datum 6. dubna 2021, s. 4.
202. (red). *Kluci ze Skřivánku nejen pro pardubické pamětníky*. In. Týdeník Pernštejn, č. 34, roč. 11, datum 18. – 24. 9. 2017, s. 1.
203. *Regionální Deník potvrdil výsadní postavení na novinovém trhu*. In. Pardubický deník, č. 169, roč. 25, datum 21. července 2016, s. 11.
204. REISSNER, Martin. *Umberto Eco napsal knihu o sedmilháři*. In. Pardubické noviny, č. 6, roč. 11, datum 8. ledna 2002, s. 10.
205. (ro). *Knihy o Pernštejnkách je fascinujícím monumentem*. In. Týdeník Pernštejn, č. 2, roč. 13, datum 14. – 20. 1. 2019, s. 4.
206. ROZTOČILOVÁ, Pavlína. *Stopy Židů v Pardubickém kraji*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7 a 8, ročník 2006/XLI, s. 191–192.
207. RŮŽIČKA, Jiří. *Ďáblova bible je v Moravské Třebové*. In. Mladá fronta Dnes, datum 16. dubna 2012, příloha Pardubický kraj, s. 3.

208. RYCHETSKÝ, Jan. *Zázrak: Děti čtou knihy!* In. Pardubické noviny, č. 286, roč. 12, datum 8. prosince 2003, s. 4.
209. ŘEHÁČEK, Jan. *Z nové regionální literatury: Před oponou, za oponou.* In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 5 a 6, ročník 2010/XLV, s. 151–153.
210. SCHILLINGOVÁ, Jana. *Vánoce s knihou z módy nevycházejí.* In. Pardubické noviny, č. 278, roč. 13, datum 30. listopadu 2004, s. 14.
211. SCHOLZOVÁ, Jana. *Herectví na hřebík ještě nepověsil, v Bídnicích si nyní zahrál velitele věznice. Manželky a jiné lásky Ivana Vyskočila.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 9.
212. SCHOLZOVÁ, Jana. *Příležitost pro mladé talenty. Pozvánka na hudební tábor.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.
213. SCHOLZOVÁ, Jana. *Saxána jezdila do Pardubic na prázdniny. Do knihovny chodím s batohem na zádech.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 39, roč. 11/5, datum 30. října 2000, s. 7.
214. SCHOLZOVÁ, Jana. *V Ideonu skončila další úspěšná výstava. Zaujala přeměna půdy v bytový prostor.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 1.
215. SCHOLZOVÁ, Jana. *Ve Zlaté štice byly křtiny.* In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 10.
216. (sk). *Beseda s Vondruškou.* In. *Mladá fronta Dnes*, datum 15. října 2019, s. 14.
217. SKOKANOVÁ, Eliška. „*Literární Vysočina*“ na knižním trhu. In. Pardubické noviny, č. 204, roč. 11, datum 2. září 2002, s. 9.
218. SKOKANOVÁ, Eliška. *Bestseller na filmovém plátně.* In. Pardubické noviny, č. 91, roč. 14, datum 19. dubna 2005, s. 10.
219. SKOKANOVÁ, Eliška. *Knížka fejetonů Vladimíra Burjánka o životě a lidech s nostalgií i humorem.* In. Pardubické noviny, č. 41, roč. 14, datum 18. února 2005, s. 10.
220. SKOKANOVÁ, Eliška. *O vztazích s dávkou humoru.* In. Pardubické noviny, č. 119, roč. 13, datum 23. května 2004, s. 9.
221. SKOKANOVÁ, Eliška. *Režisér Zdeněk Troška natočí film podle románu Andělská tvář.* In. Pardubické noviny, č. 132, roč. 10, datum 7. června 2001, s. 14.
222. SKOKANOVÁ, Eliška. *Zadinův román Vůně andělů.* In. Pardubické noviny, č. 91, roč. 11, datum 18. dubna 2002, s. 9.
223. (skp). *Zámek bude plný knih.* In. *Týdeník Pernštejn*, č. 41, roč. 11, datum 6. – 12. 11. 2017, s. 2.

224. (skp). *Zámek plný knih a hvězd*. In Týdeník Pernštejn, č. 41, roč. 12 datum 5. – 11. 11. 2018, s. 1.
225. SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Kam se kutálí Korálek*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.
226. SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Poupata hledají místo pro klubové recitály*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 9.
227. SKŮPOVÁ, Kateřina. *Představujeme pardubické sbory a skupiny. Zpěv, který proniká do srdcí příznivců krásné muziky*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 11/5, datum 3. ledna 2000, s. 11.
228. SLEZÁKOVÁ, Alena. *Půvabné pohádky mluví o rytířích a alchymistech*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 29. září 2016, s. 1–2.
229. SLEZÁKOVÁ, Alena. *Strhující příběh vypráví o štěstí, utrpení a síle žen*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 24. února 2020, s. 16.
230. SLEZÁKOVÁ, Alena. *V osadě plné stříbra se vraždí. Vondruškův Jáchymov*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 1. října 2016, s. 15.
231. SLEZÁKOVÁ, Alena. *Výročí týdne. Pavel Řezníček, spisovatel*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 28. a 29. ledna 2017, s. 14.
232. SMETANA, Radek. *Milan Němec a Dagmar Novotná se stali nejoblíbenějšími herci VČD*. In. *Noviny Pernštejn*, č. 13, roč. 11/5, datum 27. března 2000, s. 5.
233. SMETANA, Radek; PITHARTOVÁ, Jana. *Lázeňská komedie na letním bytě na prknech Východočeského divadla Pardubice*. In. *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 9 a 10, ročník 2006/XLI, s. 269-271.
234. SOUDKOVÁ, Monika (ms). *Vracení knížek pohodlnější*. In Týdeník Pernštejn, č. 18, roč. 12, datum 7. – 13. 5. 2018, s. 2.
235. SOUDKOVÁ, Monika. *Březen patří čtenářům!* In Týdeník Pernštejn, č. 8, roč. 12, datum 26. 2. – 4. 3. 2018, s. 1 a 2.
236. SOUKUPOVÁ, Petra. *Michal Viewegh, spisovatel obdivovaný i opovrhovaný*. In. *Pardubické noviny*, č. 160, roč. 10, datum 12. července 2001, s. 14.
237. SPÁČILOVÁ, Mirka. *Italové točí Viewegha. Anglicky*. In. *Mladá fronta Dnes*, datum 5. června 2008, s. 6.
238. STEHLÍKOVÁ, Olga. *S lichožrouty pod peřinou mohou ulehnout i dospělí*. In. *Pardubický deník*, č. 16 roč. 18, datum 12. ledna 2009, s. 22.

239. STEHLÍKOVÁ, Olga. *Zlatá medvědí klec pro estébáčka*. In. Pardubický deník, č. 104 roč. 18, datum 5. května 2009, s. 22.
240. STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Autogramiáda zlatým hřebem Podzimního knižního trhu*. In. Pardubické noviny, č. 226, roč. 9, datum 27. září 2000, s. 14.
241. STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Konec školního roku s knížkami*. In. Pardubické noviny, č. 143, roč. 9, datum 20. června 2000, s. 17.
242. STEJSKALOVÁ, Iveta (sk). *Psát o kanadských dějinách je přímo potěšením*. In. Pardubické noviny, č. 21, roč. 10, datum 25. ledna 2001, s. 16.
243. STEJSKALOVÁ, Iveta(sk). *Spisovatelka Körnerová si zamilovala Francii*. In. Pardubické noviny, č. 105, roč. 10, datum 5. května 2001, s. 4.
244. STEJSKALOVÁ, Iveta. *Vyhecovali ho, aby psal také o holkách*. In. Pardubické noviny, č. 85, roč. 9, datum 10. dubna 2000, s. 1 a 4.
245. STUDNIČKA, Pavel. *Z nové literatury: Laudatio díla Luďka Štěpána a Magdy Krivanové anebo Skvostná kniha o mlynářích a sekernících*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 7-8, ročník 2000/XXXV, s. 310-312.
246. SVITÁK, Pavel. *Nová literatura: Nové publikace o Ing. Janu Kašparovi*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka, č. 5-6, ročník 2002/XXXVII, s. 166-167.
247. ŠNAJDAR, Hynek. *Kladu si stále otázky, říká básniřka*. In. Pardubické noviny, č. 188, roč. 11, datum 14. srpna 2002, s. 9.
248. ŠTĚÁSTKA, Tomáš. *Z baletek čpí pach zkušeben, sprch, internátů*. In. Mladá fronta Dnes, datum 14. a 15. března 2020, s. 13.
249. ŠUMBEROVÁ, Vladimíra. *Sex a vražda podle Saudkové*. In. Mladá fronta Dnes, datum 7. a 8. května 2018, s. 11.
250. ŠUMBEROVÁ, Vladimíra. *Třeštková do Veselí vkládá smutek a hravost*. In. Mladá fronta Dnes, datum 13. září 2018, s. 14.
251. ŤOPEK, Martin. *Klíč k dějinám našla historička v denících žen*. In. Mladá fronta Dnes, datum 1. října 2015, s. 17.
252. TŮMA, Jiří (tum). *Hostem Laskavého večera bude Stašek*. In. Mladá fronta dnes, datum 15. března 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 9.
253. TŮMA, Jiří (tum). *Koná se další laskavý večer s knížkou*. In. Mladá fronta Dnes, datum 12. května 2008, s. 5.
254. TŮMA, Jiří. *Laskavé večery pokračují se Suchým*. In. Mladá fronta dnes, datum 1. října 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 5.

255. TŮMA, Jiří. Laskavý večer s knížkou. In. Mladá fronta dnes, datum 12. ledna 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 5.
256. TŮMA, Jiří. *Lukavský otevře Doteky poezie*. In. Mladá fronta dnes, datum 31. ledna 2006, Příloha Pardubický kraj, s. 11.
257. TŮMA, Jiří. *Šabach bude číst v Poličce*. In. Mladá fronta Dnes, datum 14. února 2008, Příloha Pardubický kraj, s. 5.
258. UHER, František. *Drsný pohled –recenze*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 7, roč. III, rok 2007, s. 8-9.
259. UHER, František. *Laskavá spisovatelka, laskavá kniha–recenze*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 6, roč. II, říjen 2006, s. 12-13.
260. UHER, František. *Literární soutěž pro děti a mládež Pardubický pramínek*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 10, roč. III, rok 2007, s. 27.
261. UHER, František. *Literární Vysočina*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 27.
262. UHER, František. *Marta Urbanová: Příslib*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 1, roč. 1, rok 2005, s. 20.
263. UHER, František. *Na obzoru talent*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 22, roč. VI, rok 2010, s. 59–60.
264. UHER, František. *Recenze – rozhoduje obsah*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 3, roč. 1, prosinec 2005, s. 3.
265. UHER, František. *Retrospektivní krimi*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 13, roč. IV, rok 2008, s. 59–60.
266. UHER, František. *Široký prostor*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 14, roč. V, rok 2009, s. 4.
267. UHER, František. *Ve vlastních stopách*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 8, roč. III, rok 2007, s. 28.
268. UHER, František. *Ve vlastních stopách*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 8, roč. III, rok 2007, s. 27.
269. UHER, František. *Z nových knih*. In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 6, roč. 2, rok 2013, s. 210–211.
270. URBANOVÁ, Marta. *Chůze po minovém poli Františka Uhra*. In. Kruh. Bulletin Východočeského střediska Obce spisovatelů, č. 11, roč. IV, rok 2008, s. 4.

271. VÁCLAVÍČKOVÁ, Jarka. *Vyšla historie „velkého rámusu“*. In. Pardubické noviny, č. 265, roč. 10, datum 13. listopadu 2001, s. 9.
272. VAŠÍČEK, Karel. *Knihy o Josefu Smolíkovi, trochu zapomenuté osobnosti*. In Týdeník Pernštejn, č. 34, roč. 12, datum 17. – 23. 9. 2018, s. 4.
273. (vaw). *Dnes setkání s poezií*. In. Noviny Pernštejn, č. 10, roč. 12/6, datum 12. března 2001, s. 5.
274. VAVREČKA, Lukáš. *Devatenácté století je samozřejmě in!* In. Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník, č. 13, roč. 4, rok 2015, s. 151–154.
275. VÁVROVÁ, Vendula. *Rukopis knihy o pornografii je hotov*. In. Pardubické noviny, č. 229, roč. 9, datum 2. října 2000, s. 1.
276. (VaWa). *Vychází publikace o vzniku a vývoji vysokého školství v Pardubicích*. In Týdeník Pernštejn, č. 21, roč. 5, datum 6. 6. – 12. 6. 2011, s. 4.
277. VČELÁKOVÁ, Lenka (Včel). *Čtení pro celou rodinu*. In. Noviny Pernštejn, č. 33, roč. 11/5, datum 18. září 2000, s. 1.
278. VČELÁKOVÁ, Lenka. *Febiofest měl co nabídnout*. In. Noviny Pernštejn, č. 5, roč. 11/5, datum 31. ledna 2000, s. 7.
279. VČELÁKOVÁ, Lenka. *Zrekonstruované knihovna předčila nejen naše očekávání. Ode dneška otevřeno i dětské oddělení*. In. Noviny Pernštejn, č. 39, roč. 11/5, datum 30. října 2000, s. 5 a 7.
280. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *18. října v DK Dukla setkání s Dänikenem*. In Noviny Pernštejn, č. 34, roč. 17/11, datum 9. října 2006, s. 4.
281. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Celostátní konference pro knihovny*. In Noviny Pernštejn, č. 17, roč. 14/8, datum 28. dubna 2003, s. 8.
282. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Dvě knihovny zrušeny*. In Noviny Pernštejn, č. 17, roč. 14/8, datum 28. dubna 2003, s. 7.
283. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Eva Hašková ilustrovala na šedesát knižních titulů*. In Noviny Pernštejn, č. 5, roč. 15/9, datum 2. února 2004, s. 7.
284. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihovna myslí na regionální autory*. In Noviny Pernštejn, č. 5, roč. 15/9, datum 2. února 2004, s. 6.
285. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihy jako lék*. In Noviny Pernštejn, č. 34, roč. 16/10, datum 3. října 2005, s. 4.
286. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Knihy jako lék*. In Noviny Pernštejn, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 9.

287. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Křest knihy o létání*. In *Noviny Pernštejn*, č. 37, roč. 17/11, datum 30. října 2006, s. 9.
288. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Laskavý večer s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 17/11, datum 6. března 2006, s. 4.
289. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Muzeum vydává knihu o Janu Kašparovi*. In *Noviny Pernštejn*, č. 6, roč. 14/8, datum 10. února 2003, s. 2.
290. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *Na Komorní scéně Anežky České Laskavý večer s knížkou*. In *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 15/9, datum 13. prosince 2004, s. 3.
291. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *O čtenářství a literatuře pro děti se spisovatelkou Marcellou Marboe*. In *Noviny Pernštejn*, č. 4, roč. 18/12, datum 29. ledna 2007, s. 4.
292. VELEHRADSKÁ, Milada (vel). *V krajské knihovně ve znamení internetu*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 15/9, datum 1. března 2004, s. 10.
293. VELEHRADSKÁ, Milada. *Až jednou pochopím aneb O touze, hledání, lásce a zklamání*. In *Noviny Pernštejn*, č. 9, roč. 14/8, datum 3. března 2003, s. 6.
294. VELEHRADSKÁ, Milada. *Básníci nevraždí aneb detektivní příběhy plné lidských vášní. Nejde mi o psaní za každou cenu, říká spisovatel Lubomír Macháček*. In *Noviny Pernštejn*, č. 25, roč. 17/11, datum 26. června 2006, s. 5.
295. VELEHRADSKÁ, Milada. *Knihy Chytila patrola...aneb Prostituce za Rakouska a republiky boří falešné mýty a představy o nešťastných prostitutkách*. In *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 6.
296. VELEHRADSKÁ, Milada. *Knihy o divadle se prodávají*. In *Noviny Pernštejn*, č. 30, roč. 14/8, datum 1. září 2003, s. 7.
297. VELEHRADSKÁ, Milada. *Knihy svědčí o hrdinství obyčejných Pardubáků*. In *Pardubický deník*, č. 162 roč. 21, datum 13. července 2012, s. 8.
298. VELEHRADSKÁ, Milada. *Krajské knihovně budou od června sloužit tři krásné historické domy. Nové turnikety umožní vstup jen klientům s platným čtenářským průkazem*. In *Noviny Pernštejn*, č. 21, roč. 16/10, datum 30. května 2005, s. 8.
299. VELEHRADSKÁ, Milada. *Ladislav Pecháček vydal novou knihu. Chce vrátit lidem potěšení z četby*. In *Noviny Pernštejn*, č. 38, roč. 13/7, datum 29. října 2002, s. 5 a 7.
300. VELEHRADSKÁ, Milada. *Návrat Tennessee Williamse na jeviště Exilu. O tom, jak sny mohou být krásné*. In *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 15/9, datum 3. května 2004, s. 6.
301. VELEHRADSKÁ, Milada. *Nechci sklouznout do líbivého vyprávění, říká Milena Lenderová. O životě a smrti krásné a statečné Pavlíny ze Schwarzenbergu*. In *Noviny Pernštejn*, č. 21, roč. 16/10, datum 30. května 2005, s. 6.

302. VELEHRADSKÁ, Milada. *Nechte se inspirovat pop-artem a land-artem. Knihy plné zajímavých nápadů a hraček.* In *Noviny Pernštejn*, č. 37, roč. 17/11, datum 30. října 2006, s. 5.
303. VELEHRADSKÁ, Milada. *Nepovažuji se za vědce, snažím se psát tak, aby tomu každý rozuměl, říká ikona světové záhadologie Erich von Däniken.* In *Noviny Pernštejn*, č. 36, roč. 17/11, datum 23. října 2006, s. 3.
304. VELEHRADSKÁ, Milada. *Pardubický spisovatel Lubomír Macháček nabízí příběhy plné tajemství. Rozdílný svět žen a mužů s detektivní příchutí.* In *Noviny Pernštejn*, č. 3, roč. 15/9, datum 19. ledna 2004, s. 4.
305. VELEHRADSKÁ, Milada. *Pecháček vrací potěšení z četby.* In *Pardubické noviny*, č. 259, roč. 11, datum 7. listopadu 2002, s. 9.
306. VELEHRADSKÁ, Milada. *Pobočka obce spisovatelů chce pomoci začínajícím autorům. Věřící v podporu veřejnosti a příznivců kvalitní literatury.* In *Noviny Pernštejn*, č. 5, roč. 14/8, datum 3. února 2003, s. 7.
307. VELEHRADSKÁ, Milada. *Prostitutky nebyly svedené chudinky, tvrdí ve své knize Milena Lenderová.* In *Pardubické noviny*, č. 22, roč. 12, datum 27. ledna 2003, s. 9.
308. VELEHRADSKÁ, Milada. *Příběhy o věrnosti a zradě, dobru a zlu, ale i o naději, co nezhasíná, provází-li nás láska.* In *Pardubický deník*, č. 172 roč. 20, datum 25. července 2011, s. 6.
309. VELEHRADSKÁ, Milada. *Připravuje pohádkovou knížku.* In *Pardubické noviny*, č. 12, roč. 13, datum 15. ledna 2004, s. 9.
310. VELEHRADSKÁ, Milada. *Připravuje pohádkovou knížku.* In *Pardubické noviny*, č. 86, roč. 13, datum 10. dubna 2004, Příloha Víkendová káva, s. 7.
311. VELEHRADSKÁ, Milada. *Psaní je pro pardubického autora Milana Košaře potěšením.* In *Noviny Pernštejn*, č. 6, roč. 17/11, datum 13. února 2006, s. 6.
312. VELEHRADSKÁ, Milada. *S Hanou Maciuchovou o divadle, poezii a pokoji v duši.* In *Pardubické noviny*, č. 2, roč. 13, datum 3. ledna 2004, Příloha Víkendová káva, s. 7.
313. VELEHRADSKÁ, Milada. *S Radkem Baborákem o obrazech a jeho nové knize.* In *Noviny Pernštejn*, č. 44, roč. 16/10, datum 12. prosince 2005, s. 6.
314. VELEHRADSKÁ, Milada. *Šlo mi o to, pootočit maličko lidskou duši a nasměrovat ji více k dobru, říká spisovatelka Marcella Marboe o své nové pohádkové knize.* In *Noviny Pernštejn*, č. 45-46, roč. 16/10, datum 19. prosince 2005, s. 6.
315. VELEHRADSKÁ, Milada. *Touha po lidském štěstí je nekonečná, tvrdí spisovatelka Marcella Marboe.* In *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 14/8, datum 15. prosince 2003, s. 6.

316. VELEHRADSKÁ, Milada. *Unikátní výstava ke 120. výročí narození inženýra Jana Kašpara. Východočeské muzeum vydalo o prvním českém aviatikovi knihu.* In *Noviny Pernštejn*, č. 13, roč. 14/8, datum 31. března 2003, s. 6.
317. VELEHRADSKÁ, Milada. *Unikátní výstava ve Východočeském muzeu. Po stopách knih a tiskařů.* In *Noviny Pernštejn*, č. 39, roč. 17/11, datum 13. listopadu 2006, s. 8.
318. VELEHRADSKÁ, Milada. *V Heliosu vyšla kniha o významném pardubickém architektovi. Karel Řepa tvořil díla evropského formátu.* In *Noviny Pernštejn*, č. 45, roč. 14/8, datum 15. prosince 2003, s. 5.
319. VELEHRADSKÁ, Milada. *V Heliosu vyšla kniha o významném Pardubickém architektovi.* In *Zprávy Klubu přátel Pardubicka*, č. 5-6, ročník 2004/XXXIX, s. 159-161.
320. *Výhodná abonentní vstupenka. Vánoční dárek z divadla.* In *Noviny Pernštejn*, č. 1, roč. 12/6, datum 8. ledna 2001, s. 5.
321. *Vychází v Pardubickém kraji. Josef Krečmer: Kamínky z hlubokých řek.* In *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 3, prosinec 2007, s. 14.
322. *Vychází v Pardubickém kraji. Lubomír Macháček: Jak voní v Pardubicích perník.* In *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 1, červen 2007, s. 22.
323. *Vychází v Pardubickém kraji. Šárka Bubíková: Smaragdové město.* In *Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje*, č. 2, září 2007, s. 2.
324. *Východočeské divadlo na internetu.* In *Noviny Pernštejn*, č. 18, roč. 11/5, datum 2. května 2000, s. 5.
325. *Vyšla publikace o historii pardubických trolejbusů.* In *Týdeník Pernštejn*, č. 18, roč. 6, datum 7. – 13. 5. 2012, s. 4.
326. WERTHAIMOVÁ, Jessica. *Moderní „Deník Anny Frankové“?* In *Partonyma. Východočeský literární čtvrtletník*, č. 12, roč. 3, rok 2014, s. 27-28.
327. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Když děti chodily ven aneb Dospělost lidi kazí.* In *Týdeník Pernštejn*, č. 43, roč. 11, datum 20. – 26. 11. 2017, s. 4.
328. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Kniha o Machoňově díle.* In *Týdeník Pernštejn*, č. 22, roč. 7, datum 3. – 9. 6. 2013, s. 4.
329. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Knihy lze vracet již do 6 biblioboxů.* In *Týdeník Pernštejn*, č. 3, roč. 13, datum 21. – 27. 1. 2019, s. 2.

330. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Knižní veletrh*. In Týdeník Pernštejn, č. 40, roč. 5, datum 21. – 27. 11. 2011, s. 4.
331. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Literární procházka plná lásky pro čtenáře i ostatní v Přelouči*. In Týdeník Pernštejn, č. 18, roč. 15, datum 10. května 2021, s. 4.
332. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Literární soutěž O pardubický pramínek*. In Týdeník Pernštejn, č. 24, roč. 2, datum 16. června 2008, s. 9.
333. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Oblíbené knihkupectví se vrátilo do haly pardubického nádraží*. In Týdeník Pernštejn, č. 18, roč. 8, datum 5. – 11. 5. 2014, s. 4.
334. ZAHŘÁDKA, Roman (rz). *Tématem literárně-výtvarné soutěže „Co bych chtěl/a mít v našem městě“*. In Týdeník Pernštejn, č. 10, roč. 6, datum 12. – 18. 3. 2012, s. 2.
335. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Autogramiáda se již blíží*. In Týdeník Pernštejn, č. 9, roč. 11, datum 6. – 13. 3. 2017, s. 3.
336. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Den pro dětskou knihu*. In Týdeník Pernštejn, č. 44, roč. 12, datum 26. 11. – 2. 12. 2018, s. 4.
337. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Děti spaly s Andersenem v knihovně*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, roč. VIII, březen 2014, s. 2.
338. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Hercíková podepíše novou knihu Zrada*. In Pardubické noviny, č. 276, roč. 10, datum 27. listopadu 2001, s. 9.
339. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Inspiraci hledá většinou na rybách*. In Pardubické noviny, č. 298, roč. 13, datum 23. prosince 2004, s. 10.
340. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Kluci ze Skřivánku již na pultech*. In Týdeník Pernštejn, č. 39, roč. 11, datum 23. – 29. 10. 2017, s. 2.
341. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Knihovna dá nahlédnout do spisovatelského umění*. In Týdeník Pernštejn, č. 6, roč. 11, datum 13. – 19. 2. 2017, s. 2.
342. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Laskavý večer s knížkou*. In Noviny Pernštejn, č. 13, roč. 14/8, datum 31. března 2003, s. 7.
343. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Pozvánka na výstavu do krajské knihovny*. In Týdeník Pernštejn, č. 17, roč. 5, datum 9. 5. – 15. 5. 2011, s. 2.
344. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *V neděli ve Mlýnech Kroužky na křídlech naděje, letos s Krkavčí matkou a Moderním fotrem*. In Týdeník Pernštejn, č. 19, roč. 11, datum 15. – 21. 5. 2017, s. 2.
345. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Vyhrajte „knihu do ucha“!* In Pardubický deník, č. 241, roč. 16, datum 16. října 2007, s. 5.

346. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Výpravná publikace o pardubických pohostinských zařízeních*. In Týdeník Pernštejn, č. 45, roč. 12, datum 3. – 9. 12. 2018, s. 4.
347. ZAHŘÁDKA, Roman (zr). *Vyšla brožura o pardubických drážkách*. In Pardubický Patriot. Regionální noviny pro pardubický kraj, č. 10, roč. II, datum 25. května 2009, s. 7.
348. ZAJÍČKOVÁ, Jitka. *Krajinou severovýchodních Čech: knížka pro všechny, kteří se rádi toulají*. In. Pardubické noviny, č. 113, roč. 9, datum 16. května 2000, s. 9.
349. ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Mladí kupují knihy a dopisují literární pramínek najde své majitele*. In. Mladá fronta Dnes, datum 22. května 2017, s. 14.
350. ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Nejkrásnější kniha roku vyhlásila nominace*. In. Mladá fronta Dnes, datum 14. února 2019, s. 13.
351. ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Nový román Radky Třeštíkové vyjde v září*. In. Mladá fronta Dnes, datum 24. července 2018, s. 16.
352. ZAVŘELOVÁ, Monika (zav). *Román z metra se jmenuje Podsvětí*. In. Mladá fronta Dnes, datum 4. dubna 2017, s. 12.
353. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Bez sociálních sítí se už autor neobejde*. In. Mladá fronta Dnes, datum 13. června 2020, s. 11.
354. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Hana se asi ruského překladu nedočká*. In. Mladá fronta Dnes, datum 14. a 15. dubna 2022, s. 13.
355. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Hned Dravec udělal ze scénáristy Epsteina spisovatele*. In. Mladá fronta Dnes, datum 3. a 4. listopadu 2018, s. 15.
356. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knihu o koronaviru nestihnu, přenechávám jiným autorům*. In. Mladá fronta Dnes, datum 28. a 29. března 2020, s. 10.
357. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knihy v mobilu bojují proti prokrastinaci*. In. Mladá fronta Dnes, datum 6. srpna 2019, s. 9.
358. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Knižním cenám roku vládly ženy*. In. Mladá fronta Dnes, datum 8. dubna 2019, s. 12.
359. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Magnesia Litera ocenila Jezero i Marka Šindelku*. In. Mladá fronta Dnes, datum 5. dubna 2017, s. 12.
360. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Magnesia Litera patří ženám*. In. Mladá fronta Dnes, datum 6. března 2019, s. 14.
361. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Michal Viewegh slibuje humor na Sázavafestu*. In. Mladá fronta Dnes, datum 6. března 2020, s. 11.

362. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Mladí kupují knihy a dopisují je*. In. Mladá fronta Dnes, datum 3. ledna 2017, s. 14.
363. ZAVŘELOVÁ, Monika. Přijede Jo Nesbo i milovník úhořů Svensson. In. Mladá fronta Dnes, datum 21. února 2020, s. 12.
364. ZAVŘELOVÁ, Monika. Půl milionu korun pro spisovatele. In. Mladá fronta Dnes, datum 28. května 2020, s. 13.
365. ZAVŘELOVÁ, Monika. Spisovatel je v karanténě každý den. In. Mladá fronta Dnes, datum 2. a 3. května 2020, s. 13.
366. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Svět knihy nabídne turnaj ve famfrpálu*. In. Mladá fronta Dnes, datum 11. května 2017, s. 16.
367. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Viewegh míří do výprodeje*. In. Mladá fronta Dnes, datum 16. srpna 2018, s. 14.
368. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Vyjdou Třeštková, Viewegh i vítězka Nobelovy ceny*. In. Mladá fronta Dnes, datum 28. a 29. prosince 2019, s. 15.
369. ZAVŘELOVÁ, Monika. *Zrodil se nový žánr. Poetové z Instagramu sází na humor*. In. Mladá fronta Dnes, datum 2. a 3. června 2018, s. 14.
370. ZERZÁNOVÁ, Eva. *Opovrhovaný žánr je pro Viewegha výzvou*. In. Pardubické noviny, č. 266, roč. 9, datum 15. listopadu 2000, s. 1.
371. ZÍDKOVÁ, Lea. *Na návštěvě u Lucie Bílé*. In. Pardubický deník, č. 90, roč. 16, datum 17. dubna 2007, s. 22.
372. ZIEGLER, Jan. *Román Jana Jandourka zaujme pohledem na život zběhnuvšího římskokatolického duchovního*. In. Pardubické noviny, č. 198, roč. 9, datum 25. srpna 2000, s. 11.
373. ZLATOHLÁVKOVÁ, Martina. *Spisovatelé Pardubického kraje*. In. Kapka. Časopis pro čtenářskou veřejnost. Knihovnické aktuality Pardubického kraje, č. 4, březen 2008, s. 13.
374. (zpr). *Týden knihoven spěje do finále*. In. Pardubické noviny, č. 237, roč. 10, datum 11. října 2001, s. 5.
375. (zun). *Anglická básnička zaujala svou upřímnou živelností*. In. Pardubické noviny, č. 267, roč. 9, datum 16. listopadu 2000, s. 7.
376. (zun). *Knihy o stopách Židů v kraji byla jedním z lákadel*. In. Týdeník Pernštejn, č. 7, roč. 12, datum 19. – 25. 2. 2018, s. 4.